

a honoz: laoz: e gloria dela inmensa: e diuina bondat de nostre senyor deu ihesu crist: e dela sacratissima mare sua. comencen les rubriques del libre de aquell admirable Caualler tirant lo blanch.

- ¶ Dela primera part de aquest libre: capitol primer. i
- ¶ Lo comte Guillem de varoych preposa de anar al sant sepulcre e manifesta ala cõtesta: e als seruidors la sua partida: c. ii
- ¶ Com lo comte manifesta ala cõtesta la muller la sua partida: e les rahons que li fa: e lo que ella replica: capitol. iii
- ¶ Deles rahons de consolacio q lo Comte fa ala cõtesta: e lo que ella replica en lo comiat: c. iiii
- ¶ Com lo Rey de canaria ab graçol passa en la illa de Englaterra: capitol. v
- ¶ Dela lamentacio que feu lo rey de englaterra: c. vi
- ¶ Com lo Rey de englaterra prega al hermita: c. vii
- ¶ Dela resposta que el hermita fa al Rey: capitol. viii
- ¶ Dela replica q fa lo Rey al hermita: capitol. ix
- ¶ La resposta definitiva que hermita feu al Rey: c. x
- ¶ Deles gracies que lo Rey d englaterra fa al hermita: c. xi

- ¶ Com lo rey Angles dona licencia al hermita que anas a fer les magranes: c. xii
- ¶ Dela letra de batalla tramesa p lo Rey dela gran canaria al rey de englaterra: c. xiii
- ¶ Lo los embaxadors del Rey de canaria portarẽ la letra de batalla al Rey de englaterra: c. xiiii
- ¶ Com per tots los del consell fõ deliberat que hermita digues primer son vot sobre la letra de batalla: capitol. xv
- ¶ Deles rahons que lo Rey d englaterra fa en lo consell: e lo que ells li repliquen: c. xvi
- ¶ Com lo rey de englaterra ab voluntat de tots sos barons renuncia lo Regne: la corona: e lo cetro al hermita: c. xvii
- ¶ Dela resposta que lo Rey l. r. hermita feu ala cõtesta de veroych com lo suplica que li digues son nom: capitol. xviii
- ¶ Deles rahõs q fa la cõtesta al rey hermita cõ li demanaua les armes de sõ marit: e cõ feu la batalla ab lo rey mozo: c. xix
- ¶ Del vot que fa lo rey hermita: capitol. xx
- ¶ Com lo Rey hermita seculsa q no volgue lexar ala comtessa sõ fill: capitol. xxi
- ¶ Dela lamentacio que feu la cõtesta cõ hague lexat lo fill: c. xxii
- ¶ Com los cauallers qui hauien acompanyada la Comtessa sen tomaren al camp ab lo fill: e recitaren al Rey les lamentacions dela comtessa: c. xxiii
- ¶ Lo lo Rey hermita feu vallejar lo seu cap. e tramesa ala comtessa

que li trametes dues botes de la uoz de spinache ó courec. xxxij

¶ Lō lo rey hermita dōa la batala ala mozos: e fō vencedoz: c. xxxv

¶ Lom lo rey hermita se manifesta ala comteisa: c. xxxvi

¶ Lom lo rey hermita restitui al pamer Rey les robes la cozo/na lo ceptre: e lo Regne: e tozma a seruir deu: c. xxxvij

¶ Lō lo rey d'englaterra se casa ab la filla del rey d'frança: e en les bodes foze fetes grās festes: c. xxxviij

¶ Lō tirāt manifesta lo seu nom: e fō linatge al hermita: c. xxxix

¶ Lom tirant demana al hermita en que pensaua: c. xxx

¶ Lō tirant prega al hermita que li volgues dir qna cosa era lorde de caualleria: c. xxxi

¶ Lom hermita legi hun capitol a Tirant del libre nomenat Ar/bre de batalles. en aquest capitol es quāt tēps ha q fozen fetes los primers cauallers. Ne q son linvèroz de caualleria: c. xxxii

¶ Lom hermita legi a Tirāt lo segon capitol: c. xxxiiij

¶ Lō lebarador del papa menaça al capita del gran turch dms cōtestinoble: c. xxxiiij

¶ Lō hermita dix a tirant la significacio de les armes: c. xxxv

¶ Lom desagradiuē los cauallers: capitul. xxxvi

¶ Lō tirant dmana q li digues en quina edat del mon eren stats milloz cauallers: c. xxxviij

¶ Lom Tirant tozma a replicar al hermita del present capitul. xxxviii

¶ Lom tirant se parti del hermita

content de les bones doctrienes q li hauia dades: c. xxxix

¶ Lom tirant ab sos compāyons toznan de les grans festes pas/saren per hermita: c. xl

¶ Lō tirant recita al hermita les grās festes qe erē fetes en les bodes del rey de englaterra: c. xli

¶ Lō lo rey ixq dela ciutat ab grā professo ab tots los stats: c. xliij

¶ Lom lo rey d'englaterra pres la benediccio ab la filla del Rey de frança: c. xliij

¶ O les festes q foze fetes lo dia dles bodes del rey de englaterra: c. xliij

¶ Dels capitul. dles armes q po die fer en aqles festes: c. xlv

¶ De axo mateix: c. xlv

¶ De axo mateix: c. xlvij

¶ De axo mateix: c. xlix

¶ De axo mateix: c. l

¶ De axo mateix: c. li

¶ De axo mateix: c. liij

¶ Lom Tirant manifesta al hermita les magnificencies dela toca: capitul. liij

¶ Dela suplicacio que la reyna feu al deu damoz: c. liiiij

¶ Dela resposta que lo Deu de amoz feu ala reyna: c. lv

¶ Lom hermita demana a Tirāt q li digues qui era stat lo milloz dels vencedoz: c. lvi

¶ Dela resposta que lo Rey feu al conestable: c. lvij

¶ Lō dia febr legi al hermita la carta q lo rey de englaterra hania fet a tirāt donāt lo p lo milloz caualler de tote: c. lviiij

¶ Del jurament q lo rey de englaterra feya fer als çetils homes aps q erē examinars ans q la do

a. u.

- nas orde de cavalleria:c. lxx
- ¶ Deles paraules que Tirat dix al Caualler ab quis combate cō lo tingue vengut:c. lxxi
- ¶ Dela resposta que Tirat feu al senyor de les viles ermes quant li demana lo fermall que la bella agnes li hauia dat:c. lxxii
- ¶ Dela letra de batalla q̄ trames lo senyor de les Viles ermes a Tirant lo blanch:c. lxxiii
- ¶ Com tirat demana de consell a hū rey darmes sobre la letra del seyor dles viles ermes:c. lxxiiii
- ¶ Del cōsell q̄ hierusalem rey darmes dona a Tirant:c. lxxv
- ¶ Lō lo senyor deles viles ermes deuia les armes:c. lxxvi
- ¶ Del rasonamēt que lo rey darmes com a jutge d̄la batalla feu als dos cauallers:c. lxxvii
- ¶ Com son feta la batalla de Tirant a lo senyor deles Viles ermes:capitol. lxxviii
- ¶ Com los jutges del camp dona ren sentēcia que tirat hagues la gloria dela batalla:c. lxxix
- ¶ Com los .iiij. cauallers germās darmes se presentare dauant lo rey de englaterra: los quals erē dos reys:e dos duchs:e donare li p̄ scrit lo que volien:c. lxxx
- ¶ Com lo segon caualler dona al rey lo seu albara dles armes que volia fer:c. lxxxi
- ¶ Com lo terç caualler dona hun albara al Rey deles armes que volia fer:c. lxxxii
- ¶ Deles paraules que cōtenta lalbara del quart caualler:c. lxxxiii
- ¶ Lō Tirat entra en lo camp ab los .iiij. cauallers la hū a p̄e laltre e de tots son vencedors:c. lxxxiiii
- ¶ Com Tirant vence lo quart caualler:c. lxxxv
- ¶ Com hun caualler nomenat vi la fermosa requeri de batalla a tiran:capitol. lxxxvi
- ¶ Com Tirant son reptat de cas d̄ tracio per vna donzella en p̄sencia del Rey:c. lxxxvii
- ¶ Com tirant se scusa d̄ paraula d̄l cars de tracio en p̄sencia d̄l rey e accepta la letra de batalla tramesa per Quirelayson de muntalba:capitol. lxxxviii
- ¶ Dela letra de batalla tramesa p̄ Quirelayson de muntalba a tirant lo blanch:c. lxxxix
- ¶ Com lo Rey de englaterra ana ab tots los stats ala Glesia de sent Jordi per solemnizar nouel les obseques als dos reys: e als dos Duchs:c. lxxx
- ¶ Dela resposta q̄ tirat lo blanch feu ala letra de batalla:c. lxxxxi
- ¶ Com lo rey darmes:e la donzel la sen tornaren ab la resposta de Tirant:c. lxxxii
- ¶ Com Thomas de Muntalba requeri de batalla a Tirant per venjar la mozt dels Reys: E la mozt de son germa:c. lxxxiii
- ¶ Com Tirant: e Thomas de muntalba se combateren:e Tirant son vencedors:c. lxxxiiii
- ¶ Dela oracio que feu Tirant a p̄s que hague venguda la batalla:capitol. lxxxv
- ¶ Lō trauerē ab molta honoz a tirant:e donaren sentēcia de traydor cōtra laltre caualler:c. lxxxvi
- ¶ Com fō instituïda la fraternitat del orde dels cauallers d̄la S̄or

rotera:c. lxxxv
¶ Del jurament que fan los cauallers dela garrótera:c. lxxxvi
¶ Dels capitols dela fraternitat: capitol. lxxxvij
¶ A que son obligats los cauallers dela garrótera se cõre en los capitols .lxxxvij.lxxxix.xc.xci
¶ Deles sirmonies que los cauallers dela garrótera fã cõ tots sã ajustats en la sglefia ò sent jordi hõ es lo cap del orde :c. xcij
¶ Del vot q̄ fã les dões donoꝝ qui sã tres capitols. xcij.xciii.xcv
¶ Com fõ trobat lo collar dela demisa que lo Rey de Inglaterra dona :c. xcvi
¶ Dela significacio dela deuusa: capitol. xcviij
¶ Com Tirant ab sos companyons partiren del hermita:e tornaren en lur terra:c. xcviij
¶ Com lo mestre ò rodes ab tota la religio son deliurada per hun cavaller dela religio :c. xcix
¶ Com Tirant arma vna nau p focozzer al mestre ò rodes:e ana sen en sa companyia Phelip fill menor del rey de França lo qual pres per muller la filla del Rey de Sicilia:c. c
¶ Com lo Rey ò Sicilia prega a tirant quel acullis en la sua nau per passar al sant sepulcre de hierusalem:c. ci
¶ Cõ lo rey de sicilia feu hun cõunt a phelip:e a tirãt ans q̄ partissẽ:e cõ tirant repara hun grã ò fale q̄ phelip hauia fet:c. cij
¶ Dela lamentacio que feu la filla del Rey de Sicilia apres del cõunt:capitol. cij

¶ Com lo Rey de sicilia comana la muller : e sa filla a sã germa lo duch ò meyna:e pregal q̄ digus lo parer seu en lo matrimoni de phelip:e de sa filla:c. cij
¶ Com tirant arriba en rodes ab la nau:e la focozregue:c. cv
¶ Com Tirant feu cremar la nau del capita òls genouesos: qui sã causa que tots los mozos sen anaren dela illa:c. cvi
¶ Cõ fõ mozt lo solda per sos vassalls a mozt vituperosa:c. cvij
¶ Dela resposta que Tirant feu al mestre de rodes: Apres parti de Rodes:ab na al sant sepulcre en companyia del Rey de Sicilia:e de phelip:c. cvij
¶ Com tirant posa en libertat tot los catius que hania comprats en Alexandria . E com tornarẽ en Sicilia: e strengueren lo matrimoni de phelip ab la filla del Rey de Sicilia:c. cx
¶ Del rahonament q̄ tirãt feu ala infãta de sicilia sobre lo matrimoni:e cõ la infanta feu moltes spiecies p conexer a phelip:c. cx
¶ Cõ la infanta de sicilia trames p Tirãt:e manifesta li com era cõtenta de complir lo matrimoni ab phelip:c. cx
¶ Cõ lo rey de sicilia trames .x. galeres:e .iiij. naus armades al rey de França per valença:c. cxij
¶ Del vot que tirãt feu dauant lo Rey de França: e molts altres cauallers:c. cxij
¶ Com ricart en presencia del rey ò França dix q̄ combatria a tirãt a tota vltraça:e cõ lo rey de França cõbate tripol ò suria: e apõ roba a.iii

- la costa de barberia:c. cxliij
- ¶ De vna letra que trames l'emperador de Constantinoble al Rey de Sicilia:c. cxv
- ¶ Com lo Rey de Sicilia prega a Tirant de part sua:e del Emperador de Constantinoble que volgues anar en Constantinoble per lo cozer lo:c. cxvi
- ¶ Com tirant son arribat en Constantinoble:e les rahons que l'emperador li dix:c. cxvij
- ¶ Com Tirant son ferit en lo coz ab vna fiera:que li tira la desllave nas per que miraua la filla del Emperador:c. cxviii
- ¶ Deles rahons de conort que fa diafebus a Tirant per quel ven pres ab lo lag de amor:c. cxix
- ¶ De la lamentacio de amor que fa tirant:c. cxx
- ¶ Deles rahons que fa diafebus a tirant aconortant lo de les amors:c. cxxi
- ¶ De la preposicio que L'emperador feu en lo consell dregant les noues a tirant:c. cxxiij
- ¶ De la resposta que tirant feu al empador en lo consell:c. cxxiij
- ¶ Deles rahons que fa l'emperador en lo consell contra hun cavaller mal crestia:c. cxxiij
- ¶ Com la princesa dona consell a tirant qe guardas deles falses astucies del duch de macedonia:c. cxv
- ¶ Com Tirant satisfeu en les rahons que L'emperador li demanaua:capitol. cxv
- ¶ Com la princesa conjura a tirant q li digues qui era la senyora qui ell tant amaua:c. cxviij
- ¶ Com la princesa repassa a tirar q que la hauia requesta de amor capitol. cxviii
- ¶ Com tirant dona raho ala princesa p qna causa la hauia requesta de amor: e com p la sua amor ell se daria la mort:c. cxix
- ¶ Com la princesa demana pdo a Tirant delcs ofensiuos paraules que dites li hauia:c. cxx
- ¶ Com l'embarador del cap splica l'embarada al empador:c. cxxi
- ¶ De la resposta que la princesa feu al Emperador:c. cxxij
- ¶ Com l'emperador trames a Tirant al camp:e los prechs: e exortacio que li feu:c. cxxiiij
- ¶ Com tirant trames lo marques de sent Jordi:e lo comte d'aygnes viues p embaradors al Duch de macedonia:c. cxxiiij
- ¶ De vna letra que trames lo solda al capita Tirant:c. cxxv
- ¶ Com l'embarador del solda splica la sua embarada a tirant:c. cxxvi
- ¶ De la resposta q tirant feu al embarador del solda:c. cxxvij
- ¶ De la resposta que tirant feu als embaradors dels altres caps de l'embarada:c. cxxvij
- ¶ Com lo prior de sent Johan parla ab l'emperador:c. cxxix
- ¶ Com lo prior de sent Johan splica la sua embarada:c. cxl
- ¶ Com lo rey de egipte vota en lo consell la sua intencio:c. cxli
- ¶ Com abdalla salamo splica la sua embarada a tirant:c. cxliij
- ¶ Del consell que abdalla salamo dona a Tirant:c. cxliij
- ¶ Com los grans senyors del cap o

- T**irant recaptarè gracià per ab dalla salamo:c. cxiij
- L**om lo conestable informa l'èperadoz del stat d'el càp:c. cxlv
- D**ela sciencia que l'emperadoz dona còtra los cauallers duchs e còtes que presos eren:c. cxlvi
- D**el albara que feu stephania d' macedonia a diafebus:c. cxlvii
- L**o diafebus pres comiat d'el emperadoz e deles dames per toz / nar al camp:c. cxlviii
- L**om lo Rey de egipte torna la resposta q' tirant li hauia feta als grans senyors moros:c. cxlix
- D**ela letra de batalla tramela p' lo rey d' egipte a Tirant:c. cl
- L**o tirant demana d' consell als grans senyors del seu càp:c. cli
- D**ela resposta q' tirat feu ala letra d' batalla d' el rey d' egipte:c. clij
- L**o tirat trames h'uy rey d'armes al solda:e cò lo duch de macedonia injuria molt de paraula al capita Tirant:c. cliij
- D**ela resposta que Tirat feu al duch de macedonia:c. cliiij
- D**el rahonamènt q' lo seyor dela p'itanatea feu ala p'incesa:c. clv
- D**ela oracio que Tirant feu a tots los cauallers:c. clvi
- L**o lo solua ordena les sues ostes e com comença la batalla:c. clviij
- D**ela letra que trames stephania a diafebus:c. clviiij
- L**om se feu la pau d' diafebus ab Tirant ab la letra de Stephania:c. clx
- D**el salconduyt q' feu la p'incesa al capita Tirant:c. clx
- L**om Tirant t'ingue lo qu'atge ana a fer reuerencia ala P'rin / cessa:c. clxi
- D**ela resposta que feu la P'rin / cessa a Tirant:c. clxij
- D**el somni que plaerdemanda feu:e. clxiiij
- D**el còsell que los mariners donaren a Tirant:c. clxiiij
- D**el rahonament que Tirat fa al gran caramany:e al Rey dela sobirana india:c. clxv
- D**ela resposta que feu lo grà caramany:c. clxvi
- D**ela replica que feu Tirant al grà caramany:c. clxviij
- D**ela letra q' fan los del camp al capita Tirant:c. clxviiij
- L**o l'èperadoz trames per sa filla la letra a tirant q' los del camp li hauen tramela:c. clxix
- D**ela reprehensio que fa la P'rin / cessa a Tirant:c. clxx
- D**ela resposta que Tirant fa a la P'rincesa:c. clxxi
- D**ela replica que fa la P'rincesa a Tirant:c. clxxii
- D**ela resposta que fa Tirant a la replica dela p'incesa:c. clxxiiij
- L**om Tirant demana ala p'incesa quina era stada la causa de son mal:c. clxxiiij
- D**ela resposta que feu la P'rin / cessa a Tirant:c. clxxv
- D**ela resposta que l'emperadoz fa a Tirant:c. clxxvi
- D**el conort que Tirant fa ala duq'ssa d' macedonia:c. clxxvii
- L**om l'èbaxadoz del solda splica la sua embaxada:c. clxxviiij
- D**el conort que la P'rincesa fa a tirant:c. clxxix
- D**el conort que la Emperadriu a. liij.

fa a Tirant. c. clxxx
 ¶ Com la Princesa fauoreix la /
 uiesa: c. clxxxi
 ¶ Com la empadriu satisfi al que
 ha dit la princesa: c. clxxxii
 ¶ Dela replica que fa la princesa a
 la empadriu la mare: c. clxxxiii
 ¶ Dela replica que fa la Empera
 driu a la filla: c. clxxxiiii
 ¶ Dela resposta q̄ l'empadriu feu ala
 empadriu: e a la filla: c. clxxxv
 ¶ Dela sentença que l'emperador
 mana publicar: c. clxxxvi
 ¶ Dela letra tramada p̄ stephania
 al gran conestable: c. clxxxvii
 ¶ Dela resposta q̄ feu lo gr̄a conel
 table ala letra: c. clxxxviii
 ¶ Com l'emperador feu fer grans
 festes p̄ amor dels embaxadors
 del solda: c. clxxxix
 ¶ Com parla l'esperança: c. cxc
 ¶ Com parla l'emperador: c. cxci
 ¶ Com parla lo Rey artus: c. cxcii
 ¶ Dels bens de natura: c. cxciii
 ¶ Lo que jura lo Rey com se co
 ronaa: c. cxciij
 ¶ Don proceheix honora: c. cxcv
 ¶ Del que l'ome darmes ha mel
 ter: c. ccvi
 ¶ Com se acõseguen sauietas: c. cxcvij
 ¶ Dels bens de fortuna: c. cxcviii
 ¶ Dels virtuts õ noblesas: c. cxcix
 ¶ Qui deu esser lo p̄samet õl cau
 ller q̄ es v̄gut en batalla: c. cc
 ¶ Lo p̄cep de quines coses es t̄
 gut a los vassalls: c. cci
 ¶ Dela resposta q̄ fa l'emperador ala
 reyna morgana: c. ccij
 ¶ Del vot que tirat feu: c. cciiij
 ¶ Del vot del vezcomte: c. cciiij
 ¶ Del vot q̄ fa lo cõestable: c. ccv
 ¶ Del vot que feu ypolit: c. ccvi

¶ Del donatiu que Tirant feu al
 moro: c. ccvij
 ¶ Dela resposta q̄ l'empadriu feu als
 embaxadors: c. ccviii
 ¶ Dela resposta que feu la princes
 sa a Tirant: c. ccix
 ¶ Dela replica que fa Tirant ala
 Princesa: c. ccx
 ¶ Dela replica que fa la princesa
 a Tirant: c. ccxi
 ¶ Del rasonam̄t que fa Tirat
 ala viuda repolada: e ales altres
 donzelles: c. ccxii
 ¶ Deles gracies que feu la viuda
 repolada a tirant: c. ccxiii
 ¶ Com parla Plaerdemanda.
 capitol: c. ccxiiii
 ¶ Del mal consell: e repzonat que
 la viuda repolada dona ala Pr
 cessa contra Tirant: c. ccxv
 ¶ Dela lamentacio que feu la Pr
 cessa: c. ccxvi
 ¶ Dela demanda õ conort que fa
 Tirat ala Princesa: c. ccxvii
 ¶ Dela resposta que feu la Prm
 cessa a Tirant: c. ccxviii
 ¶ Dela suplicacio que feu Tirant
 al Emperador: c. ccxix
 ¶ Dela resposta q̄ feu L'empera
 dor a Tirat: c. ccxx
 ¶ Dela oracio que feu lo Frare a
 presdel sermo : c. ccxxi
 ¶ Com L'emperador dõa lo titol
 de duchs de macedonia al conel
 table: c. ccxxii
 ¶ Dela resposta que feu L'empe
 rador a Tirant en presencia de
 los parents: c. ccxxiii
 ¶ Dela replica que fa Tirant al
 emperador: c. ccxxiiii
 ¶ Del cõsell que la duquesa õ ma
 cedonia: e plaerdemanda dona

- ren a Tirat.c. cccxv:
 ¶ Com la Princesa demana ala duquesa o son mal.c. cccxvi:
 ¶ Deia reprensio q fa la reposada viuda ala princesa.c. cccxvij:
 ¶ Del rahonamēt q fa la duqssa o macedonia ala pñcessa.c. cccxviii:
 ¶ Com plaer o mauida dona sfoz al aio o Tirat .c. cccxix:
 ¶ Deles rahons que passaren entre Tirant:e la pñcessa:e plaer demauida.c. cccxx:
 ¶ Lō plaer demauida posa a tirat al lit dela pñcessa.c. cccxxi:
 ¶ Dela repñsio que feu plaer o mauida a Tirant .c. cccxxii:
 ¶ Dela replica que fa Tirat a plaer demauida.c. cccxxiii:
 ¶ Dela lamentacio que fa Tirat capitol. cccxxiiii:
 ¶ Dela repñsio que fa la pñcessa ala reposada viuda.c. cccxxv:
 ¶ Dela resposta que fa la viuda a la pñcessa.c. cccxxvi:
 ¶ Del conort que feu lemporadoz a Tirant.c. cccxxvii:
 ¶ Dela resposta que feu Tirant a lemporadoz.c. cccxxviii:
 ¶ Lō lo ducho o macedonia mata lo metge:e plaer demauida sen a na dela cort.c. cccxxix:
 ¶ Los plaer demauida demana p do a Tirant.c. cccxl:
 ¶ Com plaer demauida recita a tirant tot lo ques era seguit aps o la sua cayguda.c. cccxli:
 ¶ Dela resposta que feu Tirant a plaer demauida.c. cccxlii:
 ¶ Dela letra que Tirat trames a la pñcessa.c. cccxliii:
 ¶ Dela resposta que feu la pñcessa ala letra de tirant.c. cccxliv:
 ¶ Com plaer demauida son toz na da ala pñcessa.c. cccxlv:
 ¶ Dela replica que feu plaer demauida ala pñcessa.c. cccxlvj:
 ¶ Dela replica que Tirant fa ala pñcessa.c. cccxlvij:
 ¶ Del pñcipi o les amozs o ypolit ab la empadriu.c. cccxlviii:
 ¶ Com la empadriu demana a Ypolit qui li feya aqll mal .c. cccxlix:
 ¶ Dela resposta o paraula que feu la pñcessa a ypolit.c. ccccl:
 ¶ Dela replica que feu la pñcessa a ypolit .c. ccccli:
 ¶ Dela replica que feu Ypolit ala pñcessa.c. cccclii:
 ¶ Deles rahons que fa Plaer demauida ala pñcessa.c. ccccliii:
 ¶ Dela repñsio ficta que fa plaer o mauida ala pñcessa.c. ccccliiii:
 ¶ Dela requesta o amozs q la empadriu feu a ypolit.c. cccclv:
 ¶ Com la empadriu mes auant replica.c. cccclvi:
 ¶ Dela reqsta o amozs que ypolit fa ala empadriu .c. cccclvij:
 ¶ Dela resposta que fa la emperadriu a ypolit .c. cccclviii:
 ¶ Lō ypolit obtes dela empadriu lo do que li demanava.c. cccclix:
 ¶ Dela resposta que feu la emperadriu a ypolit.c. cccclx:
 ¶ Com ypolit mostra o paraula la contentacio que tenia de la seyo ra.c. cccclxi:
 ¶ Dela replica que fa la empadriu a ypolit.c. cccclxii:
 ¶ Dela compacio dela vinya q fa ypolit ala empadriu.c. cccclxiii:
 ¶ Com la Empadriu ordena la vida de ypolit.c. cccclxiv:
 ¶ Del rahonament que fa Tirat

- ala reposada viuda. c. cclxv
- ¶ Dela resposta que fa la viuda a Tirant. c. cclxvj
- ¶ La resposta que feu Tirant ala viuda reposada cō lo requeri da mozs capitol. cclxvij:
- ¶ Dela replica q̄ fa la viud a al parlar de Tirant .c. cclxvij:
- ¶ Lō Tirant replica ala viuda ignozāt la sua maldat. c. cclxix
- ¶ Deles rahons de amor que feu Tirāt ala p̄ncessa .c. cclxx:
- ¶ Dela resposta que la p̄ncessa feu a Tirant. c. cclxxj:
- ¶ Lō tirāt ps juramēt d̄la p̄ncessa q̄ cōpliria lo matrimoni. c. cclxxij
- ¶ Dela replica que fa la p̄ncessa / capitol. cclxxij
- ¶ Dela replica que fa Tirant ala p̄ncessa. c. cclxxiii
- ¶ Lō Lempadoz orōna vna festa a grā glia de tirant. c. cclxxv
- ¶ Dels prechs que Tirāt fa a plaer d̄maida. c. cclxxvj:
- ¶ Dela resposta q̄ fa plaer d̄maida a tirant .c. cclxxvij:
- ¶ Dela oracio q̄ fa la p̄ncessa a deu p̄gant p̄ tirant. c. cclxxvij:
- ¶ Dela resposta que feu la p̄ncessa a tirant. c. cclxxix:
- ¶ Dela replica que fa tirāt ala p̄ncessa. c. cclxxx
- ¶ Dela lamētacio q̄ fa la p̄ncessa stāt en brazos d̄ tirāt .c. cclxxxj
- ¶ Lōz plaer d̄maida enuesti a tirāt d̄ rahōs. c. cc'xxxij:
- ¶ Dela ficcio q̄ feu la reponada / viuda a tirant. c. cclxxxij:
- ¶ Del conort que fa la viuda reposada a tirant .c. cclxxxiiij
- ¶ Dela resposta q̄ tirāt fa al conort dela viuda reponada. c. cclxxxv
- ¶ Dela req̄sta de amor que fa la viuda reposada a tirāt. c. cclxxxvj
- ¶ Del parlar malicios que feu lo / duchs de pera contra lo duchs de Macedonia. c. cclxxxvij
- ¶ Dela resposta que feu lo duchs d̄ Macedonia al duchs de pera capitol. cclxxxvij
- ¶ Lō recita la p̄ncessa lo seu mal a tirant. c. cclxxxix
- ¶ Dela lamētacio que fa l'emperador. c. ccxe
- ¶ Dela lamētacio q̄ fa tirāt. c. ccxci
- ¶ Del consell que dona vna iuhia al Lempadoz p̄ restaurar la vida a tirant. c. ccxcij:
- ¶ Lō tirant trames al emperador lo senyor dagramunt per notificat li la sua p̄tida. c. ccxcij
- ¶ Dela embaxada que plaer d̄maida aplica a tirant. c. ccxciiij:
- ¶ Dela resposta que fa tirant a plaer d̄maida. c. ccxcv:
- ¶ Dela replica que fa plaer d̄maida a uida. c. ccxcvj:
- ¶ Dela lamētacio que fa tirāt cor rēt en la mar forta. c. ccxcvij
- ¶ Dela replica que fa plaer d̄maida a tirant .c. ccxcvij
- ¶ Dela replica q̄ tirāt fa a les rahōs de plaer d̄maida . Lō cō la galera de tirāt se p̄de en la costa de barberia .c. ccxcix
- ¶ Del conort que fa l'embarador del rey de tremicē a tirāt. c. ccc
- ¶ Lō tirant feu relacio ficta de sos fets al embarador. c. cccij:
- ¶ Del rahonamēt que fa lo fill del capdillo a son pare com se parti dell. c. cccij:
- ¶ Del conort que fa lo capdillo a tirant .c. cccij:

- ¶ Dela resposta que feu tirant al /
capdillo.c. .ccciiij:
- ¶ Lō lo rey de tremiceti se dolia de
los mals ab tirant.c. .cccvi:
- ¶ Dela resposta que feu tirant al /
Key de tremicen .c. .cccviij
- ¶ Dela replica que lo rey de tremi
cen fa a Tirant.c. .cccviij:
- ¶ Dela embaxada que tirāt splica
al Key scariano.c. .cccviij
- ¶ Dela resposta que feu lo rey scari
ano a tirant.c. .cccix
- ¶ Dela replica que fa lo juheu al /
Key scariano.c. .cccix:
- ¶ Lō tirant promes al catiu de fer
lo franch .c. .cccixj
- ¶ Dela resposta que feu lo crestia/
catiu a tirant.c. .cccixj:
- ¶ Del rasonament q̄ lalbanes feu
al Key scariano.c. .cccixj:
- ¶ Del conort que fa lo Key scaria
no ala sua dama.c. .cccixij:
- ¶ Dela resposta q̄ fa la reyna al rey
scariao èstil ò lametacio.c. .cccixv
- ¶ Lō lo capdillo lagoteia a tirāt p̄
cōdur lo asō voler.c. .cccixvj:
- ¶ Dela resposta que fa tirāt al cap
dillo.c. .cccixvij
- ¶ Lō lo Key scariao se rete al cap
dillo p̄ pzeloner.c. .cccixvij
- ¶ Dela lametacio q̄ feu la reyna p̄ la
vista ò tirāt e òl capdillo.c. .cccixx
- ¶ Com lalbanes suplica a tirant /
quel fes caualler .c. .cccixx:
- ¶ Dela resposta que feu tirant alal
banes .c. .cccixxi:
- ¶ De vna requesta de amors que
fa la reyna a tirant.c. .cccixxij
- ¶ Dela resposta que feu tirant ala
requesta de amors que la reyna
li havia seta.c. .cccixxij
- ¶ Dela replica que fa la Reyna a
tirant.c. .cccixxij
- ¶ Dela replica que fa tirāt ala rey
na.c. .cccixxv
- ¶ Dela replica que fa la Keyna a
tirant.c. .cccixxvj:
- ¶ Lō lo rey scariano requi a tirant
quel fes crestia .c. .cccixxvij:
- ¶ Qual es lo maior be de aq̄st mō
capitol. .cccixxvij:
- ¶ Com lo Key Scariano se bate
ia.c. .cccixxix
- ¶ Del juramēt que feu lo rey scari
ano a tirant.c. .cccixxx
- ¶ Dela req̄sta q̄ fa la nouella reyna
de tremicē a Tirant que la vulla
pēdre p̄ muller.c. .cccixxxi:
- ¶ Dela resposta que Tirant feu a
la reyna.c. .cccixxxij
- ¶ Dela replica que fa la Keyna a
Tirant.c. .cccixxxij
- ¶ Lō lo rey scariano feu sculacio a
Tirant del seu defalt : e referma
ren la amoz.c. .cccixxxij
- ¶ Dela oracio q̄ fa lo rey dela me
noz india ala sua gēt.c. .cccixxxv
- ¶ Dela reprehensio damoz que fa lo
Key scariano.c. .cccixxxvj:
- ¶ Dela resposta que fa Tirant al
Key scariano.c. .cccixxxvij
- ¶ Del conort que fa lo rey scariao
a Tirant .c. .cccixxxvij
- ¶ Dela resposta que feu Tirāt al
Key scariano .c. .cccixxxix:
- ¶ Dela oracio que Tirant feu ala
gēt darmes ans q̄ ixeuēssē p̄ dar
la batalla .c. .cccixxi:
- ¶ Del vot que Tirant feu de no
fer pau ni treua.c. .cccixxij:
- ¶ Dela replica que fa lo rey scaria
no a Tirant .c. .cccixxij
- ¶ Dela replica que fa tirant al rey
Scariano.c. .cccixxij

- ¶ Com declara lo rey d'arica sa jntencio. c. .cccxliij:
- ¶ Dela lametacio que feu lo rey d' tunis ans que mozis. c. .cccxlv
- ¶ Del rasonamēt que fa lo caval ler mozo a tirāt. c. .cccxlvi:
- ¶ Dela lametacio que feu lo caval ler mozo en presencia del capita tirant. c. .cccxlvij
- ¶ Com rahona lo Rey de domas la sua jntencio. c. .cccxlvij
- ¶ Del q' pla lo rey d' tremice .c. .cccxlix
- ¶ Lo plaer d' mauida fō iformada dela prosperitat d' tirant. c. .cccl:
- ¶ Com plaer d' mauida splica lam baxada a tirant. c. .cccli
- ¶ Dela resposta que feu tirāt a pla erdemauida. c. .ccclij
- ¶ Dela replica que fa plaer d' mauid a tirant. c. .ccclij:
- ¶ Dela replica que fa tirāt a plaer d' mauida. c. .cccliiij
- ¶ Dela replica que fa plaer d' mauid a tirant. c. .cccliv
- ¶ Dela demāda que fa tirāt a pla erdemauida .c. .ccclvi:
- ¶ Dela resposta q' feu plaer d' mauid a la d' mādā d' tirāt. c. .ccclviij
- ¶ Dela repzēio que fa lo rey scari ano a plaer d' mauida. c. .ccclviij
- ¶ Dela repzēio q' fa plaer d' mauid a al rey scartano. c. .ccclij:
- ¶ Dela suplicacio que feu plaer d' mauida a tirant. c. .ccclx
- ¶ Dela resposta que fa tirant a pla erdemauida. c. .ccclxi:
- ¶ Dela resposta que fa plaer d' mauida a tirant. c. .ccclxij:
- ¶ Lo lo senyoz dagramūt volgue matar a plaer d' mauida. c. .ccclxij
- ¶ Deles paraules que tirant dix al senyoz Dagramunt com se veu nafeat. c. .ccclxiiij
- ¶ Com lo rey scartano pga a tirāt que perdonas al senyoz Dagramunt. c. .ccclxv
- ¶ Lo la dōzella moza se manifesta a Tirant com era plaer d' mauid a. c. .ccclxvi
- ¶ Com lo senyoz dagramūt demana pdo a tirant. c. .ccclxvij
- ¶ Com Tirant :e lo senyoz dagramunt ferē la pau .c. .ccclxvii:
- ¶ Lo lo seyo dagramūt d' mana p do a plaer d' mauida .c. .ccclxix
- ¶ Dela resposta que feu plaer d' mauida al seyo dagramūt. c. .ccclxx
- ¶ Loz plaer d' mauida restitui afa senyora la ciutat ab totes les al tres coses. c. .ccclxxi:
- ¶ Dela resposta q' fa plaer d' mauid a al seyo dagramūt. c. .ccclxxij
- ¶ Lo plaer d' mauida recita a tirāt la sua foztuna .c. .ccclxxij:
- ¶ Consolacio que fa Tirant a pla erdemauida. c. .ccclxxiiij
- ¶ Dela resposta que feu plaer d' mauida a tirant. c. .ccclxxv
- ¶ Dela replica que fa Tirāt a pla erdemauida. c. .ccclxxvi
- ¶ Dela replica que fa plaer d' mauid a tirant. c. .ccclxxviij
- ¶ Dela replica que fa Tirāt a pla erdemauida. c. .ccclxxviiij:
- ¶ Dela replica que fa plaer d' mauid a tirant. c. .ccclxxix:
- ¶ Dela replica que fa Tirāt a pla erdemauida. c. .ccclxxx
- ¶ Dela replica que fa plaer d' mauid a tirant. c. .ccclxxxij:
- ¶ Lo lo matrimoni fō atozgat a tirāt p plaer d' mauida: e per lo senyoz dagramunt .c. .ccclxxxij
- ¶ Deles spofalles que foret fetes de

- placrdemauuda : e del senyor da
gramunt.c. cccclxxxij:
- ¶ Lō tirāt ab tota la gēt darmes a
na aposar siti en vna ciutat hō se
erē recullits.iiij.reys.c. cccclxxxiiij
- ¶ Lō lembaxador: ò tirāt splica la
sua èbaxada als reys.c. cccclxxxv
- ¶ Dela resposta q̄ p los reys fō fe
ta al embaxador.c. cccclxxxvi:
- ¶ Dela oracio que tirāt feu ala sua
gēt darmes.c. cccclxxxvij:
- ¶ Lō lembaxador ò tirant arriba
a contestinoble.c. cccclxxxviiij:
- ¶ Dela letra de crehença que tra
mes tirāt al empador.c.cccclxxxix
- ¶ Lō lembaxador de tirāt splica la
sua embaxada .c. cccxc
- ¶ Lō lembaxador obtingue licencia
del empador que pogues anar a
fer reuerēcia ala pñessa.c. cccxcj
- ¶ De vna letra tramesa per tirant
ala pñessa.c. cccxcij
- ¶ Lō lembaxador de Tirant sen /
tozna ab la resposta del empera
dor e dela pñessa.c. cccxciiij:
- ¶ Lō tirāt p̄ la ciutat de caramen
p força darmes.c. cccxciiij
- ¶ Lō lembaxador que tirant hauiā
trames a contestinoble se pñenta
dauāt tirāt .c. cccxcv:
- ¶ Dela letra q̄ trames lēpador de
cōtestinoble a tirāt.c. cccxcvi
- ¶ Dela relacio que feu lēbaxador /
a tirant.c. cccxcviij
- ¶ Dela letra q̄ trames la pñessa a
Tirāt lo blāch .c. cccxcviiij
- ¶ Lō tirāt sesmorti de sobzes de a
mo: e cōpassio.c. cccxcix
- ¶ De vna sclamacio q̄ fa tirāt.c.cccc
- ¶ Lō tirant dona lo regne de feç:e
de bogia al senyor dagramunt e
a placrdemauuda.c. cccci
- ¶ Dela oracio que fa Tirant ala
gent darmes.c. cccciij:
- ¶ Del sermo que tirant feu fer als
mozos .c. cccciij:
- ¶ Com foze batelats .cccclxxxiiij. mi
lia infels.c. cccciij:
- ¶ Com lembaxador spcius arriba
en la jlla de sicilia .c. cccciij
- ¶ Lō lembaxador de tirant splica
la sua embaxada al Rey de Si
cilia.c. cccciij:
- ¶ Lō les sis na^o q̄ tirāt trameta a
contestinoble carregades de soz
ment arrisbarē al port de valona
ab saluament.c. cccciij
- ¶ Lō tirāt p̄ ab tot lo seu stol ò la
ciutat de cōtestina.c. cccciij:
- ¶ Lō lo rey scariāo feu bateiar to
ta la gēt òl seu regne.c. cccciij:
- ¶ Dela bona ventura que hague
lo caualler spcius .c. cccciij
- ¶ Dela req̄sta de amors que fa lo
caualler spci^o ala dōzella.c.cccciij
- ¶ Dela resposta q̄ feu la dōzella al
caualler spcius.c. cccciij:
- ¶ Com lo caualler spci^o ab la gētil
dama q̄ hauiā cōquistada tozna
alos companys.c. cccciij:
- ¶ Lō tirāt trames hū embaxador
al empador cō ab tot lo seu stol /
era al port ò troya .c. cccciij
- ¶ Lō lembaxador: sineger^o ana afer
reuerencia ala emperador: i: e ala
pñessa .c. cccciij:
- ¶ Lō la víuda reposada se mata p
temor de tirāt.c. cccciij
- ¶ Dela oracio que Tirant fa ala
sua gēt.c. cccciij:
- ¶ Lō Tirant p̄ le stol dels mo:os
capitol. cccciij
- ¶ De vna letra tramesa p tirant al
ēpador ò cōtestinoble.c. cccciij

- ¶ Lo lo bō cavaller kneger⁹ tozma
al cap de tirant. c. ccccxx
- ¶ De vna letra que trames Lem
peradoz a Tirant lo blanch ca
pitol. ccccxxi:
- ¶ Lo los mozos tingueren cōsell /
e delliberaren de trametre emba
xada a tirant. c. ccccxxii
- ¶ Loz Tirant feu descarregar les
vitualles: e dona comiat a totes
les fustes nolciades. c. ccccxxiii:
- ¶ Com Tirant trames la Reyna
de feç a contestinoble ab tot les
tol õles fustes que s'haia atura
des. c. ccccxxiiii:
- ¶ Com los embaxadoz del Sol
da e del turch arribaren al camp
de tirant. c. ccccxxv
- ¶ Dela forma de lambaxada capi
tol. ccccxxvi
- ¶ Del consell que Tirant tingue
sobze la resposta dela solcada em
baxada. c. ccccxxvii
- ¶ Del vot que dona lo rey de Si
cilia en lo consell. c. ccccxxviii
- ¶ Del vot que dona lo rey de feç
pell e p tots los barõs. c. ccccxxix
- ¶ Lo tot leitol õ Tirant arriba al
port de cōtestinoble qui portauē
la reyna de feç. c. ccccxxx
- ¶ Deles rahõs que passarē ètre la
reyna õ feç e la pñcessa. c. ccccxxxi
- ¶ De la esposta que fa la Reyna ales /
doloroses paralles õla pñcessa
capitol. ccccxxxii
- ¶ Dela replica que fa la pñcessa
ala Reyna. c. ccccxxxiii
- ¶ Lo tirant ana a contestinoble p
parlar ab l'epadoz. c. ccccxxxiiii
- ¶ De gracies de amor que fa Ti
rant ala Reyna. c. ccccxxxv
- ¶ Com Tirant vence la batalla: e
per fo:ça darmes entra en lo cas
tell. c. ccccxxxvi
- ¶ Dela repensio õ amor que fa la
pñcessa a tirant. c. ccccxxxvii
- ¶ Com apres seta la pau Tirant re
cita ala pñcessa tots los se⁹ tre
balls. E apre les grās prosperitats
que havia hagudes. c. ccccxxxviii
- ¶ Dela resposta que fa tirant ales
rahõs õla pñcessa. c. ccccxxxix
- ¶ Com Tirant ana a parlar ab lem
peradoz. c. ccccxl:
- ¶ Deles paraules que din Lempa
doz a tirant per contēplacio dela
sua venguda. c. ccccxli
- ¶ Dela resposta que fa Tirant al
Emperadoz. c. ccccxlii
- ¶ Dela lamentacio que fa la duq̃ssa
ala pe⁹ de tirant. c. ccccxliii
- ¶ Dela consolacio que fa tirant ala
duquesa õ macedonia. c. ccccxliv
- ¶ Loz lempadoz manifesta a tirant
lo que en lo seu consell era stat de
liberat. c. ccccxlv
- ¶ Dela resposta que Tirant feu /
als embaxadoz del Solda e õl
turch. c. ccccxlvi:
- ¶ Dela oracio que feu Lemperadoz
capitol. ccccxlvii:
- ¶ Com tirant arriba ala ciutat de
contestinoble ab los pñoners: e
son rebut per Lemperadoz ab /
honor excelsa. c. ccccxlviii
- ¶ Loz Lemperadoz feu posar les
pñoners en loch segur: e ab bo
nes gnardes. c. ccccxlix
- ¶ Com lo rey de Sicilia: e lo Rey
de feç vingueren a fer reuerencia
al Emperadoz. c. ccccl:
- ¶ Dela resposta que fa la pñcessa
a tirant. c. ccccli
- ¶ Com Tirant demana licencia

- al Emperado: que pogues a nar
arecobzar les terres del Impert. e
coz lèpado: ans q̄ partís la sposa
ab la filla carmesina. c. cccclij
- ¶ Dela crida que lèpado: feu fet a
pres que hague sposada la filla /
carmesina. c. cccclij:
- ¶ L'ò tirant parti de contestinoble
e ab tot son exercit ana per rebre
al rey scariano. c. cccclij:
- ¶ Dela letra d' crehença del Sol
da. c. cccclv
- ¶ De vna letra tramesa per lo vir
tuos Tirant al Rey Scariano
capitol. cccclvj
- ¶ Coz lo Rey scariano fon cõrent
que la Reyna ana a Contesti
noble. c. cccclvij
- ¶ L'ò tirant ab tota la ost' parti d'la
ciutat de estrenes. c. cccclvij
- ¶ Com lo capita dela ciutat d' strã
ges rete les claus dela ciutat al /
cesar. c. cccclix
- ¶ Deles paraules de consolacio: e
de amor verdadera q̄ dix tirãt al
duch de macedonia. c. cccclx:
- ¶ Dela letra tramesa per la duque
ssa de macedonia al duch s'õ ma
rit. c. cccclxi
- ¶ L'ò tots los altres presoners vin
gueren a fer reuerencia al princep
Tirant. c. cccclxij:
- ¶ Com la reyna d' Etopia arriba
en contestinoble: e la honoz que
li fon feta. c. cccclxij:
- ¶ Dela letra tramesa per lo prin /
cep Tirant ala duquesa de Ma
cedonia. c. cccclxiiij
- ¶ Com lo cesar apres que fon par
tit de trapasonda cobra moltes
prouincies qui eren del Impert
capitol. cccclxv
- ¶ Com Lalmirall ab gran trium
pho de victoria torna en Lontc
stinoble. E l'emperado: p'premi
ar lo li sposa la filla del duch de /
pa nomèada elisea. c. cccclxvi
- ¶ Com pres a tirãt lo mal quil feu
passar de aq̄sta vida. c. cccclxvij
- ¶ Dela oracio que dix tirãt dauãt
lo corp' domini. c. cccclxviij
- ¶ Del testament que feu Tirant
capitol. cccclxix
- ¶ Del breu de comiat que Tirãt
tramesa ala princesa. c. cccclxx
- ¶ Com L'emperado: tramesa lo /
duch de macedonia: nepolte ab
los metges. E com Tirant sent
se portar a cõtestinoble en lo camí
passa d' aq̄sta vida. c. cccclxxi:
- ¶ Dela lamentacio q̄ feu l'emperado:
p' la mort d' tirant. c. cccclxxij:
- ¶ Dela lamentacio q̄ feu la princesa
sobze lo cors d' tirãt. c. cccclxxij
- ¶ De altra lamentacio que feu la
Princesa sobze lo cors de Ti
rant. c. cccclxxiiij
- ¶ Dela resposta que feu la Empe
radriu mare sua. c. cccclxxv:
- ¶ Com la princesa ordina la sua a
nima: e volgue confessar sos pec
cats publicament. c. cccclxxvi
- ¶ Del testament dela Princesa /
capitol. cccclxxvij
- ¶ Deles paraules d' be morir que
dix la p'ncessa. c. cccclxxviij:
- ¶ Del dol e plãt q̄ fon fet apres la
mort d'la princesa. c. cccclxxix
- ¶ L'ò los parẽs de Tirant se amf
taren: e t'nguerẽ consell qual d'ls
fariẽ empado: c. cccclxxx
- ¶ L'ò lo rey scariano entra en con
testinoble: e ana a fer reuerencia a
la Empadriu. c. cccclxxx:

¶ Com los parents de Tirant tra
meteren embaxada ala Empera
dor: que pzeengues a Ypolit per
marit. c. cccclxxxij

¶ Dela resposta que feu la Empa
dor: als embaxadors. c. cccclxxxij

¶ Com lo nouell Empador se feu
venir tota la gent darmes: e pa
gala liberalment: e donala comi
at. c. cccclxxxij

¶ Los Leperados trames lo cors
de Tirant: e dela Princesa en /
Bretanya. c. cccclxxxv

¶ Dela molta hono: que son feta
al cors de Tirant en Bretanya
capitol. cccclxxxvi

¶ Com l'emperador trague de p
so lo Solda: e lo Turch: e tots
los altres psoners: e feu pau e li
ga ab ells. c. cccclxxxvi

¶ a. b. c. d. e. f. g. h. i. l. l. m
n. o. p. q. r. s. t. v. u. x
y. z.

¶ A. B. C. D. E. F. G. H. I.
J. K. L. M. N. O. P. Q. R.
S. T. U. X. Y. Z.

¶ Tots los querns de aquest. a. b
c. van per aquest orde. En cascu
dela quals hi ha quatre fulls.

¶ Tots los querns de aquest: A
B. C. van per aquest orde. En
cascu dels quals hi ha . iij. fulls
Exceptats los dos derrers go es
Y. Z. qui son de tres fulls.

pos ala mia pensa de aquest treball iustamēt excusar me pogues. Empero confiant en lo lobiran be donador de tots los bens qui ajuda als bons desigs supprime lo defallimēt dels defuants. E porra los bons p̄posits a degudes fins. E vostra senyoria qui per la virtut comportara los defallimēts axi en stil com en orde: en lo presēt tractat per mi posats per inaduertencia: e pus verdede ramēt ignorancia me atreuire expondre: no solamēt de lengua anglefa en portoguesa. Mas encara de portoguesa en vulgar valenciana: perço que la nacio don yo so natural se puxa alegrar e molt ajudar per los tats e ta insiynes actes coz hi son. Supplicant vostra virtuosissima senyoria accepteu com de seruidor affectat la presēt obra: car si defallimēts alguns hi son: certament seruyones en part causa la dita lengua anglefa dela qual en algunes partides es impossible poder be girar los vocables attenēt ala affectio e desig que continuamēt tinch de servir vostra reduptable senyoria. No hauēt sguard ala ruditat dela ordinacio e diferencia de sentēcies assi que per vostra virtut la comuniqueu entrels seruidors e altres perquen puguen traure lo fruyt ques peztay mouent los coratges de aquells e no duptar los aspresfers deles armes e pendre honorosos parais endreçāt se a mātēiz lo be comu per qui milicia forch trobada. No res r̄eys ala caualteria moral donara lum e respēta

ra los scenacles de bons costums abolint la textura dels vicis ela ferocitat dels monstruosos actes. Eperq̄ en la present obra altri no puxa esser increpat si defallimēt algu trobat hi sera: yo Jokanot martozell caualler sols vull portar lo carrech e no altri ab mi: coz per mi sols sia stada ventilada a seruey del molt illustre p̄ncep e senyor Rey spectant don f̄erando de portogual la presēt obra e començada a.ii. de Winter de lāy .ccc. lx.

prolech

Com euident experiēcia mostre la debilitat dela nostra memoria

sots metent facilment a obliuio no solament los actes per longitut de tēps enuelits: mas encara los actes freschs de nostres dies. Es stat donchs molt condecēt vtil e expediēt de duir en scrit les gestes e hystories antigues dels homēs foris e virtuosos: com sien spills molt clars exemples e virtuosa doctrina de nostra vida. Segons recita e q̄ll gr̄a orador Culli legim en la sancta scriptura les hystories e s̄acts actes dels sancts pares. Del noble Josue. E dels Reys De ich Robies. E del fortissim Judes machabeu. E aquell egregi poeta Homero ha recitat les batalles dels grechs Troyans e deles mazones Ictus Riuus dels Ro

mans de Scipio de Zinbal de Pompeu de Octouia de march Antoni e de molts altres. **L**eo barn scrites les batalles de Alexandre e Dari Les auetures de Galot e daltres cauallers. Les faules poetiques de Virgili de Ouidi de Rant e de altres poetes. Los factes miracles e actes admirables dels apostols Artirs e altres factes. La pnia de fact Bohan bapista: sancta Agdaiea e de fact Pau hermita: e de fact Zinthoni. e de sanct honofre. e de sancta maria Egipciaca. **E** moltes gestes e innumerables hystories son stades compilades: per tal que per obliuio no fossen delides deles penles humanes. **A**derexedors son de honoz gloria e de fama e continua bona memoria los homens virtuosos e singularmēt aquells qui per la re publica no han recusat sotmetre lurs persones a mort perque la vida de aquells fos perpetual per gloria **E** legiz que honoz sēs exercici de molts actes virtuosos no pot esser adquirida. **E** felicitat no pot esser aiesa sēs mita de virtuts. Los cauallers animosof volgueren morir en les batalles ans que fugir vergonyosament. La sancta dona Judich ab animo viril gosa matar Olofernes per deliurar la Ciutat dela oppressio de aquell. **E** tants libzes son stades fets e compilats de gestes e hystories antigues que no seria sufficiēt lentsimēt huma compēdre e retēre aquelles Antiguan entlorde militar era tengut en tanta

reuerencia que no era decorat de honoz de militia sino lo fort animos prudent e molt spert en lo exercici deles armes fortitud corporal e ardiment se vol exercir ab sa uiesa. Com per la prudencia e industria dels batallats diuerfes vegades los pochos han obtesa victoria dels molts. La sauesa e astucia dels cauallers ha bastat aterrar les forces dels enemichs. **E** perço foren per los antichs o:denades iustes e torneigs nodrint los infants de pocha e dat en lo exercici militar: perque en les batalles fossen forts e animosos e no hagessē terror dela vista dels enemichs La dignitat militar deu esser molt decorada perque sens aquella los regnes e Ciutats nos portien sostenir en pau. Segons que diu lo glorios sanct Luch en lo seu euangeli. **A**derexedor es donchs lo virtuos e valent caualler de honoz e gloria, e la fama de aquell no deu preterir per longitut de molts dies **E** coz entre los altres insignes cauallers de gloriosa recordacio sia stat aquell valentissim caualler **T**irat lo blach del qual fa special commemoracio lo present libre. perço de aquell e deles sues grandissimes virtuts e cauallerias se fa singular e expressa mencio indiuidual segons reciten les següents hystories.

Comença la primera part del llibre de Titant la qual tracta de certs virtuosos actes que feu lo Comte guillem de ueroych en los seus benauenturats darres dies.

Capitol primer.

En tan alt grau excellençia lo militar statament q' deuria esser molt reuerit si

los Cauallers obseruauen aquell segons la fi perque sonch instituyt e ordeat. E pertant coz la diuina prouidencia ha ordenat: e li plau que los .vii. planets donen influencia en lo mon e tenen domini sobre la humana natura donant los diuersas inclinacions de peccar e viciosament viure. Empero nols ha tolt lo vniuersal creador lo franch arbitre que si aquell es ben regit les poden virtuosament viuunt mitigar e veyre si vsar volen de discrecio. E perço ab lo diuinal adiutori sera departit lo present llibre decaualleria en .vii. parts principals. per demostrar la honoz e senyoria que los cauallers deuen hauer sobre lo poble. La

primera part sera del principi de caualleria. La segona sera del statmet e offici de caualleria. Lo terç es del examè que deu esser fet al gètilom o generos qui vol rebre loorde de caualleria. Lo quart es dela forma'coz deu esser fet caualler. La sinquena es que significuen les armes del caualler. La sisena es dels actes e costumes que a caualler pertanyen. La setena e darrera es dela honoz que deu esser feta al caualler. Les quals .vii. parts de caualleria seran deduydes en seta part del llibre. Ara en lo principi se tractara de certs virtuosos actes de caualleria que feu lo Egregi e strenu caualler pare de caualleria lo Comte Guille de varoych en los seus benauenturats darres dies.

Capitol segon.

Com lo Comte Guille de ueroych p'p'osa de anar al sanct sepulcre: e manifesta ala Comtessa e als seruidors la sua partida.

En la fertil riqua edelitosa illa de Inglaterra habia vn caualler valentissim noble de linatge e molt mes de virtuts. Lo

qual per la sua gra sautesa e alt enginy hauie seruit per lonchs temps lart de caualleria ab grandissima honoz la fama del qual e lo mon molt triumfaua nomeat lo comte Guille de varoych. Aquest era vn caualler fortissim qui en sa viril iouentut hauia sperimentada molt la sua nobla persona en l'exercici de les armes seguint guerres

axí en mar com en terra e haúia portades moltes batalles afi. Aqst fera trobat en .vii. batalles capall hon hí haúia Rey o fill de Rey: hí de .x. milia combatents en sus. E era entrat en .v. lliges de camp clos hu per hu e de tot haúia obresa victoria gloriofa. E trobant se lo virtuos comte en edat auançada de .lv. anys mogut per diuinal inspiracio pposa de retraures deles armes e de anar en peregrinacio e de passar ala casa sacra de Hierusalem hon tot cristia deu anar si li es possible per fer penitencia e smena de sos defallimets. E aqst virtuos comte hí volgue anar hauet dolor e conuictio de moltes mortz que en la iouentut sua haúia fetes seguint les gueres e batalles hon sera trobat. E feta la deliberacio en la nit maifesta ala Comtessa muller sua la sua breu partida: la qual ho pres ab molta impaciencia per be que fos molt virtuosa e discreta: per la molta amoz que li portaua la feminil condicio promptamet no pogue resistir que no demostras esser molt agreuiada. Al matí lo Comte se feu venir dauant tots sos seruidors axí homès com dones e dix los semblants paraules. Ados fills e fidelissims seruidors ala magestat diuina plau que yo me apartir de vosaltres e la mia toznada mes incerta: si a Xhesu crist sera placent e lo viatge es de grandissim perill perque ara de plèt vull satiffir a cascu de vosaltres lo bon seruir que fet maueu. E feu se traure vna gran caixa de

moneda e a cascu de sos seruidors dona molt mes que no deuia que tots ne restaren molt contents. A pres feu donacio ala Comtessa de tot lo combat a totes ses voluntats si bes tenia vn fill de molta poca edat. E hauie fet fer vn anell doz ab les armes sues e de la Comtessa: lo qual anell era fet ab tal artifici q's departia pel mig restant cascuna part anell lancer e ab la meytat deles armes de cascu com era aiustat se mostrauet totes les armes. E complit tot lo desul dit giras ala virtuosa Comtessa e ab cara molt afable feu li principi ab paralles de semblant stil.

Capitol tercer.

Loz lo Comte maifesta ala comtessa sa muller la sua partida e les rahons q' li fa e lo q' ella replica.

La speriencia manifesta que tinch de vostra verdadera amoz e condicio a fable muller seyoza me fa sentir maior dolor que no setira: car per la vostra molta virtut tous ame de sobirana amoz e grandissima es la pena e dolor que la mia anima set coz pes en la vostra absencia: pero la gran sperança que tinch me fa aconoztal: hauet noticia de vostres virtuosos obzres que so cert que ab amor e paciencia pedreu la mia partida. E deu voler lo meu viatge migarar les vostres iustes pguaries pstantment sera complit e saumetara la vostra

.a lll.

alegría sous dexe senyora de tot
quant he heus prechs que tingau
per recomanats lo fill los seruido
rs vassalls e la casa. E veus aci vna
part del anell que yo he fet fer pch
vos carament quel tingau en loch
dela mia persona e quel guarda
deu fins ala mia tornada: **S** trista de
mi dix la adolorida comtessa: e se
ra veritat seyoz la vostra partida
que façau sens mi: almenys feu
me gra que yo vaia ab vos per
queus pugua servir. Car mes stí
me la mozt que viure sens vostra
senyoria. **E** si lo contrari feu lo
iorn que finire los meus darrers
dies no sentire maioz dolor dela
que ara sent. **E** atot mon seny de
sige sentisseu la strema pena que
lo meu adolorit cors fosse coz pēn
en la absencia vostra. **D**igau me
senyoz es aquest lo goig e conso
lacio que yo speraua de vostra sey
oria. **E** aquest es lo conort de amor
e fe conyugal que yo tenia en vos
O misera de mi hon es la miagra
dissima speransa q yo teia que lo
restant de ma vida aturas la seny
oria vra ab mi: e no haúa prou
durat lo meu adolorit viduatge.
O trista de mi que tota la mia spe
rança veig perduda: vngua la
mozt puix res nom pot valer: vng
uen tizon e lamps e gra tempe
sta perço que lo meu seyoz ature
que no3 pugua partir de mi. **O**
comtessa e senyora de mi yo be co
nechs que la vostra strema amor
vos fa passar los l'imits dela vost
ra gran discretio dix lo comte. **E**
deueu considerat que com nostre
seyoz deu fa la gratia al peccador

quel fa venir a noticia de sos pec
cats e defalliments e vol fer peni
tencia de aquells que la muller qui
ama tant lo seu cors: deu amar
molt mes lanima e no li deu con
trastrar. ans deu fer gracies a nost
re seyoz deu com la volgut illumí
nar: e matorment yo qui so tant
gran peccador que en lo tēps de
les guerres he fets molts mals e
dans a moltes gēts: e no val mes
puix me so apartat deles grans
guerres e batalles quem do tot al
seruey de deu e faça penitencia de
mos peccats que no viure en los
mundanals negocis: bona cosa se
ria aqueixa dix la comtessa. **E** me
ro veig que aquest calzer de dolor
abeure sa e tā amarch es per amí
qui so stada tant de tēps que nos
potia recitar orze de pare e de ma
re e viuda de marit e senyoz viu.
e ara q pēsaua que la mia fortuna
fos passada e tott los passats mals
agues se remey. **E** veig que les mi
es tristes dolors aumentē perque
pore dir que nom resta sino aqst
miserable de fill en pēyora de son
pare. e la trista de mare se haura
a conoztar ab ell. **P**res lo petit fill
per los cabells e tirals hi: e ab la
ma li dona ē la cara diēt li. **A**don
fill plora la dolorosa partida de
ton pare: e faras compayia ala tris
ta de ta mare. e lo petit infant no
haúa sino tres mesos que era nat
e pres se aplorat. **L**o comte qui
veu plorar la mare e lo fill ps en
sí molt gran congoxa e volent la
aconortat no pogue retentir les la
grimes dela sua natural amor ma
nifestat la dolor e compassio que

reia dela mare e del fill e per bon
spay stigue que no pogue parlar
fino quz tots tres plorauen. com
les dones e donzelles dela comtes
sa verē fer tā strē ploz als tres mo
gudes de grā compassio se pngue
ren totes a plorar e fer grās lemē
tacions: per la molta amor que li
portauē ala comtesa. Les dones
de honor dela ciutat sabēt que lo
comte deuia partir anarē totes al
castell per pendre son comiat co;
foren dins en la cambra: trobare
q̄ lo comte staua aconortāt lacom
tessa coz la comtessa veu ētrar les
honrades dones spera q̄s fossē al
seguedes a ps dix sēblāts paraules
Cū ditigāt los treballosos afals q̄
ē lo fēnil coratge desesperades ele
ctiōs emolts greus enugs procu
rāt infonē grā es lo aturmētat spe
rit meu per hon les mies iniustel
aflictiōs podē esser per vosaltres
dones de honor conegudes. E a
companyāt les mies doloroses la
grimes e al ps sospira vēsats per
la mia iusta querella p̄sentē la afli
ctiō e obra per la executio que tal
fētīmēt los manifesta Quosaltres
donchs dones casades ēdrege los
meus plors e les mies greus passi
ōs signifie per hon los meus
mals sabent los vostres ab mius
dolgau. com semblant cas com lo
meu seguir vos pugua. e dolent
vos del vostre quius pot vēir hau
reu compassio del meu qui mes p̄
sēt e les orelles dels leginta lamia
dolor tal senyal faē per hon dels
mals qui melperē me plāguē. Pu
ix fermetat en los homēs nos tro
ba. O mort cruel perque vens a

qui not vol e fuis als quit defigē
Totes aquelles dones de honoz
se leuaren e suplicaren ala comtes
sa que fos de la merçe que donas
spay ala sua dolor .e ab lo comte
ensēps aconortauē la en la millor
māera que podiē e ella ps se adir
Hō es nouella cosa amī abun
dar en lagrimes coz aq̄st sia mon
costum: car en diuersos temps e
anys que lo meu senyor era en les
guerzes de frança amī no es stat
dia freturos de lagrimes e segonf
veig lo restant de ma vida haure
de passar ab noues lementacions
e millor fora per amī passas ma
trista vida en durmēt perq̄ ue no
sentis les cruels penes quim tur
mentē. e com alagerada de tal viu
re fora de tota sperança de conso
lacio dire. Los sancts gloriosos
prēguerē martiri per Jesu christ
e yol vull pendre per vostra sēyo
ria qui sou mon sēyor. e daci auāt
feu tot lo que plafēt vos sia. Pu
ix fortuna alre nom consent per
esser me vos marit e senyor. Em
pero vull que vostra sēyorria sapia
tāt de mi que absēta de vos stich
en infern. e prop de vos en para
dis. Scabant la Comtessa les sues
doloroses lemētacions. parla lo
Comte en la seguent forma

Capitol quart.

Habons de consolacio que lo
Comte fa ala Comtessa e lo que
ella replica: en lo comiat e com lo
Comte ana en Hierusalem.

ran es la con

tetació que la mia anima te de vos. Com tessa del so de les dareres paraules quez abeu ara dites e si a la magestat diuina sera placent la mia toznada sera molt psta en au met de vostra alegria a salut dela mia anima. E hon se vulla que yo sia la mia anima sera ab vos continuamēt. Quina consolacio puch yo hauey dela vostra anima sens lo cors dix la Comtessa. Adasbe so certa que per amor del fill sereu en recort alguna volta de mi: car amor de luy e fum de stopa tot es hu. Voleu queus digua seyo: mes es la mia dolo: que no es la vostra amor: car si fos axi coz la seyo:ia vostra diu: crech restariu per la amor mia. Adas que val al mozo la crisma: sino coneix la sua erro: q val ami amor de marit ses res valer. Comtessa seyo:ia dix lo comte voleu que done fi a paraules que ami es forçat de partir: e lanar e lo restar sta en la vostra ma. Puix mes no puch fer dix la comtessa entrar men he en la mia cãbra plozant la mia trista defauētura. Lo comte ps dolo:os comiat della besant la moltes voltes lãgãt dels seus hulls viues lagrimes: e de totes les altres dames ps comiat ab dolo: inefable. E com sen partí no sen volgue portar sino vn sol scuder. E partint dela sua ciutat de Haroych recullis en vna nau e nauegãt ab prosper vêt per son discus de tẽps ell ariba en Alexandria ab bon sal

uament. E exit en terra ab bona companyia feu la via de Hierusalẽ. E iunt en Hierusalẽ ell confessa be e diligẽtmēt sos peccats e rebe ab grandissima deuocio lo pci os cors de Jhesu crist. Aps entra per visitar lo sãct sepulcre de Jhesu crist: e aqui feu molt feruēt oratio ab moltes lagrimes e ab gran contricció de sos peccats don me resque obtenir la sancta perdonãsa. E hauent visitats tots los altres sãctuaris qui son en Hierusalẽ: e tozmat en Alexandria recullis en vna nau e passa en Venecia. E essent iunt en Venecia dona tota quants diners li erẽ restats al scuder per quel haue bẽ seruit e collocal en matrimoni: perque nos curas de tornar en Anglaterra. E feu posar fama al scuder com era mort: e ginya ab mercaders que scriuiren en Anglaterra com lo comte Bullem de Haroych era mort tornant sen dela casa sancta de Hierusalem. Sabent la virtuosa comtessa tal noua fonch molt atribulada e feu molt desir: oderat dol e feu li fer les obsequies que vn tan virtuos caualler era mereredo: E pres per discus de temp: lo comte sen torna en la sua propria terra tot sol ab los cabells lãchs fins ales spatles: e la barba fins ala cinta tota blanca. e vestit del abit del glozios sãct francech viuint de almoynes. E secretamēt se posa en vna deuota hermita de nostra dona seyo:ia nostra la qual distaua molt poch dela sua ciutat de Haroych. E questa hermita sta en vna alta muntãya molt de

litosa de arbres de gran speffura
 ab vna molt lucida font qui coztia
 Equest virtuos comte sera retret
 en aquesta deserta habitacio fent
 solitaria vida per fugir als mun
 danals negocis: asi que de sos de
 falliments pogues fer condigna
 penitencia. E perseverat en la vic
 tuosa vida viuint de alimoynes:
 vna volta la setmana ell anaua
 ala sua ciutat de veroych per de
 manar lzaritat E desconegut per
 les gents per la gran barba e ca
 bells lonchs que ell portaua soli
 citaua ses alimoynes e anaua ala
 virtuosa comtessa muller sua per
 demanar li lzaritat: la qual vehet
 lo ab humilitat ta profunde dem
 anar li alimoyna li feya dar molt
 mes lzaritat que atots los altres
 pobres E axi passa per algun tēpl
 la sua pobre e miserable vida.

Capitol quint.

Loz lo Rey de Canaria ab grā
 stol passa en la illa de anglaterra.

Seguis apres
 que lo gran Rey de
 canaria ioue fortissiz
 ab la viril inquiete
 souetut de nobles spe
 rançes guarnida sempre spirant
 a honorossa victoria feu grā stol
 de naus e de galeres. E passa ala
 nobla illa de Inglaterra ab gran
 multitud de gēts perço com algu
 nes fustes de cosaris haue robat
 vn loch feu. Des en si molt grā
 ita: e inflammat de gran superbia
 per que algu hauia tengut gosar

de enuiar lo ab molt grā armada
 partí dela sua terra enauegāt ab
 prosper vent arriba ē les fertils e
 pacifiqs ribes de āglaterra: E en
 la scura nit tot lo repleguat stol
 entra dins lo port dantona: e ab
 grā stucia desēbarcare e tota la
 mozisima isque en terra ses q per
 los dela illa no fore sētits: com fo
 rē tots en terra ordenarē lurs ba
 talles e comēgarē a correr per la il
 la Lo passich Rey sabuda la ma
 la noua de lur venguda aiusta la
 mes gēt que pogue per resistir los
 E dona batalla als moros hon
 ague molt grā conflicte quey mo
 ri molta gent de vna part e de al
 tra e molt mes dels cristians. E
 perço com los moros eren molt
 mes leuarē lo cāp e lo āgles Rey
 fonch romput e sague a retraure
 ab la gēt que restada li era e recul
 lis dins vna ciutat quis nomena
 sāt Thomas de conturberi alli
 hon tau lo seu sanct cozs: lo Rey
 de anglaterra torna aiustar mes
 gent e sabe que los moros anauē
 conquistant per la illa fent mozir
 molts cristians e desonint donel
 e donzelles e posant les totes en
 captiuitat coz lo cristianissim Rey
 sabe que los moros haue de pas
 sar prop de vna ribera daygua
 mes se en vn pas ala hoza dela
 miga nit. Empero tā secretamēt
 nos feu que no resta que los mo
 ros ne agueren sentiment e detin
 guere se fins que fonch lo dia clar
 donaren los molt cruel batalla en
 la qual moriren molts cristians.
 e los qui vius restaren fugiren ab
 lo infortunat Rey e lo Rey mozo

reña en lo camp. **B**ran fonch la defauçtura de aquest Rey cristia que .ix. batalles perde vna apres de altra esague aretraure dins la Ciutat de Londres: e allí se feu fort. Com los moros ho saberen posarē li sít entorn dela Ciutat e donaren hi prestament vn bon combat que entrarē e prenguerē fins ala meytat del pont: e cascun dia si fehiē de molts bells fets de arnes empero ala fi lo asligit rey hague de exir per forza de Londres per la grā faz q̄y hauia: e feu la via deles muntanyes de gales: e passa per la Ciutat de varoych. **L**oz la virtuosa Comtesa sabe que lo Rey vèia fugint e molt de fauèturat feu aparellar per aquell nit viandes e tot lo que mester hauien. **L**a Comtesa com a dona de gran prudencia pensa com poria restaurar la sua Ciutat que nos perdes tant prest: e com veu lo Rey dix li semblants paraules **V**irtuos senyoz en gran asllicio veig posada la senyoria vostra: e atots quants en aquesta illa som. **E**mpero senyoz si vostra altesa volta aturar en aq̄sta vostra Ciutat e mia la trobareu abundosa: de viures e de totes coses necessaries per ala guerra: car mon senyoz e marit en **B**uillē de varoych qui era Comte de aquesta terra fornī sta ciutat: e lo castell axi de armes com de bombardes balestes: e colobrines e spingardes e molta altra artellaria. **E** la diuina bondat per sa clemēcia quins ha dats quatre anys següents molt gran abundōcia dels fruyts dela

terra. **P**erque la senyoria vostra pot aci segurament star. **R**espos lo Rey comtesa ami par que vos me donau bon consell pus la ciutat es tā fort e ben prouehida de totes coses necessaries ala guerra. **E** tota hora que yo men vulla a nar ho pore bē fer. **S**i sãcta maria senyoz dix la comtesa. **P**osat cas q̄ los moros fossen molt mes que no son per forza han de vèir per lo pla q̄ per l'altra part no poden per lo gran Riu quey es qui fit ales muntāyes de gales. **M**olt lo contēt dix lo Rey de restar aci heus prech comtesa que vos doneu orde que la mia h: est ab sos dines sia ben prouehida deles coses necessaries. **D**e continent la virtuosa comtesa se parti del rey ab dos donzelles: e ab los regidors dela ciutat ana per les cases fent traure forment: e ciuades e tot lo que hauia necessari. com lo Rey e tots los altres verē tā grā abundancia de totes coses foren molt contēt e en special dela molta diligencia dela virtuosa comtesa: com los moros saberē que lo Rey sera partit dela ciutat de Londres seguiren lo fins que saberen que sera recullit dins la ciutat de varoych. **L**os moros fent aquell la via combateren vn castell e p̄n gueren lo quis nomenaua **S**ilimburch qui era a dues legües hon staua lo Rey. e tā q̄ hauē conquistat vna grā part del regne. **E** lo dia de sanct **S**oã lo Rey moro per fer alegria vèch ab tot son poder dauāt la ciutat de varoych lo asligit rey cristia vèhēt se ab la

esperança perduda no sabe que pogues fer puia sen alt en vna torre del castell mirât la grã morisima qui cremauen e destroyen viles e castells feent morir tants cristiãs com podien axi homens com dones. Los qui campar podien veniẽ cridãt e coztret deuers la L iu tat qui de bona mia legua los podien ben sentir los mortals crĩs que dauen per lo grã perdimẽt que feyen: perço com los conuẽia de morir: ho de esser catius en poder de infels. Estant en tal manera lo Rey mirât la morisima: e lo gran dan que feyen de grandissima dolor pẽsava morir: E no podent mes mirar la sua desolacio deualla dela torre hon staua e entrassen dins vn petit retret: e aqui comença de lançar dolorosos sospirs: e los seus hulla destillant vies lagrĩmes fehent les maĩors lemẽtacions que vn home sames pogues fer. Los cambres qui stauen fora del retret stauen scoltãt lo dol que lo Rey feya. E coz ha gue molt plorat e lamẽtat seu principi a semblants paraules.

Lamentacio que feu lo rey

Capitol. lise:

Si adẽu plasent pot esser que yo mes que viuẽt miserable sia enuergonyit vinga la mort sobre mi qui es lo daret remey de tois los mals. Car

mi recreyen infinits sospirs tats e tals que si virtut nom resistis a beugeria los dies meus e demĩ defauẽturat Rey que tot lo mon mos dans a pietat mouen. e tan poch aduocats en ma iusta causa trobe. **S** Rey sobira de gloria si la passio e poch saber viuamẽt les mies fatigues a dir nom donẽloch: supleix tu senyor los defectes dela mia ignorancia. puij tan ample e clar cami te mostra la mia iusticia. E no vuller seyor per la tua pietat e misericordia que aqst teu poble cristiã encara q sia grã peccador: no permeta la tua clemencia que sia affligit per la morisima: mas conserual e defenlo e sia reduyt al teu sanct seruey: perquet pugua seruir e donar labor e gloria. Car en tal punt stich coz lo treballat mariner que fallint li aquell port a hon speranza de repos presumia: perço recorrech a tu sacratissima mare de aqll deu Jesus que vuller per la tua pietat e misericordia soccorrer e aiudar: e deliuram de aquesta grã in pssio en la qual so posat: a si que en lo meu Regne sia glorificat lo sanct nom del teu gloriõs fill. Estant lo affligit Rey en aquestes lemẽtacions posa lo cap sobre lo lit: e donali de parer que ves entrar per la porta del retret vna bellissima donzella vestida de domas blancs ab vn petit infant en los seus braços: e moltes altres donzelles venien apzes della cantant totes lo Magnificat. Com son acabat de dir la seyoza delles se a costa deuers lo Rey e posali la ma

obze lo cap: e dix li semblants paraules: **N**o duptes Rey en res: hages bona confiança que lo fill e la mare te ajudaran en aquesta grã tribulacio en q̄ posat stas: **E** lo p̄mer home que veuras ab longa barba quiet demanara per a moz de deu Izaritat besal en la boqua en s̄yal de pau: e p̄gual gracia foment que dexe labit que porta: e fes lo capita de tota la gent. **L**o adolorit Rey se desperta: e no veu res stigue admirat del sompni que fet hauia: e pensa molt en aquell recordant li tot lo que vist hauia: e isque fora del retret e foren allí tots los maïors cauallers: qui digueren al Rey senyoz tots los mozos se son atedats dauant la ciutat. **L**o Rey feu molt bon sforç en la milloz maera que pogue: **E** feu molt ben guardar aquella nit la Ciutat: **L**o mati seguent lo Comte hermita era puat en la alta muntanya: per acullir erbes per sustentacio de sa vida: e veu la gran mozisma que corriã tota la terra desempa ra la sua deserta habitacio: e recul lis dins la Ciutat: la qual troba molt adolorida. **L**o pobze de vell que molts dies eren passats que no haia meniat sino erbes: veu la Ciutat molt atribulada a nassen al castell per demanar a la Comtessa li plagues donar Izaritat. **C**om fonch dins lo castell veu lo Rey qui exia de hoyr misa: e vehet lo molt prop des nollas dauant ell: e supplical que per reuerencia de deu li volgues

dar Izaritat. **E** lo Rey recordat li lo sompni ajudal a leuar: e besal en la boqua e pres lo per la ma e mes lo dins en vna cambra. **E** a seguts lo Rey feu principi a semblants paraules.

Capitol. sete .

Com lo rey de anglaterra prega al hermita.

La sperancagloriosa que tinch dela tua molta virtut pare reuerent me dona animo de p̄gar te quens vuller donar ajuda e consell en la molta nostra necessitat: com te veia home de sacra vida: e amic de iesu xrist que vuller considerar e dolret del gran da e destructio que aquests maluats infeels fa e ha fet en lo nostre regne que la maïor part dela illa han destroyda: e han me vengudes moltes e diuerses batalles e moza la milloz caualleria que en lo meu regne era. **E** si no has dolor de mi haies compassio de tan poble cretia qui es iutgat a perpetual catiuert: e dones e donzelles qui son e sera defonides e posades en captiuitat. **E** contempla que encara que aquesta Ciutat sia ben pro uehida de vitualles e deles altres coses pertanyents ala guerra que per aço nons podem molt sostenir per la mozisma que es molta que ia tenẽ conquistada la maïor part

dela illa e no entendrà sino en la nostra destructio e maiozmēt coz no speram socors de nengu si ia no dela misericordia de nostresēy or permia de ta reuerēcia perquet prech caramente si tēs amoz adenu lzaritat en tu habita que haies compassio de aquest afligit regne e desolacio de aquell: que per ta virtut te vuller despullar aquexes robes que portes de penitencia e vuller te vestir les de lzaritat que son les armes que mitangāt lo adutor diuinal e la subiectio tua no saltres atenyere gloriola victoria de nostres enemichs. Acabant lo Rey paraules de tanta compassio acompayades. Lermita feu pzin cipi aparlar de semblant stil.

Capitol huyte.

La resposta que lermita fa al rey

a selcint de

vostra senyoria e excellencia mon sēyoz me fa star molt admirat com yo essent pobre e debil que la sēyozia vostra me demane consell e ajuda considerada la condicio e disposicio mia. Com la excellencia vostra no ignozala mia debil e antigua persona esser posada en decrepitud grā axi per los molts dies coz per la aspavida que per lonch temps he sostenguda en la muntanya no viuint sino de erbes e de pa. La mia virtut no pot esser tal que bastas acompoytar les armes

maiozment com non sia husat E demana la sēyoria vostra amī con fell qui teniu en lo regne vostre tants barons e cauallers valentisims abtes e molt destres en les armes quius poden milloz de mi aconsellar e ajudar. Deus se dir mon senyoz que si yo fos stat vir tuos canaller ni sabes alguna cosa en lart dela caualleria: e destre en les armes yo de bona voluntat se uiria la magestat vostra: e posaria la mia debil persona atot perill de mort per polar en libertat tāt pob le castia. E maiozment ala magestat vostra dela qual sera gran da que en tan gran souentut haiaut esser despossehit deia vostra real senyoria. Perque supplich ala excellencia vostra que maiaut per scu sat Lo adolorit Rey molt enuiat de tal resposta feu pzin cipi atal parlar.

Capitol .ix.

Replica que lo Rey fa al lermita

o es de admetre scusacio de tan iusta demāda si pietat e misericordia en tu habiten. Car no ignozala tua reuerencia que los sancts benauenturats e los martirs per aumētare e defendre la sacta fe catholica ha batallat contra los infels. e hā ob tessa gloriola corona de martiri e triumphāt gloria confortat lo lur virtuos animo per la diuina potēcia. perque pare reuerent me agerolle als teus peus e ab aquestes

mies doloroses lagrimas te torne a suplicar que si fidelissim cristiá est que per reuerencia de aquella sacratissima passio que lo nostre mestre e senyor deu Xhesus volgue passar e latbre dela vera creu per rembre natura humana que haies compassio de mi assigit Rey e de tot lo poble cristiá qui tota la mia e lur speranza sta en la misericordia de deu e en latua molta virtut. E aço nom vulles denegar per la molta bondat tua. Adoguerẽ a pietat les doloroses lagrimas del etressit Rey al hermita e amollit lo seu piados coz lãga dels seus hulls viues lagrimas de grã compassio per be que lo preposit seu tostẽps son de subuenir los. Empero volgue sperimẽtar la constãcia del Rey. Espres vn poch spay que lermita ague fet leuar lo Rey aleuiades les sues lagrimas feu principi a tals paraules.

Capitol .x.

La Resposta diffinitiuã que lermita feu al Rey.

Atu rey prudentissim ioue qui has viscut en bẽauẽtura da vida: meritamẽt sesguarda en la executio deles obres virtuoses subtilment mires. E ami vell seguĩnt les retgles de caualleria ab grãdissim perill gloriosa fama atengua Els vells animosos basta que sēs fet legea de courts actes sostinguen la prime

ra que en la iouentut ab exces de perillosos treballs guanyaren. E posat cas veritat les tues piadoses paraules aduoque rãhonablamẽt han tengut en mi força les tues doloroses lagrimas: ans que mon deliber no essent atu publicat iustament me agues obliguat ala executio de tal empresa. D. entrestit Rey hi en tan pochã sperãga tẽsta vida stuyã aqueres lagrimas a menys desligada forçuna que aqsta. Puyx veig que tes pzequari es son tan humills e iustes per amor de aquell per qui mas contu rat e per amor de tu qui est mon natural senyor yo so content de obeyr los teus manamẽts e entẽdre ab summa diligẽcia en la libertacio de tu e de ton regne em dispondre si mester sera de entrar en batalla axi vell com me so per de fendre la cristiandat e aumentar la facta fe catholica e per baxar la superbia dela mafometica secta. Sib pacte tal que ta excellencia se regesca amon consell. E ar ab lo diuinal adiuozijot dare gloriosahonor e fer te vengedor de tots los teus enemichs. Respos lo Rey pare reuerẽt puyx me feu tãta grã yous promet ase de Rey q no pasfare vn punt la ordinacio vostra. ara sēyoz dix lermita coz seras de fora e la grã sala mostra als cauallers e atot lo poble la tua cara alegra e molt contenta e ab gran afabilitat parlaras atots. E al dinar menia be e donat plaer e mostra molt mes alegria dela que accstumat hautes perço que tots aquells qui tenẽ lesperãga perduda la pu

guen retrobar. Car lo seyor o lo capita per gran aduersitat que li vingua no deu mostrar la sua cara trista: per no smayar la sua gent. E fes me dar vnes vestidures de moro e veuras lo que yo fare. Car anát ala casa sancta del l'herusalem fuy en Alexandria: e en Barut me fonch mostrada la lengua morisca perque aturi grans dies ab ells. E aprengui dins barut fer magranes de certs materials compostes que stan. vi. hores en poder se ensendre: e coz son en geses bastarié atot lo mon a créar que com mes aygua hi lançe mes s'engenē que tota laygua del mon no les bastaria apagar si ia no les apaguen ab oli e ab razina de pi. Cosa es de grā admiració dix lo Rey q̄ ab oli e ab razina de pi se age apagar e no ab altra cosa. Car yo crehia q̄ laygua apagaua tots los focs del mon. Lo seyor dix lermita si la seyoría vostra me dona licencia que vata fins ala porta del castell yo portare sol vn material ab aygua clara o ab vi encendreu vna atorxa. per la mia se dix lo Rey molt haure singular plaer de veureu. E lermita prestament ana ala porta del castell perço coz alentar hi hauia vista calç viua ps ne vna poca gleua e torna honera lo Rey e ps vna poca daygua e lança lay delus e enges ab vna palleta vna candela: dix lo Rey yo iames aguera pogut creure sperfectia tal si de mos hulls nou agues vist. Era no tinch res per imposible que los homēs no sapien fer en special tals sabers cauben en

gēts qui van molt per lo mon. E pch te pare reuerent me faces gracia de dir me totes les coses necessaries per aquest fet de les magranes del quey es messter: yo senyor dix lermita les yre a comprar per go com se millor conexer los materials si son bons: perço coz yo les he fetes moltes voltes de les miefmans. E com seran fetes yo senyor yre tot sol deuers lo camp dels moros. E prop la tenda del Ifey yo posare les magranes. E com vēdra quasi la hoza dela miga nit les magranes seran engeses e tots los moros cuytaran deuers aquell la part per apagar lo foc e la tua seyoría stara armat ab tota la tua gent com veuras lo gran foc ab tota la gent fit sobre ells. E fas certa la seyoría tua que .x. milia dels teus basten a desconfir. camilia dels altres. Car yo puch dir ab tota veritat ala excellencia tua que trobant me en Barut viu vn altre cas semblat de vn rey contra altre e ab la aiuda de nostre senyor deu e per consell meu la Ciutat fonch liberada dels enemichs. E lo rey qui staua dins la Ciutat fonch vengedor e laltre quil tenia asertgat fonch vengut. E la seyoría tua deu fer son poder e qual se vulla caualler de saber coses per a ofēdre los enemichs: e defendre los amichs.

Capitol. xi.

Les gracies que lo rey de Anglaterra fa al hermita.

.b. i.

Dlagueren alen
trestit Rey les auisa
des paraules del her
mita e feulí infint del
gracies dela sua gratiosa proferta
E pres en sí molt gran alegría co
nexent que lo consell que li daua
era de virtuos caualler accepta a
quell ab molta benignitat: e prest
amēt feu fer tot lo que lermita ha
uia ho:denat. e com agueren dat
fi a lur rahonamēt lo rey isque en
la gran sala e mostra la sua cara a
la gent molt alegre e lo seu gest q̄
paria tenir molt gran animo: tot
los cauallers stauen admirats e
vehien al rey tenir tanta conteta
cio: car molts dies erē passats que
nol hauien vist rure ne la sua ca
ra alegrar se. Lermita qui sera par
tit del rey poch spay passa que fon
to:nat de comprar les coses neces
saries per ales magranes. E dix al
rey se:yor vn sol material nos mā
ca. Empero yo se que la comtesa
ne te com son marit. Huslem de
Caroych eraviu ne tēsa molt per
go com serueix a moltes coses. Dix
lo rey ara vull que los dos hi anē
ala comtesa per hauer ne. Lo rey
trames a dit ala comtesa com vo
lia anar a parlar ab ella. E exint la
comtesa dela sua cambra veu se
lo rey dauant ab lermita. Comtes
sa dix lo rey per vostra gentilesa e
virtut feu me gratia quez doneu
vn poch de sofre viu de aquell q̄
te afoch que nos pot cremar de a
quell que lo comte vostre marit te
nia en les antozes per gran vent
que fes apagar nos podia. Re:spol
la comtesa qui a dit a vostra seny

oria que mon marit guilley de va
roych sabia fer tals antozes ab
tal lum. Comtesa dix lo Rey a
quest hermita que aci es: e la com
tesa prestament ana ala cambra
deles armes e portan tant que lo
Rey ve fonch molt content. com
lo Rey fonch toznat en la gran sa
la e lo dinar era ia prest. Lo Rey
pres per la ma al hermita e posas
en la taula e feu seure lermita al co
stat seu fent li aquella honor que
ell era merexo:or. Estauen admi
rats los seruidors del Rey dela
molta honor que lo rey feya al her
mita e molt mes staua admirada
la virtuosa comtesa: pergo com li
acostumaua de donar lzaritat e p̄
nia molt gran plaer e consolacio
de parlar ab ell com li venia ade
manar almoyna que deles rahons
sues restaua molt aconsolada. E
dolia li molt per la molta honor
que lo rey li feya com mes lzaritat
no li haue fet a si be de ell hauia
la natural conexença perduda. E
dix ales sues donzelles les seguēt
paraules. O com stich molt enu
sada dela mia gran ignoracia coz
no he fet a molt mes honor an a
q̄st pobre de hermita: car yo crech
que ell deu esser home de sanctis
sima vida com laia tengut tant de
temps e la mia terra e nolte sabu
da fer la honor que ell era merexe
dor. E veig ara que mon senyor
lo rey qui es tā benigne e piados
lo fa mēiar al seu costat a tots los
dies de ma vida me dolra la peca
honor que li e fet a. O rey virtuos
pare de misericordia lo que yo he
fallit ho smenau ara.

Capitol .xii.

Com lo Rey angles dona liscia al hermita que anas afer les magranes compostes.

Leuant se de taula lo confortat rey de anglaterra dona liscia al hermita que anas afer les magranes les quals en poch dies foze fetes. E acabades aquelles. Lhermita sen ana al Rey e dix li senyor si vostra seyoría me dona liscia yo ire per donar compliment al que es stat deliberat la excellencia vostra faga posar en oz de tota la gēt qui te de exir de fora. E lo Rey dix que era molt contēt e en la scura nit lo virtuos hermita mudas les vestidures que tēta apparellades de moro. E per la porta falsa del castell isque molt secretament que per negu no fonch vist ne conegut e posas dins lo camp dels moros. E com aell li paregue hoza lança les magranes a vna part del camp prop de vna tenda de vn gran capita parēt del Rey moro: E coz fonch quasi passada la miga nit lo foch fonch tā gran e tant spantable que tots ne stauē admirats de les grās flames que lāsaua. E lo Rey e los altres moros desarmats axi com stauen cuytaren en aquella part hon era lo maior foch per apagar lo. E nol pogueren iames apagar per molta aygua quey lançalen. Ans com mes aygua hi lançauen mes sensenia. Lo virtuos Rey de An

glaterra com veu lo gran foch armat com staua ab aquella poch gent que restada li era isque dela Ciutat e ab grā animo ferí en los moros e feyen tan grā destructio dels que era cosa despant que no preniē nengu a merce. Com lo Rey moro veu tan gran foch e tāta gent sua morta caualca sobre vn ginēt e fugí e recullís dins vn castell que hauía pres qui hauía nom Elmurch. E allí feu se fort ab tots aquells qui del camp eren campats. Fonch molt admirat ell e tots los altres moros com eren stats axi romputs: car no podien pensar quina era stada la causa de tan gran desbarat com ells fossen. I. ve guades mes que les cristians com los moros foren fugits los cristians robaren lo camp dels moros e fonch tā de día clar ab gran vissima victoria entraren dins la ciutat. Lo rey moro apres passats quatre dies trames sos embaxadors ab vna letra de batalla al rey de anglaterra. La qual era dela tenoz leguent.

Letra de batalla tramesa per lo rey dela gran Canaria al rey de anglaterra.

Capitol .xiii:

Atu r
ey cris
tia qui
senyo
reiaue
s la il
la de
angla
terra

dich yo Abraym rey e seyor dela gran Canaria que si tu vols que aquesta guerra fine entre tu e mi e fese la mortaldat entre lo teu po ble e lo meu si be yo en sta illa de Inglaterra sia mes poderos que tu no est axi de viles com de castells com de gent e sfoz de caualleria. Car si lo gran deu ta donada victoria sobre la mia gent yo e los meus lauem aguda de tu e de toif los teus moltes veguades dins la tua propia terra. Empero si tu voltras que noy haia mes scampament de sanch: entrem en camp clos rey per rey sots tals pactes e conuinenfes que si yo venç atu tēdras tota Inglaterra sots la mia potestat e seyoria em faras de tra ut. cc. milia nobles cascun any. E en la festa del gran sanct Johan vestiras vnes robes mies les qua la yot trametre E aquell dia te ha ies a trobar en la vna de aquestes quatre Ciutats ço es en la Ciutat de Londres. o de Conturberí. o de Salasberí. o ē sta Ciutat de Waroych. perço coz açi lo stat desconfit. E açi vull ques faça la pzimera festa: e aço sera en memoria e recordacio dela victoria que yo haure aguda de tu. E si fortu

na administra que tu sies venge doz yo men toznare en la mia pro pria terra e tu restaras ab pau en la tua e ab gran repos e tranquillitat tu e tots los teus. E mes te restitubire totes les viles e castells q̄ ab la mia propia ma victoriosa he guanyat e conquest. Aquestes paraules no son per vana glozia ne per menysprear la corona real Alsas perço com deu es grā e da ra a cascu la part q̄ per los meritis sera merecedoz.

Capitol. xiiii:

Com los embaxadozs del rey de Canaria portarē la letra de batalla al rey de Inglaterra.

Dartiren dos
grans cauallers mo
ros del castell. Valim
burch Los quals tra
metia lo Rey de Ca
naria ala Ciutat de waroych per
embaxadozs al rey de Inglaterra
E ans de lur partida trameterē vn
trompeta ala ciutat per demanar
sa: couduyt Loz lo trompeta fon
al portat dela Ciutat les guardes
li digueren que sesperas vn poch
e toznarien li resposta vna deles
guardes anaren prestamēt al rey
per dir loy Lo rey agut son con
sell dix ala guarda quel dexassen
entrar. Com lo trompeta fonch
dins la ciutat. lo Comte de Salas
berí parla ab ell e dix li trompeta
yous dich de part dela magestat
del seyor rey que los embaxadoz

podè vèir saluamēt e segura que
nols fera fet negun dā. E lo com
te dona li vna roba de ceda e cent
nobles. Lo trompeta sen torna
molt contēt. E ans que los emba
xadors vinguessen lermita dix al
rey les següents paraules. Sen
yor spantem aquests moros de vi
sta hordene vostra alteza dos grās
senyors que isquen al portal per
rebre los embaxadors e vagē ab
molta gent e ben armats tots en
blanch: mas que no porten bac
nēts al cap. E al portal per guar
dar aquell sfiguen.ccc. homēs axi
armats com los altres. E faga la
excellencia vostra emparamentar
tots los carrers per hon hā a pas
sar. E totes les dones e donzelles
axi velles coz iouens qui compoz
tar ho pozā per les finestres e per
los terrats posen draps alentozn
tan alts que donē ales dones fins
als pits. E cascuna destes tingua
vna armadura de cap. E com los
ēbaxadors passarā veurā larnes lu
yr pēfaran q̄ tot es gēt darmes. E
los .ccc. qui guardaran lo portal
ales spatles per altres carrers des
ufats isquen per les plages e can
tons. E com los embaxadors se
ran passats facen axi com he dit
fins que sien dauant la alteza vo
stra. E certamēt ells pendrà grā
spāt coz veurā tātā gēt darmes ab
la batalla q̄ hā perduda q̄ no sabē
coz ne en quina māera. E ara que
vegen la molta gent haurā a creu
re que focozs de moltes gēts nos
es vengut despanya ho de Fran
ça ho de Alamāya. Lo Rey tin
gue per molt bo lo que lermita ha

usa dit e tots los de son consell e
axi fonch fet. Elegirē al duch de
Lencastre e al Comte de Salas
berri que rebessen los embaxat ors
e ab ells anassen. iiii. milia homēs
e cascu de aquells portes ē lo cap
vna garlanda de floz isqueren lo
ra dela ciutat per recebir los em
baxadors vna bona milla. Dix
lo duch de Betafort diguau pa
re hermita puix tates serimonies
han de fer. Los embaxadors coz
trobaran al Rey vestit ho despul
lat o armat o desarmat. Si ira
noy mesclau en vostres paraules
dix lermita bona demāda feu. em
pero veig lo que signifiquen vost
res paraules q̄ es mes inclinatio
de mal que de be: pergo coz sovell
he hermita me voleu vsuperar en
lo consell e dauant mon senyor
lo Rey areglau vos en vostre par
lar sino vous posare vna brida en
la boqua queus fare parar acada
pas. En ayo lo duch se leua de
peus e mes mans ale spasa e dix si
no perque sou tant vell e portau
labit de sāt grācesch ab aquesta
spasa la qual es venyadora de pa
raules iniurioses vous acursaria
les faltes fins ala mitat dela cin
ta. En ayo lo Rey se leua en peus
ab molta ira que tēia e ps al duch
e leualí lespasa dela ma e feu lo
posar pres dins vna gran torre. E
tots los altres senyors que alli eie
pacificaren al hermita segons sa
edat e labit que portaua deua per
donar. e ell fonch content perdo
nar: e fames lo Rey ho admete
per molts prechs e suplicacions q̄
lermita e los altres magnats seny
b iiii

os li feren. Ans ab jon gyn lo vo
 lía lançar perque isques a recebre
 los embaxadors. estant en aquest
 es congoyes portaren noua al rey
 com los embaxadors mozos vení
 en. E prestament isquerē los qui
 eren stats elets ab tot aquell orde
 damunt mēcionat. com los emba
 xadors foren dauant lo rey dona
 rē li la letra de batalla ab la crehē
 sa ensemps. E en pñencia de tots
 lo rey feu legir la letra. E lermita
 se acostā al rey e dix li senyoz vo
 stra altesa accepte la batalla. La
 uozs lo rey dix yo accepte la batal
 la segons les condicions quel vo
 stre rey demana. E pregua als em
 baxadors aturassen allí fins en lē
 dema quels daria matoz resposta
 feu los molt be aposentar e dona
 ren los totes les coses necessaries
 per ala humanal vida. Lo rey a
 plegua consell general e en aquell
 spay que satisfauen lermita ab al
 tres senyozs sen ana al rey agenol
 las als seus peus e besali la ma e
 lo peu e ab grādissima humilitat
 lo suplica q̄ fos de sa merce li vol
 gues donar les claus dela torre per
 que pogues traure lo Duch per
 ço com lo rey les tenia bē guarda
 des e tates foren les suplicacions
 del hermita ab los altres senyozs
 que li ajudaren que al rey son for
 çat donar les hī. E lermita ab al
 tres anarē ala torre hon staua ps
 lo duch e allí troc barēvn frare qui
 ho hya de confessio car certament
 ell se tenia per mort. E com senti
 obrir la porta pres tant grā altera
 rō que pensa exir de seny pensant
 quel volsen traure per ser ne iustī

ca. Com lermita lo deu dix li sey
 oz duch si vos aueu dit amī algu
 nes paraules inuirtioses e yo auof
 en gratia e merce vos demāe quē
 perdoneu que yo de molt bona
 voluntat vos perdone. Com la
 pau fon feta tornaren tots al con
 sell hon era lo rey e tots los duchs
 Comtes e Marquesos he torna
 ren legir la letra del Rey mozo E
 per quant lo Rey e tots los altres
 amauē e reuerien al hermita e ve
 hien que era home de sacta vida
 e mostraua molt saber en lart de
 la caualleria e destre segons lo seu
 parlar en les armes per tots foren
 dades les veus que ell primer par
 las. Lo qual feu principi a seblāt
 parlar

Capitol ry.

Com per tots los del consell fon
 deliberat que lermita digues pri
 mer son vot sobre la letra de ba
 talla que trames lo rey dela gran
 Canaria al rey de Inglaterra

Noir ab dret na
 tural la rahom força
 obeyr als manamētī
 de vostra excellencia
 mon senyoz en most
 ra de mon poch saber e no auifat
 entendre no perjudicant les seny
 ozies de aquests magnanims sey
 ors me manau que yo parlie pri
 mer en aquest negoci yous dire lo
 que amī par per be que yo cone
 gua no esser digne de parlar en
 semblants sets com yo sia home

qui se molt poch en l'exercici de les armes. Empero no oblidant me que proteste e demane venia e per do axí amon senyoz lo rey com a tots los altres que si dire algunes coses que no sien ben dites vos placia corregir les e no vagen en compte de res coz isquē de home criat en hermitatge hauēt mes noticia de besties feres que no de armes. Empero dich senyoz a vostra altesa per satisfer ala letra del gran moro que diu que atota la requesta se vol combatre ab la sēyoria vostra coz per coz. E puix acceptada haueu la batalla axicoz bon Rey e virtuos deu fer no temēt los perills dela mort. So de parer q̄ mes val al Rey mort sop tada q̄ no esser Rey enuergonyit e considerāt coz lo rey moro sia ho me fortissim e de grā animo e diu en la sua letra que Rey per Rey vol fer la batalla tendria per bo q̄ la sēyoria vostra per saluar la promesa fe. E per quant nostre sēyoz deu qui es iurge e conexedor de veritat com aell no li sia res amagat q̄ laiaz tot de n rāpate no façā cosa ninguna ab engā si victoria volem hauer de nostres enemichs. e com siam certs dela indispositio de mon sēyoz lo Rey qui es molt ioue e de debil complexio e visca malaltis e cara que tingua lanimo de virtuos caualler no seria cosa condecant ne iusta que ell entras en camp clos ab vn tā fortissim ho me com es lo Rey moro. Adas lo Duch de Lencastre qui es honcle de mon senyoz lo Rey enprengua de fer aquesta batalla. E lo sēy

oz Rey se despulle del ceptre e de la corona real perço que lo gran moro no sia decebut ques combata ab Rey. Acabāt l'ermita les derrerres sillebes de ses paraules se leuarē tres Duchs moguts de strema Gra: so es lo Duch de Lloceste: lo Duch de Betafort: e lo Duch d'atretria. E ab grās crits comengaren abir que no volie sentir que lo Duch de Lencastre entras en la batalla e fos alçat per Rey com cascu dells era mes acostat parent del Rey e aqui era mes licit de fer la batalla que no era lo Duch de Lencastre. Lo Rey no comporta q̄ mes parlafen sino que ab forçada veu feu principi a semblants paraules.

Capitol. xvi.

Les rahons que lo rey de Anglaterra fa en lo consell ab los seus cauallers per entrar en la batalla ab lo rey dela gran Canaria: e lo que ells li repliquen.

Nesta cosa es q̄ tā desordenada de mada no sia hoyda milloz foza q̄ ab durtoses paraules temptat aguessen ma volentat perque ami no plau ni vull que negu de tots vosaltres entre per mi en la batalla. Puix yo la he acceptada yo tot sol la vull portar asi Leuas vn gran Baro e dix semblants paraules. Senyoz perdon me la excellencia vostra del que dire car
b. iiii.

lo que vostra alteſa diu iames per nosaltres vos ſera conſeñt per be que noſtre ſeyoz deu vos haia dat lo voler vos ha leuat lo poder. per quant tots nosaltres conexe que la alteſa voſtra no es abil per atāt fozt e tā dura batalla com es aqueſta. Regiſquas la ſenyozia voſtra aconsell e voluntat de tots nosaltres: car ſi nosaltres conexiez la voſtra virtuofa perſona eſſer diſpoſta per atal meſter: de bon grat a guerem aderit al que la alteſa voſtra agues manat. E tots los altres Barons e cauallers loaren lo que aqueſt Baro hauia dit. Dux axi es que auoſaltres fidelifſims vaſſalls e ſubdiſts meus dix lo rey no plau e conexeu en mi que no ſo diſpoſt per acombatre lo Rey moroyouſ regracie la molta amor quem moſtrau tenir. E diſponchs de mi enſeguint la volētat de tots voſaltres. Empero yo vull e man que no ſia negu ſots pena dela vida que tingua tant atreuimēt que digua que fara per mi la batalla: ſino lo que yo elegire: e aquell vull que ſia per mi hi en loch meu e en aquell renunciare la corona lo regne e lo ceptre real. Reſponguere tots que erē contēts. Zires lo rey feu principi atal parlar.

Capitol .xvii.

Com lo rey de Anglaterra ab voluntat de tots ſos Barons e cauallers renunciā lo regne la corona e lo ceptre al hermita que fes la batalla e entras en camp clos ab lo rey dela gran canaria.

Axi acostuma a falagar la iniqua fortuna quāt del tot vol deſtroyr al qui ēgua na: q̄ dela ſua aduerſitat alguna part no moſtra. Per que aquell aquí prospera contra ell nos arme. S grā infortunū quels molt prosperats en la mes alta fortuna acompāya que no tenint ſperencia de aduerſitat alguna los pochſ dans maiozs ſtimen e los grans ſoſtenir no poden. E per ço Duchſ Comtes e Arqueſcos e totſ los altres ſubdiſts fidelifſims meus vull manifeſtar que puix a la diuina prouidēcia es ſtat plaſēt que ma priuat dela forza e corporal ſanitat E tots voſaltres me diu e aſermai yo no eſſer ſufficiēt per entrar en camp clos volent en ſeguir ala molta amor e bona voluntat de tots voſaltres yo done mon loch lo ceptre e la corona real E deſpull me de tota ma ſenyozia e done la de bon grat no cēſtret: ni forzat ni ab pactes ni conuinenſes al meu amat pare hermita qui agi preſent es deſpullas les ſues robes e dix ſemblants paraules. Dixi com yom deſpulle aqueſtes viſtires reals e les viſtires poſe ſobre lo pare hermita. Dixim deſpuile de tot lo meu regne e ſenyozia donāt e reueſtint lo ſobre lo pare hermita e prech lo que li placia de acceptar ho: e que faça la batalla per mi ab lo rey mozo. Com hermita ho hi dix ſemblants paraules al rey Leuas molt preſt per voler parlar. E tots los grans ſenyozs que allí erē de vn acort ſe leuarē e tin

gueren tan apzop alermíta que tá mes lo lexaren parlar . Zins li des pullaren labít que vestía: e feren li vestir les robes reals. E lo rey renuncia tota la sua senyozia sobre lermíta ab acte de notari. en presē cia de tot lo consell : e ab consentiment de tota los barons. E vistes per lo rey hermita les pzeuaríes de tots los del consell: accepta lo regne e la batalla. E prestament demana que li portassien vnes armes que li vinguessen be: portarē lin moltes. Empero de totes quātes lin portaren no ni ague negunes que li vinguessen be al plaer seu . Per la mía se dix lo rey hermita per ayo no restara la batalla encara quey sabes entrar en camisa. E prech vos senyors dix lo rey hermita vos placiavoler anar ala comtessa e pguau la molt caramēt que per la sua molta virtut e bondat me vulla prestar les armes de son marit en Guillem de Haroych: aquelles ab que ell acostumaua entrar en les batalles. Com la comtessa veu venir tants Duchs Komtes e Arquesos: e tot lo consell del rey: e hoyt lo perque venien respos la virtuosa comtessa e dix que era molt contenta e donals vnes armes q̄ no valíē molt. Lo rey com les veu dix no son aquestes les que yo demane car altres ni ha que son molt millozs. E tots los Barons tornaren altra volta ala comtessa e demanaren li les altres armes. E la comtessa los dix que no ni hauía altres. cobrada la resposta lo rey dix seyors e germans meus anem hi tots axi

com stan en safarem nostra vètura. Com tots foze dauant la comtessa dix lo rey. Senyora comtessa per vostra grā bondat e gentilesa vos prech me vullau prestar les armes qui erē de vostre marit en Guillem de Haroych. Senyor dix la comtessa axi deu me p̄st aq̄st fill que altre be en aq̄st mon no t̄nch com ia les vos he trameses. Veritat es dix lo rey epero no son aquelles les quals yo demane. Emprest aume vos aquelles qui stan en lo petit retret dela vostra cambra les quals son cubertes de vn domas vert hi blanch. Dix la comtessa qui dona de genolls en terra. Se yoz en gratia e merce denāe a vostra senyoria quem vulla fer certa de vostre nom/ e coz conexieu vol amon senyor lo comte Guillem de Haroych.

Capitol. xviii .

La resposta que lo rey hermita feu ala comtessa de Haroych com lo suplica que li fes merce de dir li son nom ni quina amiffat hauia tēguda ab son marit lo Comte guillem de Haroych: e lo que ell li respongue: recitant li les batalles de la ciutat de roan e dels seus actes

Comtessa dix lo rey hermita no es a ra temps ne hora per apoder vos manifestar lo meu nom : car en altres coses mes

necessaries e vtils per atots tincch de entendre per queus prechs quez vullau prestar les armes queus he demanades e açous aure a gratia singular. Senyoz dix la Comtessa yo de bon grat lo conteta de ist ar les a vostra altesa. Mas si deu vos done bona victoria del Rey mozo me façau gratia que puix lo vostre nom no puch saber almeyf quem digua vostra seyoria quina conexça e amistat ha téguda ab mon marit. respos lo rey. Senyora puix tá me forçau e voleu çus ho digua yo lo contet per lo molt merexer vostre. **Be** sou en recort de aquella gran batalla que vostre marit vençe al rey de França en la Ciutat de roam vostre marit era capita maior dela Ciutat e vech lo rey de França ab .lx. milia combatents entre de peu e de cauall: e vostre marit **Buillen** de **Varoych** isque ab pocha gent dela ciutat e lexa los portals molt bẽ pro uehits: e al cap del pont feu si vn bell fet darmes: de que moriren dels Francesos en lo pont ab los qui caygueren en la ribera passats .v. milia homens. e vostre marit retragues deuers la Ciutat: e tot los de **Picardia** passaren vn pas e pensaren pendre la Ciutat lino per **Buillẽ** de **Varoych** quis feu fort ala porta. **E** plegua lo rey ab tot son poder: e feu allí vn singular fet darmes: entant que vostre marit sen entra: e molts Francesos ab ell ensẽps. **E** aquells qui guar dauen les torres del portal dela ciuta dexatẽ caure la porta caladiffa. **Com** veren que ia ni hauiã

prou de francesos. **E** lo rey resta defoza com en guillez de varoych ague destrocada tota la gent e posats en forts presons. **E** veu que lo rey de França combatia la ciutat ab gran effort per pendre vostre marit. **Lo** Comte isque per alta porta dela ciutat: e feri en aquell loch hon era lo rey de França. **E** los dela ciutat isqueren tan be: e lo rey fonch ferit de dos nafres e matarẽ li lo cauall: e vn caualler dels seus qui veu tan malament naftrat lo rey e staua apeu deualla del seu cauall e feu hí puçar lo rey acauall e fon li forçat que sen anas e la batalla fon perduda: comtessa sou en recort com: apres pochos dies passats vostre marit vech en açist regne per manament del senyoz. rey e ab quanta de honor fon rebut per lo rey: e per tots los del regne: e romperen li vn tros del mur: car no consentirẽ que entras per porta ninguna: e anauẽ sobre vn carro enparamentat de draps de brocat. **E** los caualls qui tira uen lo carro anauen ab paramets de seda: e ell anaua tot sol sobre lo carro armat tot en blanch ab lespasa nua en la ma. **Après** ven gueren en sta vostra ciutat de varoych. **E** açi stiquerẽ per alguns dies e yo continuamente fuy en la companyia. **E** en les guerres som frares darmes. **No** tarda grã spay que la comtessa feu principi atal parlar.

Capitol. xix.

Rahons que fa la Comtessa al rey hermita coz li demana en gratia que li prestas les armes de son marit lo Comte Guillem de Haroych. e com ordena la batalla per entrar en camp clos ab lo rey moro: del qual guanya gloriosa victoria.

Allegria de goig inefable senyoz me recozt que es veritat tot lo que la senyozia vostra ma dit.

Este molt aconsolada coz hoig recitar los singulars actes del meu virtuos marit e senyoz que yo en streu amaua e en grandissima fit ma tenia. Coz aquell qui era digne de fama glorioza e mereixedoz de real corona per les seues virtuts insignes. Mas la fortuna mesurada molt aduersa quim faviure adolorida quel ma leuat dauant los meus hulls. E desque demis prati no se que son bons dies ni meys bones nits. Entre les vnes coses e altres tots los dies me son de passio e de ayro no vull mes parlar per no enuiar la alteza vostra Sol vos deman en gratia e merce me vulla perdonar la senyozia vostra com en lo temps de vostre hermitatge yo no siu per lalteza vostra lo que be aguera pogut fer E si yo agues sabut la fermadat que haueu tenguda ab mon senyoz Guillem de Haroych yous a guerra feta molt mes honoz e donat de mos bens mes que fet no he. Adolt sonch content lo rey de les paraules dela virtuosa Com

tessalla hon no ha eira no fretura demanar perdo vostres virtuts son tantes que nos porien recitar ni yo nous bastaria afer les gracies del queus so obliguat. Sol vos prech per la vostra gran virtut e gentilesa que les armes queus he demanades me vullau prestar E prestamet la Comtessa li feu trauere vnes altres armes qui eren cubertes de brocat blau. Coz lo rey les veu dix. Seyoza comtessa coz tenu be guardades les armes de vostre marit per molt que aquest senyoz e yo vos atam preguada no les nos haueu volgudes prestar. Aquestes son les que Guillem de Haroych entraua en los tornegs. Aquelles que yo demae sia pensades dins lo vostre trettet qui son cubertes de vn domas blanch e vert ab vn leo doz coronat. e ab aquelles se yo be que ell entraua en les molt cruels batalles. E si vos senyora comtessa enuig noy prenieu que yo entras dins lo trettet amon parer yo les trobaria. E y trista dix la comtessa par que tota vostra vida siau criat en sta casa. E e poza entrar la senyozia vostra e mire e preguat tot lo que milloz li paregua. vet lo rey la sua bona volentat loy regracia. E entraren tots dins lo trettet e veren les alli peides. Lo rey les se feu dar e feu les adobar de tot lo qe necessari era La batalla son concertada per albedema. e en la nit lo rey sen ana ala Iglesia maior e alli si gue tota la nit agenollat dauant laltar bla sacratissima mare de deu senyora nra ab totes ses armes qui sia

uè sobre saltar eoz fon dia dar hoy
missa ab grã deuocio acabada la
missa se feu armar dins la Iglesia
e meia duna perdiu perço q̄ natu
ra se sforças vn poch. **E**ps isq̄ al
cãp. **E** totes les dones e donzelles
isqueren dela ciutat descalces les
donzelles en cabells fent professo
suplicãt ala diuina magestat e ala
sacratissima mare de deu. **M**helus
que donas victoria al lur Rey con
tra lo Rey moro. **C**om lo Rey
hermita fonch dins lo camp vech
lo Rey moro ab tot son poder de
peu e de cauall e enira en lo camp
ab animo de virtuos caualler. **E**
tota los moros pufaren alt en vn
total per mirar la batalla. e los cri
stians litiguerẽ prop dela ciutat. **L**o
Rey hermita portaua vna lança
ab lo ferzo ben smolat e vna paue
sina en lo braç lespasa e vn puny
al. **L**o Rey moro portaua vn arch
de flexa spasa e al cap vna ceruelle
ra ab moltes toualletes enbolica
des. **C**oz los dos animosos reys
foren dins lo camp la huana de
uers laltre ab molt gran animo.
Lo Rey moro tira p̄stament vna
flexa: e donali en lo mig dela pa
uesina e passalay de clar ensemps
ab lo braç que no si pogue aturar
e prestament lin torna a tirar al
tra e donali en mig dela cuxa ab
larnes que portaua la flexa no po
gue passar del tot e feya li molt de
enpaig al passeyar q̄ feya. ell fon
ferit de dues nafres ans que acost
at si pogues e tirali la lança com
fon prop dell. e lo Rey moro era
molt destre en les armes e ab lo
feu arch com veu venir la lança

rebatela e feu lanaz luny desí mes
de .x. passes. en aço lo Rey hermi
ta se fonch tãt acostat aell que nol
lexa mes tirat. **C**om li fonch qua
si que ab la ma lo podia tocar dix
en alt cridant. **A**judam deu e vñ
gua tota la morisima contra mí.
Com lo Rey moro veu laltre tã
prop de sí e no podia tirar ab la
rch tingues per perdut. coz lo rey
hermita ague tirada la lança pre
stament mes mans a lespasa e aco
stas tant com pogue aell e donali
vn grã colp sobre lo cap. empero
noli feu gran mal tantes erẽ les
toualletes que portaua. **E** lo rey
moro ab larch defenies e rebatia
li molts colps entant quel rey her
mita li tira vn gran colp que li tail
la lo braç. e mes li lespasa tota
dins lo costat. e fon forçat al rey
moro que caygues en terra. e tan
prestament com pogue lo rey her
mita li tallla la testa p̄s la lança e
mes la testa en la punta e ab aquel
la victoria lo rey iẽ torna dins la
ciutat. **P**ensau ab quanta alegria
stauẽ los cristians dones e don
zelles pensant com eren ia fora de
captiuitat. com lo rey fon dins la
ciutat ^{en} venir los merces e cu
raren ^{en} lafres del rey. **L**o dia se
guent de mati lo rey tingue son
consell en la cambra hon iahla e
fon deliberat que trametessen dos
cauallers per embaxadors als mo
ros dient los que volguessen ob
seruar les conuinensels per ells pro
meses e iurates per tots ells e sen
podien anar saluament e segura
ab tots lurs nauills robes toyes
e les propes terres s̄es q̄ per nẽgu

del regne nols fera fet mal ne dan com los embaxadors fozen eleus trameterē vn trompeta per falconduyt. Los moros fozen contents de dar lo falconduyt tant bastant com lo volgueren. Los embaxadors partiren com fozen iunts ab los moros esplicaren lur embaxada feren los ben apofentar. E pguaren los que sperasen la resposta a ço diguerē per fer los vna gran maldat: car tornaren en maior malicia per la molta dolor que teniē dela mort del lur rey. Entre ells fonch molt gran altercacio a qui farien rey. Los vns volien q̄ fos cale ben cale. Los altres volien que fos E duque perech cosin germa del mort rey feta la electio per ells de cale ben cale per ço que era bon caualler e valētissim. De continent que lagueren alsat rey mana que prenguessen los embaxadors e tots los qui eren vnguts ab ells e feu los matar. Leuaren los atots les testes e posaren las dins vna sarría e ab vn ase les trameteren deuers la ciutat. Les guardes qui stauen en les torres dela ciutat veren dos ginetes ab la se que feyen anar com fozen prop dela ciutat desepararen la se e tornaren sen molt corrent. Lo capitá de les guardes veu lo cas mana a .x. homens acauall que anassē a veure quin cas era aquell com ho agueren vist no volgueren esser exits per a veure vn tan nefandissim cas ne tan grã perdicio. E pstantment ho anaren adir al rey: e a tot lo consell. com lo rey sabe tal nouitat posat fonch en grã admi-

ratio e dix semblants paraules.

Capitol .xx

Lo vot solemne que lo rey hermita feu stant nafrat per lo rey dela gran canaria.

No he oferta la mia persona en perillosa conquesta e a ço porque eternament ma fama reuischa. car stime moztis lo torn primer de lur naxença aquells qui en tenebres de secura vida axi callat ocios viure passen: que ans de aquest mon los impacables fats los transporten que a conexça de algu lo seu viure preuingua essent meys que pedres o arbres. Los quals per vtils propietats e suauitat de fruyts delitosos los viuints en gran stima colen. E aquells stime gloriosament viure los quals ab firmitat de animo moztint sēs ia mes poder morir en segura vida. ab serenitat de gloriosa fama eternament reuiuen. O infels crude lissims e de poca fe. car no podeu donar lo que no teniu. Ara yo fas vot solemne axi nafrat com sitch de iames entrar dins casa cuberta sino es sglesia per hoyr missa fins atant que yo haya lançat tota aquesta moztisma fora de tot lo regne. e pstantment se feu dar la roba e leuaf del lit e feu tocar les trompetes e lo primer qui isq̄ fora d'la ciutat fon lo rey e feu fer crida q̄ tots quãts fossen de .xl. anys en lus e de .lxx.

en auall sots pena dela vida tots
laguessen aseguit. E aquell dia a
rendaren se en aquell lloch : hon
los mozos erē stats vèguts E en
aquell cas lo rey feu traure molta
artellaria necessaria per ala guerra
Lo; la virtuosa comtessa sabe q̄
lo rey tal crida feta fer hausa e to
ta la gent lo seguia que fossen de
.xi. anys en sus fonchs molt atribu
lada conexent que son fill era com
ps en aquella e era forçat de anar
hi. E ab gran cuyta apeu ellatana
hoon era lo rey : e donant dels ge
nolls en la dura terra ab veu pia
dosa feu principi a paraules de se
blant stil. Quos rey prudentissim
antich en benaueturada vida ala
vostre factedat meritamēt selguat
da hauer pietat e compassio deles
persones affligides perque yo ado
lozida comtessa vintch ala vestra
excellencia a suplicar que axicom
sou misericordios : e ple de tota
bondat e virtut que haiau pietat
de mi coz no tingua en aq̄st mon
altre be sino aq̄st fill qui es de tan
poca edat que en res nous pot aiu
dar. E sia de vostra merce esser en
recort dela grā amistat amoze con
federatio del meu virtuos marit
ab lo qual vostra altesa ha tengu
da tãta amistat en lo temps deles
guerres e batalles. E redueschs a
la memoria dela senyoria vostra
aquelles almoynes e lzaritats que
en lo temps del vostre hermitat
ge vous feya dar que us placia obe
yr als meus desigs e suplicacions
go es quem vullau lexar mon fill
qui es orfe de pare e yo no tincch
altre be ab qui pugua aconsolar

fino ab aquest miserable de fill .
Donchs senyoz puix fou pare de
misericordia e de pietat obtingua
dela merce vostra aquesta tan al
ta gratia perque yo e mon fill per
asempre restem obliguats ala sēy
oria vostra. Lo rey conegue la de
forzenada voluntat dela comtes
sa e no tarda de fer li tal resposta

Capitol : xxi :

Com lo rey hermita fescusa que
no volgue lexar ala comtessa son
fill .

Dolt uos desia
ra hobeyr senyora
comtessa si la vostra
demanda fos hono
rosa e iusta com la honore stima
de vostre fill yo tincch per mia. car
sabuda cosa es que los homens
han de exercitar les armes e han
a saber la practica dela guerra e lo
gentil stil que aquest benauentu
rat orde de caualleria te . E es de
guda cosa e de bona consuetut q̄
los homens de honor en gran fo
uentut deuē principiā les armes
car en aquella edat aprenen molt
milloz q̄ls altres axi en batalles de
camp dos com en guerres guerte
rades. E per quant aquest es ara
en la millor edat del mon per veu
re e sētir les honora grādissimes
quels cauallers aconseguexē en sē
blants fets exercint virtuosos act
es. Perque yo vull portar en ma
companya e tenir lo en compte
e stima de fill e yo fer li be tota

aq̄lla honoz que sera possible per amor de son pare e per contēplac̄io vostra. **D** quina gloria es per ala mare tenir fill ioue e dispost ques sia trobat es trobe en sēblāt̄s batalles dignes de gloriosa fama. **E** perço es de necessitat que vingua ell ab mi: e yo dema fer le caualler perço que ell pugua emitar als virtuosos acres de son pare. **W**ullem de varoych. **E** si ara hi va tots los bons cauallers lo tin dran per millor. **E** yo qui tāt he amat a son pare en vida. tan be lo dech amaz en la mozt: car en aq̄st mon iames portí mes voluntat e amor a home nengu com a vostre marit. **E** ara en loch seu vull a mar e honzar a son fill: perço coz aprefēt altre be noli puch fer. **P**er queus prech eus consell virtuosa comtessa queus ne tozneu dins la vostra ciutat e quem dexeu aq̄vostre fill. **P**er ma se dix la comtessa seyo: vostre consel nom par boni bell per ami: vol me dar entendre vostra seyozia que aquesta art de caualleria es benauenturada. **E**ns vos dich que es prou desauenturada dolorosa trista: e de mal seruir. **S**i voleu maioz sperēcia que de vostra seyozia. **L**ar alchireu sa e alegre. **E** ara vos veig prou trist coxo e malalt: e trists de aquells quey dexten les perones. **E** aq̄o es lo quem fa ami duptar del meu fill: car si yo era certa que no moria en les batalles o no fos nafrat be seria contenta anas ab la seyozia vostra. **A**das qui es a quell qui ma segura los duptes de les batalles: que la mia anima tre

mola de strema dolor: car lo seu animo es alt e generos que volta e mitar los virtuosos actes de son pare. **S**enyo: yo se que son molt grans los perills deles batalles: e perço la mia anima repos no pot hauer. **L**o milloz consell per ami es que la alteza vostra me done mon fill e vosaltres feu la batalla. **L**o Rey ab gra afabilitat dix. **L**otes coses stan be en bocha de dona **S**enyo:za cc mteffa no vullau en va despēdre vostres paraules anau ab la pau de nostre senyo: e tornau vos ne dins la vostra ciutat que res no acabariu. **L**os parets dela comtessa e de son fill la pzequaren sen toznas e dexas allí son fill puix lo rey ne pnia carrech com ella veu que mes no si podia fer dix plozant.

Capitol. xxii.

Lementacio que feu la comtessa com ague leyat lo fill.

Orosa desraho nable si dir se pot q̄ la grauitat deles mi es dolors a totes les altres auancē. **D** doloroses lagrimas qui la destructio miseria mia representen transportau los hoynt̄s entristits en la presentia dela mia gran perdua no consentissen sino ab gemechs tristozs e sospirs e sa glots esser hoydes. **E** questes son dolors de mare qui no te sino vn fill e aquell per forza li es leuat of ferint lo ala cruel spantable e dolo

rosa mort ab seysals de molta amf
stat e amor. **D**e mare semblant a
ouella secunda qui has parit lo fill
per a effer mort e troceiat e la cru
el batalla. **A**das que aprofita tol
e sobre cas intremeyable: puyx lo
Rey no pot hauer pietat de mi ne
de mon fill. **L**o Rey mogut de
compasio deles adolorides par
aules e lementacions dela **C**om
tessa corrèt dels seus hulla spèsses
lagrimes apartas vn poch e dix
als parents dela **C**omtessa que la
portassè ala **C**itutat des cauallers
qui parents eren dela mare e del
fill leuaren la adolorida **C**omtes
sa de terra en braços la portaren
fins al portal dela **C**itutat aconoz
tant la enla milloz maera que po
dien. **D**eus pensau vosaltres dix
la **C**omtessa aconoztar la mia grã
dissima dolor. **E**ar com mes pa
raules me dieu de consolacio mes
me turmentau e maior pena sent
la mia atribulada anima. **E** per a
quest sol fill que ami resta yo so di
ta mare e si aquest mozt e la batal
la que sera de mi trista desauentu
rada que haure perdut marit e fill
e tot quãt te tenia en aquest mise
rable mon. **E** no foza milloz yo
fos mozt a ans que veure tanta do
lor dauãt los meus hulla e agues
agut vida lo meu marit e son fill
Quem valen ami los bens ni les
riquefes puyx so desitubida de
tot goig plaer e consolacio. **E** tot
mon fet no es sino aburidar en la
grimes doloroses e vsure en con
tinues lementacions. **E**lmeyo me
fes deu grãtia que pogues aceny
er ala vert delitosa riba del grat

Riu oblidant los meus passats e
e deuenidors mala passas eterna
e reposada vida. **A**cabant la com
tessa semblats paraules lo fill feu
pncipi atal parlar. **S**eyora yous
supplichs que sia de vostra merce
que no plozeu ni vullau fatigarla
vostre virtucosa persona per mi e
yous bese les mans dela molta e
strema amor que en la seyozia vo
stra tinch coneguda. **A**das deuen
pensar que so ia en tal edat q̄ dech
exit deus les ales de ma mare e
so per apoztar armes e entrar en
batalles per mostrar de qui so fill
ni qui es stat mon pare. **E**ar si se
ra placent ala diuina magestat ell
me guardara de mal: ein lexara
fer tals actes que seran plcents a
ell: e la anima de mon pare ne se
ra aconsolada alla hon es e la mer
ce vostra se alegrara. **C**om la com
tessa li hohi dir tals paraules: gr
raf deuers sos parèts que la portau
en e dix los. **A**ra dexau vos mo
rir per fill nengu: yo pensaua que
la voluntat del meu fill fos con
forme ab la mia apartant se de vo
saltres e samagaria per los racons
per fugir als perills deles batalles
perque es de poca edat e yo veig
que ell fa tot lo contrari. **D**e es ve
ritat lexemple vulgar qui diu per
natura casa ca. com fore al portal
dela cintat los cauallers prengue
rè comiat per tornar al camp. **L**o
fill dona dels genolls en la dura
terra e besa los peus e les mans e
la bocha ala mare e suplicala que
li volgues donar la sua benedictio
Ela comtessa lo seya e dix li mon
fill nostre seyoze deu te vulla tenir

è la sua pzoctio e custodia et gu arde de tot mal e besal moltes vol tes al departir e dix la comtessa tã trist comiat es aquest per amí que altra cosa nom fallia per aumetar la mia miseria. Com lo fill fonch partit la comtessa sen entra dins la ciutat fent molt grans lamenta cions: e moltes honzades dones dela ciutat la acompanyauen aco noztant la en la milloz maera que podien.

Capitol: xiiii.

Com los cauallers qui hauien a compayada la comtessa sen tornaren al camp ab lo fill e recitaren al Rey les lemētacions dela comtes sa.

Os cauallers sen tornaren al camp ab lo fill dela Com tessa e ferē relacio al Rey de tot lo que la comtessa hauia dit ne lo fill. E lo Rey se alegra molt dela bona dis crecio del fill. E aquella nit lo Rey feu molt be guardar lo camp que no consenti que nequ se desarmat. E al matí com lo sol fon exit feu rezonexer entozn del seu camp siy hauia gent alguna. Apres feu to car les trompetes e feu mudar lo camp enuers los moros quasi mi ge legua de allí hon ells stauē atē das en vn gran pla quey hauia: e parades totes les tēdes feu refres car tota la gent aco era ia passat lo misg dia. Los moros que saberen que los cristians eren exits fora de la ciutat frigueren molt admirats quina era stada la causa: car poch

temps era passat que no tenien a treuiment de exit sol vn pas defo ra la ciutat e que ara los venien a cerquar: digueren alguns capitās que aco hauia fet la grandisim a crueltat del lur Rey cale ben cale qui sobre se hauia fet morir acruel mozt los embaxadors cristians. E ells hauie prouehit de hauer gēt de spanya: o de Franca. e per aco nos van cerquant. E podeu esser certs que tants com ne pendrà de nosaltres tots setan tallats apeçes menudes. Parla hu de açills em baxadors qui hauia portada vna letra dela concordia dela batalla: e dix ells nos ferē molta de honoz e com fom dins la ciutat vem infi nida gent per les torres e per les plaçes finestres e terrats que era vna gran admiracio de veure tan ta gent armada que per Dafom et yo arbitraua que deusen esser. .cc. milia combatents. E adst mal uat de Rey ha fets fer los lurs em baxadors sens q nou merexie hoy des per tots los capitās moros les paraules de aquest embaxador re beren informacio dels altres mo ros qui erē ètrats ab ell dins la ciu tat e vista la veritat matarē lo rey cale ben cale. E algaren altre per Rey Empero per tot aco ells se ar maren com si aguessen adar batal la e vengueren auista dels cristians. Era ia quasi lo sol baix: empero deliberaren de puar sen alt en vn mont quey hauia prop. Lo Rey hermita qui veu aco dix per la mia se ells mostren tenir temoz de no saltres: e perço sen son puats tan alt. Era diguau senyors e germās .c. i

meus voleu que vengam, aquests
cruels moros per força d'armes o
per aptea de guerres: car ab la aiu
da de nostre senyor deu e dela sua
sacratissima mare vous dare ven
gedors. Lors digueren se'nyor adí
ficil cosa tenim nosaltres esser vé
gedors si ia la misericordia de no
stre senyor deu nons ajuda e la vo
stra virtut: car com ells han vist lo
lur Rey mort hā aiustada tota la
mes gent que han pogut e son en
nombre molt mes que nosaltres e
perço tots crehē que la pit'oz part
sera la nostra. **S**e'nyors dix lo rey
vous deman en gratia que no sia
de sinayar. **E** com no haueu vist
vosaltres en les batalles los poch's
venre als molts: e los flachs ven
re als forts: parau be siment en lo
queus dire en les guerres mes val
abresa que fortalesa. **E** per be que
nosaltres siam poch'a gent e ells
molta aci sera lo gran renom e fa
ma que repoztare; per tot lo mon
e tots los qui apres de nosaltres
vendran nos allegaran en exem
ple de perpetual gloria: e yo qui
fas hermitana vida tots quants
en aquesta batalla ab mi pendran
mort yols absolch'apena e a culpa.
E cascu deu sfozgar lo seu animo
en semblats actes e no tembre los
perills dela mort: car mes val mo
rir com acristians que no esser ca
tius en poder de infels. **Q**onchs
cascu deu fer sfoz per be afer e do
nem la batalla e siam vengedors
com se vulla que sia: car no sera
princepen lo mon qui incriminat
nos pugua de infidelitat: ne de
poch' animo que no hatam fet tot

lo possible en defendrens de aque
sts infels enemichs nostres quins
volie leuar la nostra propria terra
e les mullers fills e filles iutgar a
perpetual captiuitat. **A**cabat lo rey
hermita paraules de tat animo lo
qui solia esser Rey ab animo vtil
seu principi a tal parlar. **L**a tua re
al e elegat se'nyoria afabilissim pare
me asegura q los teus virtuosos ac
tes son tals que clarament manife
sten tu qui est. **N**o resta sino que
tu alfes la tua poderosa ma ab tal
lant spasa. puix es la nostra spera
sa e refugi: e ab la tua victoriosa
ma anem contra los infels: e ma
na anofaltres que fara actes q sie
de gloriosa recordacio: car tots
soz p'sts hobeyr te e seruar los ma
nan ets teus. **E** no es licit ia ano
saltres tenir pus consell sino que
ab armes cruels e veniadozes de
tanta inhumanitat ab gra alegria
firā contra nostres enemichs: car
mes val al caualler bona mort que
mala e penosa vida. **P**lagueren
al Rey hermita les animoses pa
raules de laltre Rey qui solia esser
e dix en tal forma.

Capitol .xxiiii.

Com lo Rey hermita feu valletar
lo seu camp e trames ala Comtes
sa que li trametes dues botes de
lauoz de sp'nachs de cuore.

De inestimable
alegria me alegre yo
mon natural senyor
com vos veig ab tan
sfozgar animo de valeros caualler

E perço no vull fer 'més rãhons sino que puix lo poder per nostre seÿor deu es ami d'atre aps per la excellẽcia vrã faça calcu axi coz yo fare. Car ab lo diuinal adiutorï vous dare vãnça de vostres ene michs **E** pres vn cabas en la vna ma e vna exada en l'altra e mes se primer de tots. **E** com los grans senyors veren fer tal cosa al rey cas en feu axi com ell feya: e ia lo virtuos Rey decont inèt que isque dela **V**itutatz prouehí de totes les coses qui eren necessaries per ala guerra. **E** entorn del feu palench feu vn gran vall be vna lança darmes en alt e dura fins a vna gran ribera daygua quey hauia. **E** lexaren en mig vn gran portell que be .cl. homens podien passar al colp. A l'altra part cauaren e ferẽ altre grã vall que tenia fins al cap de vna gran penya quey hauia. **D**ix lo li: y puix aço es fet de aci fins al dia noy ha sino dues hores: anau vos cuytadament **D**uch de cloestire e vos **C**onte de **S**alasberi ala **C**ontessa que per amor mia e per amor de vosaltres me vulla trame tre dues grans botes que te den guillem de **H**aroych alt en la cambra deles armes: que son plenes de lauoz de spinachs los quals son tots de coure: e ells prestament hi anaren e ab prechs e manaments que li ferẽ de part del rey los agueren dela contessa si be staua mal contenta del **R**ey perque noli hauia volgut donar son fill: empero conexent la gran necessitat qui lan constrenyia son contenta: per be que nos pogue star que no diguel

val me deu e que es aço de aquest rey de vettura q̄ tant sap en la mia casa que no tinch res q̄ de armes sia ho de guerra que tot nou sapia yo no se li sap de adeuinar ho sia nigromantich. **L**os barons feten carregar en carros les botes dela lauoz dels spinachs e portarẽ les al camp. **C**om foren dauãt lo rey digueren li tot lo que la **C**ontessa hauia dit: e lo virtuos **R**ey se ps a riure e ab cara asable los feu molta festa. **E** pres feu portar la lauoz dels spinachs en lo portell e lasarẽ los per terra assí que coz los moros passassẽ los se ficassẽ per los peus e axi son fet. **E** mes feu fer molts clots fondos a manera de pous que com exissen de vn mal que donassen en lactre: e tota la nit los cristians altra cosa no ferẽ. **C**om clarejar comẽça l'alba los moros feyẽ grãs alegries sonant tabals trompetes e anafils: e ab multiplicades veus cridaue batalla: e ab aquella alegria del mont baixaren venint contra la gent cristiana **L**o hermita **R**ey mana que tota la gent sua s'iguera en terra gitada fent demostracio que dormien. **C**om foren quasi atret de bombardas se leuarẽ tots mostrant esser mal destres en la guerra: e començaren ordenar ses batalles: com los moros foren dins lo portell dix lo **R**ey senyors en gratia vos demã que no sia de smaiar voltem lasquena fengint que fogim: e los moros qui fugir los veyẽ cuytaren lo mes que pogueren. **C**om foren dins lo dit portell que per altra part passar no podien ficauen se aquells grans de

c. 11.

coure per les soles dels peus. com lo virtuós Rey hermita veu los moros dins lo portell seu vn poch detenir la gent sua axí com aquell qui era e la guerra e en les armes destre. E veu aturar los moros per les nafres de la lauoz dels spínachs e altres que cahien en los pous qui eren cuberts de rama e desus terra. Lauozs lo Rey ab alta veu se pres a cridar.

Capítol xlv:

Com lo rey hermita dona la batalla als moros son vengedors.

Quauallers dignes de honor dexau la vista dela ciutat e girau la cara als enemichs dela cristiana fe e nostres: firmam ab gran ánimo que la toz nada es nostra donè los cruel batala e no prenguam nengu a merce. Lo rey fon lo primer feridor: aps tots los altres. Los moros qui veren tant brauamèt ferir los cristians e tots los demes nos podié moure per les gràs nafres que tenié los fon forçat de morir e fon feta molt gran destructió dels los qui venien detras com veren que los cristians hauien feta tan gran destroga dela moros sens fer resistència alguna fugiren deuers lo castell de allí hon eren partits e feren se allí forts. Lo rey perseguí lencalz matant e degollat tãtz coz a conseguir ne podien. Lo rey fatisguat per les nafres que tenia aturas vn poch. E prenguerè vn mo

ro molt grã e de desmesurada figura. E lo rey aps que ague fet caualer lo fill dela comtessa volgue q̄ matas aq̄ll moro: e lo fader ab gran ánimo li dona tãtz colps ab leipa sa fins quel ague mort: coz lo rey veu mort lo moro pres al petit infant per los cabells e lãçal damunt lo moro e fregual fort q̄ los hulle e la cara tot staua ple de sãch: e les mans li feu posar dins les nafres e axí lo encona en la sãch de aquell moro. Apres isque molt valèt caualer e virtuós de sa persona tãtz valgue en son temps que en vna gran part del mon no si troba caualer que tant valgues. Com lo bon rey veu la batalla venguda: ana seguint los moros. E tants com ne aconseguen tots los feyè morir. E questa fon la mes grã del confita e de mortaldat de gents q̄ en aquell temps fos feta: que en spay de .x. dies morirè .xcvii. milia moros e lo rey per les nafres que tenia no podia molt anar. apoxta ren li vn caual perque caualcas. verament dix lo rey no fare: tota los altres van apeu que yo anas acual cosa seria molt desigual. Enaren a poch pas fins que fore al castell hon los moros se eren fets forts. E aquí pararen lo càp e reposaren aquella nit ab alegría inestimable. E al matí en lalba clara lo rey feu tocar les trompetes e armas tota la gent lo rey se vesti la sobre vesta real e mes se lo primer de tots e donarè vn gran combat al castell a hon foren ben seruits de ballestes e lances e de canteres que dalt del castell tirauen. E tãtz

se sfozza lo Rey que passa tot sol que no era negu qui ajudar li pogues. E lo petit infant fill dela comtessa dix ab grās crits cuytau caual lera de honor cuytem per ajudar al nostre Rey e seyoꝝ qui ses posat en gran perill. E pzes vna pauesina petita que vn patge li portaua e mes se dins lo vall per passar lla hon lo Rey era. Los altres qui veren lo petit infant que passaua tots se lexaten anar al colp per passar alatra part hon foꝝe molts caualers morts e nafrats: epero linfat ab laiuda de nostre seyoꝝ no ps mal negu. Loz tots foꝝe passats a guerē foꝝe e molta lenya e posarē foꝝe ala porta del castell: e de alli posas en la pzimera cuberta. Linfant se pzes acridar tan alt com pogue e dix. O dones angleses exiu defoza e tornau en vostra pzimera libertat: car vēgut es lo dia dela vostra redēpcio. .ccc.viii. dones stauē dins lo castell: com sētirē aqlla veu totes cuytaren ala porta falsa del castell: car ala altra gran foꝝe si tenia. E totes les dones foren rebudes per los cristiāns en les quals hi hauia moltes dones donoz: com los mozos veren lo grā foꝝe e q̄ tot lo castell se cremaua volien se dar apreso e tames lo valeros rey ho volgue consentir sino que tots morissē afoꝝe e a flama: e los qui exien de fora del castell prestamēt eren morts: o ab langes los seyen tornar dins. Aixi foren morts e cremats aquell dia. .xxii. milia mozos. Partí lo Rey hermita del castell ab tota la gent e anaren per tot lo regne en aquelles parts q̄ los mo-

ros pzeses haufen. No trobaren mozo nengu que amerge ells volguessen pendre: e anaren fins al port dantona hon trobaren alli totes les fustes e nauilis ab que eren vēguts. E tots los mozos que trobarē en les fustes laçaren en mar: e cremaren totes les fustes ab que eren venguts. Apzes lo rey ho ordena e feu ley general que qual se volgues mozo qui entras dins la illa de Anglaterra per quins afers se volgues que moris sens neguna merge. Com agueren recobrat tot lo regne lo vot fon complit del rey e ab tota la gent sen entra dins la Ciutat de varoych. La Comtessa coz sabe que lo rey venia ixque arebrel ab totes les dones e donzelles dela Ciutat. Car homens no ni hauia restats sino los que erē malalts o nafrats. Com la comtessa son prop del rey dona dels genolls en la dura terra e totes les altres dones cridant ab altes veus. Be sia venguda la senyoria del rey vēgēdor: e lo virtuos senyoꝝ ab cara asable les abraça atotes de vna en vna. E pzes la Comtessa per la ma e anaren aixi parlant fins que foren dins la Ciutat. E la comtessa sēt li infinites gracies dela molta honoz que feta hauia a son fill. E apzes les feu atots los altres grans senyoꝝs.

Capitol. xxvi.

Com lo rey hermita se manifesta ala comtessa sa mller.

.c.iii.

uent reposat

per alguns dies lo virtuos Rey hermita puix haura donada si ala guerra e posat tot lo Regne en tràquille pau e segur stat: vn dia stat en la sua càbra delibera manifestarse ala comtessa muller sua e atotes les altres gents perque pus prest pogues reintitular la senyoria al primer rey e tozmas afer la acostumada penitencia. **E**trida vn seu cambret e donali lo mig anell q̄ hauria partit ab la Comtessa com della ps comiat volēt anar ala casa sãcta dell'ierusalē **E** dix li amich ves ala Comtessa e donali aqueix anell e digues li sēblants paraules. Lo cambret ana prestament ala Comtessa agenollas dauant ella e dix li. Senyora aqueix anell vos tramet aquell qui de amor infinita vos ha amada heus ama. La Comtessa pres lanell e alteras tota com lo veu: e fon posada en forte pēsamēt enza sē en la sua càbra molt p̄stamēt: e as q̄ obris la caixa agenollas dauāt vn ozator̄ q̄ tenia en lo petit retret hon era la mare de deu sēyora nr̄a e feu principi atal ozaciō **D** humil mare de deu sēyora misericordiosa. Ab initio et ante secula creanda in mente diuina: vos sola fos digna de portar en lo vostre verge v̄tre nou mesos lo Rey de gloria: feu me senyora complida gracia qui souu complida de totes les gracias. **E** per aquella consolacio que la vostra sacratissima anima ague per la salutacio de l'angel me vullau aconsolar lo cozs e lanima: e q̄us

placia senyora gloriosa fer que lo vostre precios fill me faga gracia que aqueix anell sia del meu virtuos marit: car vous promet de fer uir vos vn any complit en la vostra deuota del puig de franca e donar h̄i. c. marches d'argent **E** leuas dela ozacio e obris vna caixa hon el la tenta l'altra part del anell aiust als la hu ab laltre: e veu que totes les armes se mostrauen en lanell: e que tot era hu: conegue que era del comte son marit: e dix ab molta turbacio. **D**iguau me gētilom hon es mon sēyoz lo comte de vatroych. **E** lo cambret entes queu deya per son fill. **D**igau me per vostra bondat si es stat pres ne ca tuuat per los mozos ne que es stat dell que nos sia trobat en les foris batalles ab lo Rey e ab los altres cauallers: car yo crech verdadera mēt q̄ si ell fos stat en liberrat sua que noy aguera fallit **D** misera de mi e feu me certa hon es que cuy tadamēt h̄i vull anar. **E** volgue exir fora dela càbra e anaua tā toz bada e fora de son natural sētimēt q̄ no trobava la porta per hon pogues exir: e aço causaua la inestimable alegria que tenia dela venturada de son marit: e tanta fon la turbacio que perde los sentimēts e caygue en terra smortida. coz les sues donzelles la verē en tal punt star ab grans cr̄tes lançarē dolozoses lagrimes e ferē tristes lemētacions. com lo cambret veu star en tal punt ala comtessa molt sp̄tat sen tozma al Rey ab la cara molt alterada **L**o Rey li dix amich com vens tal quines noues me portes

de la hon te frames **L**o cambrer dona dels genolls en terra e dix. Senyoz per vna grã ciutat yo no voiguera que vostra senyoria mi agues trames yo no se lanell qui na mala virtut te ni si es stat fet per art de nigromancia que laia a gut vostra senyoria dels mozos : car decontinēt que la comtessa lo la mes al dit es cayguda morta en terra a gom par cola de grã admiracio la mala propietat que te **S**ancta maria val dix lo rey e seraveritat que la virtuosa **C**omtessa sia morta per causa mia. **L**o rey se leua dela cadira e prestament ana a la sua cambra e trobala mes morta que viua ab tos los metges qui treballauen en la salut sua. **E** lo rey admirat de semblant cosa pregua als metges que en tot cas del mon li donassē focozs e no si plāgues res que la comtessa cobras la perduda sanitat. **E** lo virtuos rey de aqui iames se volgue partir fins que fon tornada en ion bon recort **E** com la comtessa ague cobrada la natural conexença e veu lo marit e rey leual corrēt e agenollas da uāt ell per voler li besar los peus e les mās mas lo benigne sēyoz nou volgue consentir sino q̄ la pres del braç leuala de terra e abraça e besala moltes: e en aqnella hora donas aconexer atots los senyors del regne e ator lo poble **L**a fama ana per tot lo castell e per tota la ciutat com lo rey hermita era lo **C**omte **B**uillem de **H**aroych **E** tots los sēyoz grās e pochās dones e donzelles dela **C**iutat vengueren ala cambra dela comtessa per festeiar

lo rey e ala nouella reyna . com lo fill sabe que lo rey era son pare cu ytadamēt ana ala cābra agenollas als seus peus e besala hi moltes voltes ab les mās ensemps.e tots aquells **B**arons prengueren lo rey e la nouella reyna e tots ensēp anaren ala maior sgleſia e aqui ferren la:ors e gracies infinides ala diuina bondat com per mans de vn tan valētissim caualler **A**nglaterra era stada liberada de poder de infels. **E** pres tornaren al castell ab moltes trompetes e tāborinos ab gran triumpho e alegria. **L**o foren en la gran sala del castell la comtessa suplica al rey son marit e atots quāts allí eren volguessen sopar ab ella aquella nit e cascun dia meniaffen allí tant com hi aturarien e lo rey e tots los altres loy atozguaren e foren contents. **L**a comtessa se parti del rey e pres totes les tones e donzelles desacaſa e prestamēt se despullaren e bē aromanguades emparamentaren vna grã sala de molt bells draps de ras tots obrats doz de seda e de fil d'argent de molt gran ssuma les altres dones les vnes al rebost les altres ala cuyna : en tant que a quēſta virtuosa sēyoza dins poch spay feu molt noblament adoba r de sopar.com tot fon prest frames adit al rey que tota hoza que li fos plafent que ſa senyoria vīngues a mentiar ab tots los altres. **L**o rey ab los altres grans senyors entra en la gran sala:e com la veu axi en orde ab totes les viandes prestes e lo tinell parat de molt riqua vexella doz e d'argent dix si deu me .c.liii.

salue la persona be par que la com
tessa ha tēgut les mans en tot coz
ella sia la mes diligent dona del
mon. Lo virtuos rey mana que p
mer de tots se sigues laltre Rey
qui sol'a esser. Apres feu seure la
Comtessa la muller: apzes sigue
lo Rey hermita: apzes seyen los al
tres Duchs segons per horde ve
nien. Apzes en altres taules foren
collocats los Marquesos Com
tes nobles e cauallers tots foren
molt ben seruits de diuerses vian
des segons tals seyors eren mere
cedors: e tant com en la ciutat atu
raren continuament menieren a
despesa sua: e cascun dia si feyen
molt grans festes. Passats que fo
ren. ix. dies venguerē. cccc. carros
carreguats doz e d'argent de yoles
e de coses de gran stima: les quals
haurā trobat en poder dels mozos
Adana. lo Rey que aquestes yoles
loz e largēt fos posat en poder de
quatre senyors e son acomanat al
Duch de cloestre: al Duch de
Betafort: al Comte de Salasbe
ri: e al Comte de stafort. Et a ço lo
rey mana per al seguēt dia consell
general. Com tots foren aulstats lo
Rey hermita isque de vna cābra e
entra en lo consell molt bē abillat
ab roba de brocat. rocegant ab lo
mantell de carmesī forrat de hermi
nis ab la corona al cap: e lo ceptre
en la ma: e assegut en lo consell en
presencia de tots feu principi a pa
raules de semblant stil.

Capitol. xxvii.

Com lo Rey hermita restituí al

primer rey les robes la corona lo cep
tre e lo regne e torna a seruir deu

a segura glo

ria que tenim de es
ser stats victoriosos
nos deu molt alegrar
e de aquella deu m.
retribuyr infinites gracies a nost
re seyor deu: com totes les gracies
de uallē dela sua inmensa bondat: e
misericordia: car ab lo seu adiuto
ri auē vengudes totes les batalles
e moztos: tots los nostres enemichs
e dela cristiana fe: e ab spases nues
son stats vengedors e hauem ven
tades les nefandissimes iniuries e
dās quens haurē fets e es venguda
tota la lur desferra en nostre po
der perque yo vull e man que tota
aquella sia repartida entre vcsal
tres. E tots aquells qui sen stats
nafrats en lo recobrament de cast
ell vila o ciutat agen dues parts. E
tots aquells qui seran afollats de
qual se vulla de sos membres que
armes no porā portar aqueste tals
agen. iiii. parts. Los qui no haurā
pres mal ne qu haurā vna part e la
honor qui mes val. E vos mon
Rey e senyor be deu esser conten
ta la alteza vostra dela gratia que
l'omnipotent deu vos ha feta que
ab ajuda de vostres vassalls haiau
cobrada tota la illa de Anglaterra
e reduyda en lo primer sament:
perque yo ara en presencia de tots
aqueste magnanims senyors vos
restituesch tot lo regne e la seyoría
de aquell la corona lo ceptre e les
reals robes. E suplich ala vcsira
real magestat que les vullau accep
tar de vñ vostre seruidor e vassall

E de contmēt les se despulla e for
nas auestir labit . Lo Rey e tots
los barons loy tingueren amolts
virtut e gētilesa e ferē li infinides
graties dela sua grandissima cor
tesia Lo Rey se vesti les robes re
als posas la cozona al cap e lo cep
tre en la ma **E** pregua molt al her
mita que li fes tātā gracia que vol
gues aturar en la sua cort que ell
li daria lo principat de **B**ales e q̄
poria tant manar en la sua cort e
en lo regne coz la sua propria per
sona e tots los del consell p̄guarē
lon molt e ell se scusa dient que no
lexaria lo seruit de deu per les va
nitats de aq̄st mon. **E** cis pot con
templar quanta era la virtut e sin
gularitat de aq̄st caualler que po
dia restar Rey e son fill apres dell
e iames ho volgue fer: **S**i be los
parēts e la muller lon haviē molt
preguat **C**om lo Rey veu que no
volia restar en la sua cort delibera
fes alguna gracia al fill per amor
e sguart de p̄miar al pare e donā
la maior part del regne de cornua
lla: e q̄s pogues coronar de coro
na de aser e no de altra cosa: e q̄
sagues a coronar lo dia dels tres
Reys dorient e lo dia de sincogel
ma. **E** tots quants exiren dell ser
uaren aquest horde: e huy en dia
se cozone de cozona daser com lo
comte hermita sabe la gracia que
lo rey hausa feta a son fill ana da
uant ell agenollas als seus peus: e
besā li la ma si be lo Rey no lay vo
lia dar e feu li infinides graties del
donatū que hausa fet a son fill. **E**
pres comiat del Rey e de tots los
dela cort: los quals lexa molt ado

ozits dela sua partida perço com
tots lamauen de maior amor que
alaltre rey: e ator lo poble despla
gue molt com hausa renunciada
la senyoria com hermita son partit
del rey sen ana fora dela ciutat en
vna suavila qui distaua vna legua
dela Ciutat: e aqui atura per al
guns dies . Lo rey ab tot lo con
sell hordenaren que li fossē trame
sos .xxx. carros carreguats deles
milloz soyes que hauen preses
dels moros com hermita veu los
Carros dix als quals portauen:
tornau los a mon seyor lo rey e
digauli que yo no vull sino la ho
nor que lo profit sia dell e de tots
los altres: e tornaren se p̄stement
ala ciutat com lo rey e los altres
senyors saberē que no hauia vol
gut reapendre tots diguerē que
aquest era lo mes magnanim e vir
tuos caualler que iames fos stat
en lo mon: e que de aquesta confi
sta no se hausa portat altra cosa si
no honoz perill e nafres: coz la vir
tuosa comtessa sabe que son ma
rit sen era anat desempara lo cast
ell e no dix res al rey ne anegu: si
no ab ses dones e donzelles ana
hon son marit era **E**mpero lo rey
e los altres grans senyors poche
dies erē que no anasē apatlar ab
hermita per hauer consell del sta
ment del regne e de moltes altres
cofes: vn dia stat parlant lo rey ab
hermita la comtessa entra en la cā
bra e lo rey dix li seyoza no pren
guau enuig del q̄us dire **E**os seu
stada causa q̄ yo hata perbut lo
comtevrē marit al qual yo de ben
grat daria la terga part de mon

regne e que ell aturas ala continuã
en ma compãya. Zy trista dix la
comtessa: e coz senyoz so yo stada
causa de hauer lo vostra sēyoria
per mi perdut: perço coz se que ell
vos ama sobze totes les coses del
mon dix lo Rey. E si vos laques
seu molt preguat ell foza vengut
ab mi. per la mia se senyoz dix la
comtessa yo tinch molt maior dup
te q̄ no es aquex que nō perda avo
stra sēyoria e aell que nos pose en
algun monestir axi passaren entre
ells moltes rahons. Lo Rey com
li: paregue hora sen torna ala ciu
tat. E dins tres dies lo rey ab tota
la gent fon p̄st per partir. Lo com
te hermita dix a son fill que sen a
nas ab lo rey e quel seruis de tot
son poder. E que si debats o que
stions veniē en lo regne en negun
cas del mon no vengues contra
son rey e senyoz per molts mals e
dans quiet fes. E dich te verda de
rament que la maior infamia quel
caualler pot hauer en aquest mon
fies com ve contra son sēyoz natu
ral. posat cas quel rey te leuas tots
loz bens que tens ne pories hauer
no vulles venir contra la magest
at sua: Car axicoz los leua los pot
toznar: Alges aquelta doctrina de
mi per moites iniuries quel Rey
te fasa axi dar te dema o de basto
o spasa o qual se vulla altra cosa
que vergonya not pot fer: bet po
zia fer dan en ta persona mas no
vergonya perço com es ton Rey
e senyoz natural: yo viu stāt en la
cozt del Emperadoz vn Duch val
sall e sots la senyoria del Imperi
vn dia de nadal exint lenperadoz

de missa ab infinita gēt de duchs
Comtes e Marquesos e molt
nobla caualleria. L'emperadoz a
naua vn pech eufat de vn Bisbe
qui la missa dita hausa e dix algu
nes paraules dell. E lo Duch per
quant era parent e amic del Bis
be volgue satisfer en les paraules
que L'emperadoz dites haua. E
peradoz en aquell cas no tingue
prou paciēcia alça la ma e donali
vn gran bufet. Dix lo duch seny
oz ago e molt mes pot fer la mage
st at vostra perço coz so vostre sub
dit hi haure paciēcia. E si ney un
altre Rey o Emperadoz en lo me
nor cabeu del meu cap contra ma
voluntat me tocas yol ne fera pe
nedir. E perço mon fill te prech
tā caramet com puch ni se contra
ton Rey no vulles venir. E axi
loy pzomes lo fill de complir tot
lo que li manaua. Lo Comte her
mita feu molt be abillar a son fill
e atots los qui ab ell anauen de so
yes e robes e bones caualcadures
de caualis aquanehes: e pres son
comiat axi del pare coz dela mare
E no parti de allí fins que sabe q̄
lo Rey volia partir: com lo Rey
fon al portat dela ciutat demana
lo fill del comte hermita. e James
se volgue partir del portat fins q̄
fon vengut: e allí ala porta lo feu
conestable maior de tota anglater
ra. Lo Rey parti e feu la via dela
Ciutat de Londres. Com la com
tessa sabe que lo Rey era partit p̄
gua al comte que tornassē ala ciu
tat e lo comte fon contēt e aqui sti
guerē per spay de. v. mesos: en la
fi de aq̄lls lo comte p̄gua molt ala

comtessa que no sen enufas q̄ aell era forçat que hauiá de complir lo vot q̄ tenia fet de seruir deu en vida hermitana. **D**ix la comtessa seyo: lo meu sperit dtes ha stat al terat hauēt sentimēt dela mia dolor. car no ignoraua la mia adolorida anima que pior hauiá de esfer la recruada que no la malaltia **A**lmēys vostra merçe façam gracia que vata ab vos perque pugua seruir la vostra virtuosa persona e farem vna hermita ab dos apartamēts ab vna sgleſia que haura en mig. **E** no vull q̄ ab mí stigue sino dos dones ansianes e vn preuere quens digua missa. **L**antes rahons dix la comtessa que al comte son forçat de hobeyr los seus prechs. com la comtessa veu que de tot se hauiá de fer: no volgue que en aquella hermita atural sen hon solia star. **A**ds eligí vn altre loch lo qual era molt delitos de gran spesura darbres hon hauiá vna molt bella lucida font que sobre lea verts florides erbes ab suau remor corria: e en mig de aquella delitosa praderia hauiá vn pi de singular bellea. **E** cascun dia en aquella lucida font venien abeure totes les besties saluatges de tota aquella silua que era vn grā delit de veure les. com lermita son acabada de fer e son fornida de totes les coses necessaries ala humana vida. **L**o Comte e la Comtessa hauiá donat horde en lo regimēt dela ciutat e de tot lo comdat e a guerē collocades les dones e donzelles de lur casa e volē partir per anar al hermitatge ariba lo com

te de notarbalam qui venia embaxador per lo Rey al comte e ala comtessa ab letra de crehēça. **L**e embaxador p̄gua molt al comte e ala comtessa de part del Rey q̄ li volguessē fer tãta gratia que los dos volguessē anar ala ciutat de **L**ondres perço com ell hauiá contractat matrimoni ab la filla del Rey de França. **A**lmēys si ell no podia anar que la comtessa no li fallís: perque era de grā necessitat perq̄ ella rebes la Reyna e li mostras la pratiqua e costum de **A**nglaterra e perque era dona de gran linatge e de gran discrecio lo rey li volia fer aqueſt honoz per lo seu molt merçer. **L**o comte hermita respos en sebiāt forma. **E**mbaxador dix ala magestat del senyoze Rey que yo foza molt contēt que pogues seruir la excellēcia sua empero no puch leuar lo vot que tinch fet de seruir a deu. **D**ela comtessa yo so molt content que ella satisfaga per la sua honoz e la mia. **L**a virtuosa comtessa stimara mes restar per seruir son marit que no veure les festes. **A**ds com veu la voluntat del comte son marit e la iusta raho que en tal necessitat no deuia fallir al Rey dix que era contenta. **L**o comte hermita fcs comiat de tots ab infinides lagrimas son fet lur departimēt e anassē al seu hermitatge hon stigue ab grā repos per lonch temps. **E** cascun dia aps que hauiá dtes ses hores venia sen dauall aquell bell arbre per veure les besties qui venien a beure ala lucida font.

Capitol. xxyiii.

Com lo Rey de Inglaterra se ca
sa ab la filla del Rey de França: e en
les bodes foren fetes molt grans
festes.

Aflaquint de io

zn en iorn: e dexat se
anar los animos oci
osos dels cauallers
anglefos molts dies
erè passats en pau tràquilitat e re
pos folgat haurè. Lo virtuos rey
de Inglaterra perque a total oci e
languiment nos sotmetel sen: de
libera puix haurà contractat matri
moni de fer cridar cort general asi
que si fes grã exercici darmes. La
fama son diuulgada per tots los
regnes de cristians dela grandissi
ma festa que lo famos Rey prepa
raua. Seguis que vn gentilom
de linatge atich e natural de Bre
tanya anât en compãya de molts
altres gentils homens qui ala grã
festa anauè aturas mes darrer de
tots e adormis sobrel roci fatigat
del treball del grã camí que fet ha
ua son cauall lexa lo camí e pres
per vna senda qui dregua ala de
litosa font hon hermita staua qui
en aquell cas se delitaua legir vn
libre qui es nomenat arbre de ba
talles. E feya continuament gra
ties com aquell libre legia a nostre
senyor deu deles singulars gracies
que en aquest mon hauria aconse
guides seruint lozde de caualteria
E stant axi veu venir per aquell
pla vn home acauall: e conegue
que venia dormint: lexa de legir
e nol volgue despertar. Com lo
roci son dauant la font e veu lay

gua acostasi per voler beure: e per
que tenia la falsa regna en largo
dela sella no podia: e tant bascha
que son forçat al gentilom ques
desperas: e obrint los hulla se veu
dauât vn hermita ab molt grã bar
ba tota blâcha: e quasi les vestidu
res rompudes e mostrauas flach
e descolozit. E ago causaua la mol
ta penitencia que feya continuamēt
e per les moltes lagremes quels
seus hulla destillaue li erè los hulla
molt apoquits. Lo conspecte seu
era de home admirable e de gran
sãctedat. Lo gentilom se admira
de tal visio. Empero per lo bon
sẽtit que tenia conegue que deua
eër algun home de sãcta vida qui
sera allí retrer per fer penitencia e
saluar la sua anima. E com a ho
me desembolt p̃stamēt descaualca
e feu li grã reuerencia: hermita lo re
be ab cara afable: e aseguerè se en
la vert e delitosa praderia hermita
feu p̃ncipi atal parlar. Gentilom
prech vos per vostra cortesia e gẽ
tilesa quem vullau dir lo vostre
nom e coz sou en aquest desert ṽe
gut ni per quins negocis. Lo tar
da gran spay que lo gentilom res
pos ab tal rasonament.

Capitol .xxix.

Com Tirant manifesta son nom
e son linatge al hermita.

Nare reuerent
puix ala sãctedat voss
rà plau tãt saber mon
nom yo so molt contèt

dir lous Amí diē Tirāt lo blāch: perço com mon pate fon seyo: de la marcha de Tirania la qual per la mar confronta ab Inglaterra: e ma mare fon filla del Duch de Bretanya: e ha nom Blanca: e perço volgueren que yo fos nome nat Tirant lo Blanch. fama es per tots los regnes de cristias coz lo serenissim Rey de Inglaterra ha manada celebrar cort general en la ciutat de Londres e ha contractat matrimoni ab la filla del Rey de França qui es la mes bellissima donzella q̄ sia en tota la cristiãdat: e te moltes singularitats que les altres no tenen: entre les altres ne puch recitar vna trobant me yo en la cort del Rey de França lo dia de sãct Adriel passat en la Ciutat de paris perque aquell dia era stat fermat lo matrimoni lo rey se ya gran festa: e lo Rey e la Reyna e infantia meniauen en vna taula los tres e verdamet vos puch dir senyo: que com la infãta beuia vñ vermell que la sua blãcoz es tã strẽa que per la gola li vechia pas far lo vñ. E tots quants hĩ ere ne stauẽ admirats. Apres se diu que lo Rey se vol fer caualler: e apres fara atots los altres cauallers qui volzan rebre lorde dela caualleria E yo he demanat a Reys darmes e ha arauts perque lo Rey no se ra fet caualler en lo tẽps dela guerra que tenia ab los moros An me respost que perço com en totes les baralles que haũia agudes ab los mozos era stat vẽgut: fins q̄ vech aquell famos caualler vẽgedor de batalles lo Comte Guillem de Caroych qui prestament destruy

tots los mozos e li posa tot lo regne en repos. emes diē que lo iorn de sanct Johan sera la reyna en la ciutat de Londres: e si faran de grans festes qui duraran vn any e vn dia E per causa de aço som partits de bretãya trẽta gẽtils homẽs de nom e de armes disposs per a rebre lorde de caualleria: e venint yo per lo cami fon sozt que per cã samet de mon Rocĩ fuy vn poch restat atras per lo grã trebayll que he sostengut deles grãs tornades que he fetes: perço com parti pus tart q̄ negu dels altres adormim anãt pẽfant. E lo meu roci alexat lo cami real e am portat dauãt la reuerẽcia vostra Com lermĩta hoy parlar al gentilom que anaua per rebre lorde de caualleria recordãt li lorde quina cosa es e tot so que pertãy a caualler Lanã vn grã sospir e entra en grã pẽsamet essẽt en recozt dela grandissima honoz en que caualleria laũia longuament matẽgut. vechẽt Tirãt lo pẽsamet e que lermĩta staua dix les seguẽts paraules.

Capitol. iiii:

Com Tirãt demana al hermita en que pensaua.

Reuerent pare placia ala vostra sanctedat fer me gratia que digua quin es lo vrẽ sozt pẽsamet: dix lermĩta amab le fill lo meu pẽsamet es de lorde de caualleria e dela grã obligacio e q̄ es posat lo caualler coz haia amãte!

ntr lalt orde de caualleria pare reuerent dix **T**irant suplich ala merce vostra que diguai si sou caualler. **D**on fill dix lermita be ha. l. anys que yo rebí lorde de caualleria en les parts de **Z**fricha en vna gran batalla de moros. **S**enyor e pare de caualleria dix **T**irant sia de vostra merce dir me vos qui tant de temps haueu seruit lorde de caualleria com pot hom millor seruir aquell orde : com nostre seyor or laia posat en tan alt grau e dignitat. **E** com dix lermita no saps tu qual es la regla : e lorde de caualleria : e com pots tu demanar caualleria fins que sapies lorde : car negun caualler no pot mante ntr lorde si nol sap e tot lo que pertay a lorde : e negun caualler sino sap lorde de caualleria no es caualler : car desordenat caualler es qui fa altre caualler : e no li sap mostrar los costums que pertayen a caualler. **C**om **T**irant veu que lermita lo reprehia ab tan iusta causa alegras de alegría inestimable e ab humil veu feu principi atal parlar .

Capitol . xxxi .

Com **T**irant pregua al hermita que li volgues dir quina cosa era lorde de caualleria.

Quina gloria es per ami q la diuina bondat maia feta tanta gratia que ma fet venir en part que puch esser instruyt del que tant lo

meu animo ha desiyat e per caualler tan virtuos e de tanta singularitat amich de deu que apres que ha be seruit son orde ses retret en lo desert fugint als mundanals negocis del mon per seruir a son creador donant li compte del temps que ha despes en aquest mon ses fruyts de bones obres. **P**erque se yo puch dir ala merce vostra coz yo so stat en la coz del emperador del **R**ey de Franca de **C**astella : e **D**arago em so trobat ab molts cauallers no ho hi tames parlar tan altament del horde de caualleria. **E** si la merce vostra nou preia a enuig vos hauria a molta gratia quem diguesseu quina cosa es lorde de caualleria : car prou me sent dispos e lanimo que mi basta en complir tot so que lorde : e la regla de caualleria manen seguir e obseruar. **D**on fill dix lermita tot lorde es e aqst libre scrit lo qual yo lig algunes veguades per q sia e recort dela gratia que nostre senyor ma feta en aquest mon pergo com honraua e matenia lorde de caualleria de tot mon poder. **E** axi coz caualleria dona tot so que pertany a caualler : axi caualler deu donar totes ses forces a honrar caualleria. **E** lermita obri lo libre e legi dauant **T**irant vn capitol en que te citaua com son trobat lorde de caualleria ni per quina causa son hordenat segons se segueix

Capitol : xxxii .

Coz lermita legi vn capítol . a **T**irant del libre nomeat arbre de batalles

Fallint en lo ms caritat lealtat e veritat. Comença mala voluntat in iuria e falcedat. E perço son grã error ètre lo poble de deu e grã confusio. E perço q̄ deu sia amat conegut honrat seruit e temut en lo mon. En lo p̄ncipi son poch s̄timada iusticia per defalliment de caritat perque son necesfaria cosa e condecet que iusticia fos tornada en sa honoz e prosperitat. E per aquesta causa de tot lo poble forē fets millenars e de cada un miller fonch elet vn home: mes amable: e de mes afabilitat: mes saui. mes. leal. mes fort. e ab mes noble animo. ab mes virtuts e bones costumes que tots los altres. E ap̄res feren cercar de totes les besties qual seria mes bella mes corrèt: e que pogues sostenir maior treball: e qual fos mes couinēt per ala seruitut de lome e de totes elegiren lo cauall e donaren lo a lome qui fonch elet de mil homēs hu: e perço aq̄ll home ague nom caualler com aguessen a iustada la mes noble bestia ab lo mes noble home. Com. Trant entes que caualler es de mil homens hu elet en hauer mes noble ofici que tots los altres homens e seguint lorde que te dit ap̄res que son poblada Roma per Romulus: qui son lo primer Rey de Roma la qual poblacio fonch feta a. v. milia e .xxxj. any ap̄res dela creacio de Adam. E dela poblacio de Roma fins a la nat iustat de Jesu crist passarē .vccclj. anys. E perque fos mes nomenada roma en honor e nobleza elegi lo dit Rey romulus mil ho-

mens fouens de aquells que ell conegue que seriē millors en armes e armals e feu los cauallers e posals en dignitats: e donals grans nobleses e que fossē capitans de les altres gentes e fossen defenedors dela Ciutat: e foren nomenats: milles: e aq̄o perq̄ forē mil tots fets cauallers en vn tēps e ague com presala retgla e orde de caualleria fonch posat en gran pensament e dix. Gloria sia dada a tu s̄yoz deu qui est sobirana bondat qui mas fet venir en part tal que hata poguda aconseguir vera noticia del horde de caualleria. Lo qual lon guament he seruit ignorat la sua grã nobleza e la honoz e magnificencia ē que son posats aquells qui lealmēt la serueyē. E ara ha mole mes aumētat en mi lo desig evolētat de esser caualler que ans no tenia. Zimar se deu la tua persona segons lo meu parer dix lermita per les virtuts que de tu tinch conegudes. E perço conech tu esser digne de rebre lorde de caualleria. E no p̄ses tu q̄ en aq̄ll tēps fossē fets cauallers tots aquells qui uolīē èer: as h̄i forē triats homēs forts e ab molta virtut homēs leals e p̄adosos perque fossē scut e defesa de les gēts simples q̄ negu nols fes sobres: e pertal coue al caualler sia mes animos e mes valēt q̄ tot altre per que pugua perseguir los mals no hauer dupte dels perills quels ne pugua s̄ouenir: e d'altra part deu èer afable e gracios ē totes coses e comunica b̄le a totes gēts de qual se vulla con dicio q̄ siē perq̄ grã treball e fatiga es èer caualler de nchs s̄yoz dix

Tirant maſoz força e poder deu hauer lo caualler que nengu altre. Lo pas dix lermíta ans ni ha tã poderofos com ells. Empero ca ualler deu tenir virtuts que a altre home no pertanyen. Per ma fe dix Tirat molt delige ſaber q̄ es lo que pertáy acaualler e no a altre home. Adon fi ll dix lermíta yo vull que ſaptes q̄ axí apartat com ſtich caſcun dia reduelch ala mia memoria los excellents actes dignes de glorioſa recordacio qui ſon en aquell benauenturat orde de caualleria. Lo caualler fonch fet en lo princípi per mantenir lealtat e dretura ſobre totes coſes. E no pẽ ſes que lo caualler ſia de mes alt linatge exít que los altres: coz totes naturalment ſiam exíts dun pare e duna mare.

Capitol: xxxiii:

Com lermíta legí a Tirant lo ſegon capítol.

Dimeraament

Dfon fet caualler per mantenir e defendre la ſãcta mare ſgleſia: dix lermíta e no deu retre mal per mal: ans deu eſſer humil. e perdonar liberalment anaquells qui l'auran dampnificat. Puix vinguen aſa merce: perque lo caualler es tẽgut defendre la ſgleſia. Car altra mêt ſeria perduda e tornaría anores. E en lo princípi del mon ſegons ſe lig en la ſaneta ſcriptura: que no era home qui tingués tant atreuiment de caualcar en cauall.

ſins que forẽ fets cauallers per ſubiugar les males gents: e fozen trobades les armes: puix forẽ armats ſe tingueren per ſegurs de tots aquells qui contraſtat los volien. E perçõ mon fill te dire les armes axí offenſiues com defenſiues q̄ ſignifiquen e la valor de aquelles. Lo caualler qui les armes porta no li foren dades ſens cauſa: e ſon de molt gran ſignificança: que axí deu lo caualler cobrir la ſancta mare ſgleſia: e la deu defendre de tot mal com a fill que li es: e pren ſperencia de aquell tan famos caualler qui ſabe percaſſar molta honor en aquest mon e gloria en laltre. Lo nom del qual era quinto lo ſuperioz qui fonch trames eba xador per lo Papa al Emperador de Conteſti noble ab dues Valeres ariba al port de Conteſti noble: e exít en terra en la ciutat e veu la que ſtaua molt ſubiugada per los Turchs: e ſabe coz los turchs feyen ſtables per als caualls dela maſoz ſgleſia dela ciutat: e ab poca gent ana afer reuerẽcia al emperador e dix ſemblants paraules Senyoz com pot conſentir la ma geſtat voſtra que aqueſts turchs gent de pochã ſtima agen a deſtruyr tãt ſingular ſgleſia coz es aqueſta: car e tot lumiers no es tal de que ſtich admirat com ho podeu conſentir: car lo voſtre coz deuria plozar gotes de ſanch. Caualler dix l'eperador ami no es forçat q̄ pugua fer mes del poſſible: car ells ſon tanta multítut de gent que tenen quaſi tota la ciutat per ſua entretre per les caſes: e fan deles dones

e donzelles tot lo que volen. **E** si negu los diu res prestament son morts o presos **E** per aquesta causa yo e tots quants som hauem a compoztar encara que no vullam **O** gent de poch animo dix lo caualler e per temor de morir vos haueu axi lezar seyozeiar tot hom se arme e dexau fer ami **C**aualler dix lemperaoz prech vos per vostra gẽtlesa que no vullau fer nouitat neguna car siu feyeu seria lãgat de tota la seyozia de limperi **C**ar mes ame star en aquesta subiugacio ab tots los meus q̄ no eẽr desposehit de tot dix quinto **O** gẽt de poch animo e de pocha se be mostrau eẽr mals cristians que no confiau del adiuoz diuinal. **A**ra yo fas vot a deu que lo primer qui parlara yo li dare ab aquesta mia taillant spasa vn tal colp que los crics sentirã los qui stan dins la sglefia. **L**emperadoz com lo veu parlar ab tanta furia no gosa mes parlar e lo caualler se ana e pres aquella pocha gent que tenia deles **V**aleres e entra dins la sglefia ab animo molt sforzat agenollas dauant laltar de la mare de deu seyoza nostra e feu aqui oracio. **E**stant en la oracio veu veit molts turchs qui anauẽ per desfer laltar maior. **L**euas ciytadament e demana quals dells era lo capita: son li mostrat que a naua per la sglefia fent fer cabres e stables e altres vils coses **D**iguef capita de mala gent dix lo caualler perque fas tanta desonor ala nostra sglefia qui es casa de deu mana ala tua gent que cessen e toznen totes les coses al primer stat: sino yo

ab la tua propria facth e dels teus pastare lo moxer ab les miel mãs e tornare adobar tot lo que tu has desfet e guastat. **Q**ui est tu qui ab tan gran audacia parles: dix lo capita de quina nacio est e fors qui na seyozia stas **L**o caualler respos ab paraules de semblant stil.

Capitol. xxxiiii.

Lom lembaxador del papa menasa al capita del grã turch dins con testnoble.

To so del imperi **R**oma embaxadoz del sanct pare: e so ve gut per castigar atu qui est dissipador dela cristiandat ab aquesta spasa nua que tinch en la ma qui es molt cruel e dare la mort atots aquells qui volen desfer la casa de deu. **L**o capita respos en la seguẽt forma. **C**aualler yo nom spante pas deles tues menages perque axi tu nom pots fer sobres com sia de gentes molt poderos mas per quãt so informat de les virtuts de aqueix vostre sanct pare dela cristiandat per la reuerencia e factedat sua ho fare e no per temor deles tues paraules: **E** mana lo capita ala sua gent que totes les coses que eren stades desfetes en la sglefia fossen tornades com de primer stat solien: e prestamẽt son fet e molt millor foren tornades que no solien esfer. **P**artis lo capita turch dela ciutat de contestnoble ab tota la sua gent. **E** pro
d.i.

mes que de vida sua no enutaria mes al Emperador: e lo caualler feu restituir la seyozia al Emperador: lo qual lin feu infinites gracias dela sua molta virtut. Des comiat lo roma caualler del Emperador e recullis en les Valeres e ab prosper vent sen torna en roma. Lo sanct pare sabent que lo seu embaxador venia ab bon compliment de tot lo perque era amat feu exir tots los Cardenals e Bisbes ab molta caualleria per rebrel e ab gran triumpho lo portare d'uant lo papa: lo qual lo rebre ab molta amor e benignitat e donat en pmi de sos treballs dels seus treors que ell e tots los seus ne foren rics. E aps la sua mort li fon feta grandissima honoz e lo seu cors fon soterrat en la Sglesia de sanct Joan de letra al peu de laltar ab molta solempnitat. Dira mon fill aquest caualler quata honoz adueri per eir virtuos: e dirte que significha la curassa que porta lo caualler que li guarda tot lo cors. Significa la Sglesia que deu esser tota cloa e murada dela defensio del caualler: qui deu anar contra totes les gens per defendre la: e axi com lelm ha destar en lo mes alt loch del cors axi deu star mes alt lanimo per emparar e mantenir lo poble e no consentir que lo rey ne negun altre los fasa mal ni dan. Los auabrazos e mayopes signifiquen que noy deu trametre anegu sino ell mateix hi deu anar e ab los brazos e ab les mas deu defendre la Sglesia e lo poble qui es bo e tots aquells qui son de

bona vida: e ab los brazos e ab les mans deu tan be punir les mala homens de mala vida. Los guarda brazos significhe que lo caualler deu guardar que los homicides ne nigromantichs no fagen mal ne dan a les Sglesies. Larnes de cammes significa si lo caualler sent o sap negu vulla fer dan ala Sglesia o infels entrasse per dāpnificar la cristiandat sino pot acauall apeu hi deu anar ala batalla per defendre aquella. S senyor e pare de caualleria dix. Trant quina consolacio es per ala mia anima en yo poder saber los grans secrets que son en aquest tan alt orde de caualleria: e sia de vostra merce puix e sabut la propietat deles armes defensiuas que sapia la significansa deles ofensiuas perque haia noticia de aquelles. Alegtras lermita dela molta voluntat que veu a Trant en saber lordre de caualleria al qual responnent dix.

Capitol. xxxv.

Com lermita dix a Trant la significatio deles armes.

Qu bon grat que tinch de vos Trant me obligua en dir vos ab molta voluntat tot lo que he sabut en lart de caualleria. Primerament la lança que es largua ab lo ferro agut signifi qua quel caualler deu fer tornar a tras tots aquells qui mal ni dāvo len fer ala Sglesia axi com la Sglesia

es lazgua deu fer tant lo caualler que ell sia duptat e temut per tots aquells qui fames nò lauran vist: axí com la lãsa es duptada e temuda per encontre axí deu esser ell temut. **E** ab los mala deu eẽr molt mal e ab los bons esser leale e ver dader ab los forts e de mala vida esser cruel. La significãsa dela spasa es que tailla a dues parts e pot ne hom fer mal en tres maneres. Car hom pot matar e nafrar adu es parts. **X**ps ab la punta. **E** per aço la spasa es la mes noble arma que lo caualler pot portar e de maior dignitat. **E** per aquesta raõ lo caualler deu seruir en tres guises. La primera defendant la Iglesia matant e mal metent totes les gents qui mal volẽ fer en aquella. **E** axí com la punta de la spasa forada tot lo que aconseguex. **X**ixi lo bon caualler deu foradar e aconseguir atots aquells qui mal volẽ fer ala cristiandat ni ala Iglesia no hauent los pietat ni merçe alguna. **Z**ms ab la spasa los deu ferir a totes parts. La correia dela spasa significa com lo caualler las ciny per mig del cors axí deu esser senyhit de castedat. Lo pom de la spasa significa lo mon perço lo caualler es obliguat a defendre la re publica. La cruera significaba la vera creu en la qual lo nostre redemptor vol que pendre mort e passio per rembre natura humana. **X**ixi deu fer cascun bon caualler deu pendre mort per restauracio e conseruacio de tot lo defus dit: e si per aço moria sen hira la sua anima dret en paradís. Lo cauall significa lo pob

le lo qual lo caualler deu matenre en pau e en verdadera iusticia car axí com lo caualler fa son poder de conseruar lo cauall quãt vol entrar en batalla que negu noli faga mal. **X**ixi deu guardar lo poble que negu no li faga sobzes: car lo caualler deu tenir lo coz dur e fort contra aquells qui son falsos e de poca pietat. **E** daltra part deu haer lo coz moll en haer pietat dels homens de bona vida qui son pacíficks e leals: car si lo caualler ha pietat ni merçe al qui merex mort trobant se administrador de iusticia dampna la sua anima. Los sperons daurats que lo caualler calga tenẽ molts significats: car loz qui es tant firmat se met als peus per que lo caualler no deu firmar que per aqll haia de fer traccio ne mal dat ne tals actes que difrauden la honor de caualleria. Los sperons son aguts perque puguen fer correr lo cauall: e signifiquen que lo caualler deu punxar lo poble per fer lo virtuos: car vn caualler virtuos basta afer ne molts virtuosos. **E** daltra part deu punxar lo mal poble en fer lo temeros. Lo cauall que per oz ni per argent dexa de fer de sa honor menyipa loz de caualleria. **E**n tals cars merex que tots los Reys d'armes erants e porfauants fagen instancia e requesta als bons cauallers e aquells son rãguts de anar al rey e ab gran instancia e sollicitut tots ensempe si pẽdrel poden lo deuẽ armar de totes armes tã be en oz de com si deuia entrar en batalla o en alguna gran festa e posar lo

.D.ii.

bre vn gran cadafal perque tota lo puguen veure. E deuen esser allí xiii. pueres diēt continuamēt hoeres de defunts axi prapriamēt com sil tenien allí mort. Apres a cascun psalm que dien leuar li pñ mez lo bacinet perço coz es lo pus principal membre del caualler ab lo qual ha consentit ab los hulle venir contra lorde de caualleria. Apres li deuen leuar la manyopa dela ma dreta perço com es cñfencia. Car si per oz ha defraudat lorde de caualleria ab aquella ma lo pres el toqua. Apres li deu eēt leuada la manyopa dela ma sinest ra perque es defensiuaperque fon participant en lo que hauia fet la dreta. Apres li deu esser leuat tot larnes que porta axi deles armes ofensiuas com defensiuas : e deuē esser lansades cascuna per si de alt del cadafal en terra e deuē dir rotf los reys darmes primer apres los erauts. Terceramēt los porfauants nomenāt cascuna peça darmes per ci dient en alt cridant.

Capitol. xxxvi.

Com desagradauē los cauallers.

Aquest es lo bacinet de aque'l desle al defraudador de a quell benauenturat orde de caualleria. Et ago deuen tenir allí aygua calenta en vn baci dor o dargent dient ab a'tes veus los erauts com ha nom aquest ca ualler. Responen los porfauants

tal nomenant lo per son nom Responen los reys darmes no es pas veritat q'ans es aquell mal caualler vila qui a poch estimat lorde de caualleria: dien los capellans pose li nom diē los trompetes coz ha ura nom Respon lo Rey: sia ab grā vituperi lançat e bandeiāt de tots nostres regnes e terres lo mal caualler qui a volgut defestimar lalt orde de caualleria. Apres dites per lo Rey semblants paraules los erauts e Keys darmes ab laygua calenta li donen per la cara: dient li tu seras nomenat de aci avant per ton dret nom traydor. Apres lo Rey se vist de dol ab .xii. altres cauallers ab gramalles e caperons tots blaus: e fan vna gran demostratio de tristor: e cascuna peça de arnes que li leuen li lançen de laygua calenta per lo cap. Apres que es del tot desarmat de uallē lo del cadafal no per la scala hon puia com era caualler. Pas apres que lā desarmat ab vna corda lo liguē e calen lo en terra. Apres lo portē ab molts inproperis ala sglefia de sent Jordi: e aqui dauāt laltar fā lo gitar en terra e dien li lo psalm de maledicció: e allí es lo Rey presēt ab los .xii. cauallers que signifiquen Jezu crist ab los .xii. apostols e donen li sentència de mort o de carçre perpetua ab molts inproperis que li son fets. Perque fill pots veure com es fort cosa rebre lorde de caualleria. Encara tens mes afer que per aquest orde es tēgut de mantenir publico viudes oz fens e dones casades si negu los vol enuifar en fet los força: ne le

nar los bés. Car los cauallers son obliguats de posar les persones a tot perill de mort si per alguna dona donoz son requests que siē de feses. E tot caualler iura lo sozn q̄ reb lozde de caualleria que mante dra de tot son poder tot lo que de sus es dit perquet dich mon fill q̄ es gran treball e fatigua esser caualler: car molt es obliguat. E lo caualler qui no dona compliment al que es obligat met la sua anima en infern. Perque val mes viure simplement que esser obliguat en alguna cosa. Encara no he dit lo ques pertany per aesser complt caualler com sien duptoses totes les condicions perfetes. Tirant per molta voluntat que tenia de saber totes les coses que pertayē a caualler feu p̄ncipi atal parlar.

Capitol. xxxvii.

Com Tirant demana al hermita q̄ li digues en quina edat del mon eren stats millozs cauallers.

Si les mies paraules no deuen enuïar a vostra senyoria pare reuerēt vos hauria a molta gratia la reuerēcia vostra me volgues dir en lo p̄ncipi que caualleria son començada en lo mon siy ha aguts cauallers tan virtuosos e singulars com son estats apres. Mon fill dix hermita segons recita la sacra scriptura de molts singulars e virtuosos cauallers son stats en lo mon car legim en les histories dels s̄acts pares la

gran virtut del noble Josue: e de Judes machaben: e dels Keys: e de aq̄llos singulars cauallers grechs e Troyans: e de aquells inuenfib les cauallers: Sipio: e Anibal: e Pompeu: Ochouia: e Arch Antoni e de molts altres cauallers que seria p̄olixitat gr̄a de recitar los. E del adueniment de Jesu crist ença dix Tirant an aguts de tā bons si dix hermita. Car lo primer son Joseph abarimatia qui leua dela creu a Jesu crist el posa en lo montmēt e molts altres qui deuallarē del seu linatge qui fore valētissims cauallers: los quals foren Lamsalot del lach. E aluany Woz: e perseual: e sobre tota la leas qui per virtut de caualleria e per la virginitat son merexedor de conquistar lo sanct Breal. E ara en nostre temps dix Tirant aqui pozem dar la honor en aquest regne. Respos hermita certament ell es digne de gran honor lo bon caualler mūtaya negra qui a fet molt bones caualleries dignes de recitar. E lo Duch darretera ioue dispost e de singular forsa stima mes esser presoner en poder de infels que fugir vergonyosament perso q̄ los cauallers reptar: nol pogues sen. E miexer inhan Stuart molt valeros en son orde: e molts daltres que no cur de recitar. Encara no son contēt Tirant que no tornas areplicar les següents paraules.

Capitol. xxxviii.

Com Tirant tornā areplicar al hermita del precedent capitol.

.d. iiii.

Nare senyor per

que vostra señoria no parla axí be de aquell tât famos caualler lo

Comte Guillem de Garoych del qual he hoyt recitar de singulars actes Com per la molta virtut sua son stades vengudes moltes batalles en França: e en ytalia e en moltes altres parts: e delsurar la cõtesa del bel star. La qual lo marít ab tres fills la incriminauen de adulteri. E volent executar la dita señoria per cremar la que la ligauē en vn pal e lo foch aparellat en torn En Guillem de Garoych li encõtra e ana cuytadament al Rey que era allí present qui feya executar a questa cruel sentència: e dix li. Señor vostra altesa faça apagar lo foch que yo vull per batalla delsurar a questa senyora car agran tort es incriminada e ab defalt de iusticia la volem fer morir. E lo marít se feu auant ab los tres fills e dix Caualler no es ara hora de vos desfõdre aquesta mala dona. Mas apres que ella sera morta axí cõ mereix vous respondre o per armes o en la manera que volreu Dix lo Rey lo Comte diu molt be cõ en guillem de Garoych veu tanta inhumanitat del Rey e del marít e fills tira lespasa e dona al marít tã grã colp al cap q̄ mort lo mes per terra. Apres cuyta deuersa lo Rey e de vn colp li leua lo cap: e cuyta per los fills e feu ne morir los dos e laltre fogí que nol pogue acõseguir: e moltes gents per la mort del Rey eren contra ell. E lo valeros caualler feu tât ab son sforçat

animo que enta dins lo cercol del foch que li hauien fet entorn e tall la la cadena que la Comtessa lligada stava. Com los parēs dela cõtesa veren lo gran sforç del caualler q̄ laua liberada de mort molts anaren en la ajuda: e per bella forza la traqueren de mig dela gent: e la sen portarē en vn monestir de monges hon sigue allí molt honoradament: e ans que partis de allí lo comte de garoych la feu toznar dins la ciutat ala comtessa ab volũtat de tot lo poble e li restituiren tot lo cõdat. E partint se dela ciutat lo valeros comte de Garoych auant per son camí se diu que troba vn grã leo qui sen portaua vna criatura e per la molta gēt qui se guie nos gosaua aturar per meiar la Roç en Guillem de Garoych se veu danāt lo leo ab linfat chich q̄ portaua deualla del cauall molt prest e tira la spasa lo leo qui veu que venia deues ell lexa la criatura e ana deues ell de que molts volē dir q̄ entre los dos ague vna braua batalla ques venguerē abraçar e ades era la hu alt: e ades laltre baix es feren moltes nafres Ala fi lo cõte sobra de forza lo leo e mat: e pres la criatura en los brazos que e cara mamaua e lo cauall per la regna e ana apen deues la ciutat que tât nafrat stava que no podia caualcar e axí camināt troba la mare ab molta gēt qui venia seguint lo leo e retels linfant. E ara poch temps ha que los moros hauien conquistada la maior part de Anglaterra hon lo Rey fon deposat e per ell esser tan virtuos caualler

allaren lo, Rey e cōbates cozs per
cozs ab lo Rey mozo e vèxel e ma
tal dins lo camp. E pres ab la sua
victoziosa ma sen morit infinita
mozisma no volent ne pendre ne
gu a merçe. E per la sua moltavir
tut trague de captivitat atots los
cristians dela illa de Anglaterra: e
restituhí al p̄imer rey la corona e
la s̄eyoria del regne: moltes altres
honors que sa sabudes percallar
les quals lo dia nom bastaria per
arecitar les. Lermíta per no fer de
mostratio q̄ ell fos aquell sen p̄in
cipi atal parlar.

Capitol. xxxix.

Com Tirant se parti del hermi
ta content de les bones doctines
que li havia dades.

Ueritat es mon
fill que yo he hoyt
parlar de aquex caua
ller Comte Gullez
de Haroych: mas ia
mes le vist ne conegut. E perço
me so leixat de parlar dell: empero
molts bons cavallers son stats h̄
son en aquest regne qui son stats
morts e nafrats per defendre la cri
stianitat. Ara dix Tirat pare s̄ey
or pux tan son stats e tan singu
lars actes h̄a fets nobles cavallers
segons vostra sanctedat ma dit su
plich ala s̄eyoria vostra que no se
ninge del que dire. E com me ten
dria per vil e per abatut ab poch a
nimo si duptava en rebre lorde de
cavalleria per mal ni treball que fe

ḡuir mē poguesper que cascu deu
conexer per aquat lanimo li basta
E certament dich ala senyoria vo
stra que si molts mes perills hi a
gues en lorde de cavalleria que no
ha yo no dexaria per res de rebre
lorde de cavalleria si trobe negu
qui lam vulla dar: e vingua men
tot lo que venir men pugua. E la
mia mort yo tindre per ben spleta
da amat e defenent lorde de caua
lleria: e servint aquella de tot mon
poder perque no sia reptat per los
bons cavallers. Ara m on fill dix
lermita pux tanta voluntat tenin
de rebre lorde de cavalleria reben
lo ab renom e fama so es que en
aquell dia quel rebreu fagau exer
cici darmes q̄ tots vostres parès
e amichs coneguen que sou per a
mantenir e servir lorde de caua
lleria. E perço com es ia hoza tarda
e vostra companyia es molt auat
yo tēdria per bo que partisseu per
ço com sou en terra strana e no
sabeu los camins e serieu en perill
de perdre us per los grans boscat
ges que en aquesta part s̄o. E p̄ch
vos queus ne aporteu aquest libre
el mostren a mon senyor lo Rey e
atots los b̄os cavallers: perço que
sapiē quina cosa es lorde de caua
lleria. E al tornar que fareu vos
prech mon fill que torneu per aq̄
e quem sapiat dit qui s̄o stats fets
nouells cavallers: e totes les festes
e gales que si faran que yo les pu
gua saber queus ho tindre a gran
terney. E dona li lo libre ab lo co
miat ensemps. Tirant pres lo li
bre ab inestimable alegria feent
.D. llii.

lin infinites gracies: e promes li de tornar per ell: e ala partida. **T**irât li dix. **D**igau me senyoz si lo Rey e los altres cauallers me de manen qui es lo qui tramet lo libre de qui dire. **R**espos leu mîta si tal demâda vos es feta direu que de part de aquell qui tostempo ha amat e honrat loz de de caualleria. **T**irant li feu gran reuerencia pu sa acauall e tîngue son camí: e la companyia sua stauen molt admirats que era dell com tât tardaua pêsauen se que nos fos perdut en lo bosch. **E** molts dels seus lo tornaren a cercar e trobaren lo en lo camí que anaua legint les cauallerias que dins lo libre eren scrites: e tot loz de de caualleria. **E** c. **T**irant fon aribat ala vila hō los cōpanyons eren recitals la bella ventura hō nostre senyoz laua portat. **E** coz lo sanct pare hermita li ha uia dat aquell libre: e tota la nit stîgueren legint fins al matí que fon la hora de caualcar: e anaren tant per ses tornades que aribaren ala ciutat de Londres hon era lo rey ab molta caualleria axí de aquells del regne com dels stranges que molts hí eren sa uenguts e no tení en apasíar sino. xiii. dies fins ala festa de sanct Joan. **C**om Tirât ab los companyons fon apleguat anaren afer reuerencia al rey: lo qual loz rebe ab cara molt afable e tot hom se mes en punt com mil loz pogueren segons lur stat e condicio: e la infanta era ados torna des de allí en vna ciutat qui es nomenada **L**onturberí hon íau lo cors de **S**anct **T**homas de con

turberí. **L**o día de sanct Joā principiârē les festes e aqll día se veu lo rey ab la infāta sa spoliada durarē aqstes festes vn any e vn día. **E** cōplides les festes lo rey ague cōplít lō matrimoni ab la infāta de França. **E** tots los strangers prengueren comiat del rey e dela reyna e cascu sen torna en ses terres. **T**irant apres que fon partít dela ciutat de Londres ab los companyons fō en recort dela promesa que hauia feta al pare hermita. **E** essēt prop de aquella part hon ell habitaua dix a los companyons. **S**enyozs germans amí es forçat de passar per lo pare hermita e tots los dela companyia lo preguarē que pogues sen anar ab ell perque tenien molt desig de hauer noticia dela sancte dat del hermita: e Tirât fon molt contēt: e tots prēgueren lo lur camí deuers la hermita: e en aquella hora que ells veníe hermita staua dauall larbre dient ses hores. **E** cō leu mîta veu tātā gent venir stigue admirat quina gēt podia esser. **T**irant se fon mes primer de: tots los altres e cō fō prop dell descualca e tots los altres ab ell: e acostarē se ab humilitat profūde al hermita fēt li grā reuerēcia de genoll sent li la honoz que merexedor era: e tirât li volgue besar la ma e tots los altres e ell nou volgue comportar. **E** hermita axí com aquell qui era molt prātich e cortesa los feu molta honoz abraçant los atots e pregals per gētilesa se volguessen seure en la erba prop dell e ells respōgueren que ell se volgues seure q̄ ells tots stātien de pens. **P**as lo

valeros de senyoz non volgue cō
fētir ans los feu seure atots prop
bell. **Q**ō tots fozen aseguts sfigue
ren tots sperāt que lermīta parlas
Lermīta conexēt la honoz que li
feyen feu prīncipi atal parlar.

Capitol .xl.

Com **T**irāt ab sos compānyōs
toznant deles grās festes que serē
fetes en les bodes del **R**ey de **A**n
glaterra passaren per lermīta hon
stana lo pare hermita.

Nous poria reci
tar magnífichs seny
ozs la gran contenta
ció q̄ los meus hulls
tenen de veure tanta
gēt de be perqueus haure amolta
gratia me vullau dir si veniu ara
dela cort de mon senyoz lo **R**ey e
desige saber los qui son stas fetes
nouells cauallers e deles hōrades
festes que pens seran stades fetes
E prech anos **T**irant lo blanch
vos placia dir me los noms de tots
aquests sēyozs que açi present stā
perque la mia anima ne reste acō
solada e dona si a son parlar. **T**i
rant se gira deuers la sua compāy
sa perço com ni hantia açi en linat
ge com en rīq̄sa cō en altres coses
de maior auctoritat e senyoria : e
dix los. **D** valerosos cauallers su
plich vos que vullau respondre e
satisfser ales demandes quins son
stades fetes per la reuerencia del
pare hermita: del qual yo auosal
tres moltes voltes he parlat del sa

ber dela sanctebat sua com ell sia
pare de caualleria e mercedoz de
molta honoz que līn vullau fer re
lacio. **R**espongueren tots digau
vos **T**irant e parlau per tots pu
ix lo sanct pare ha aguda prīmer
noticia ab vos. **A**ra vous demane
en gratia dix tirāt puix auosal tres
plau e lo reuerent pare mo mana
que si yo fallia en alguna cosa mo
vullau reduyr a memoria : e tots
digueren que eren contents. **E** ti
rant lenant se lo barret del cap feu
prīncipi atal parlar.

Capitol .xli.

Com **t**irant recita al hermita les
grans festes solemnitats e mag
nificencias les quals nos trobē per
scriptura tan bells actes com forē
fets en les bodes del **R**ey de **A**n
glaterra e del diuis que sō entrels
officia.

Senyoz de mol
ta reuerencia e sancte
dat la senyoria vost
ra deu saber q̄ la ves
pra de sanct **J**oan
pus prop passat ague vn any feu
mostra lo **R**ey e tots los qui eren
en la **C**itutat açi dones com don
zelles e tots los officis e tots los
strāgers quey eren vēguts de mol
tes parts dela cristandat sabēt les
grans festes que si aparellauen .
Loz lo **R**ey agues ttames molts
Reyes darmes erauts e porlauāts
anotificar ho per tot lo mon . **E**
prīmeramēt senyoz vos dire vna

gran magnificencia la qual he hoyt dir que lo Rey ha feta que nos troba en scriptura ni meyna es sta da en nostre temps: que a calgun port de mar o per qual se vulla al tres camins o viles o lochs reals tots aquella qui veniē per veure les festes o per fer armes. Los de les viles o ciutats los dauen viandes molt abundosament atots del dia que desembarcauē fins al dia que eciē dela illa de Inglaterra tostēps hantien la despesa frācha. Lo dia de sāt Joā lo Rey se abilla molt be ab vn māto tot brodat de perles molt grosses forrat de maris y bellina: les calces de aquella se biat brodadura molt riques. Lo gipo de brocat de fil de argent tirat no portant res doz per que no era en cara caualler sino al cap que porta uayna corona dor molt richa e de gran stima e lo ceptre en la ma cauallcant en vn bell cauall en lo seugest mostraua esser be Rey: axi parti del seu gran palau e ana ala grā plaça dela Ciutat acompanyat de tots los gentils homens ques trobare en la ciutat que fosse de quatre cortes e negun altre no anaua ab lo rey. Estant lo Rey en la plaça vench lo Duch de lencastre tot armat en blanc ab .xv. milia combatens: e lo Rey apzes que li ague feta reuerencia manali que isques primer de tots e que portas lauand guarda. Lo Duch decontinēt se mes primer e tota la gent darmes passa dauant lo Rey molt ben armats e ab bell orde: e ab molts caualls ab paraments de brocat e de raperia doz e dargent e moltes cu

bettes e petmaxos e simeres a modo de ytalía e de lombardia. Aps del Duch anauen tots los ordēs cascu ab vn ciri ensea en la ma. Aps venien tots los menestrals cun ofici ab la lura que feta hauien: e fō molt gran diuis entre los oficis que yo pensí que los vns ab los altres le matarien. Sobze quina causa fō aqueixa diuisio dix lermitta: senyor dix. Uitat vous ho dire. Entre los ferres e los texidos fō lo diuis: car los texidos de li deyen que deuen precehir als ferres. E los ferres deyen lo cōtrari que ells deuen haue la honor dels texidos. Ajustaren se en cascua part passats .x. milia homens e los iuristes foren causa de tot ago: car allegauē per part dels texidos que no podia dir missa ni cōsegrar lo precios cors de Jhesu crist sens drap de li. E los iuristes per part dels ferres allegauen que primer fō lofici de ferret q no de texidor per qat lo teler del texidor no podia esser fet sens ferramēta perque era prouat lofici de ferres eē mes antich e deue precehir als texidos: moltes allegacions se allegatē per cascua part que no tinch en recort e aqueixa fō la causa del diuis: e si no fos stat lo Duch quis troba cauall e armat fort iornada fora sta da car lo Rey ia noy podia dar remey. Lo Duch se mes en mig dela pressa de tota la gent e presis iuristes tres de cascua part e tra guels fora dela ciutat ells se pēsa rē q lo Duch los volia per demanar quala part tenia millor iusticia. Com foren fora dela ciutat al cap

del pont feu restar mil homès de armes que no dexassen passar a ne gu si la persona del Rey no era. Lo Duch descaualca en mig del pòt e tan prestamèt compogue feu posar dues forques bē altes e feu pējar tres iuristes en cascūa cap auall per fer los molta honor e nos parti de allí fins que aguerē trameses les miserables animes en infern. Com lo Rey sabe tal noua prestament ana hon era lo Duch e dix li semblants paraules. Adō oncle en lo mon nom podieu fer malos plaer e seruir del que fet haueu per quant aquests homens de leys fāricha asimateyx e destroexen tota Anglaterra e tot lo poble perque yo man que stiguē agi en la manera que stan fins adema: e apres siēne fets quartes e posē los per los camins. Iselos lo Duch senyor si la magestat vostra me volia creure fesseu en vostre regne que noy agues sino dos iuristes e aqlls dñs .x. o .xx. dies aguessen determenda qual se vulla causa ab sentenciā diffinitiuā e dar los bō salari acascu: e si prenien res de negu que no agen altra pena sino aquesta que haue executada. E lo prosper rey mana que axi fos fet: sabut per tot lo poble lo virtuos acte q lo Duch hauiā fet donaren li infnides la hors. E gens per ago la festa no resta que nos fes en la forma que era stada hordenada.

Capitol. xlii.

Com lo Rey isque dela ciutat ab gran professio ab tots los stats.

e ab tot lo clero.

Apres dels menestralz veniē moltes maneres de entremesos. Apres venia tot lo clero ço es Arcebisbes. Bisbes. Paborzores. Canonges. e preueres ab moltes reliquies. Apres venia vn palí molt gran e rich. e dñs lo palí venia lo Rey ab tots aquells qui volien rebre lorde de cavalleria: e tots anauen vestits de cetí blanch qui significa virginitat o de brocat dargēt e tots aquests no teniē mullers si no que erē sposats: empero encara que no tinguessen lesposada en lo regne bey podiē anar apres del Rey venien tots los grās sēyozs tots vestits de brocat o de xaperia o de cetí ovellut carmesí o de mas. E totes les dones casades anauē axi vestides com los marits. Apres venien tots los homens virudos e les dones vidues apres tots vestits de vellut negre. e tots los guarniments deles besties de aquella matexa color. Apres venien totes les dōzelles ab tots aquells qui no erē stats casats. E tots anauen vestits de blanch o de vert sedes brocats o de xaperia. E en cascun stat dels dñs dits portauen grosses cabenes doz e fermalls doz ab moltes perles diamāts e pedres de grā sīma. E cascu feya sō poder de anar lo mes abillat que podia. Apres veniē totes les monges de tots los ordēs e cascūa qui volia portar a bit de seda ho podia bē fer encara que per sō orde fos defes perço cō lo rey hauiā cbtesa lisejia del papa

q̄ qual se volgues mōia q̄ stignes
 en religioſtreta q̄ aq̄ll any e vn dia
 podia ſtar foza del monestir e po
 diē vestir seda de qual drap se vul
 la que fos dela coloz del ſeu orde
E lo Rey als ordens que eren po
 bres mana quels foſſe donats dī
 ners per auestir. **E** totes les mon
 ges iouens e galants se abillaren
 e encara moltes deles anſianes se
 vestirē totes de seda: e cadauna de
 aquestes portaua vna cādela ense
 ſa en la ma. **E** apres delles venē to
 tes les dones dela terça regla no
 mēys vestides de drap de seda bu
 rella que les mōges e cadauna por
 taua en la ma vn ſtadal cātant to
 teſo magnificat. **E** ps venien tots
 los oficials reals del regne e tots
 los homens armats apeu axicom
 ſi degueſſe entrar en batalla e tota
 ab lura del Rey blācha e vermel
 la ab los herminis tots brodat:
 quis feyen per diuisa. **E** apres vent
 en totes les dones publiques e les
 qui viuien enamozades e ab tots
 los ruffians qui anauen ab elles.
E cadauna portaua en lo cap vna
 garlanda de floz o de murta per
 que foſſen conegudes. **E** ſi ni ha
 uia negūa casada que ſen fos ana
 da del marit hauia portar en la ma
 vna petita bandera e anauen bal
 lant ab tāborinos ental forma ſey
 oz com deuſſat vos he anaua cal
 cun ſtat: e anam foza dela Ciutat
 de Londres diſtant de tres milles
E la infanta que ſabe que lo Rey
 venia iſque de vn loch quis nome
 na Branug en lo qual loch ha vn
 molt rich palau e molt ben abilla
 da posas dins vn castell que porta

ua tot de fusta ſobre vn carro de
 .xii. rodes q̄ tira uē .xxxvi. cauals
 los mes grans e forts que en tota
 França pogueren trobar. **E** ab la
 infanta anauen .ccxx. donzelles to
 tes ſofades e altra dona ni don
 zella no anaua ab ella. **E** apres xe
 nien acauall molts **D**uchs **E** cm
 tes e marquesos en tozn dela dita
 carreta e per ſemblant moltes do
 nes e donzelles de grā ſtima: e en
 mig de vna gran praderia la infā
 ta ſe atura. **E** primerament aple
 gua lo **D**uch de lencaſtre armat
 ab tots los ſeus e deſcaualcaren e
 feren gran reuerencia ala infanta
 qui ſtaua ala porta del castell que
 no volgue exir fins que lo Rey vin
 gues. **E** cadaun ſtat axi com venia
 per orde axi anauen a fer reueren
 cia tots ala infāta.

Capitol xliii.

Com lo Rey de Inglaterra pres
 la benedictio ab la filla del Rey de
 França.

Aplegant lo rey
 ab aquell ſtat que por
 taua: e com ſon prop
 lo castell deſcaualca: e
 tots los qui venē ab
 ell. **E** la infanta cō veu que lo rey
 deſcaualcaua leuas de peus. e pre
 ſtament li ſon meſa vna ſcala tota
 dargēt per hon ella abaxa e totes
 les dōzelles ſofades qui ab ella
 erē **E** la filla del duch de berri ſs la
 infāta del bras: e la filla del **R**ōte

de flandes li ps les faldes **E** tots los sposats que allí eren se posarē dauāt la infanta per acompanyar la **E** totes les sposades veniē a ps della. **C**om la infāta fon pzo del Rey feu li vna petita reuerēcia de genoll. **E** lo Rey abaxa lo cap re tent li les saluts. **A** ps tots los qui venien ab ella besaren la ma al rey axi los homēs com les dones. **F**et aqo fon aqui lo cardenal de Anglaterra ia vestit dels vestimēts sacerdotals per dir missa ab vn altar portatil que portauē. **E** en la pza dertia pararen laltar. **L**o cardenal comença la missa com fon alauan gelit tozma sposar lo Rey ab la infanta. **L**auozs lo Rey la besa vna e moltes voltes **C**om la missa fonda lo Rey se acostā ala infanta e sstigueren allí parlāt per bon spay festiāt se deles festes que entre el posats se acostumen en presēcia de tota la gent. **C**om se foren ben festelats vench lo Duch de Len castre honcle del Rey en presēcia de tots dona lorde de caualleria al rey **E** hauia allí molts qui en aqll cars aguerē volgut rebre lorde de caualleria sino per los Reys dar mes erauts e posauants qui publicaren que en aquell dia negu nos podia fer caualler.

Capitol. xliiii.

Deles festes que forē fetes lo dia deles bodes del Rey de āglaterra

Com lo rey fon fet nouell caualler en

traffen dñs vn petit papallo e des pullas totes les robes que portaua de gentilm: e trames les al fill del Duch dozñens qui era vēgut ab la infanta perqo com era cosin germa della: e ab les robes li dona dues grosses viles. **E** lo Rey ixq ab vna roba de brocat sobre brocat carmesī forrada de ermīnis e a gue dexada la corona: e portaua en lo cap vn petit bonet de velut negre ab vn fermall que sstimaue valer cent sinquanta milia scuts: e partiren tots de allí e lo Rey lexa los gētils homēs e mes se en compāya dels cauallers sposats en vn altre palí molt rich. **E** los gentils homēs no perderē la possessio del palí ab que erē vēguts e axi anarē tots fins ala ciutat. **D**ire sēyoz ala sēyozia vostra la infāta com ana ua deuisada ella portaua vna gonella de brocat carmesī de fil doz tirat e hon se mostraua la seda se mostrauen carts de argēteria brodats: los caps de les caryofes alt eren doz ab smalts. **L**a roba era tota de xapetia sēbzada de robins e de maragdes anaua en cabells los quals mostrauen de fil doz e fer larchs fins en terra: fames per negunes gents tals cabells foren vists: la cara e les mans se demostrauē de inestimable blancor e bel les. **D**eu se contēplar q en lo agraciāt gest q mostraua femeníl totes les amagades coses no podiē eē sino mes sstimades. **D**eles donzelles sposades q ab ella veniē se pot dir ab veritat qy era tota la sfoz de frāga e ēcara de cauallers e grās sēyozs e de dones e donzelles e totes

riquamet abillades: en la forma que dit he ala senyoria vostra anã tots per orde fins a vna milla prop dela ciutat. E com fon en mig de vna gran praderia trobam moltes tendes parades e molts ministres e altres diuerfes maneres de instruments que continuament sonauẽ. Lo rey descaualca e tots los cauallers qui eren sposats e puñaren alt al castell dela infanta e pres la per la ma e baixala en la praderia e tots los sposats ab les sposades apres dell: E en la bella praderia comẽ çaren a dançar. Apres que lo Rey e la infanta agueren dançar dançarẽ los cauallers sposats ab les donzelles sposades. Apres dançaren tots los stats axi com veniẽ per orde. E com la vñ stat acabaua e laltre volia començar. Lo Rey se pnia dançar ab la infanta. E com la vñ dama de aquell stat e dāçaua vna dança ab ella. Com tots los stats agueren acabat de dançar portarẽ la collacio de matí gingibre vert ab maluesia. E aço sanperço com la terra es molt freda. Partim de aqui e venguem prop dela ciutat vora vna gran ribera quey ha molt ben arbozada de diuersos arbres e de uall los arbres trobaz moltes taules parades e cascun stat tenia son aleuiamẽt per amẽtar ab moltes cases de fust qy hauiẽ fetes: e moltes tendes parades ab singulars lits perço que negun stat no a gues occasio de ètrar dins la ciutat e si plouia ia teniẽ allí cases de fusta e tendes hon se podien recullir. E cascun stat vos dich seyoç que

eren ben seruits de molt eletes viandes axi en los dies de carn com de peix. E aço dura tot lany e vñ dia ab bon compliment de gran magnanimitat. Lo primer dia tot fon de gales e festes. Lo segon qui era diuendres de matí anam amissa e apres la missa entram en la ribera ab moltes barques totes cubertes de drap de seda e de draps de raç e de broquat e cascun stat ab sa diuisa. E anam pescant per la ribera passades. cc. barques. E ps que lo Rey fon dinat apartas ab son stat vech lo muntero maior ab molts saluessos e cans de presa e lebres de bretanya e ab tota la munteria: e anam tots ab lo Rey acasa se grã matança de saluatgines. lo dí sapte per lo matí son aiustat con seil general de tots los stats axi de homes com de dones: e foren allí en psencia de tots publicat e manifestat per los Reys darmes e per los portauants e erauts cascun dia de la setmana que teniẽ de fer.

Primerament

Lo diumẽge quies dia de benedictio fossen fetes dāçes tot aquell dia per tots los stats axi per los ordens com per los menestrals: e qual se vulla orde que dāças heu ses milloz o fessẽ iochs o entramesos ab mes gracia a parer dels iutges q guayassẽ. xx. marches dargẽt e tot lo q costauẽ lcs entramesos: e tot aqll dia no si tenia de fer sino dāçes o momos o ètrame los o coses seblats q fossẽ dalegria

Capitol. xlv.

Los capítulos de las armas que
podían ser en aquellas fiestas.

O diluns fon

publicat per los desus
dits Reys d'armes e
erauts qual se vulla

que volgues junyir ab armes re
als o ab armes de guerra fossē los
ferros de las armas reals ab qua
tre puntes en lo broquet molt en
cerades: ab cera gomada cascu
na punta dela billeta. Les altres
lanças de las armas de seguir al
cap dela lança vna planxa de ferre
redona hon hi stiques. v. puntes
de açer fetes a taill de diamant molt
ben simolades: e aquesta plancha
redona ab los ferros de diamant se
venen encafar dins la lança de vn
ferro tot sol. Lo que mes lanças
rompria e millor ho fes guanyas
cascun diluns de lany. v. marches
doz: e la vn diluns junyen ab ar
nel real e laltre ab armes de guerra

Capítol. xlvj. de axo matex.

O dimarts qu

al se vulla caualler o
gentilom que volgues
fer armes apeu en
camp dos hu per hu ho dos per
dos ho. x. per. x. ho. xx. per. xx. ho
.xxv. per. xxv. que no poguessē es
ser de maior nombre perço com
los mantenendoz no eren sino. xxvi
perque lo pmi del camp no restas
sē defenedor: e qual se vulla q̄ fes
armes retretes lo millor quiu fes
guanyas vna spasa doz que pesas

de. x. marches en sus: E lo qui p̄
for ho fes que fos regut de posar
se en poder del millor per p̄oner
e stigua tant pres fins que ixa
per rescat o per altra via.

Capítol. xlvii.

O dimecres

tots aquells qui vol
rà combatre acual
a tota vltança o pun
tes sangtentes. Aquest aytal qui
millor ho fara li sia dada vna pe
tita corona doz que pese. de. xv.
marches en sus.

Capítol. xlviii

O digous qual

se vulla caualler o gē
tilom qui vol entrar
en camp dos apeu a
tota vltança axi com desus es dit
hu per hu ho dos per dos en tal
cas aquell guanye vna dama tota
doz a sēblança dela infanta: e perço
co; aq̄lles armes son les pus fortes
e mes perilloses quel caualler pot
fer pesara dor. xxxv. marches E fa
ra iurament en poder dels iutges
lo vençut que en tota sa vida no
requerra a negun altre caualler o
gentilom a tota vltança. E no poz
tara dins aquell dia e any spasa ni
en bregua q̄ sia no pendra armes
nēgues si ia no era contra infels
E ius haia de veir aposar se en po
der dela seyoza infanta e la dita sey
oza faga dell a tota sa voluntat.

Capítol. xlviii

Lo diuendres
perço com es dia de
passio no si fagen ar
mes nengunes sino
que apres dela missa
e vespres seran dites poran anar a
caçar.

Capitol. li:

Lo disapte es e
fonch donat atots a
quells quis volrà fer
cauallets e lo rey de
bon grat aqs que seran examinats
si son merecedors de rebre lorde
de caualleria ell los fara cauallers.
Deus aci pare e senyor com erē
repartits los dies dela semana:e
foren elets .xxvi. cauallers capitās
del camp tals que negu reprotxar
nols podia.

Capitol. lii.

Apres que lo
consell fon tengut:e
ordenats los capitols
foren publicats gene
ralment per los sobredits Reys
darmes e erauts. Era la hora tar
da lo Rey se leua ab tots los stats
e anarē se adinar:e dites vespres
lo Rey ab tots los statsdecontinēt
ab molts ministres anam hon sta
uen los .xxvi. cauallers elets per
fer les armes qui distauē del aleu
sament del stat del Rey vn tir de
balesta:e dins lo camp lla hon elle
stauen teniē vn dos de fusta molt
alta q̄ negu nols podia veure sino
per la porta o entant dins:e tots

stauē asseguts en cadires .xlii. a vna
part e .xlii. a l'altra : e tots armats
en blanch:e al cap portauen cozo
nes doz molt riques. E com lo rey
entra e la infanta nos mogueren
gens. sino que ab lo cap saludaren
lo Rey e no fos negu dells que go
sas parlar ni digues res. Lo Rey
ab tots los stats stigueren allí vn
poch. E com lo Rey sen volgue
anar isqueren .liii. donzelles de in
estimable belles ricamēt abillades
e suplicarē alrey fos plasēt ala ma
gestat volgues aturar fins agues p̄
la collacio e lo rey graciosamēt los
ho atorga. Decontinēt isq̄ la colla
cio molt grā e abundosa de maris
pās e palta real:e totes altres ma
neres de confits de sucre e tots foze
molt ben seruits:e los cauallers e
gentils homens cascu seya en fal
des de dona o de donzella. Apres
la collacio feta lo Rey isque en la
praderia e aquí comensaren de dā
sar. E los mātendors prestamēt
foren desarmats e tots .xxvi. vin
gueren vestits ab sos geserans:e
ab saquetes totes de vna color e
duna saygo brodades doz febreria
hí en lo cap cascu portaua vn bo
net de grana ab vn beill fermaill
que be pariē que fossen cauallers
de grā stat e de alta caualleria :coz
aguerē dat si ales dançes lo rey ab
tots los stats anam aueure totes
les lices fo es asaber la lisa hon;
ionyiē era molt ben feta ab molts
cadafals quey hauia. E per seblāt
erē totes les altres ab los cadafals
molt ben enparamentats de molt
bell e singulars draps de ras e axí
mateix les lices. Apres de aço vist

vē guere asupplícar al Rey de part dels mantenidors del camp que a nas asopar ab tots los estats. e lo Rey fon content: E stant en la fi del sopar. Los Reys darmes publicaren. que qualseuolgues caualler: o cauallers: o gentils homens q̄ volguesien junyer. o fer arma ja defus mēssionades hauien de venir la vespra de aquell dia segōs les armes que fer volia. e portaua les scrites en vn paper vermell. E venia acompanyat ab tots los del seu stat: e noy anaua negu dels / altres stats. E venia en mig de dues dōzelles donoz: o dones segōs la volutat era acompanyat de moits ministres que li anauen dauant: e com aplegauē al palench se auien de nomenar per llur nom propi. e qui era son pare: e de quina terra era natural. E les armes q̄ volieu fer si les feyieu per dona. o per dōzella. monja: víuda: o casada: E si deyeu que era donzella dexauen vos aquelles dones queus porta / uen: e prenien vos doz donzelles e aquelles vos a companyauē eus feyē molta de honor: E totes les dōzelles deyen en alt criōat: No stre senyor vulla donar victoria al nostre caualler qui es digne de ha uer honor: e mereix hauer amor de donzella. E si es víuda: monja o casada: fan calcunes segons les donzelles: E apres donen vos lícencia que poden entrar dins lo castell hon stan los. xxvj. cauallers: E no poden saber ab qual dels haueu de fer les armes. Apres lo caualler qui venja afer les armes daua lo paper vermell scrit ab les

armes q̄ volia fer ala dona. o dōzella: víuda: monja: o casada: e a / q̄lla pujaua alt al cadafal hon los xxvj. cauallers stauē: e posaua lescrit sob re vna capca doz. E los cauallers tots se leuauen de peus e feyen molta de honor ala senyora qui haura lescrit portat: E abaxaua la senyora del cadafal: e tornauen sen per alēdema que les armes hauien de fer.

Capítol. liii.

Com Tirat manifesta al hermita les magnificēcies dela roca.

Com tot lo defus fō fet partim de allí: e anaz prop dela Ciutat en vna gran praderia molt arborada quey ha per hon passa vn gran riu: e en mig de aquella praderia vem vna cosa de gran magnificēcia que no crech en lo mon vna tal sia stada feta. Adolt me plauria saber dix hermita quina cosa de tanta stima es stada aqueixa yo senyor vos ho dire dix Tirant. En mig dela praderia trobam vna gran roca feta de fusta per subtil artificio tota clo sa: esobre la roca se de mostra vn gran e alt castell ab fornimēt de molt bella muralla hon haia. v. cents homēs darmes quil guarda uen tots armats en blanch. Aplegua primer lo duch ab tota la gēt darmes: e mana que obrissen les portes de la roca. E los qui stauē dins digueren q̄ per negu ells no obririen pergo com llur senyor nou e. f.

volta : sino que tornassen atras .
 Sus dix lo duchs tot hom faga lo
 que yo fare : deualia del cauall e
 mes se lo pmer de tots. **E** lo seus
 ferē lo que ell hauia fet ab les spa
 ses en les mans: e ab les langes cō
 baterē molt fort la dita roca. **L**os
 qui stauen alt en la muralla lança
 uen de grans canteres e bombar
 des: colobzines e spingardes: bat
 res que seblauē de ferro e pedres
E tot aço era de cuyro negre : e
 les pedres de cuyro blanch : hon
 n) hauia de grans e de poques: e
 totes eren plenes dins de arena:
 empero se yoz si daua anegun ho
 me d'armes pleguat lo metia per
 terra: e certament fon vn combat
 molt gentil: e los qui nou sabiem
 pensam en lo primer combat que
 anaua deueres: e molts descaual
 cā e ab les spases en les mans cuy
 tam alla: empero prestamēt cone
 guem que era buela. **A**pres aple
 guaren tots los stats de hu en hu
 e preguaren los se volguessen dar
 ne tan poch los volgueren obrir
 la porta: n) meyna per lo Rey. **L**a
 Reyna que veu que anegu no vo
 lien obrir acostati ab lo seu stat a
 la porta : e demana qui era lo se
 nyoz del castell : e digueren li que
 lo deu d'amor. **L**o qual traguz lo
 cap en vna finestra. **L**a Reyna q̄l
 veu feu li gran reuerencia de ge
 noli: apres feu principi aparaules
 de semblant stīll.

Capitol. liiii.

Dela supplicacio que la Reyna
 feu al deu de amor.

E la celsitut de vo
 stra magestat deu de
 amor sta la mia pen
 sa alterada que a su
 plicacio de tanta vo
 stres seruentis hajau derreguada
 veute la vostra beatitut e glozia :
 e puix en lo mon p̄dominau los
 animos dels leals amadors: no si
 au auar de subuenir als qui be e
 lealimēt vos serueixen: car se ven
 per speriecta que los qui lealment
 vos obseixē: e tenen mes desig
 la magestat vostra seruir : los dei
 xau palzar mes penes que no po
 den atenyer ne sentir la dolzor de
 la vostra desijada beatitut: per q̄s
 suplique mon senyoz puix vos so
 deuota que placia ala celsitut vo
 stra fer obrir les portes dela vo
 stra gloziosa abitacio ami ignocē
 ta de tal delit: puix vos desigie ser
 uir : e acceptar me per seruenta : e
 en lo vostre benauenturat repos
 effer cōpanyona de tots los altres
 staments femenils: e acullir me en
 la vostra desijada glozia. **A**cabāt
 la Reyna la sua humil supplicacio
 s'optolamēt ab vn gran tro se obrī
 la porta dela roca . **E** lo Rey e la
 Reyna ab tots los stats apeu en
 traz dina vn gran pati tot entorn
 enparamentat de draps de raç la
 uozats doz e de seda e de fil dar
 gēt de diuerses histozies les ymat
 ges fetes per art de subtil artifici :
 lo sel era tot cubert de draps de
 brocat blau: e alt sobze los draps
 de raç hauia entorn naves hon se
 mostrauen angels tots vestits de
 blāc: ab ses dyademes doz al cap
 sonant diuerses maneres de stut /

mets e altres cātant per art de singular musica que los hoynts sta uen quasi alitcats de hoir semblat melodia. Aprés vn poch spay ixq̄ en vna finestra lo deu de amor / molt resplandent : e ab cara affable feu principi a tal parlar.

Capitol .lv;

La resposta que lo deu de amor feu ala Reyna.

D molt merer vo stre graciosa Reyna me obligua fer vos senyora de mon voler: acceptant vos per filla obediēt e dispēta de les gracies que hixē de aquest delitós parais : donant vos potestat absoluta de poder p̄miar e punir tots aquells y a quel les q̄ en la mar de amor naueguaran: donant a vns tempestat valida sens atenyer al port que desi / gen : als altres prosper vent per atenyer a port de llur voler : ac / ceptant ne tots aquells hi aquel / les qui ab frau e engan amen que sien exempts de trobar en vos merce. E dites aquestes paraules lo deu de amor desparegue que james pus no son vist ni los anjells e tots los draps se començaren a moure quasi com a terra tremol : e tots puiaz alt al apartamēt de la Reyna. E com nos fem ales finestres del pati no vem drap negu sino la bella praderia. E dire ala senyoria vostra cosa de gran admiració de aquesta roca: que de cōtinent que los draps foren fora la

vem en quatre parts partida: e en cascuna part de aquestes: en la vna se aposentaua lo Rey ab tot son stat: en la segona staua aposenta / da la Reyna ab tots los francesos qui ab ella eren venguts. En la terça stauen aposentats tots los stragers: axi com eren los de Eilamanya: de ytalía: de Lombardia de arago: de castella: de portogal: e de Navarra. Senyor seus oir que en cascuna part de aquestes hauia moltes sales molt be enparamentades: e mola lita molt rica mēt abillats: en tāt que tots quāt eren allí stauen molt ben apostenats: e si me a gēt hi agues dos voltes me a que no hauia tots hi tin guerē bon lloch : aço han dit tots los stragers qui han cercat lo mō que james veren ne han hoit dir que negun gran senyor agues fet a vna festa de tanta magnanimitat e abundancia de totes coses : ne que tāt duras. E trobareu que en lo aleuamēt del Rey staua vna dona tota d'argent quasi ab lo ventre vn poch ruat: e les mamelles que vn poch li penjauen: e ab les mans les staua spremet e per los mugurons exia vn gran raig d'aygua molt clara qui venia del Riu per canons d'argēt : e laygua que calhia de les mamelles daua en vn bell safareig de cristall. En l'altra estancia hon la Reyna staua hauia una donzella tota dor smaltada e tenia les mans baixes en / dret dela natura e de allí exia vin blanch molt fi e especial : e aquell vi daua en vn safareig de vidre cristall. En l'altra apartamēt staua
e.ii.

Vn bisbe abia mitra al cap qui era tot d'argent: e tenia les mans ple / guades mirat deuers lo cel: e per la mitra li exia vn raig de oli qui daua en vn safareig fet de jasps. En laltre apartamet staua vn leo tot doz ab vna molt rica corona doz al cap ab moltes pedres fines e per la boca llançaua mel qui era molt blanca e clara: e daua en vn safareig qui era fet de calcedonies e en mig de aquestes quatre estancias staua vn nan molt diforme a natura: e tenia la vna ma al cap e laltra al ventre: e exiati per lo melich vn raig de vi vermell molt fi e special: e daua en vn safareig qui era fet de porci: lo dit nan era lo mig doz e mig dacer: e mostra uas eubert de mig manto: e staua en mig del pati ddes quatre estancias: e no podia entrar ne gu dins la roca que nol vea: e cascu podia pendre libertament de tot lo quey hauia: e vn poch mes amunt del nan staua vn home tot d'argent mostrauas esser vell ab la barba molt blanca: era molt geperut ab vn basso en la ma: e en la gran gepa que tenia staua carregat de pa molt bell e blanc q tot home no podia pendre. En totes aquestes coses senyor no pese vostra senyoria sien fetes per encantament ni per art de nigromancia: sino artificialment. Enos troba dia tant con. as festes han durat: que de totes les coses que dites vos he no fos mes abundantmēt lo darrer dia que lo primer: e seus ben dir que aquest bo de paiger no staua james que no tingues prop de

si passats .xxx. mitja pans: que staua molt abundos. Les taules james se desparanē sino per mudar toualles netes: e cascu dia hauien viandes en gran abundacia: e en cascu apartament hauia son bell tinell parat continuamēt ab molt bella vexella d'argēt: q tots quats eren menjauen e beuien en argēt. Senyor james acabaria de recitar ala senyoria vostra les grans magnificencias que son stades fetes en aquestes festes: car cascu stat menjaua per si: e tots eren molt ben seruits de molta volateria de diuerses natures: de potatges molt singulars: de vins de quates natures se podē nomenar: de confits en molt gran abundancia de totes coses que tots los stran / gers ne stauē admirats en les spatles dela roca hauia vn jardí molt ben arborat hon lo Rey molt so uint entrava per de port perque era molt delitosa: e en aquest ort hauia vna porta que entrava en vn gran parch hon hi hauia diuerses natures de animals saluatges: go es hongos: ceruos: cabitols: porchs saluatges: e de totes altres besties de mont que lo Rey hi hauia fetes posar per son delit perq prenia molt gran delit de veure / les: e tenia moltes tendes para / des que paria fos vn real: aquell dia senyor tot fon de festes. En lo dia seguent que era diuendres de mati aps la missa e lo offici anam ala ribera ab moltes barques totes cubertes de drap de seda: e de brocat: e de draps de raç cascu stat ab la diuisa: e anam per lo Riu so

laçant e peixcant: e prenent plaer ab moltes trompetes darons: e tã bozinos. Apres que lo Rey e tots fozen dñats vench lo mūtero major ab tota la mūteria: e tots anã ab lo Rey acaçar. Brã plaer pres lo hermita en les festes per Tirant recitades e ab cara afable pro nuncia semblants paraules.

Capitol. lvi.

Com lo hermita demana a Tirant que li digues qui era stat lo millor dels vengedors.

Dolta es la gloria per als cauallers qui en armes son sperimentata com se troben vengedors sens esser reproches. E perço supplich ala molta gentilea de vosalires senyors vos plaça dir me q̄ es stat lo millor dels vengedors: ne aqui han donada la honor e premi de aquesta solenne festa. Senyor dix Tirant en aquestes honzades festes hi son venguts molts cauallers de gran auctoritat e senyoria: car aqui ha uia Keys: Duchs: Comtes e Marquesos: Nobles e Cauallers e infinits gentils homens de linatge molt atich: e quasi los de mes qui no eren cauallers en aq̄st honzat pas han rebut lorde de caualleria: e no es stat negu qui no uell caualler se sia fet: que no haja fet armes ciuils o crimials: allí feu armes ab sfozcat animo de cauall

ler: lo Duch de ayguesvives e ab ell venia molta gēt: e de sa companyia se feren cauallers passats. lx. gentils homens de nome darmes e de quatre quarters: e aq̄st duch feu armes apeu e acauall e de totel son vengedor. Lo germa del duch de burgunya ab grã animo ixque dela batalla com a virtuos caualler qui es. Apres feu armes lo duch de deues: e fon li donada molta lahor e honor: E de moltes altres senyors quey son venguts han fetes armes com anobles cauallers. E puch vos dir senyor ab tota veritat q̄ passats. cl. cauallers hi son morts. E dire ala senyoria vostra vna cosa de gran admiracio: que vn infant amon parem no passa xliij. o. xv. anys e tots li fan molta donoz: e dieni lo grã cōestable de Anglaterra: e lo Rey li fa molta de honor: vn dia vench ala posada de aquests mos senyors que açi son: e demana per mi no sabēt lo meu nom quasi per senyals me troba: e propiament es dela mia disposicio e com me veu me pregua tan graciosamēt que yo li volgues prestar lo meu cauall e les armes: perço com lo senyor Rey e la Comtesia sa mare no volien que fes armes ni apeu ni acauall per lo gran perill que en les armes son: e tāt me pregua e de tan bona gracia que no li pogui dir de no: ans li digui que de bona voluntat loy daria. E dins lo camp los cauallers vos dauen armes e cauall a tota vostra voluntat: empero ell no volgue sino les armes mies e lo meu cauall: e sili digui cōestable e. lvi.

senyoz mos bens e la persona de tot vos fare plaer e feruir: e d'altra part me dolia lo coz per veurel tã joue e tan bell caualler no volgue ra que la sua persona rebes mal ne dan: empero son desig se compli que feu les armes que lo Rey ni la mare la Comtessa nou sabe ren fins atant que les armes foren del tot finides: d'ich vos senyoz de tots los cauallers qui armes han fet en aquest honrat pas vn encontrer tan bell e singular no si es fet tal com aquest: car dela primera que feu lencontre per mig dela careta del bacinet que de l'altra part li passaua gran brasa de la lassa. Com lo caualler fon mort

lo Rey sabe que aquell tan bell encontrer hauia fet lo seu conestable trames per ell: eaquell molt temeros scusas de no anarhi: ala fi mes de forza que de grat ana dauant lo Rey: e lo Rey lo repres molt be mostra la excellencia quel amaua de grandissima amor: d'ich li que hauia fet armes sens licencia sua ab home de tan gran forza com era lo senyoz de escala rompuda: en aquella companyia deyen tots q̄ era lo milloz caualler dels mantenedors del camp e de major forza e animo de caualleria: e mes li dix que no tingues atreuiment de fer mes armes sens licencia e manament feu. E com lo conestable veu la gran reprehencia que lo Rey li hauia feta dix ab gran ira vn tal parlar. Donchs senyoz sera veritat que yo haja rebut loz de de caualleria: e que haja esser tengut per lo mes abatut caualler

de tots que per temoz dela mort vostra magestat nom leixre fer armes puix lo caualler tinch afer o bres de caualler axi com fan tots los altres bons cauallers: e si vostra alteza no vol que veja los perills de les armes manem que si / gua vestit cõ adona entre les dõzelles dela senyora Reyna: axi cõ feu aquell inuencible caualler Achilles entre les filles del Rey priam de Troya. E no sap la magestat vostra de aquell pare e senyoz meu Guillem comte de varoych com tenint lo ceptre real fon vengedor de tãtes batalles: e ab lo seu virtuos braç atail despasa fon vengedor e destruidor dels mozos e pres ami per los cabells e feu me matar vn mozo si be era de poca edat: e tot sullat de sanch volgue fer me vengedor e leixarme allo per doctrina de be afer. E placia ala diuina bondat que no vixqua yo en lo mon: si tal com ell no dech esser: d'ichs mon senyoz si yo vull emitar amon pare en la honore e virtut de caualleria vostra alteza no mo deuria vedar: perque suplich ala serenissima magestat vostra dar me licencia de ma pugua combatre vn caualler a tota vltra sa coz per coz ab armes defensives e offensives. Feu principi lo Rey atal parlar.

Capitol. lviij.

La resposta que lo Rey feu al conestable.

Sdeu me salue le /
stat honor e la real
corona. yo crech ver
daderamēt que aq̄st
sera lo milloz cauall
ler del mon o sera lo pijor perque
sera poca sa vida: e perla fe q̄ dech
acaualleria yo noy dare loch p̄ux
ventura ta portat que est stat ven
gedor bet deuriēs cōtentar del pre
mi dela batailla e nol volgue mes
hoiz. La mia anima sta molt attri
bulada dix lo conestable: si la mer
ge dela senyoza Reyna nom aju
da. Ana prestament ala cambra
dela Reyna agenollas dauantjella
e besali moltes veguades les mās
supplicantla li recaptas gracia ab
lo senyor Rey li deixas fer armes
Com la Reyna veu la molta vo
luntat del conestable dixli: que era
contenta depreguar per ell. No
tarda molt que lo Rey vingue a
veure la Reyna. E ella molt gra
ciosament lo supplica que volgues
donar licencia al gran conestable
que pogues fer armes atota sa vo
luntat. Com senyoza dix lo Rey
voletu vos que vn fadre que scassa
ment se sap senyir la spasa que en
tre en camp clos ell vos na suppli
cat: e vos per amor de sa mare que
tant val li deuriēu esser contraria
e vos pzequau per son mal: yo per
res noy daria loch: car lo seu vir /
tuos pare ha fet tant per mi: e per
la corda de Anglaterra que yo no
bastaria james a fatisser loy: e si p̄
nia algun dan en sa persona you
stimaria mes tenir: e lo gran perill
q̄ en les armes es: seria cosa poch
dificil de rebre algun dan e deso /

noz. Com la Reyna veu la molta
amor que lo Rey mostraua tenir
al conestable nol volgue mes enu
jar e meslo en altres rahōs. Lo
la Reyna sen torna a son aparta /
ment lo conestable li fon dauant.
E la Reyna li dix tot lo q̄ lo Rey li
hauia dit: e que les siues supplica
cions en aquest temps no podien
esser admesses. Lo conestable st
gue molt cōgoixat: e vēch al meu
aleuament: e tornam molt apre
guar que yol consellas com poria
tornar a combatre altre caualler.
E digui li tot mō parer: que p̄ux
hauia mort vn caualler lo milloz
dels. xxvi. no volgues enuajar la
magestat del senyor Rey: p̄ux tan
ta honor hauia obtenguda. Si
deu vos prospere eus lexe cōplir
lo vostre bon desig dix lermita a
queix cōestable que dieu tenia pa
re ni mare: ni afixos parents. Si
be dix Tirant. Allí era la Com
tessa sa mare: la qual es de les ma
jors dela cort: e noy ha neguna q̄
major senyoria tingua. Car de cō
tinent que la Reyna fon v̄guda:
lo Rey ab tot son cōsell hozdona
e volgue: que la Comtessa de va
roych la tingues en custodia: e to
tes les siues donzelles: de son pare
no curi de demanar: per quant
la mia pensa staua mes ocupada
en les armes: que no en demanar
dels linatges. E mes aiant non
aguera sabut: sino per causa que
la Comtessa sa mare trames per
mi. E quant fuy dauāt ella: dema
nam si tenia muller ni fill: diguili
senyoza perque mo demana vo /
stra senyoria. yous ho dire dix la
etiī.

comtessa : si fill tenguíu amar lo de /
neü e si muller tenguíu deueula guar
dar de enuig e congoixa : car fort
cosa es ala dona donor no tenir si
no vn fill: e aquell posar en tan grã
perill: e ab paraules molt agracia
des me dix per que hauia prestat
lo meu cauall e les armes ha vn
fador de tan poca edat: lo qual era
orfe de pare e de mare: si be era al
li: car la sua anima staua molt alte
rada: que si per mala sort axí com
son fill hauia mort aquell famos
caualler : que laltre agues mort a
son fill: no li restara sino que la ter
ra sobris e que la somís: preguam
ab gran affabilitat que puix la di
nina prouidècia hauia volgut dar
vída a son fill: que yo no volgues
esser causa dela sua mort e dela su
a desolació : que altre be no tenia
en aquest mon. **E** yo li prometi a
fe de caualler de iames fer cosa q̄
adan pogues venir a son fill : sino
ferli tota aquella honor que ami
fos possible: e vaigla supplicar que
fes gracia dirme son marit si era
mort de malaltia o en batalla. **E**
la virtuosa senyora resposme ab
paraules afables no alçat los vlls
de terra : e dix: **L**aualler virtuos
yo soy vída de marit viu per mos
peccats e per ma desauentura: ma
rit he tengut en lo temps de mon
jouent: qui per lo mon era per ses
virtuts molt conegut: e nomenat
lo comte **B**uillem de varoych :
e Rey se poguera esser intitulat si
agues volgut: e puix viu sa bona
voluntat no curí de pus : **D**iguau
me dix lo hermita puix tãt me ha
ueu dit de aqueix conestable : qui

es stat aquell qui ha guanyat lo p̄
mi e honor del camp. **C**ertament
senyor dix **T**irant hom no pot
ben iudicar vna tal sabena perço
com hi son venguts tan grans se
nyors: e los demes han fet armes
molt honozoses: e sabnda cosa
es com los grans senyors seffoz /
sen afer armes ans donen la ho
nor a aquell: encara que nou faça
del tot be : que no fan a vn pobre
gentilom quiu fara molt milloz .
Tot axo se pot ben fer dix lo her
mita : mas perço en aquest reg
ne es en practica : que com se fan
Emperials armes sis compleixen
de fer aquelles armes e festes: per
los **R**eyes dar mes: erants: e posia
uants ab trompetes : e ministres
publiquenlo per milloz dels venge
dors. **E** com aquestes sien stades
molt solennes e emperials : que
per tot lo mon son stades publica
des e admeses ala vera execucio de
vltança: voltia saber qui es stat a
quell: qui la gloria e honor sobre
tots ha obteta. **T**irant calla: e no
volgue mes parlar: sino que ab lo
cap baix e los vlls en terta stigue
immobile. **T**irant mon fill dix lo
hermita cõ nom resposneu al que
us demane. **L**euas vn caualler q̄s
nomenana **M**aphibus: e dix se
nyor paraules hoia que: no han res
posta: empero senyor jous jur per
aquell sanct orde de caualleria que
yo indigne rebí lo dia de nostra se
nyora de agost que us dire veritat
de tot lo que ses seguí del que vo
stra senyoria demana : e axo sens
fictio ninguna. **S**enyor la sancte /
dat vostra deu saber cõ lo milloz

de tots los vencedors : e qui ha guanyat lo premi del camp jutgat per lo senyor Rey: e per los jutges de cap: y encara per tots los Reys d'armes: erauts: e portauats: e per tots los grans senyors dela cristi / andat de aquells que allí eren: qui foren testimonijs ab scriptura de llurma: e ab sagell de llurs armes ab carta rebuda per .xxv. notaris a / uents tots auctoritat real: e plena ría licencia de rebre sēblants actes en forma pública: e clofa per los dits notaris posant hi cascu son signe: la qual puch be mostrar a / la senyoria vostra. **Q**om me plauria veure aquest singular acte dix lo hermita. **E** Tirant leuas de allí hon sebia que noy volgue mes aturar : emana descarregar totes les adzembles en mig de la praderia: e q parassen les tendes: e prop dela font posassen les tanles: que adobassē de sopar. **E** diaphēbus se feu donar vna botgeta en que portaua la carta : e començaren a legir: la qual era del tenor seguēt .

Capitol .lyiii.

Com Diaphēbus legí al hermita la carta que lo Rey de Angla / terra hauia feta a Tirant donat lo per millor caualler de tots.

Des Enrich per la divina gracia Rey de anglaterra : e senyor de la gran bretanya : e encara del principat de gales: e de cornualla e d'irlanda : Banfanonet maior

dela Iglesia sancta e del sanct pare de Roma. **N**otificaz atots aqlle qui en plaer e grat los vendra: e a tots generalmēt: a Emperadors Reys. Duches Comtes. Mar / quesos. Princesps. Nobles. Caualers. e gentils homens . Com per mi sien stades celebrades fe / stes a honor lahor: e gloria de nostre senyor deu: e dela sua sacratissima mare: e al honor dels cauallers qui en aquest honrat pas d'armes son venguts per fer armes a tota vltança : es de necessari per quant la honoz ha esser dada a aquell o aquells qui millor ho hauran fet en aquest hōrat pas : e son stats totstempz vencedors sens neguna volta esser stat vengut : e sens reproche negu . **O** rdenam manam: e sentenciam dar la mundana gloria honoz y fama al **E** / gregi e virtuos caualler de nostra ma fet Tirant lo blanch : volem que sia per tots los quatre cantōs de les līges publicat per lo millor dels cauallers: per los Reys dar / mes: erauts: e portauats ab trompetes e ministres ab consentimēt meu: e dels jutges del camp representant la mia persona . Encara manam sia pujat sobze vn gran cauall tot blanch: e tots los qui serā açí homens com dones vagen ab mi tots a peu : e sia feta processio general: e Tirāt vaia dins lo palí fins ala Iglesia del gloriós caualler mon senyor sanet jordi : e allí sia dita missa cantada ab solenne sermo de les caualleríes de Tirāt lo blanch que ha fetes. **A** ps manaz e ordenā exint dela Iglesia de sac

jordí anem per totes les lices :
 e **L**trant pzengua la possessió de
 aquelles: e per los rkeys darmes
 li sien dades totes les claus deles
 dites lices en senyal de victoria .
Encara manam sien celebrades
 festes que diren .xv. dies en la:oz
 e gloria de aquell virtuos ja desua
 nomenat. **E** perque tot hom co /
 negua la real veritat de aquests a
 fets anem signada la present carta
 ab tinta vermella : e sagellada ab
 nostre sagell patent dada en la no
 stra **C**itutat de londres a .xiiii. de
 juliol del any dela natiuitat de no
 stre senyor .xc. **R**ex **E**nricus **S**ig
 * ne de tots los jutges del camp
Sig * ne de tots los reys dar
 mes:erauts:e porlauants **S**ig *
 ne de tots los magnats e grans se
 nyors qui allí erē. **A**dost me plau
 ria saber deles caualleres dix ler /
 mita car molt me par home debe
 ell ses leuat de agt per no dir ni ho
 fr les sues labors: conech verdade
 rament ell esser digne de esser ca
 ualler:per queus prech me digau
 los seus actes quins son stats **S**e
 nyor dix **D**iafebus no voltia que
 la senyoria vostra agues apensiar
 negun contrati de mi: perço com
 som de vna terra e de vna volun
 tat : mas ab tofa veritat recitare a
 la santedat vostra axi com ses se /
 guit. **E** lo primer aqui lo rey do
 na lorde de caualleria fo a **L**trāt
 lo blanch : e lo primer qui feu ar /
 mes fon ell: aquell dia senyor ell a
 justa tot lo seu stat de gentils ho
 mens e de donzelles: e anare al ca
 dafal lla hon lo rey hauia ordenat
 deferlos cauallers trobam les poz

tes tacades e tocaz ala porta grās
 colps: apres passat bon spay : los
 reys darmes se feren sobze la poz
 ta alt del cadafal : e digueren que
 es lo que voleu : diguerē les dozel
 les gentilom tenim qui vol re /
 bze lorde de caualleria: e demana
 caualleria puix es digne e mereixe
 doz de rebze la . **P**restament obzi
 ren les portes e tots los qui puia
 volgueren puia ren alt . **L**om fo
 ren en mig de vna gran sala feren
 seure lo gentilom en vna cadira
 tota dargent que era cuberta de ca
 nemas vert:e allí examnarenlo si
 era per a rebze lorde de caualleria
 ni de ses costumes: e si era coixo :
 o afolat de algu de sos membres
 perque no fos disposst per entrar
 en batailla: e trobatlo tal cō esser
 deuia:e rebuda informacio de te /
 stimōis dignes dese venia lo **S**ir
 quebisbe de Anglaterra reuestie
 com a diaca ab lo missal vbert en
 les mans:e venia dauant lo gen /
 tilom:e aqui present lo rkey:e totf
 los altres que allí eren deyalí sem
 blants paraules.

Capitol .liix.

Lo jurament que lo rkey de
 Anglaterra feya fer als gentils ho
 mens apres que eren examnats
 ans quels donas lorde de caual /
 leria.

Us gentilom qui re
 beu lorde de caualle
 ria jurauaden e als
 lats quatre euāgelis

de no venit en ninguna manera cōtra lo molt alt: e molt excellēt Rey de Anglaterra: si ja no era ab vostre senyoz natural tornātli lo collar dela diuisa: que lo dit senyoz a costuma de donar a tots aquells aqui fa cauallers en tal cara poden fet guerra cōtra ell sens que nous pōrien zeprochar los bons cauallers altramēt cauriu en cara molt leig e de mala fama: e si ereu pre / soner en la guerra de tot cert seri eu en perill de mort. **A**Des jurau per lo sacrament que fet haueu q̄ de tot lo poder vostre mātindreu e defendrazeu adones e donzelles viudes ozsens defendrades: e en cara acasades si socors vos demanen: e de tot vostre poder posareu la persona: e entrar en camp a tota vltança si bon dret tenē aquella o aquelles qui socors vos demanaran. **F**et lo juramēt dos grans senyozs los maiozs que allí erē lo prengueren per los brazos e portarēlo dauant lo Rey: e lo Rey li posa la spasa sobre lo cap e dix: deu te faça bon caualler e mon senyor sanct jordi e besal en la boca **A**pres vengueren. vii. donzelles vestides de blanch significant los vii. goigs dela verge maria e senyrenli la spasa. **A**pres vengueren iiii. cauallers los maiozs en dignitat que allí trobaren e calçarenli los sperons significāt los. iiii. euāgelistes. **A**pres vench la Reyna e preso del vn braç e vna duquesa del altre: e axil portaren fins a vn bell strado: e posarenlo en la cadira real. **A**pres lo Rey se assigue a

la vna part e la Reyna al altra: e totes les donzelles e los cauallers baix en torn dell. **A**pres portaren la collacio molt abundantament: e aquest orde senyor han seruat a / tots los quis sō fets cauallers. **D**i gau me si placent vos sera dix lermita lo pricipi e la fi deles armes que **L**irant ha fetes. **S**enyoz la vespra del dia assignat defer les armes **L**irant caualca ab tots los del seu stat en la forma segons de sus es dit e ana hon stauē los. xxvi. cauallers: cō fore ala porta dōa vn scrit q̄ deya q̄ q̄lleuogues caualler q̄ volgues fer armes ab ell ha uisē acorrer tāt e tā lōguamēt fins que. xx. colps de puntas sangrentes ixques del hu o del altre ab ferros simolats o qualseuulla dells se agues adar per vengut. **E** pre stament fon admesa la sua demanda: e tornam al nostre aleuiament **L**endema totes les donzelles lo prengueren e ab molta honor lo portarē fins ala porta dela lisa tot armat liurantlo als fels que mozt o viu lols aguessen arestituit. **E** los fels lo reberen ab aquella conuinença e ab molta donor queliferen. **L**o Rey e la Reyna ja eren en los cadafals. **E** **L**irant entra tot armat en blanch sino lo cap e en la ma portaua vn ventail que ala vna part era pintat lo crucifici de ihesu crist: e en laltra part era pintada la ymatge dela verge senyora nostra: com **L**irant fon en mig del camp feu gran reuerencia al Rey e ala reyna: e ana a tots los. iiii. cantons dela lisa: e ab lo

ventail senya cascun canto : fet a go deualla del cauall e los fels po farenlo dins vn petit papallo qui stava posat en lo canto dela lisa : allí portarenli viandes e confits perque pogues refrescar si mester ho hauia : e tozmas adobar les armes e puia cauall e troba ja lo mantenidoz del camp al cap de la lisa e Tirat posas al altre cap del cap. Com tota la gent fon allõsegua da lo Rey mana als fels quels let xansien anar : prestament feriren dels sperons ab les lanças en los rests e encontrarense tan feramēt ques romperen les lanças en pe / ses : apzeserē moltes carreres e ferēse de molts singulars encontres la .xx. carrera lo mantenidoz encōtra a Tirant en mig dela bauera del bacinet e passalay tota dobla / da e alt en lo reuol del peto deles plates e nafra vn poch en lo coll : e si la lança nos fos rompuda lo nostre caualler era mort e lo cauall y ell caygueren en terra. Presta / ment se leua Tirant e feuse dar vn altre cauall milloz que no era laltre : e pregua als jutges del cap que li donasen licencia de pendre altra lança : e los jutges digueren que cascu prengues les lanças assa voluntat. Tirat se feu donar vna molt grossa lança : e laltre feu per lo semblant e correque lo hu en / uers laltre ab molt grā furia : e Ti rant lencontra vn poch dauall lo rest lencontre fon tan poderos e la lança nos volgue rompre quel passa de laltra part e caygue mort en terra. Les dōzelles prestamēt foze ala porta del camp e demana

ren als fels quels fos restituhit lo lur caualler : los fels los ferē obrir les portes : e les dōzelles prengue ren lo cauall de Tirat per les reg nes e ab molt gran honoz lo sen portaren al seu alleuiament desar marenlo e mirarenli la nafra que tenia al coll : e feren venir los ci / rurgians quil curassen : e Tirant fon molt ben seruit deles donzel / les : perço com strauen molt contētes que lo pzimer caualler qui ha uia fet armes per dōzella era stat v̄cedoz. Lo Rey ab tots los grāf senyozs q̄ allí eren entraren dins lo palenci hon hahta lo caualler mort : e ab molt gran processso e honoz lo portaren ala sglefia de sanct jordi hon hahtē fet vna singular capella per aquells qui en les armes serien morts e en aquesta capella noy podia esser soterrat negu qui caualler nosos : e si era gentilom portauen lo ala sglefia major hon hauia altres capelles hon los posauen. Senyoz com Tirant fon be guarit tozma aju / star tot lo seu stat segons q̄ laltra volta hauia fet e anam hon eren los .xxv. cauallers : e dōals vn scrit com volia combatre vn caualler a peu atota vltança : e admeteren li la demanda entra dins la lisa armat axicom se partanyia ab grā sfoz que en si mostraua ab acha spasa e dagua : com fozen dins los papallons cascu en lo seu adoba / rēse les coses necessaries : exits de fora los fels los partirē lo sol per q̄ no donas mes ala hu que alaltre en la cara : lo Rey fon apleguat ab los altres stats e passaren per

lo camp per puar als cabafals :
 los cauallers cascu staua armat ala
 porta del papallo ab les achas en
 les mans:com veren lo Rey cascu
 fica lo genol en terra fent gran re
 uerencia al Rey e ala Reyna que
 mostrauen be que eren cauallers
 de gran valor : e totes les donzel
 les se agenollaren en terra e pguar
 ren anostre senyor que donas ví
 ctoria al seu caualler:com les gèts
 fozen afosegua des e los papallós
 trets fora del camp les trompetes
 sonaren e los erauts digueren ab
 alta veu no fos home ni dona go
 sas parlar senyalar tossir ne fer se
 senyal negu sots pena dela vida :
 com la crida son feta dels . viii . ca
 uallera fels los .iiij . prenueren lo
 hu e los altres .iiij . laltre e posarē
 los en mig del camp en les .iiij . rati
 les: e daquí partiren lo hu enuera
 laltre e feren armes los doa molt
 valentment sens que nos conexia
 qual tēta millozia: la batalla dura
 molt e per lo gran treball que pas
 saua lo mantenidor del camp mā
 canali lo ale:ala si staua en tal pñt
 que no podia tenir lacha e en son
 cōtinēt mostraua que amara mes
 pau que guerra:conexent **T**rat
 en quīn pñt son cōtrari staua pres
 lacha ab dues mans : e ab lo mar
 teill li dona tal colp en lo bacinet
 que tot lo torba: e veu que ab grā
 treball se podia tenir de peu. **T**
 rat se acostia aell e donali vna grā
 enpenta quel feu caure en terra:cō
 lo veu tā mal adobat leualí lo ba
 cinet del cap taillantli ab la dagua
 les tiretes ab q̄ staua liguat: e dix

li les següents paraules.

Capitol .lx.

Les paraules que **T**irant dix
al caualler qui combatia com lo
tingue vençut.

Qualler virtuos be
 pots veure cō la tua
 mort o lo vida esta
 en ma libertat . per
 que mana amí que vols que faça
 de tu si vols vida o mort:car mes
 aconsolat fere del be que del mal:
 mana ala mia ma dreta quiet haia
 misericordia e quiet vulla perdoar
 e quiet no faça tant de mal ala tua
 persona com poria . **A**des doloz
 tich dix lo caualler deles tues cru
 els paraules abundoses destrema
 vanagloria que de perdre la vida
 e mes stime la mort que no dema
 nar perdo ala tua superbiota ma .
La mia ma ha acostumat de per
 donar als homes vçuts dix **T**
 rant:e no fer los dan: e si tu vols
 yot perdonare de bon coz atot lo
 mal que fer te poria. **Q**uina glo
 ria es dix lo caualler qui en terra
 staua com los homens son vençe
 dozs per fort o per defauntura :
 e abundaren moltes pauraules:yo
 so lo caualler de muntalt sens re
 proche negu amat etemut de mol
 tes gèts:lo stat tostemps piadozs
 e auent misericordia atotes genta
 yo vull vlar de aqueixos actes
 que dits has en vers tu dix **T**
 rant : per la tua molta virtut e

bondat: anem dauant lo Rey: e a qui agenollat als meus peus de / manar mas merçe: e yo perdonar te liberalment. Lo caualler ab ira mortal feu pncipi atal parlar. No placia adeu ni men done lo poder que yo james faça acte de tanta / vergonya per amí e als meus: ni en aquell Egregí senyoz meu lo Comte guillem de varroych: del qual rebi aquest amargos orde de caualleria: per que fes de mi tot lo que bet vingua: que mes stima be morir que mal viure. Com Tirant veu la sua mala voluntat dix Tots los cauallers qui be volen vsar e seguir les armes e lo stil de aquelles per hauer renom e fama: han esser cruels e tenir cadira en mig de infern: tira la dagua e mes li la punta en lull: e ab l'altra ma dona li gran colp sobre lo cap dela dagua que lay feu passar al altra part. Quin animo de caualler fon aquest que mes stima morir q no viure enuergonyit: per no esser blasmat dels bons cauallers. Los jutges del camp eren. xij. los. vi. tenien vn libre dels vengedors los altres lo tenien dels venguts: aqlls que mozien sens que nos volien desdir feyē los proces de martirs darimes. los quis desdeyen feyen los altre proces de mals cauallers venguts e posats en gran desonor e infamia: e aquesta pratca han seruada fins ala fi. Apres pochos dies senyoz se seguí: que la magestat del senyor Rey e de la seyoza Reyna stauē en gran solaç en mig dela praderia prop del Riu dan / sant e fent moltes festes. Estaua

allí vna parenta dela Reyna que era nomenada la bella Signes: e era filla del duchs de berri: que es la mes agraciada donzella que yo james haja vist: es veritat que de bellea la Reyna passa atotes quātes son de gracia: e de gētil loqla a totes gens affable de grandíssima honestat: liberal mes que tōa que james haia vist: perço cō les dones la major part son auates per son natural. aquesta galant dama si vestia robes que valguessen lo preu duna ciutat no pensaua en donarles: e joyes e, altres coses que ella tingues tant era de gentil condicio. Senyoz aquesta bella Signes portaua aquell dia en los pits vn molt gentil fermaill: e en presencia del Rey e dela Reyna e de tots los cauallers: fetes les dāses Tirant se acostā ala gentil dama: e donant del genol en la dura terra feu pncipi a vn tal parlar. Per la coneixēca que tinch senyora del vostre molt valer: axi de linnatge cō de molta bellea gracia e saber: ede totes les altres virtuts q en vn cors mes āgelich que humana trobar se deixen vos desige molt sçuir: e hauriaus amolta gracia que la merçe vostra me volguis dar aqueix fermaill que en los pits portau: e si per vostra bēigne merçe me sera atorquat yol accepte. e portare aquell de grat per la honoz e sçuir vostre prometent e jurant sobre laltar: e per orde de caualleria de combatre vn caual / ler a peu o acauall atota vltan / sa armat o desarmat en la mil / loz manera que ell sabra dir: e

La sancta maria val dix la bella
 Zignes: e per vna cosa tã minima
 e de tan poca valor volem entrar
 en camp cloa atota vltrenga: no te
 mêt lo perilla dela mort e lo dan
 que seguir podia: pero per que re/
 presa no sia de dones e donzelles
 e dels bõs cauallers dignes donoz
 de bon grat yo consentire en pre
 sencia del senyor Rey e dela seño
 ra Reyna: per que no perdan lo
 premi de be afer: e del orde de ca
 ualleria ab les vostres mans prei
 gau lo fermaill. **T**irant fon molt
 contêt dela resposta dela bella Z
 nes: e perquant lo fermaill stava li
 guat ab la corodera del brial e no
 podia leuar seã que no fos descor
 dada: e descordant la perforça ab
 les mans li hania detocar ala pita
Tirant ab la ma pres lo fermaill
 e besal: apres dona dels genolls
 en la dura terra e dix. **I**nfinida
 gracies seño a la senyora vostra
 sa del gran do que mauen donat
 car mes lestime que simaguessu
 dat tot lo realme de frança: e pro
 met adeu que qui lo fermaill me
 leuara la sua persona me leixara:
 e posal se alt al cap de vn bonet q̃
 portaua. **L**o dia seguent stant lo
 Rey en missa vench vn caualler
 frança. lo qual se nomenaua lo se
 oyor de les viles ermes molt valē
 tissi de la persona: e en armes molt
 sperimentat: e dix a Tirant vn
 tal parlar. **C**aualler don se vulla
 que vos siau haueu agut massa
 grã atreumēt de tocar en vn cors
 glorificat com es dela bella Zignes
 e tan mala demanda james feu ca
 ualler en lo mō per que es de ne

cessitat me doneu lo fermaill de
 grat o de força: q̃ de dret yol dech
 haue per raho com de ma puert
 cia fins ara he amada seruida e ve
 nerada aquesta senyora qui es me
 reixedora de tota los bens qui en
 lo mon son: e per quãt ami es da
 da la gloria: per que ab moa in /
 numerables treballs enuiga e pen
 samets yo la me sabuda guanyar
 per que yo tinc acobrar lo pre /
 mi del temps de ma iouētut que
 he perduda part de aquella per ser
 uir ala merçe: e si dar nol me vol
 ren la vida vostra sera de poca du
 rada: dau lom ab pau ãs que mes
 mal no sen seguitxa.

Capitol .lxi.

La resposta que Tirant feu al
 senyor de les viles ermes quant
 li demana lo fermaill que la bella
 Zignes li hania da t.

Quan offensa seria
 per ami dix Tirant
 q̃ yo donas lo q̃ me
 es stat dōat liberal /
 ment e desliquat ab les mtes mās
 e la promesa se e juramēt que yo
 he fet: be seria tengut per lo mes
 vil e abatut caualler que james en
 lo mon fos nat e per anaixer: e ba
 ginet ple de focs me deuriē posar
 sobre lo cap si yo tal cosa feya: em
 pero caualler vos mostrau segõs
 vostre mal parlar massa gran su /
 perbia: e sera mester q̃ yo laus fa
 ga abaxar. **L**o caualler feu demo
 stracio de voler li leuar lo fermaill

Empero **T**irant fon auifat que mes mans a vna copagozia q̄ poz taua: e tots los altres atancaren: e allí fon entre ells vna bregua c̄ uil. Empero ans que fossen de partits hi moriren. xij. entre cauallers e gentils homes. La **R**eyna que stava mes prop dells s̄tí la remoz e los grans crits que les ḡts dauen posaa en m̄tg dela gent e departils los vns dels altres: **E** / vous ne puch be comtar noues q̄ iuy nafrat de. iij. colps en la mia persona: e molts altres per fet me companyia. **C**om lo **R**ey fon ates tot fon ja pacificat **E** no passaren ij. dies que lo frances caualler trames adir a **T**irant per vna letra que li trames per vn petit patge q̄ era del tenoz seguent.

Capitol. lxxii.

Letra de batalla tramesa per lo senyor de les viles ermes a **T**irant lo blanch.

Tu **T**irant lo blanch qui est stat principi dela destructio dela sanch militar: si lo teu animo sforzat gosara mirar lo perill de les armes que entre cauallers son acostuades: armat: o desarmat: a peu o a cauall vestit o despullat en la manera atu mes segura concordat ab mi ab condicio q̄ la spasa tua e la mia ajustar se puen amozt determenada. **S**crit de ma mia e sagellat ab lo sagell secret de mes armes.

Lo senyor de les viles ermes.

Capitol. lxxiii.

Com **T**irant demana de consell a vn **R**ey darmes sobze la letra del senyor de les viles ermes.

Esta per **T**irant la letra ps lo petit patge e posal en vna cambra e doaa li mil scuts doz e feu li prometre que no diria res a nequ. **C**om lo patge fon partit **T**irant ana tot sol e pres a vn **R**ey darmes e portal sen. iij. mil / les luy de allí. e dix liseblants paraules. **R**ey darmes per la fe que a tu es dada: e per lo iuramēt que fust lo dia que rebist aquest offi en poder e mas del senyor **R**ey de tenir secret lo que dit e consellar me be e lealment segons q̄ per stil. e dret darmes est obligat de fer. **L**o **R**ey darmes qui hauiat nom hierusalē respos en la seguēt forma. **S**enyor **T**irant jous promet per lo offi que tinch e per lo iuramēt que he fet de tenir secret tot lo que per vos me s̄za dit. **E** tirant li mostra la letra que li era stada tramesa e feu lay legir: **C**om lague lesta **T**irant li dix. **A**don bon amich hierusalē: yo tindze a molta gloria de poder complir la petit e voluntat de aquell virtuos caualler lo senyor de les viles ermes: e per quant yo so jove e no se la pratiqua ne lestil de caualleria que ara he complita. xx. anys: e cōstant de la vostra molta discrecio vos demane de consell per

que so cert que sou pràctich entre
 Rey e grans senyors e sabeu tot
 lestil darmes molt milloz que ne
 gun altre: e lo queus he dit no pē
 feu que per poch animo ni temoz
 ho digua: mas pense que no fes
 offensa ala magestat del senyor
 Rey qui tantes donoz me fa: per
 çocom ell ha ordenat en son reg/
 ne leys morals en aquest pas hon
 rat de caualleria: perque no volria
 esser blasmat dels bons cauallers
 que per aquest cas me poguessen
 reprochar per defalliment negu.
 Respos lo Rey darmes en la for
 ma seguent.

Capitol. lxxiii.

Lo consell que Hierusalē Rey
 darmes dona a Tirāt lo blanch

Quaualler joue vir/
 tuos e de bona ven
 tura amat de totes
 gents lo consell que
 la merce vostra amī demana yol
 vos dare e yol saluare dauant la
 magestat del senyor Rey e los jut
 ges del camp: vos Tirāt lo blanch
 podeu be combatre aquest caual
 ler sen reproche negu ne blasme
 negu de Rey jutges ne de caual /
 lers: perquant ell es requeridoz e
 vos defenedoz ell es principiadoz
 del male tostemps sereu excusat:
 e yo pzech tot lo carrech sobze mi
 si negu vol dir res de vos jous sal
 uere la vostra honoz dauant tors
 los bons cauallers: sabeu quant se
 ria lo dan e culpa vostra si vos fos
 seu stat requeridoz: e lo senyor rey

quis ha dat primer que anegu
 lorde de caualleria: e mudar pra /
 tiques e leys en la cort no poseu
 dupte negu voa cabieu en cara de
 de blasme entre los bōs cauallers
 e perço feu cō abon caualler e mo
 strau tostemps ales gents animo
 sforçat de caualler e si scriptura de
 la mia ma vos volreu yo laus da
 re del consell queus he dat: anau
 prestamēt ala batalla e nous faça
 remor la mort. **A** Dolt stich acon
 solat de be a fer dir **T**irant del cō
 sell que dat mauen perçocom me
 dieu que no puch esser repres per
 lo senyor Rey dels jutges ni dels
 cauallers: ara vull vos molt pre
 guar Hierusalem per lo offici que
 tenu desser jutge de nrā batalla
 del Senyor de les viles ermes e
 de mi e tot passe per la vostra ma
 perço que façau ver testimoni de
 tot lo que passara entre ell e mi a
 tots los quis ho demanarā. **D**ix
 Hierusalem yo de concordartios
 sere molt content: empero yo no
 poria esser jutge de vosaltres se /
 gons requir lo offici nostre: e dir
 voshe perque. **E**ar negū caualler
 Rey darmes: erant: o poriauat q
 done consell no pot esser jutge:
 car gentilea poria esser disfrauda
 da: ni mon senyor lo Rey de Sin
 glaterra si es jutge de vna batalla
 per esser senyor de tors en son con
 sell no deu dir paraules fatioza /
 bles de negu: e siu feya poria esser
 dit injust jutge: e tal batalla no
 deuria haue lochs: posat cara lo
 hu fos vençut dauant lo empera
 doz ab testimoni dignes de se se
 poria retractar tal batalla: empe
 f. i.

ro perque no perbau vos o ell / lo pmi dela batalla jous aure jutge competent en res auos hi aell sospitos : es de nostre offici Rey darmes creat quis nomena: **E** la / ros de clarença home molt entes en les armes. **B**ell conech dix **T**irant: e be so content que ell ho sia si al **S**eyor de les viles ermes plau perque es bon Rey darmes: e dara la honoz ha aquell qui la sabza guanyar: e vull que sia auisat de tot: ço es com ell ma trames a questa letra per vn petit patge: e si yoli trametia la resposta per vn altre semblant laugerament se poria saber: e la batalla no vedria a la fi que ell e yo desijaz: perque façam axi: que torne al meu aleuament e yo dar vos he vna carta blanca signada de ma mia: e sagellada de les mies armes: e vos concordau la batalla a tot auantage seu: e dan meu. **E** per quant ell es requiridoz e yo so request hem dona lo deuisar de les armes axi com diu en sa letra : yo de bon grat hi renuncie e li done facultat que ell les deuisse en aquella manera que aell ben vist li sera : que no fare si no lo que direu e ordenareu: e com es cruels les deuisara: vos les conformareu per part mia : e tant me sera maior glozia: **T**irant sen torna ab lo Rey darmes al seu aleuament : e feu de continent la carta blanca ço es signada de sa ma : je sagellala ab les seues armes: e donala a Hierusalem Rey darmes : e donali vna roba destat que era de brocat: e forrada de martsge / belins pregal que la prengues: e

que la portas per la amor sua. **L**o Rey darmes se parti per dar compliment ala batalla e cerqua tots los stats del Rey e de la Reyna : com veu que nol podia trobar en tra dins la ciutat: e trobal dins vn monestir de frares ques confessana com ague confessat Hierusalem lo aparta e dixli: que anassen a parlar fora dela Iglesia: car en tals lochs no es donat parlar de coses criminals: prestamet iqueren dela Iglesia e de loch sagrat: e Hierusalem feu principi a tal parlar. **S**enyor de les viles ermes yo per mon offici seria molt acõsolat que pogues posar pau e bona confederacio entre vos e **T**irant lo blanch : e si concordar nous volem: veus axi la vostra letra e la resposta de aquella en paper blanch sagellat ab sa / gell de ses armes e signat dela sua ma: requiritme per mon offici yo vingues auos per concordar la batalla donantme tot son poder en aquesta forma: que de les armes axi offensives com defensives apeu o acual segons la vostra letra core pus larguament : diu e vol no perjudicant res de son dret com a defenedoz vos dona poder e facultat : q deuisseu les armes en la manera que placent vos sia: ab que si en eguals: e sens falsa maestria : e la batalla sia esta nit si esser poza **A**ldolt so cotet dix lo Senyor de les viles ermes dela gentil prati / qua de **T**irant: nos deu sperar altra cosa dell sino tota virtut yo accepte lo poder per vos ami donat per part sua que deuisse les armes e la batalla: e seta en la seguèt forma.

Capitol. lxx.

Com lo Senyoz de les viles
ermes denisa les armes.

Deuisse que la batalla se faça apen ab camisses de tela de frança ab sengles targes de paper: e al cap vn chapellet de floz sens altra vestidura neguna: les armes offensives sengles coltellines genouesques tallat cada una a dues parts ab puntes ben agudes de larguaria de .ii. palma e mig cana de montpeller: en esta manera lo combatre atota vltraça **E** stig admirat de vos Rey darmes com feu dela cõcordia discordia: nosaltres som concords de nostra batalla: e parlaume de pau. Lo que yo he dit dix lo Rey darmes hi lo tengut per mon offici: no voler la mort del caualler qui donoz sia: puix som concordes: e yo accepte la batalla per Tirant parme que siam concordes: e no discordes: e yo lo molt contet dix lo Rey darmes que siau cõcordes Anem per hauer les armes: e tot go que mester haue ans que vngua la nit. Decontinent los dos anaren a comprar les coltellines e ferenles molt be simolar: e feren fer les puntes molt ben agudes: e agueren drap de tela de frança: e molt prest feren tallar e cusir les camisses: e feren les fer vn poelh largues: e les manegues curtes fins al colze perque nols torbasse en lo combatre. Apres agueren vn full de paper: e partirenlo per mig

e de cadaun mig feren vna tarja a manera de adargua: miran quata defensio podria fer mig full de paper. Com de tot agueren compliment dix lo caualler al Rey darmes: vos qui haueu concordat la batalla: e sou per la part de Tirant yo no desige hauer negu per la mia sino sol deu e les mies propietmans: les quals son acostumades delauarse en la noble sach militar preneu la vna part de les armes: e la que vos deixareu yo pedre. Senyoz de les viles ermes yo no so a si perque haia afer part entre cauallers dignes donoz: yo so obligat per mon offici consellar: e concordar acauallers: e agentils homens: e no fer part ninguna: car si vos me dauen quant teniu: yo no defraudaria ma honoz ne mon offici: e facam lo que deu fer sino daume licencia: e certau altre qui nous sia sospitos. Per mon deu e mon creador Rey darmes yo no he parlat ala intencio que vos ho preneu: sino que volria que fosses ala batalla: perçocom veig que la nit nos es velina: puix sou nostre jutge feu que la si prestament se vegu. Senyoz vous dire com seta dix lo Rey darmes: yo no puch es ser jutge entre vosaltres: perquant yo he aconsellat auos e a Tirant e podia esser reptat si tal cosa feya com injust jutge: empero yo haure vn altre jutge competent en res no sospitos auos ni aell: lo qual se nomena Claros de clarça Rey darmes: e home molt sabent en la guerra: y en armes molt destre qui es vengut ara nouament ab lo

f. ii.

Duchs de clarenga: e es persona que per son offici ana se dexaria morir que venir en res contra la honoz sua. De tot sze cōtent dix lo caualler: puix la cosa vngua en egualtat e sia secreta: y vous do la fe dix lo Rey d'armes de no maní festar aquest fet a persona del mō: sino ha Claros de clarenga. Ara dix lo caualler preneu les armes e portales a Tirant: e pre ngua les que millor li parrà: e yo sperat vos he en aquella hermita de sancta maria magdalena: perço que sim vehia algu de ma companyia pogues mostrar que stig açí perfer oracio. Partis Hierusalem: e ana a cercar Claros de clarenga Rey d'armes per tots los estats com lo aque trobat dix listot lo esser. El altre dix queu faria de bona voluntat: pero la hoza era ja tarda quel sol hauia complit son viatge e per la scura nst no volia posar en perill dos cauallers: mas lo seguēt dia de matí quant lo Rey seria en missa: e la gent seria aofeguada: que en aquella hora era cōtent de esser jutge. Hierusalem torna a Tirant: e dixli tot lo que era mester dir ab honestat de son offici: e recitalí la forma dela batalla cō se hauia defer. e les armes que hania denfades: e que trías de aquelles dos la que milloz li paregues: e que al matí com lo Rey seria en missa se faria la batalla. Puix la batalla no ha esser sta nst dix Tirant: no vull tenir les armes en mon poder: car si yol vençia hol mataua no volria digues la gent quey hagues feta algua art en les

armes tenintles la nst: e perço lo aua vengut. açí com feren aquells dos cauallers qui al port dela mar mata lo hu al altre: e apres dehiē que ab art de nigromancia era sta da feta la lança ab quel mata: no les vull veure ni tocar fins en aql la hoza: que farez la batalla: e tornau les al Senyoz deles viles ermes: e dema com la batalla sera: que les porte: que be trobara qui les pendra. Com Hierusalem hohí parlar en tal so a Tirant miral en la cara: e dix. O caualler virtuos: e en armes experimentat: si defa/ventura de mala fort no es cōtra ria ala persona vostra: digne e mereixedoz sou de portar corona real yo no puch creure que no si au vègedoz de aquesta batalla. Partis lo Rey d'armes de Tirant: e ana al acermite hon staua laltre caualler e dixli com la hoza era tarda: e lo jutge no podia be jutjar la batalla si de dia no era: mas que hauien confertat per al endema com lo Rey entraria en missa: perço cō los cauallers los vns acompanya uen lo Rey: los altres la Reyna: los altres per veure les galats dames stauen tozbats. Lo Senyoz deles viles ermes dix que era content. Los Reys d'armes bon matí perque no fossen vists de negu prengueren los dos cauallers: e portaren los en mig de vn bosch que per negu no podiē esser vists. Com veren que stauē en loch dispost Hierusalem feu principi al seguent parlar. Cauallers de molta virtut veus açí la mort e sepultura vostra: aquestes son les armes per

aquest canaller deusfades: e per títant accep tades: cascu prengua la part quel·l plaura : e posales en la bella erba del prat **T**irant de clarça senyors de grã nobleza e caualleria vosaltres sou en aqst lloch apartat q̄ no sperau adiutori negu de parents ne de amichs : e frau en lo darrer pas dela mort q̄ no confiau sino de sols deu e dela vostra virtut : e vull saber de vos altres aquí voleu per jutge en aqsta batalla. **C**om dix lo Senyor de les viles ermes : e ia no som con cordes que vos sereu. **E** vos **T**irant aquí voleu per jutge. yo vull aquell que lo Senyor de les viles ermes vol. **P**uix auosaltres plau que yo sia vrē jutge: haueu aturar per lordz de caualleria que haueu rebut de estar atota ordiatio mia e axí loy prōeterē: e iurarē. **A**pres del iuramēt dix lo caualler atrāt p̄ neu les armes q̄ volreu: e aquelles que vos leiscareu ab aquelles ētrare yo en lo camp. **N**o dix **T**irant vos les haueu agudes : y en nom vostre son vengudes: preneu vos primer qui sou requeridor e apres yo pēdre. **E**stiquerē los cauallers altercant per punt de honor. **L**o jutge per cessar porfidia pres les armes les vnnes posa ala part dreta e les altres ala sinistra: e pres dues palles vna largua e laltra curta dix lo jutge: qui pendra la mes largua prengua les armes de man dreta: e qui pendra la curta les armes de ma sinistra. **C**om cascu ague pres ses armes en vn punt se foren despullats tots nuus: e vestirense les camises doloroses: qui pogue

ren esser dits celçia de amargnor **L**o jutge feu tailles en lo camp: e posa lo hn en vna tailla: e laltre en laltra e manals negu nos mogues fins atāt que ell ho dīgues: tailla ren rames de vn arbre perque lo jutge pogues star amanera de cadafal. **C**om tot son fer: lo jutge ana al senyor de les viles ermes : e dixl paraules de semblant stl.

Capitol. lxxvi.

Lo rahonament que lo Rey dar mes com jutge dela batalla feu als dos cauallers.

No jutge per lo poder per vosaltres a mi dat: e per dret de mon offici so obligat de amonestar e preguarnos : e auos primer qui sou requeridor. quens placia deno voler venir en tan stret pas com es aquest: atau deu dauant los vostres hulla : e novullau mozt axí desesperat car be sabeu que lo hōe qui la mozt se procura: de iusticia nostre senyor no li perdona: es e fernalment damnat. **D**eixem per ara aquestes paraules dix lo caualler: car cascu coneix ensi lo que val ni pot fer axí en lo temporal com en lo speritual: feu venie a **T**irāt axí dauant mi: e per ventura poza esser quens concordarem. **C**om par que demanau raho dix lo jutge: vosaltres sou eguals en lo cāp com vendra aquell auos: emperoves tu **H**ierusalem e dīgues a **T**irāt si volta venir axí per parlar ab aqst caualler. **H**ierusalē ana a **T**irant e dixl : si li serca placent de anar s̄na allí. **R**espos **T**irant: vos f. lll.

qui sou fel entre nosaltres digau /
me si lo jutge mo mana q̄ yo y va
ta: yo de bon grat hi tre: per lo ca
ualler que allí sta no volria donar
vn pas auant ni altre atras per /
quant ell val. Hierusalē dixli: com
lo jutge per dret de son offici era
obligat de fer son poder de cōcoz
dar als cauallers que no venquen
sen en tan gran perill. Parla Tirant e dix: Hierusalē diguau al ca
ualler que yo no se causa que yo
deia anar aell: si ell vol res de mi
que vinga aci. Aquell tozna la rel
posta. Dix lo jutge: bem par que
Tirant fa lo que fer deu: pero ca
ualler vos podeu vèir fins en mig
del camp: e tirant vèdra allí: e axí
son fet. Com los dos fore p̄sents
lo hu del altre: Lo Senyor deles
viles ermes feu p̄ncipi atal parlat

Capitol. lrvii.

Lo son feta la batalla de Tirant
ab lo Senyor deles viles ermes.

Stu Tirant vols
hauer pau amoz e
bona voluntat ab mi
e volras que perdõe
ala tua iuuentut: ho
fare ab condició tal quē dones lo
fermaill de aquella inclita senyora
dona Zaires de beiri en temps ab
la coltellina que tens en la ma e la
taria de paper: perqu pugua mo
strar ales dames de honoz: car tu
saps be que no est digne ne merei
redoz de possehir co'ia algũa: que
sia de vna tan alta e tan virtuosa
senyora com aquella: perquant lo
feu stat línarge e condició no es su
ficiet per adescalfarli lo tapi esquet
re: ni est per egualarte ab mi: sino

q̄ yo per la mia benignitat he vol
gur consentir de egualarte ab mi
e de volerme combatre ab tu. Ca
ualler dix tirant: no ignoze la tua
gētilea qui est: q̄ vals ni que pots
fer: empero no som ara en temps
ni loch que hajam auentir ameritf
dels línarges: mas yo so tirant lo
blanch ab la spasa en la ma: Rey
Duch: Comte: ne Marques re
fusal nom pot: aço notori es ales
gents: empero en tu prestamēt po
ria hom trobar tots los. vii. pec/
cats mortals: e p̄sa que ab parau
les vils e desonestes me penfes el
p̄tar: e donar cartech ami e ama
condició: dichte que de tan libert
caualler com tu est no men tinch
per insuriat: nim tendzia per loat
si negũ bem deyes: car sentècia es
comuna: que tant val al hom esser
loat de mals homēs: com esser lo
at de males coses. vinguaz ala ba
talla: e façaz lo perquey som: e no
stiguam mes en superflues parau
les de poch valer: car sol vn cabell
q̄ de mi fos caygut en terra nol te
volria auer dat: ni cōfētiria mēys
quel prēguesses. Dux concordat
nois voleu dix lo jutge: voleu vi/
da o mort. Dix lo Senyor deles
viles ermes: bem dol la mort de a
quest joue superbo. Vinguaz ala
batalla: e cascu tozne a son loch.
Lo jutge puja alt en vn cadafal q̄
se hauia fet de rames: e dix cridat
sus cauallers cascu faça com aua/
lent e bon caualler. Lo hu ana de
uers laltre com a homēs rabiosos
dels primers colps ques tiraren:
lo Caualler frâges portaua la col
tellina alt damunt lo cap: e tirat la

pozana damunt los pits: com fore
prop lo hu del altre. Lo caualler
frances tira gra colp a Tirant per
mig del cap. E aquell rebatelo y e
contrapassa: e de reues donali vn
colp sobre la orella: e tant com ne
pres tat lin feu caure sobre lo mus
cle quasi lo ceruell li paria. Laltre
dona a Tirant en mig dela cuxa
que vn gran palm badana la col /
tallada: e tozmalin tan prest adar
altra en lo braç squerre que fins al
os li aplegua: e tantes armes feya
calcu que era cosa despant: e stauē
se tan prop que a calcun colp quel
tirauen se trahien sanch: que era
vna gra pietat quil vesia les cru
els nafres que lo hu e laltre tenie
que totes les camises eren tozma /
des vermelles dela molta sanch
que perdien. Tristes deles mares
que parits los hauien. E Hierusa
lem dehia molt souint al jutge si
volia qla fea leixar la batalla: e lo
cruel jutge responia leixan los ve
nir ala desijada fi de los cruels di
es: yo crech be que en aquell cars
calcu de ells stimara mes la pau q̄
no la guerra: empero axi cō aq̄lls
qui eren valentissims cauallers: e
de gran animo continuamēt se cō
batten sens auerse pietat alguna.
A la fi vehentse Tirant prop de
la mort per la molta sach que per
dia: acostas tant cō pogue enuers
laltre e tirali de punta: e donali en
la mamella squerra endret del coz: e
laltre donali gra colteillada sobre
lo cap que la vista li feu peroze dell
hulls: e caygue en terra p̄mer que
laltre. E si lo frances se fos pogut
sostenir com Tirant caygue: ell lo

aguera pogut be matar si hagues
volgut: empero ell no tingue t̄ata
virtut que no caygues decontinēt
mort en terra. Com lo jutge veu
star los dos cauallers t̄a paciffchs
deualla del cadafal e acostas aells
edixlos: per la mia se vosaltres ha
neu fet cō abona cauallers dignes
de molta honoz: e no es negu qui
us pugua dar carrech: e vals seny
ar dues veguades acalcu: e ps dos
troços de bastons e feu ne creus:
e posales sobre los colfos e dix en
cara veig que Tirant te vn poch
loshulls vberts e sino es mort ell
ne esta molt prop: ara Hierusalez
yous requit q̄ atureu aq̄i per guar
dar aqueste colfos: e yo hite ala
cozt per manifestarho al Rey: e
als jutges del camp: com per dret
axi deuia fer: e troba lo Rey que
exia de missa e en psencia de tots
li dix les següents paraules. Se /
nyoz certa cosa es que dos caual
lers valētissims de nom e darmes
hui de mati erē en la cozt dela ma
gestat vostra e ara estan en tal p̄nt
que de mort no podē esser staluis
Qui son los cauallers dix lo Rey
Senyor dix Claros de clarença:
lo hu es lo Senyor deles viles er
mes: e laltre es Tirant lo blanch
Adolt me desplaui dix lo Rey de
seblant noua: bo sera q̄ ans de di
nar anem alla: e veiam sils pozem
ajudar en res. Per ma se dix Cla
ros lo hu es passat de esta vida yo
pens tan be que laltre li volta fer
companyia tan mal nafrats estan
Com los parents e amichs dels
cauallers saberen tal noua pr̄egue
ren armes: e apeu e acauall cuytaz
f. iiii.

lo mes que poguem: e nostre senyoz deu feu nos gracia que arriba primers que los altres: e troba a Tirat tot ple de sanch: no era home quil cõegues: e tenia vn poch los hulla vberts. Lõ los altres venen llur senyoz mort: cuytare agrã pssa enuers lo nostre caualler per volerli tolre la vida. E nosaltres lo defensam molt be: Nosaltres nos fem dos parts: e posaz lo cors en mig les spatles vnes enuers les altres perque eren molt mes que nosaltres: empero a cascuna part que venien trobauen gēt quils tenia cara: Ab tot aço tiraren vna flecha ab moltes daltres: e dona al pobze de Tirant qui jahia en terra. Epoch instant aplegua lo grã conestable armat tot en blãch ab molta gent que portaua: e de partins los vns dels altres. E aps molt prest fon aqui lo Rey ab los jutges del camp: Com veren los cauallers lo hu mort laltre que paria que stiques en passament: manare que nols leuassen de allí fins lo consell fos tengut. E stant lo Rey en lo consell: e hoynt la relacio feta per claros de clarça y per Hierusalẽ Keys darmes aplegua la Reyna ab tots los stats ab totes les dones e donzelles: com venen star axi tã mal adobats los cauallers de gran dolor e compassio lançarẽ dels hulla vives lagremes dolentse dela mort de dos tã singulars cauallers. Lõ la bella Signes veu star cascu en tan trist comport giras deuers la Reyna e los stats: e dix: Senyozs veus axi les honors: e grans dolors: E giras

als parẽts de Tirant e dixlos: cauallers los qui amau a Tirant: e tan poch sfoz mostrau deuers lo vostre bon amich e parẽt: que axi deixau passar desta vida per culpa de vosaltres: axi mostra que jau en la terra freda e tot se dessangna: si miã hora sta no li restara sanch al cors. Senyoza que voleu que fagam dix vn caualler: que lo Rey ha manat sots pãa de mort no sia negu los gos tocar ni leuarlos dali. Sy mesqna dix la bella Signes nostre senyoz no vol la mort del peccador: e voltala lo Rey: feuli portar vn lit en que stigua la sua persona: e posemlo allí fins atant que lo Rey haja tẽgut son consell car lo vent li entra per les nafres: e fali molt gran dan. De cõtinẽt los parẽts trameterẽ per lit: e per vna tenda. E en aquest spay que ells anauẽ Tirat basquaua molt per les nafres quis refredauẽ: e la molta sanch que perdia. E com la bella Signes veu axi fortment congoyrar a Tirat dix: per ma cõsciencia yo no dech esser iculpada de pare ni de mare: de germãs ni de parents: ni del senyoz Rey: ni dela senyoza Reyna: pux ho fag ab sancta intencio: despullas les robes que vestia qui eren de vellutat blãch forrades de marts gebelins: e feules posar en terra: e feu posar a Tirant sobze la roba: e pgu a moltes deles sues donzelles se despullassen les robes: e les posassen sobze Tirant. Com Tirant senti la caloz dela roba troba gran remey: e obrí los hulla mes que ans no havia fet. E la bella

Zignes asignes prop bell : e ps lo seu cap e posal sobze les sues fal / des e dix: ay trista de mi **T**irant hi tan mal fermail fon aquell que vous doni: mal dia: mala hora: e mal signe fon aquell quant yol feu fer: e piyor com lous doni: e si fa / bes que tal cars sen agues aseguir nol vos volguera auer donat per cosa en lo mon: empero la vettura cascu las procura : e yo trista demí reste adolorida dela gran desauentura de vosaltres: car yo puch es / fer dita causa de tot aquest mal : prech vos canallers tots los qui a mau gètilsa que porteu aci prop de mi lo cors del Senyor de les viles ermes: car puix nole volgut a mar en vida vull li fer honor en la mort: **E** prestament loy portaren e feulí posar lo cap sobre les sues faldes ala part sinistra e dix: veus aci amor e dolor: aquest Senyor de les viles ermes que aci jau tenia de son patrimoni. xxxvii. Castells e en aquells Ciutats e viles forts e circuides de moltes torres e de bell mur : e tenia vna ciutat entre les altres ques nomena ermes : e hun fortissim castell quis nome naviles: e perço era intitulat lo Senyor de les viles ermes home de gran riquesa e molt valentissim caualler: que valia tant com neguu al tre caualler pogues valer: e confiât del seu esforçat animo pòdeu verire lo pobre de caualler en qes ven gut: que. vii. anys ha volguts per dre per amarne e ala fi aqst es lo pmi que na agut: e ha fetes de singulars caualleries pez amor mia:

desijant hauerne en la senyoria per ligit matrimoni: ço que james aguera acõseguit per yo esser de major auctoritat de linatge e de / bès de fortuna james volguí adetre en cosa que fos en plaer e contentacio sua: e ara lo pobre de caualler es mort per çels per la gran desauentura. **L**o Rey ixque del consell hauent rebuda plenaria informacio dels Reys d'armes desus nomenats : e feu venir los tres arquebisbes : e los bisbes ab tot lo clero ab solenne processio dela ciutat per fer honor al caualler mort **E** los partès de **T**irant feren venir metges: lit: e tēda: e tot lo necessari per acurarlo: e trobatē que tenia. xi. nafres en la sua persona en les quals nī hauiā. iiii. que erē mortals: al altre lin trobatē. v. totes mortals. **L**om **T**irāt fon curat e tot lo clero fon vēgut: lo Rey ab los jutges ordenaren lo caualler mort fos mes dins la caixa que portē los morts molt hōradamēt cubert ab vn molt bell drap doz q tenien per als cauallers qui moriē en armes: apres dell venia **T**irāt posat sobre vn gran paties : e per be que la sua ma stiques sens vtil e profit negu: e no la pogues soste nir: fon determinat lay liguassen en vn basto ab la spada nua en la ma ab aquella quel hauiā mort : e en tal forma anarē les creus ab lo clero primer : e apres venia lo mort caualler ab tots los canallers apen: aps venia lo rey ab tots los grās senyors de títol: venia apres tirāt en la forma desus dita ab la

Reyna: apres ab totes les dones e donzelles de titol e de gran stat apres venia lo gran conestable ab iii. milia homens darmes: e axi anaren fins ala sglefia de sanct jordi: e aqui li diguerē la missa de requie ab gran solemnitat: e com polaren lo cors en lo vas acostaren a Tirat tan prop dell que quasi de la ma dela spasa senyalatia quel passā dñs si be sera mes mort que viu. Car axi era stat ordenat per los jutges del cap. Partit lo Rey e la Reyna dela sglefia ab tots los altres acompanyaren a Tirant fins al seu aleujamēt ab honor excellentia que li fon feta: e cascun dia lo Rey ab tots los stats anauē auer a Tirant fins que ague cobrada la primera sanitat: e tal pratica tenien a tots los qui eren nafrats e a Tirant foren donades. xxx. donzelles que continuamēt lo seruissen. Com aguerē posat ha Tirant en lo lit era ja gran dia: e lo Rey no havia encara menjat: digueren al Rey si seria placent ala magestat sua dinarse primer ans que tornas ala sglefia de sanct jordi per dar la sentencia al Senyor de les viles ermes. E los jutges del camp eren allí presents digueren al Rey: que la magestat se podia be anar adinar perq̄ mig jorn era passat: que dñs vespres portē fer los actes que restauen perfer: e axi ferē. E ala hora de les vespres lo Rey e la Reyna ab tots los stats anaren ala sglefia de sanct jordi: e feren portar allí Tirat: e dñs les vespres lo Rey feu pronunciar la sentencia del tenor seguent.

Capitol. lxxviii.

Com los jutges del camp donarē sentencia: que Tirant hagues la glozia dela batalla.

Com per la magestat del serenissim senyor Rey sia stata dada licencia e facultat a nosaltres jutges del camp: de jutgar e dar sentencia en totes les batailles quis faran dñs lo temps per la magestat sua con signat: axi en liza com dñs palēch en pla o en montanya: a peu o acauall: ab tela o sens tela: armats o desarmats: en loch publich o apartat: e per lo poder nosaltres dat sentenciam e declara. que lo Senyor de les viles ermes es mort: cō abon caualler: e martir darmes: e per / quant no pot ni deu esser admes ha ecclesiastica sepultura sēs sprefsa licencia de nosaltres: perque de claram puix nes mereixedor que sia soterrat e admes als suffragis de sacta mare sglefia: dada la gloria a Tirant lo blāch dela dita batalla: e apres quels respōsos sjan dñs que sia posat en aquella sepultura de aq̄lls cauallers qui en les armes moren sens esser desdits. Aquesta es nostra sentencia sagellada ab sagell de nostres armes. Com la sentencia fon publicada tot lo clero cantaren vna molt bella letania sobre la sepultura del caualler: e dura que era prop de mi / ja nist la honor quel feren perque no sera desdit: hi era mort fent armes. Despres tornarē a tirat al seu aleujament ab grandissima honor: q̄ lo Rey e la Reyna li ferē: e tots

los stats: e semblant honoz de aque
sta febiē atots los altres vègedors
cauallers. Així ajau goig e consola
ció del q̄ amau dix lo hermita me
dígau que de tates nobles festes q̄
son stades fetes es stat vençedor
Tirant del cap: per tres cauallers
quí ha vèguts: von prench molta
consolació per la primera notícia
que dell aguí com ell es stat lo mil
lor dels vègedors: e stich molt ad
mirat que per tres camps que ha
vèguts li haie dada la honoz: que
lo defalt esta en los altres caual
lers: e no en ell. Lo senyor dix
Mas febus: que encara ha fetes de
mes singulars actes que no he re
gítats ala senyoria vostra. De axo
haure yo molta consolació dix lo
hermita si placent vos sera en dir
los me: com hi prench molt gran
delst. Senyor la sanctedat vostra
deu saber: que dos mesos aps que
Tirant se fon leuat del lit e podia
be portar armes: li seguí vn cars q̄
rectare ala senyoria vostra: empé
ro senyor yo lesxe de recitar les ar
mes que han fetes molts altres
bons cauallers qui han vençuts
camps e morts cauallers per no es
ser prolix: sino scassamēt los actes
de Tirant: perque la senyoria vo
stra conegua: si ab rahó e ab iustí
cia es stada dada la honoz a Ti
rant e iurgat per lo millor caualler
de tots. En aquestes festes era vè
gut lo Príncep de Wales ab molt
gran stat de cauallers e gentils ho
mens: e perquant es gran caçador
portaua de molts grās alás molt
bzaus de presa: e estaua aposentat
prop la muralla dela Ciutat: e fō

fort que vn día lo Rey sol ab tres
o. iiii. cauallers era vengut al seu a
leuamēt per festejarlo: per causa
com en puerícia hauien tenguda
gran amistat: hi parents que eren
molts acostats: e perquant lo Prí
ncep volta fer armes: e veu lo Rey
en sa posada supplicar que fes veir
los jutges del cap per darli consell
Lo Rey prestament los feu venir
e tenint son cōsell secret era quasi
míg jozn passat que en aquella ho
ra ies gents reposen. Tirant ve
nia dela ciutat per ques fehsa bzo
dar vna roba de orfebreria: com
fon dauant lo aleuamēt del prin
cep vn Ala hauia rompuda la ca
dena e era exít dela posada: e ha
uay molta gent qui volien pèdre
per liguarlo: e ell era tāt brau que
negu no tenia gosar de acostarli:
com Tirant fon en mig dela pla
ça que passaua: ell veu venir lo A
la corret deuers ell per damnificar
lo: descualca prestament e tira la
spasa: com lo Ala veu la spasa toz
na atras: e Tirant dix: per vn a
nimal no vull perdre la vida ni la
honoz dela vida tēporal: e tozna
a cauall. Lo Rey e los jutges sta
uen en loch quen podien be veure
Dix lo Príncep de Wales per ma
fe senyor yo conech aquell Ala de
tan mala condició: que pux ell es
folt que lo caualler que passa si es
gens valēt entre ells veureu vna
gētil batalla. Darne dix lo Rey
que aquell es Tirant lo blanch e
ia lafet fugir vna vegnada no pēf
hi gese toznar mes a ell. Com /
Tirant ague passat vint passes
mes auant. Lo Ala fon toznat

abgrã furia deuera ell que tirant
ague atornar a descaualcar altra
volta e dix:yo no se si est diable o
cosa encãtada : tozna aritar la spa
sa altra volta: e cuyta deuers ell .
Lo Ala li anaua entorn mas per
temor dela spasa no tenia atreni/
ment de acostarsi. Ara dix Tirãt
puix conech tu has temor deles
mtes armes : no vull que diguen
de mi : q̄ ab armes sobergues me
so combatut ab tu:lanssa la spasa
detras. E lo Ala dõa.ii.o.iii. salti
e cuyta tant com pogue : e ab les
dets ps la spasa e apartala vn tros
luny e tozna corret enuery Tirãt
Ara som ala cominal dix Tirant
ab aquelles armes que vols dam
nificar ab aquelles te damnificare
abraçarẽse ab gran furor lo hu al
altre e amorssos mortals se danen
Lo Ala era molt gran e soberch
e feu caure tres voltes a Tirant
en terra:e tres voltes lo sotssobra
entre ells dura aquest combat m̄
ja hoza. E lo Prncep de Wales
mana atots los seus no si acostas
negu per departirlos fins arãt q̄ lo
hu fos vençut. Lo pobze de tirãt
tenta moltes nafres en les cames
y en los brazos. Ala si tirant ab
les mans lo pres per lo coll: e strẽ
guel tan fort com pogue:e ab les
dents mordel en la galta tan fera
ment que mort lo feu caure en ter
ra. Lo Rey ixque prestament ab
los iutges e prengueren a tirant:e
portarenlo en la casa del Prncep
e allí feren venir los metges e cu
raren a tirãt. Per la mia fe dix lo
Prncep de Wales:yo no volgue
ra caualler per la milloz vila de En

glaterra vos aguessen mort lomen
Ala Senyor dix tirãt:axi deu me
deixe guarir de aquestes nafres q̄
tinch:per la mitat del vostre here
tatge no voltia star en lo punt que
stig. Com la Keyna e les donzel
les saberen lo cars de tirant presta
ment lo vengueren a veure. Com
la Keyna lo veu tan mal aparellat
dixli tirant ab mal e trebaill se gu
anya honoz: exiu dñmal e donau
en altre. Serenissima senyora cõ
plida de totes les humanes e an/
geliques perfections : la magestat
vostza sia iutge de mon peccat dix
tirant:yo no anaua per mal afer :
es me aparegut vn diable en for/
ma de gos ab cõsentiment de son
senyor : e desigi mon desig cõplir
Hous deueu de res en trestir dix
la Keyna per molts mala que se/
guir vos puguen car aquí mostra
reu mes la virtut. Siames fon ne
gu serenissima senyora quem ves
trist dix tirãt per gran perdua que
fes:ni m̄ys alegrat mes per molt
de be que aconleguis:esta en veri
tat que la pensa del home siavaçil
lant:e lo cors algunes veguades
se mostra alegre:altres fa demo/
stracio de tristoz : mas qui ha aco
stumat de sostenir treballs : e con
goixes:e nafres:e forta desauetu
res:nos pot esmayar de res quel
pugna el deuenir:mes nou ala m̄i
a persõa vna sinraho que veia fer
que tots los perills en quey om po
gues veure. En ayo ixq̄ lo Rey ab
los iutges e diguerẽ a tirãt perço
cõ ells haue vist lo cõbat dell e del
Ala e perquãt haufa lãçada la spa
sa e los dos eguals darries los iut

ges li dauen honoz e premi dela
batailla com si agues vençut vn ca
ualler en camp: e manarē als Reyf
darmes: erauts: e porsauants: fos
publicat per tots los stats: e per la
Ciutat dela honoz que a Tirant
fon donada en aquell dia: e com
lo portaren al seu aleuament li fe
rē aquella honoz que en les altres
batailles li hauien acostumades
defer. Apres senyor de tot aço se
gons sabem per relacio de molts
cauallers e gentils homens: com
lo Rey de Syria: e lo Rey de Apol
lonia germans de pare e de mare
se amauen de amoz strema: e des
jantse molt veure: deliberearen de
anar en Roma lany passat per que
era la sancta perdonança del jubi
len: e trameterense adit lo hu al al
tre ques trobassen en certa jozna
da en la Ciutat de Suinyo e de
allí ensemps partiren per anar en
Roma: e per semblant hi anaren
molts altres grās senyors per gua
nyar la sancta perdonança: e trobāt
se los dos Reys germans en Ro
ma dins la Iglesia del glorios seny
or sanct Pere lo dia que mostrauē
la sagrada veronica e les altres san
ctes reliquies: e aquests dos ger
mans eren venguts desfregats ab
molt poca gent: per que no fos sen
coneguts. Acabades demostrar
les reliquies: vn vaylet del Duch
de Burgunya conegue lo Rey de
Pollonia: acostas a ell: e feu li grā
reuerencia segons a rey se perta
ny. E lo Rey li demana son seny
or lo Duch si era allí. Si senyor
dix lo vaylet en aquella capella sta
fent oracio. Dix lo Rey grā plaer

tinch que sia açi: e mafoz lo aure
com lo veia. Los dos Reys ana
ren ala capella hon eta lo Duch
Lo vaylet cuyta adit a son senyor
cō los dos germās reys erē allí q̄l
venien aueure. Lo Duch ne ague
gran plaer i xque prestament dela
capella: e cō se veren fon molt grā
la consolacio entre ells perço com
Burgunya confronta quasi ab A
pollonia: e molt souint se veyen:
e tenien molt gran amistat: entre
ells passarē moltes rahons dellur
venguda. Ara dix lo Rey puix la
fort es stada tā bona que axins siā
vists vous prech queul dñeu hoy
ab mi: e tant com en aquesta terra
aturarem. Lo Duch li regracia
molt la sua bona voluntat: e dix li
senyor pera hoy la senyoria vostra
me haura scusat: car açi es Dhe /
lip Duch de Bauera. Dix lo rey
es aquest lo qui feu testimonij con
tra la mare e la feu morir en preso
Si senyor hi es fill del Empera
dor de Alamanya: car no pot esser
Emperador sino es de aquests /
dos linatges de battera: o de E
starrich: e la electio del Imperi es
venguda al pare de aquest e yo tich
los conuicats a ell: e al Duch de
Estarrich. Nos pot fer dix lo rey
o vosaltres haueu tots amenjar
ab mi: o mon germa e yo nos hi
rem adinar ab vos. Bran sera la
gracia q̄ la senyoria de vosaltres me
fara: si venir hi volreu. Totsca
ualcarē e anāt per la ciutat encōtra
rēse ab lo Duch de Bauera e ab lo
Duch de Estarrich e aq̄ lo Duch de
Burgunya posals en coneixença
dels reys de quen foren molt con

tets de haueu llur amistat. **Q**uia
reſe tots ab molta conſolacio e fo
ren ſeruits abundantment de totes
les cofes pertanyents a tals ſeny
ors : e tant cō en Roma aturaren
menjaren en ſemps : e apzes fins
quels poſaren en la fossa. **E**stant
vn dia ſobre taula venguerē apar
lar del Rey de Anglaterra: e dela
Reyna dient: que era de les bellissi
mes dones del mon: e parlant de
les grans festes: e de les honors q̄
feyen als estrangers: e atots aq̄lls
quey anauen e per ſemblant de les
armes que cascu fehia qui ferles
volia a vltima: o retretes: mes par
laren entre ells dela molta gēt q̄y
anaua : vns perfer armes : altres
per veure lo triumpho gran de les
festes : que dins la roca se feyen .
Parla lo Rey de Frisa: e dix : yo
leria molt content de anarhi p̄ix
ſo ſtat en aqueſta ſancta perdonā
ça. **A**queſt Rey de Frisa era de e
dat de .xxvij. anys. **E** lo Rey de
Pollonia ne hauia .xxxi. **D**ix lo
Duch de Estalrich per ma cōſciē
cia ſino foſſen los grans bādos e
guerres: que ſon dins la mia terra
yo de bon grat vos hi faria com
panyia : e voltia experimentar la
mia persona ab aquells virtuoſos
cauallers : los quals dien que ſon
xxvi. e volguera fer armes retretes
apzes ferles a tota vltima. **P**ar
la lo Duch de Burgunya: ſeny
ors voleu fer be de aqueſtes festes
hi honors nō por hom haueu cal
cun dia: ſi ala ſenyozia de voſaltres
ſera plaſent de anar en Anglater
ra: yo leixare tots los afers q̄ tich
afer aſi ab lo pare ſanct: e de bon

grat vos fare cōpanyia: e promet
en poder de voſaltres com acaual
ler que ſo: de james tornar en la
mia terra: fins atant yo haia com
batut vn caualler a tota vltima.
Senyo: Duch dix lo Rey de A
pollonia: p̄ix lo men jetma Rey
de Frisa: ſe voluntat de anarhi de
bon grat vos ofir de anar ab voſ
altres : e fer armes aſi perilloſes
cō negu quey ſia . **L**o fill del Em
perador Duch de Bauera dix.
Senyo: no reſtara ſertamēt per
mi la ampreſa: que de bon grat yo
noy vaia. **P**uix ſom cōcordes dix
lo Rey de Frisa: ſiam tots quatre
ſuramentats de ſeruar amor e leal
tat: los vns als altres en aqueſt vi
atge e noy haia entre noſaltres ma
iozitat ni ſenyozia: ſino que tots
ſiam equals germans: e ſcraes dar
mes . **L**ots loaren e aprouarē lo
dit del Rey de Frisa: e tots enſeps
anarem ala ſgleſia de ſanct Johā
de lletra: e damunt laltar ferē ſon
jurament ſolenne: apzes meteren
ſe en orde de tot lo quels era neces
ſari: aſi de armes com de caualls:
e moltes altres cofes que apzes ſe
nomenarā: e per ſes joznades per
terra e per mar arribarē ala delito
ſa ylla de Anglaterra : q̄ james ſe
donaren aconeixer a negu : e ells
ben informats dela pratica e ma
nera del Rey : vna nit arribaren
prop la roca hon lo Rey ſtaua qua
ſi a .ii. thirs de balleta poch mes
o meyns: en aquella nit feren pa
rat. .iiij. grans tendes e per lo ma
ti al ſol exir los pōs alt de les tēdes
relluſen molt per lo ſol quils daua
e per q̄ les hauien parades en vna

poca de altura parien molt ml /
loz. Los qui primer les veren ho
anarem adit als jutges del camp.
E aquells ho digueren al Rey.
Delibera lo rey ab cōsell dels jut
ges de trametre y vn Rey d'armes
per saber quina ventura era aquel
la: fon elet Hierusalem quey anas
Vestis la cota d'armes: e tot sol a
na ales tendes. Com fon ala poz
ta dela tēda ixqueli vn caualler an
gia ab la barba molt blanca e lat
gua: ab vn gros basto en la ma ab
zoba de vellut negre destat forra
da de marts: e en l'altra ma porta
ua vns paternostres de calcedōtes
e al coll portaua vna grossa cade
na doz. Com lo Rey d'armes veu
lo caualler sol fon admirat: leuas
lo barret del cap: e feu li honor de
caualler. E lo caualler ancia ab
gran afabilitat li rete les saluts:
empero no li parla ne li dix res: e
Hierusalē li dix Senyor caualler
quisuilla que vos stau: mō senyor
lo Rey ab los jutges del cap man
manat venir aci per visitar: e ha
uer noticia de vos si sou mestre: e
senyor de aquesta companyia: o
dels altres qui capitans son: per ço
que yo pugua fer verdadera rela
cio: vos haure molta gracia: que
digau tot vostre esser: e si vous po
re seruir de mon offici yo sere p̄st
de obeir atots vres manaments
Lo caualler hoit lo perque venia
sens parlatli mot tornas a leuar
lo barret del cap abaixant vn poch
lo cap mostrāt li regraciana tot lo
que dit haufa: e pres lo per la ma.
E primerament lo posa en vna
tēda hon haufa. iiii. caualls f̄gils

ans molt grās: e bells ab leselles
açerades e les bzides totes d'aura
des. Zipsi lo porta en altra tēda hō
hi haufa. iiii. lits de cap molt sin
gulars: e molt bells. Quina era la
singularitat dells dix lo hermita.
Senyor vous ho dire: en cascun
lit hi haufa cogeres ematalafs: e
los papalons eren de brocat vert
la foradura dins era de ceti car /
meli tots brodats dozfebrera ab
molts batents que penjauen: e cō
gens de vēt feya tots se menejauē
e tal era lo vn lit com laltre: e tots
de vna color e de vna fayço: sens
que noy haufa millozia neguma:
als peus de cascū lit staua vna dō
zella galantment abllada: e de in
estimable bellea: e aço feya seyo
lo lit singular: e los dos lits stauē
al vncap dela tēda: e los altres dos
stauen al altre cap: e com entrauē
endret dela porta dela tēda estauē
iiii. scuts peniats molt be pintats
Après lo porta en vna altra tēda
: e ala porta stauē .iiii. grans leons
coronats: e com verē ha Hierusa
lem tots se leuaren en peus: e ell
hague molt gran temor. E pre /
stament fon aquí vn petit patge:
e ab vna vergua prima dona acal
cu vn colp: e prestament se torna
rē agitar en terra. Com fon dins
la tenda veu quatre arnesos molt
be febrits e be enpunt ab quatre
spases molt ben guarnides e ben
daurades: e al cap dela tenda vn
pochmes dela mijania staua v /
na cortina de vellut vert: e ven
que vn altre petit patge tira la /
cortina: e lo Rey d'armes ven. iiii.
cauallers aseguts en vn banch:

e tenten endret dels hells vna grā
touallola de fil de seda ben clara :
ells podiē ben veure a tots los qui
eren en la tenda: e los altres nols
podien be diuisar: e teniē sperōs
calçats: e spases nues la punta en
terra: e lo pom prop dels pits. **L**ō
lo Rey darmes ague stat mirant
vn poch spay. **L**o caualler ançia
lo trague de fora: e posal en vna al
tra tenda. **E** totes aquestes tēdes
que dites vos he de part de dins
eren de carmelī: y totes brodades
axí cō los papallons dels lits. **L**ō
fon dins aquella tēda veu vn grā
tinnell parat ab molta vexella doz:
e d'argēt: e moltes taules parades
e no entrava negu en aquella ten
da que per força o per grat haurē
amenjar e abeurē: e sino volien
menjar tota lo leixanē: e venia vn
leo quis posava ala porta dela ten
da: e nol leixana exir. **A** Dolta de
honor fon feta al Rey darmes:
e com ague menjat que sen volia
anar: lo ançia caualler pres del tin
nell vn gran plat de argent qui pe
sava. xxxv. marchs d'antat e dona
loy ab lo comtat. **L**ō lo Rey dar
mes fon dauāt lo Rey recitali tot
lo que hauria vist: e li dix que ja
mes en tota la sua vida no hauria
aguda mes temor. **D**ix lo Rey
nos deu negu admirar de res que
veia: car calcu ve ab la fantasia si
cauallers son de stima ells vēdran
açí. **L**o Rey ana a host missa: e a
pres dinar que era ja hoza tarda
verē venir los. iiii. cauallers. **L**o
Rey com ho sabe posas ala porta
dela roca: e la Reyna asseguts lo
hu prop de laltre. **E** tots los stat

stiguerē de pens: e apartarense ha
vna part: se alaltra sehent carrer.
Eira seyoz recitare ala senyoria vo
stra ab quina magnificēcia vin /
gueren dauant lo Rey. **D**zimer
de tots venien. iiii. patges de po
ca edat ab gspōs tots de argente
ria iaquets sens manegues trepatf
fins ala cinta: e les trespes e lo coze
ben brodat. **L**es calçes totes bro
dades de perles molt belles: e cas
cu portava vn leo ligat ab vna tre
nyella doz e de seda ab grans col
lars doz: que los leons al coll por
tauen: e los patges anauē primetf
en la forma que dit he. **E**pres ve
nien los. iiii. cauallers a cauall ab
sengles aquanelles totes blāques
ab guarniments de vellut morat
e brodats de vna diussa: e de vna
coloz. **L**es robes que portauen e
ren de domag burell: les manegu
es vbertes: e feses acostats: ab g /
pons de brocat carmelī: portauen
papafigos de vellut negre: al cap
portauen capells de palla cuberts
tots dalt de planches doz aforma
de teulada: e sobre los papafigos
portauē grosses cadenes doz: los
stivals erē de seti negre ab les llar
gues polaynes que parē molt be
ab los esperons ben daurats e los
stivals erē forrats de fina grana:
e la volta dalt que fan prop la cu
xa eren brodats de grosses perles
orientals molt fines. **L**os papafi
gos portauen tan alts que scassa /
ment los vlls mostrauē ab les spa
ses senyides que los llurs gests se
mostrauen esser de grans senyors
que venien de camf. **E** ab veritat
se pot dir que de tots quants grās

senyors hi son venguts no ni ha vengut negu qui ab tan gentil orde sia vengut:ne mes acceptes atores les gens. Com fore prop del Rey de Escualcaren: e saludarenlo ab lo cap: e ala Reyna perque es dona fereli vna poca reuerencia de genoll. E lo Rey e Reyna los reteren les saluts: e toznarense aseure. E los cavallers estigueren segurs sens fer ne gun moviment mes de miga hoza fino mirant lestat e lo compost del Rey e dela Reyna: e no era negu quels pogues conixer: e els conixeren amolts axi de los vasalls co de strangers. Com agueren be mirat ator llur plaer: acostas hu dels patges aells ab lo leo q portava per la trenyella: e lo vn cavaller mes en la boca del leo vn scritre baixas ala ozella del leo: e parlant: nos pogue saber quel dix. Lo leo ana devers lo Rey: e coneguel axi com si fos vna persona. Com la Reyna veu venir lo leo solt no pogue star q nos leuas del costat del Rey: e totes les donzelles ab ella. Lo Rey la ps per la roba e aturala: e dix ques tozmas aseure q no era depesar ni creure q tals cavallers que fossen venguts en la sua cozt que ab animals aguessen de enuiar negu. E la Reyna mes per forza que per grat se tozna en son loch. E no era admiracio que la Reyna se espantas: que cosa era de temoreiar: lo leo era tant domestic que no feya mal anegu. Lo leo ana dret al Rey ab la letra que portava en la boca. E lo valeros Rey sens temoz alguna li pres de la boca lescrit. E lo leo prestament se gita als peus del Rey. Lo qual scrit era del tenoz seguent.

Sapien per cert tots aquells qui la present carta veuran. Com aquesti.iiii. frares darmes son copareguts en presencia del senat de Roma: e del Cardenal de pisa: e del Cardenal de terra noua: e del Cardenal de sanct pere de Lugéboz: e del Patriarca del Hierusalere de Nizer Alberto de campo baixo: e de Nizer Ludiuico dela colonda: an requeste ami notari per auctoritat imperial que fes acte publich com aquesti son cavallers de.iiii. quarters: go es asaber de pare e de mare: de au e de auia: e negu senyor del mon re prochar nols pot per liat geni per titol negu. E per senyal de veritat pos agi mon acostuat signe de notari publich * Ambrosino de manua. Dada en Roma a.ii. de Març any. M.

capitol. lxi.

Com los.iiii. cavallers germans darmes se presentaren davant lo Rey de Anglaterra: los quals eren dos Reys e dos Duchs: e donarenli per scrit lo que volien.

Qz lo Rey ague vista la carta even que parlar no volien mana q per scrit los responguessen. Lo secretari fon aqui prestament: e feu semblat resposta. Que ells fossen ben venguts en sos regnes e terres: y en la cozt sua: e si resvolien per llur plaer honoz o delit queu diguessen: que g.i.

ell ho faria de molt bonavoluntat
E lo Rey de sa ma posa en la boca
del leo lo scrit. Leuas prestament
e ana alon senyoz. E lo caualler ps
lo scrit e legil als altres. E tots en
semps leuarse los barrets del cap
e humiliarense deuers lo Rey fent
li gracies dela honoz e offerra qlla
sebia. Enque lo altre parge ab lal
tre leo acostas alon senyoz: epola
vn altre scrit en la boca del leo: e feu
per aquell orde que hauia fet lo pzi
mer caualler. Lo Rey pres lo scrit
dela boca del leo feulo legir en pre
sencia de tots axi com hauia fet lal
tre: e dehia semblants paraules.

capitol.lxx.

Com lo segon caualler dona al
Rey lo seu albara de les armes que
volia fer.

D'altres quatre ger
mans d'armes stant
en la gran ciutat de
Roma sabem noua
co lo molt alt e molt
podros senyoz Rey de Anglater
ra: tenia camp segur atots aquells
qui venie en la prospera cort: e sens
engan e mal enginy. E com nosal
tres. iiii. germans d'armes siam de
sitosos defer armes atora vltança
perque supplicam ala altra vostra
nos done licencia defer aquelles q
anosaltres sia be vist. E lo Rey feu
fer resposta en altre scrit: q era molt
content els atozguaua lo loch: la
toznada: e hoza q aells fos pla sent
apres que alguns dies aguessen re
posat: e pguauals molt volguessen
venir al seu aleviament: e serials fe

ta la honoz que ells eren meretxe /
dozs: e de les mans lo Rey la mes
en la boca del leo: e aquell tozna a
son senyoz. Com los cauallers a
gueren vista la resposta del Rey: e
la offerra quels feya: toznarense al
tra volta a leuar los capells del cap
e ab vna poca de reuerencia humi
liarense aell. E lo Rey ab gest gra
cios los rete les salut. Lo terçer ca
ualler feu axi com los altres haviẽ
fer: e porta vn scrit del tenoz seguẽt.

capitol.lxxi.

Com lo terç caualler dona vn
albara al Rey de les armes que vo
lia fer.

Q'alseuilla caualler:
o cauallers q armes
atota vltança ab nos
altres fer volta: vin
gua al nostre alevia
ment: e trobara alla per diuisa vna
gabia de nau posada sobze vn ar /
bze qui no te fruyt ni fulla ni floz q
ha nom seques amor. Entozn de
la gabia trobarã quatre escuts tots
pintats dor y flama: e cascun scut te
son nom. Lo hu se nomena valor
Laltre amor. Laltre honoz. Lo
quart se nomena menys valer. E
lo caualler qui tocara lo escut quis
nomena amor sa acombarre ata /
uall ab tela ab arnes de vna dobla
dura: e agen acortet tant e tan lon
guament: fins que lo hu o laltre sia
mort ovengut: en esta maneta que
si pert peça d'armes qualseuilla que
sia: o tireta alguna se rompes: no la
puguen toznar adobar ans axi tin

gua de anar e complir les armes : los arnesos sien sens falsa maestria sino tals com son acostumades de portar en guerra guerrelada. Qui tocara lo escut q̄s nomena honoz: ha defer les armes sens tela : lo arnes sens guarda neguna: ni tartia: ni scut: ne vayre scut: for la lança o lâges sien de .xvii. palms sens roda ni altra maestria: e ferros esmolats: e si pert lâga o la romp: ne pugua ha uer tantes com li plaura fins atât que mozt o vengut sia. Qui tocara lo escut de valor: hata afer les armes acauall ab sella agerada e teste ra: ab streps desligats: ab plates de .xx. liures en tus: vna lança sola de larguaria de .xiii. palms ab lo ferre: e ab tot la punta de diamã: la gruta cascu tal com li placia: spala de / iiii. palms de larguaria: vna copa gozia cascu asa voluntat: vna hacha de vna ma poca: al cap vna celada ab baueta: perço que la batalla pus prestament prengua la si q̄ deliam: e si la hacha desus dita loztia dela ma la pugua cobrar tantel voltes com pora: mas que altri no lay puixa donar sinoque ell mateix hata acobzar la si por. Lo altre leo feu tot lo quels altres hauten fer. E pres lo Rey lo escrit dela boca del leo: e feulo legir: les paraules del qual eren les següents.

capítol. lxxi.

Deles paraules que contenia lo albatã del quart caualler.

L caualler qui toca ra lo escut de Menys valer ha defer les armes apeu ab .iiii. bastons: ço es asaber lâga: d'agua: espala: e achã de .ii. más. La lança qui la volta portar enplomada ho pugua ben fer: e si milloz li parra spala de git que sia la volutat de portarla: e lãgen a combatre tant e tan longuament: fins que lo hu dels dos reste mozt: o vengut laltre: e si resta la e sens lesio de la persona: ques hata aposar en poder de aquella dama quel venged'orvoluta: e que ella pugua fer dell asa volutat. La mozt sera equal entre nos altres: perdonant de bon cor: e de bona volutat atots aquells quins offendran: e demanã perdo als q̄ offendrem. Com lo Rey agueu vist los quatre escrits: e tot lo que los quatre cauallers demanauen: per ell los fon tot aroguat: e dix: que les quatre enpreses eren molt perilloses: que aquests cauallers se procurauen la mozt. Complir tot lo desus dit feren reuerencia al Rey e ala Reyna puatã q̄ cauall: e tornaren en les tendes. Lo Rey dix a vn Rey darmes que anas als .iiii. cauallers: e quels dignes: q̄ ell los preguava que aquella nit venguesen a sopar ab ell: e feu carreguar .xxx. adzemles de vitualles: e de totes les coses necessaries per ala humanal vida: e ab lo Rey darmes los ho trames. Com los .iiii. cauallers veren la bona volutat del Rey regractarẽ lo molt: e per scrit li respongueren: que al present no acceptarẽ donatiu de persona del mon: g.ii.

nes d'arien aconèixer fins aguessen complides les armes: e aço no se bien per desfalt de la altèia: sino per quant ho teniè en vor: e que lin fey en infinites gracies: e no volguerè res pèdre. El Rey desplague molt com veu tozmar les adzembles car reguades: e dela resposta q̄ hauien feta. A ps sèyoz los.iiii. cauallers aquella nre ferè molt ricamèt enparamentar la gabia dela nau: e en / toz n dela gabia posaren los qua / tre scuts ab vn scrit qui dehia: qual seuilla caualler o cauallers qui ven dzan per tocar aquests scuts: haien apoztat vn scut ab les armes pinta des de aquell caualler qui volra fer les armes: e aquell scut no pugua portar sino dona: o dōzella: o Rey d'armes: erant: o porlauant: e ab aquell scut haien atocat en lo escut dela gabia segons les armes que volta fer: e leixar aquell scut al costat del altre. Lendema hi anaren molta gent per veure lo gran stat e magnificència que tenien: e ators quants hi anauen dauen ameniar molt copiosament ala real. E los llurs cōpradoz res que compraf sen no pagauen sino ab moneda doz: e si res hi restaua ho leixauen que nou volien: que no volien que tocassen moneda blanca. Lo dia seguent de mati anaren al aleviamēt del Rey per hoit missa ab ell: e vèguerè deuifats en altra manera çoes ab robes de bzocat carmesi forades de erminis largues fins en terra: ab papafigos d'altra coloz molt ben bzodat de grosses perles: ab capells fets amodo de Turquia: ab

cits doz macis: ab paternostres de calcedonies que calcu portaua en les màs molt grossos e molt bells e venien a peu ab los.iiii. leons q̄ls fehien companyia: e calcun leo portaua en la boca vnes ozes molt bè guarnides: e stigueren en vna gran lala per bon spay sperant lo Rey quant exiria dela cambra. Com lo Rey los veu fon molt content de la llur venguda. La Reyna ixque e lo Rey li dix: q̄ prengues los dos cauallers: que ell ne pendzia los altres dos. Car ell conexia que eren sèyozs de molta auctoritat e stima. Lo Rey pres los dos per les màs e la Reyna los altres dos: e lo Rey e la Reyna anauè en mig. Los de la Reyna la prengueren del braç: e axi anaren tots fins ala Iglesia. E ans que comengassen la missa lo Rey los dix: yo no se la honoz q̄ pugua fer per no saber vosaltres q̄ sou: e molt me plauria puix nous volem dar aconèixer ami: que plaçta ha cascu de vosaltres pendre lo loch segons lo estat en que nostre senyor deu vos ha posats: si sou Rey prenguesseu lo loch q̄ Rey son mereixedors: e si sou Duches per lo semblant: o de qual seuilla altre estament fer vos hia la mes honoz que yo portia: hi ells ab lo cap baix regraciant al Rey la honoz e profertes q̄ls fehia: e no volgueren res dir de paraula ni p scrit. Ab tot aço lo Rey mana'quels fessen sentre los primers de tots prop de laltar. E los leos alli prop dells e prengueren les ozes als leons de les boqs: e digueren ses ozes. Com

la missa son dita tornaren les orea als leons: e posarèie en companyia del Rey e dela Reyna. Com forè dins la Roca estauen mirant adlla magnificencia dels stats: e abilla ments que dins la roca eren: pren gueren molt gran plaer en veure a quelles dones d'argent: com lanja uen aygua e vi per les màmelles e per la natura: estauen molts admirats dient ab senyals e per scrit: que aço era fet ab lo maior orde e subtil enuentua: que iames ells aguel sen vist: e per molt que lo Rey los preguas no volguerè restar per dinar ab ell. Prengueren comiat e tornaren se a llur aleuiament. Era deu saber la senyoria vostra: que com los çtre cauallers aguerè acabat de donar los quatre scrits lo pmer dia que ells vingueren. Decò tinèr que ells se fozen parçits dauant lo Rey: Tirant secretament que negu de tota la còpanyia non sentires sen entra dins la Lurta: e ague quatre scuts: e feulos pitar tots en aquella nit calcun scut de sa coloz: e feu hi pintar en lo hu les armes de son pare. En lo segon feu pitar les armes de sa Mare. En lo terç scut feu pintar les armes de son Auí. En lo quart feu pintar les armes de sa Auia. E en aquest spay que los scuts se pintauen veru molts cauallers se aiustauen de quatre en quatre per voler los combatre. Si ni hauria de França: de Ytalia: de Arago: de Castella: de Porto gal: de Nauarra: en los quals hi hauria de molt bons cauallers sperimentats en armes quels volien

deliurar: e molts ho posauen per obza. E lo Duch de Clarença: e lo Princep de Gales: e lo Duch de Batgetera: e lo Duch de Beta / forz: aquests quatre hauien feta concordia de volerlos combatre: E dela nostra companyia q nom vull oblidar: preguam a Tirant puix ell hauria fetes armes: hi era deliurat dels perills dela mort trias a quatre de nosaltres dels mes disposits de tota la companyia per ço com tots erem en deute de parenteich: e maior en amistat. Ell respos: que era molt content e feu lo contrari. Com los scuts fozen acabats de pintar Tirant aiusta totes les dòzelles: e les mes galanes e de maior dignitate dona a cada na vn scut. E aiusta lestat dels cauallers: e ab moltes trompetes e ministres passam dauant lo estat del Rey. Loz lo Rey veu los quatre scuts: demana de qui eren. Dix vn erant: senyoz de Tirat lo blach e de sa companyia. Com Tirant veu lo Rey descaualca e puia hon lo Rey e la Reyna eren: e supplical fos placent ala magestat sua darli licencia: q ab tot aquel stat pogues anar atocar los scuts per deliurar aquells cauallers dela forz empresa que portauè. Lo Rey son molt content per dues coses: la primera perque Tirant: e los de sa companyia eren valents homens. La segona perque tan prestament haurien en la cort trobat cauallers quals haurien deliurats. E Tirant son tant cuytat per duple que altres no si cuytassen atocar los scuts: q seaf
g.iii.

famèt ague temps defer pintar qua-
tre banderes grans que portaua: e
quatre cotes darmes: p ados ll'eyf
darmes: vn eraut: e vn porlauant .
E ab tot aquell triumpho anam
fins ales tèdes dels cauallers. Loz
ells sentiren les trompetes: e venir
tanta gent stiguerè molt admirats
com tan prest haurè trobat lo que
cercauen. Car no era passat sino vn
dia natural del dia q'eren arribats
Los quatre cauallers ixqueren de
la tenda molt ben abillats: empero
tots temps portauen los papafi /
gos per no esser coneguts: e feren
abaixar vn poch la gabia: perque
les donzelles poguessen tocar. La
pmèra de cotes q' toca fon la Bella
la Agnes: e tota en lo escut de A/
moz: si be li eren mes prop los al-
tres scuts. Empero ella ana legint
les lletres: e no volgue tocar sino A/
moz. Dona Suumar filla del
Comte de Flandes no volgue to-
car sino lo escut de valor. Cassandra
filla del Duch de Szobèga no vol-
gue tocar sino lo escut de Menys
valer. La Bella sens par filla del
Duch danjou fon contenta de to-
car en lo escut de honoz. Com to-
tes agueren tocar penja cascuna lo
escut que portaua al costat de aquell
escut que hauia tocar. E axi stauen
tots per orde: que lo caualler qui
venges sen hania apoztat lo seu: e
lo del altre. Car axi era ordenat.
Com tots los quatre scuts fozen
penjats: los quatre cauallers desca-
ualcaren les quatre galàts dames
qui los scuts hauien portat: e cascu

pres la sua del brag: e tots descaual-
cam. E portaren nos dins la ten /
da hon eren los lits. E dix lo hu
dels cauallers ala bella Agnes per
scrir: perma se ma dama li vos en
camila stauen girada en aquest lit:
e les altres per semblant tota vna
nit diuern: yo poria be dir quen tot
lo mon nos trobarien quatre lits
mes singulars. Si vosaltres caual-
lers no statura la companyia no /
stra dix la bella Agnes: car yo veig
allí quatre gentils dames qui en la
nit vos tenen companyia: perque
nous cal mes desijar. Del bo-
tria hom lo milloz dix lo caualler.
E prestament fon aquí la collacio
molt gran he abundosia de moltes
maneres de confits. E al partir
que fem: lo caualler dona ala Bella
la Agnes vnes ozes molt singu-
lars: e de rich guarniment. L'al-
tre caualler dona adona Diti /
mar vn braçalet la meyrat doz: e
mig d'ager ab molts diamants: e al-
tres pedres fines. L'altre caualler
dona a Cassandra vna serp tota
doz ques morzia en la cocha molt
rica de pedres precioses: e los hulla
tenia de dos grossos robins. La
Bella sens par tenia los cabells
molt rossos e molt larchs: donalí
vna pinta tota doz l'altre caualler:
e no de menys stima que les altres
joyes. E als ll'eyf darmes: erauts
e porlauants: e trompetes: e mini-
stres: mil nobles acalcu. E james
volguerè deixar les donzelles fins
que fozen al stat dela ll'eyna: qui e-
ra en aquell cars ab lo ll'ey. E lo

Rey rebels ab molta donoz: e affa
bilitat. E estât dauant lo Rey los
quatre cauallers ab vn scrit suppli
caren al Rey: e als iutges del camp
que prop deles llurs tendes pogu
ellen fer vna liga noua: perquant la
que ells tenienj ja feta tants homel
hi eren moztos: que no era sino le /
pultura de cauallers. E lo Rey ab
los iutges fozen molt contents q̄
fosfeta. Rebuta la resposta prègue
ren licencia del Rey: e tornaresen
e ozdenaren decontinent defer la li
ga. E cascun dia senyoz se mudapè
de vestidures de grâ stima: e de no
ua manera. E puch ben dir ala se
nyozia vostra: que molts grans se
nyozs son stats mal contents de
Tirant per enpendre defer aq̄tes
armes: perço com ells les volien fer
Après que la liga son feta: e los ca
uallers agueren reposar: posarè vn
scrit ala porta dela roca: qui dehia:
q̄ lo caualler q̄ hania tocat lo escut
de amor haia d'èer en lo càp lo ter
ger dia. E tirant dies haniaq̄ staua
en orde sperâr quant lo demanariè
Elenint lo dia assignat Tirant aju
sta totes les siues donzelles ab tot
lo estat dels cauallers: e ana ab to
res les acostüades gales. E lo Rey
e la Reyna eren ja en lo camp alt
en los cadafals. Com Tirant aple
gua troba vn caualler al cap dela
tela. E rebut Tirant per los fels
tancaren la porta dela liga: e posa
renlo al altre cap dela tela. Com la
trompeta sona los cauallers ferirè
los caualls dels sperons: e ferè mol
tes carreres: e de molt bells econ
tres. Lo caualler encontra a Tirant
en vna carrera: e ferit sobze lo rest

esquilla e no ps: escozregue al guar
dabraç dret: e leualoy del tot ab
molt coto del gipo: que la pira de
la lãga sen porta. De aq̄st colp Ti
rât molt sen imaya. L'altra carrera
lo tozna ha encontrar alt en la xar
nera del elmet: e si.ii. dits mes baix
laques encontrar de mil vides nò
tenia vna: e alli hon lo encõtra pres
en la xarnera: e la lãga nos rompe:
e traguel dela sella: e caygue en ter
ra. Tirant torna a cauall lo mes
prest que pogue. Esta en veritat q̄
Tirant hania fet dos encontres
en lo guardabraç squerre e hania
vn poch del marchat alli hon venè
quali los mes encontres. E al'altra
carrera que fezen Tirant lo tozna
ha encontrar en aquell guardabraç:
e rompe lo cuyro per hon passen
les tiretes: e tenia lo guardabraç li
guat de part de dins ab vna corda
de seda tan grossa com lo dit: e les
tiretes nos pogueren rompre: per
que eren de coz de canem cruu: e lo
guardabraç li foza del tot caygut si
no p lo cordo de seda: e d'altra part
li daua gran enpediment: perque
dalt era desset que poch vtil li fehia
E axi feren moltes carreres: que al
hu fallia lo guardabraç dret: e al'al
tre lo esquerre. La fortuna son fa
uorable a Tirant que encontra al
tra volta en aquell loch mateix al
caualler: e preslo vn poch alt: e les
lançes q̄ eren grosses leuali lo braç
q̄li caygue sobre lo coll del cauall:
que valer no sen podia: perque los
ossos eren romputs. E lo misera
ble de caualler encara volia fer ar
mes que li liguassen lo braç: e lo spe
rit li falli que no pogue mes per la
g.iiii.

molta sancho que perdía : més si el
 pasme: e tozna cor era en la sella: que
 nol pogueré descaualcar sino ab la
 sella en temps. Tirant sen tozna ar
 mat axi com stava sens leuarle lo
 elmet del cap. E prestament laltre
 caualler dona vn scriu al Rey: que
 en aquella hora mateixa volia com
 batre. E los judges del cap digue
 ren que no rompien per res les or
 dinacions del camp: com en aquell
 dia no si podien fer dos morts: ni
 en tota la setmana: que en camp a
 guellen entrar: sino los dies que e
 ren elers per fer armes en liga a to
 ta vltansa: e si ago nols venia be: q
 renien libertat de anarsen tota ho
 ra que aells plalen los fos. Ara
 qns han mort vn caualler nostre
 frare darmes dien quens ne anem
 o tots hi morrem: o tots venjare
 la mort de aquest digueren los. iii.
 cauallers. Lo Rey feu fer molta
 de honoz ala sepultura del mort
 caualler: axi com fehen atots los
 altres. Com lo portauen a soterrar
 los tres cauallers se vestiren de ver
 mell ab robes de grana: e tot quat
 portauen era vermell significat ven
 jansa: e sens plozar ni fer negun se
 nyal de cristo.

capítol. lxxii.

Com Tirant entra en lo camp
 ab los tres cauallers lo hu apres
 laltre: e de tots fon vengedoz.

Enit lo dia q era assignat p fer la batalla: Tirant se arma tan secretament com pogue: en aquest fet no pensé la senyoria vostra: que tots los dela nostra companyia hi fa bellez: sino tres de nosaltres parers de Tirat: e vn seruido: seu antich Tirant feu portar les banderes: e sobrevestes per aell: e per alalkeys darmes: e erauts: deles armes de son Rei. Car les primers foren de la Reia: e ben armar puja sobre lo cauall enparamentat. Aquest caualler: qui es agi: resta rancat dins vna cambra: perque Tirant lon pregua molt: e tots se pensaué que fos ell: Tirant ana acompanyat en la manera acostumada com de sus es dit. Com fon dins la liga ja trobavn caualler del scut de honoz y haviem acozret sens tela: e ab arnes sens guarda negua: poch encontres feu lo hu ni laltre: que no romperé sino gincho lances. La on zena carrera Tirant llansa la sua lansa: e demana que lin donaien vna mes grossa: e ab aquella encontral tan fort: que la lansa no volgue hauer pietat de ne: e passal de laltre part que la lansa nos rompe: e al passar que Tirat feu ab la lansa en lo rest al voltar quel cauall feu: la lansa se volta al reues: e feuli moit gran dan: que li obri molt la nafra que no aguera fet si la lansa se fos rompuda. Empero axi haviá de éser: que lo pobre de caualler caygue en terra: e ab la balca o la mort fortment cridava. Tirant descaualca

prestament tira la spasa e posas p'prop
dell: que sis volguet leuar quel ferts
ab la espasa: quel matas: ol fes del
dir: o dar per vengut segons es pra
tica en les armes atotav'ltança. **E**
Tirant li demana li volia fer mes
armes: e laltre era mes mozt q' viu
Los jutges del camp denallaren
del cadafal: e digueren a **T**irant:
que ell sen podia be anar sens perju
hi negu seu. **E** tirant axi armat coz
staua cozna ha pujar acanall: e toz
nasen al seu aleujament: que negu
no pogue conixer que fos ell. **A**ns
tots los dela companyia: e los de
la casa del **R**ey pensauen: que aqst
fos lo qui era stat assignat en lo al
tre dia per fer la batalla. **L**o dia /
assignat per al terç caualler del scut
de **E**lazor fon en lo camp: e lo **R**ey
e la **R**eyna. **T**irant entra per lo
camp per lo orde acostumat. **L**oz
la trompeta toca los jutges mana
ren quels deicasen anar. **E** ells ab
animo sfozgar de cavallers ana lo
hu deuers laltre ab les spases en les
mans: que semblauen dos leons: e
les petites aches portauen en la a
nella del arço dela sella. **L**ombate
renie p'zimer ab les spases molt fe/
rament quels fehia molt bellveure
Es veritat que **T**irant tenia lo ca
uall molt pus lauger que laltre: e
mostrauas molt milloz aparet de
les gents: acostar'le molt p'prop lo
hu del altre: e **T**irant li tira vna
estocada ab la spasa deus lo braç:
que li feu vna gran nafra. **L**o **T**i
rant veu que perdía molta sanch:
mes p'prestament la spasa en la ma

dela regna: e trague la acha e comē
gal aloptat de colps molt fers. **L**o
lo caualler veu que mal se pintaua
lo joch: volgue fer axi com haura
fet laltre: volgue toznar en la bah i
na la spasa: e no podia: que vn ho /
me armat p'zou re afer de poder e
stojat la spasa. **E** en aquest spay q'
ell staua tozbat de stojat la spasa:
Tirant li donaua tan desmesurats
colps quel fehia stat molt mes toz
bat. **L**o caualler se ague apofat la
spasa deus lo braç: e volgue p'edre
lacha. **E** **T**irant lo tingue tan a /
p'prop: e' soptaua tan de moztals
colps que no podia pendre la acha
e tant com p'zentia del auanbraç: o
del guardabraç tant lin leuaua: car
verdaderament senyor la pus ma
la arma es de totes vna p' vna. **T**i
rant li dona tres o quatre colps so
bre lo cap quel tozba, tant que ja /
mes pogue traure la acha del arço
dela sella: e tenia la spasa de sots lo
braç per no perdrela: no podia vol
tar lo cauall: ell mostraua que era
mal destre en les armes. **E** tals cō
aquestes mozen enuergonyts: per
que no saben la p'atica: ni lo estil d'
les armes. **E** apazer del **R**ey: e de
tots los altres sens fer defengo ne
guna mori molt defauenturada /
ment: e no com acavaller. **E** tants
colps li dona **T**irant sobre lo braç:
quel tenia lançat sobre lo coll del
cauall que nol podia alçar. **E** lo
darrer colp que li dona fon sobre
lo cap: que tota la celada li enclo /
ta dins lo cap: que lo cervell li feu
exir per los hulls e per orelles e cay

que mort del cauall. **E** Tirāt ab voluntat dels jutges del camp: e dels fels obzirenti la porta del cāp **E** les donzelles qui ja sperauen p rebzel p q̄ hauien vist mort laltre caualler: e ab molta alegria lo reberē e ab molta honoz lo acōpanyaren fins al seu alenjamēt. **E** mpezo **Ti** rant nos volgue desarmar lo cap: per no esser conegut. **E** billas molt be: e tan secretament com pogue se meicla ab los altres cauallers. **E** de son mala sozt dix lo hermita de / morir axi tres cauallers. **E** lejam lo quart quina si feu.

capitol. lxxiii.

Com Tirant venge lo quart caualler.

Senyoz la senyozia / vostra deu saber: que aq̄sta batailla se ha / uia deser apeu: e lo dia assignat els eutrarē los dos en la lica present lo **Key** e la **Keyna** los jutges del cāp: e tots los grans senyozs que en la cort eren: e com baceren se molt ferament: e vengueren se abraçar: e perforça lo hu e laltre leixaren caure les aches: e tiratē les dagues: car deles espases no sen podien seruir tan abraçats stauen: taillaren se les cordes de seda ab q̄ los baginets stauē ligats. **Com** dix lo hermita: e tan poch sap **Tirant** e los altres: q̄ ab seda agen aliguar lo baginet. **E** ab ques pot ligar mi loz dix **Diabebus**: si deu vos done lingua vida en aquest mon: e para dis en laltre. **Mon** fill dix lo hermi

ta en lo temps de mon jouent: no que yo haja acostumar deportar ni deser armes: mas stiguē alguns dies ab vn caualler: qui sabia molt en les armes: e vintu combatre en lica atoravltrança: ell foza mort da quella volta sino fos estat lo cozdo de seda que portaua. **E** ara vos dire mon fill com se deu fer: **E** zeneu fil de ferre de aquell que posen en les lāties: q̄s doblegua afores partí e cobziulo tot de seda, amanera de cozdo: e perforz quel ligueu rostēps presta es doblegua en aquella part quel volreu: e sil volen taillar no po de: la seda portē taillar: mas no lo ferro: e aquest es bō secret en les armes. **Ara** vejam la fi dela batailla sius plaura. **Sēyoz** dire ala senyozia vostra que stāt ells axi abraçats e los cozdonz dels baciēts taillats donaren se molts colps lo hu alaltre: e los dos caygueren en terra: e leuaren se com a valents cauallers: e tan prest com foze de pens toznaren les dagues en les bahines: e tiraren les espases: e toznaren ala batailla molt aspza e cruel: que lo caualler tenia grā desesperacio per los tres jermans darmes que li haviē mortz: e febia molt gran lfoz. **E** **Tirant** se esforçaua per no perdre lo violari: que tantes armes febien los dos cauallers que tots los miradors nestauē admirats: e prēgue ren plaer q̄ tal batailla no vingues asi perque negu dells no moris. **E** toznaren se altra volta abraçar: e a guere allāçar les espases e venir ales dagues: e puch be dir seyor q̄ negu dells. ii. cauallers no fō nafat en lo coz: sino en lo coll: hi en lo cap da

uall lo bacinet : perço com lo baci /
net staua fluix posauen les dagues
deus la falda del bacinet: e alli se fe
rien malament : apres tornaren a
caure altra volta : e lo caualler poz
taua lo arnes de les cames d paper
engrutat cubert de fulla d'argent :
q̄ propiament paria arnes de cama
e de cuca: e de part d'erras portaua
cuyro de bou clauat ab lo peto: e a
naua molt lauger que tenia molt
gran auantatge: Empero ab la va
lentia que tenien : los dos se torna
ren a leuar altra volta : e tornaren
a fer armes: mas estauen molt em
pedits lo hu e laltre : que nos podi
en dar tants colps com aguereu p
los bacinets que tenien desligats
quels tornaua la vista: que nos po
dien be veure : empero lo caualler
tant se estregne ab Tirant quel
feu caure en terra : e Tirant lo tin
gue tan fort abraçat al caure quel a
gue a seguir: e los dos cayguere en
terra. E Tirant dona tan grã colp
en terra del cap : q̄ lo bacinet li for /
ti tres passes luny : e trobas mes
lauger que de primer: e per temoz
de morir feu son poder de leuar se
ans que laltre: e son li be mester : q̄
com Tirant son de pens laltre
tenia les mans : e genolls en terra
per leuar se. E Tirant qui son mes
prest leuat : e veu laltre qui staua ja
per alçar se: donali ab les mans grã
enpèra : e feu lo caure de laltre part
e tenial tant apzop que nol leixaua
meneiar : posali los genolls sobre
lo coze per volerli leuar lo bacinet
Lo caualler qui en terra estaua sen
ti que Tirant li tenia los genolls

endret dels pits : volta tot lo coze
e lo arnes de Tirant ab lo arnes
de laltre alenegua: que Tirant nos
pogue tenir e caygue alaltre part :
e los dos treballaren qual primer
se leuaria. La for e fortuna volgue
ajudar a Tirant: perço com lo ba
cinet li era caygut trobas molt mes
lauger quel altre: e leuas mes presta
ment quel valgue molt. Senyoz
yo tinch compassio dela mozt de
aquests quatre cauallers germans
darms com axi moztren: e aquest
james se volgue dar per vengut : si
no que volgue moztir martre dar /
mes. E senyoz Tirant ha agut de
grans ventures: perque es molt de
ltre en les armes e mes te giny que
no forga: la majo virtut que te es
que li dura molt lo Ale: que si com
bat del mati al vespre: e stigua to /
stemp armat james se pert per ale
Aqueica es la principal virtut quel
caualler pot haure dix lo hermita
qui ha deser armes. Elejam vosal /
tres cauallers qui sou jounes : e
sabents en lo exercici de les armes :
qualst marieu mes: esser for : e no
destre ni ginyos : o molt destre : e
e ginyos: e no for. Entre aquells
cauallers que alli eren ague de mol
tes opinjons . Apres los dix : que
voltrieu mes: entrar en batalla con
cordada equalment armats aca
uall spasa sens sperons : o sperons
sens spasa : e que artus aguesseu a /
combatre : e dix vos certament
que yo he vist fer tals batailles .
Encara yon viu fer vna altra ba /
talla dauant lo Duch de Mila:
e son mes en electio de dos caual

lers ques volíe mal : a cauall lo hu e laltre apeu armats egualmèr ab armes defèsiues. Lo de cauall poz taua spala sola lens altres armes offensiues. E lo de peu portaua lã ça ab vn punyal: qual de aquestes eligirien si requests ne fossen. Ara deixem ago dix lo hermita ha **Di**afebus : digau me **T**irãt si ha fet altres caualleries en aquest honozof pas de armes a tota vltança. **S**enyoz yous ho dire dix **Di**afebus. **A**pres que aqueste. iiii. cauallers foren moztos vègue vn caualler q̄s nomenaua **E**ila fermola molt valerisim caualler: e natural de **S**co cia : vn dia stant en la cozt en pien cia del **R**ey e dela **R**eyna dix ha **T**irant les següents paraules.

capitol.lxxiiii.

Lom vn caualler nomenat **E**ila fermola requeri de batailla a **T**irant.

Caualler virtuos: la vostra melita fama resplandeix per tot lo mo de molta bõdat egẽtlea. E yo ho int aquella so vègut dela mia terra dei xant lo seruir de mon **R**ey e senyoz aquell qui senyozia la **S**co cia : e la causa dela mia venguda es per quãt yo departint vn dia per mos peccats ab vna senyoz: q̄ te la mia aia catiua : nom volgue admetre mia demanda ni pendzem amerge sino que ab crueltat me dix : que ia mes me parlaria : fins atant yo a

gues combatut e vengut en camp clos atora vltança aquell caualler qui tanta glozia en aquest mon ha uia sabuda guanyar. E per ço com vos **T**irant sou aquell : a qui ma senyoz me remet: vos requir p lo orde que hauen rebut de caualleria quez vullau admetre la mia demã da a tota vltança: ha cauall ab bacinet sens careta : les altres armes vos deuissau en la manera que ben vist vos sia: que puix yo he deuissat la vna part: que vos deuissen laltra: e agous haure molta gracia. **N**o tarda responde **T**irant en mane ra de semblans paraules. **L** caualler ami par q̄ vostra demãda es mes voluntaria que de necessitat : e con sellvos que la leixeu per atemps de necessitat: car batailla atora vltança es fort: e de mala digestio : e per quant yo no so la de ma persona : que les nafres que tinc no ion be guarides: que per vostra bondat e gẽtleia serqueu altre caualler : dels quals trobareu en aquesta prospera cozt tants e de tanta virtut que contentaran ha tot lo vostre delig **S**e pozia esser lo que vos dieu dix lo caualler: mas que puch fer q̄ ma senyoz nos cõrta si nom cõbat ab vos: e altri no vull sino a vos: e si p temoz de mozt stau de no combatre ab mi: agi dauãt la magestat del senyoz rey vos offir dar vos vna peça de arnes de auãtatge: puix no sia la espasa. **Y**o p salut dela vostra piona me volia scusar de no venir abatailla ab vos dix **T**irant : pero puix tant men forçau : e men requeriu : no voltia pensassen los bons

cauallers que per couardia ho let /
re deser : yo só content ab la ajuda
dela diuina bondat delurar vos : e
accepte vostra bataylla e requesta :
e puy haueu comegat de deuilar la
vna part deles armes yous done li
bertat iacsa ami perangua: q̄ vos
les deuiseu totes a tot val vostre :
Dela peça d'arnes que offertieu do
nar yo nola acceptaria : e parme q̄
en lo vostre parlar que trementina
bullenta nous ha tocar . Ara puy
som conçoordes de nostra bataylla
dir lo caualler: vos Tirant me ha
ueu aiutar e fer sagrument aq̄ en p̄
sencia dela magestat del seyo: i Rey
e dela senyora Reyne: e dels bons
cauallers q̄ aq̄ son : de no acceptar
requesta de negun altre caualler ne
fer armes negunes: perço que lau /
geramēt se poria seguir esser nafat
o alefiat de algu de vostres mem
bres: e la bataylla per vos accepta
da no pogues venir en aq̄lla si per
mi tāt desfiada. E tirant en presen
cia de tots feu lo iurament . E dat
compliment a tot: lo caualler pres
comiat del Rey: e del Reyne: e de
tots los dela cort : e tornassen en
Scocia : e supplica ala Reyne de
Scocia fos de la mierzge que li vol
gues asegurar lo camp: e deixar ve
nir la bataylla a si segons era cōcoz
dada entre ells. E la Reyne gra /
ciosamēt loy atorgua de tenirli lo
camp segur dins quatre meles aps
que la citacio fos presentada : perq̄
Tirant hagues prou temps de es
ser guarit. Senyoz Tirant trames
aquell seruidoꝝ seu qui tant de tēps
lo hauiā seruit e sabia en sos secrets

mes que tot altre: e trames lo a ca
sa de son pare e mare perque li falli
en los diners per posar se en orde
deles coses necessaries per anar en
Scocia per fer la bataylla: e cō son
al port de dob la per passar la mar:
troba alli tots los seruidoꝝ dels.iiii.
cauallers que Tirant hauiā mozt
qui stauen esperant vna nau qui p̄
sament deuia partir per passar en
la terra ferma . L'om se foren tots
recullits lo seruidoꝝ de Tirant pres
amistar ab los altres: e parlāt dela
quatre cauallers moztz sabe coz lo
hu era Rey de Frisa: e laltre sō ger
ma lo Rey de Apollonia: stigue
molt admirat: e pres molt gran al
teracio per la mozt del Rey de Fri
sa qui era son senyoz natural: e co /
mença afer gran dol lamentancie
dela sua desauentura: e ab lagremes
que dels seus hulls abundants coz
rien ab veu piadola plozant dehia
O trist e desauenturat de mi: e qui
na mala sozt ma portat: que ab au
da mia se sia armat caualler qui ha
ia mozt ha mon senyoz natural:
be es stada mala sozt mia: que atal
caualler yo hagues a seruit . O for
tuna: e perque has permes que vn
tan excellēt senyoz com era lo Rey
de Frisa mon senyoz: que vassall seu
ignocent de tal culpa sia stat partici
pant en la sua mozt dolozosa . Aq̄
stes e altres semblants paraules a
dolozides : e de molta compassio
dehia lo seruidoꝝ de Tirant quis
nomenaua Mal donat: q̄ tots los
qui eren en la nau stauē admirats
deles grans lamentacions que /
aquest pobze de gentilom fehia :

e dura tant q̄ peruēgue a notícia de aq̄ll caualler ançia q̄ era maior doz dels. iiii. cauallers morts: qui staua dins la nau tancat en vna cambra plozant la desauentura. E ixque de la càbra ab tot sòn dol e aparta lo seruidoꝝ de Tirant a vna parte p̄ gual molt quelí digues de q̄ fechia tant streu dol. Senyoz dix lo gentilom yo so valall del Rey de Frisa e tinch pare e mare en la sua terra: e de molt poca edat ixc̄ del seu regne: passí per ma sozt e per ma desauentura en Oreranya: trobim en seruitur de aquest caualler: q̄ nunca iames yo lagues cõ egut per causa de yo ajudar lo ha armar: e fer les banderes les sobze vestes: e fer pintar los scuts e totes les coses necesaries per ala batalla desegual: que vn caualler sol agues afer morir dos Reys e dos Duchs: en speci al amon senyoz natural: aquesta es la dolor que mes me attribula: com pens que ab engan ho ha fet. Lo caualler ançia com veu axí parlat lo gentilom posal dins la sua cambra: e volgue saber tot lo fet com e ra passat: e en auer hoit tot lo que aquell dehia dixli: amich pch vos que si amau a vostre seyoꝝ natural queus ne aneu ab mi: leixau lo seruey de Tirant. E lo gentilom per la fealtat: amoz: e volucat que tenia ala patria don era natural deixa de anar en Oreranya. Com foren en la terra ferma: anasé ab lo caualler: empero ague vn home pagal be q̄ porta les lretres de Tirant en Oreranya. Com lo caualler ab lo criat de Tirant foren atribats en la maior ciutat de Frisa trobaré tots los

de la ciutat: e del regne molt ado / lozits per la mort de llur Rey e se nyoz. E per la relacio de aq̄ll e del caualler ançia vengue lo cars a notícia de vn caualler: qui hauiá nom Izirielayson de muntalba: lo qual venia de natura de gigãts: qui era de molt gran statura: molt fozt: e animos mes que tot altre: e certament era vn valentissim caualler. Lo qual dix en presència de tots q̄ aquest fet no passaria sens condigna punició del mal caualler Tirant e prestament ordena vna letra: e pres vn Rey d'armes q̄ hauiá nom Floz de caualleria: e vna donzella q̄ ana per parlar: e lo Rey d'armes per obzar: posarense dins vna nau e ben acompanyats passaré en Anglaterra. Lo foren dauant lo Rey de Anglaterra la Donzella ab veu sfozçada cridant dix.

capítol. lxxv.

Com Tirant fon reptat de cars de tracio per vna donzella en presència del Rey.

Rey prudentissim e de gran excellècia: yo so vèguda aq̄ dauant la magestat tua per posar clam e demanda contra vn falç e reprouat caualler: q̄s fa nomenar Tirant lo blãch e los seus actes son ben negres: e si aq̄ es vingua auant: que yo li dire com ell ab gran tracio e maldat: e

ab armes dissimulades e de grã en gan ha moztas ab les lues fallès / mans a dos Reyys: e dos Duchs: e aço no havn mes complir. Com pot esser donzella dix lo Rey lo q̄ vos dieu: que Tirant ha p̄zop dun any que es en la mia cozt: que no he vist ni sabut q̄ tals coïes ell hata fetes com vos lo incriminau en spe cial de cars de tragio. Eren alli al guns parèts de Tirant que y volie satisfir. E lo Rey dix que callasien: que no permetria que negu hi par las puix. Tirant era alli quel feïen venir: que ell volia saber aquest cari de tragio com passava. E p̄stamèc ho anaren adir a Tirant: lo qual trobaren que encara stava en lo lit que nosera leuat: car per causa dela molta sançh q̄ auia perduda: e per les nafres que encara no eren ben guarides nos leuava masia mari: per donar repos al cozt: e per ço ell nos troba ab lo Rey en aquella ho ra que anava ahoïr misia. E digue renli que vna donzella era vèguda dauant lo Rey e la Reyna: quil rep taua de tragio. Da sãcta maria val dix Tirant: iames en tota la mia vida pensí fer cars de tragio: com se pot fer que aquesta donzella sia vè guda tã mal informada contra to taveritat en posarme tan leig crim e molt p̄reit fon vestit sens acabar se de coztar: e feu se dar vn manto tot brodat de perles e dorfebreria per ço cozt li hantè dit que venia ab la donzella vn Rey darmes: e ab cuytats passos ana hon lo Rey e ra: qui le sperava ala porta dela sgle sia: e ab animo sfozcat de caualler

fen p̄ncipi atal parlar.

capitol .lxxvi.

Com Tirant se scusa de parau la del cars de tragio en p̄sencia del Rey: e accepta la letra de batalla tramesa per Izirielayson de munta ba.

Enyoz qui es lo qui mincrimina de cars de tragio: yo so açt per defèdre mō dret ma honoz: e fama. La donzella se acostà aell: e cone gue que era Tirant lo blanch: e dix li. Traydoz e mal caualler de se / gual en lozde de caualleria: scampa doz dela sançh real: qui ab armes falsificades e de engan: has moztas ab les lues p̄pries mans cruels a dos Duchs: e dos germãs Reyys lo hu de Frisa: e laltre de Apolonia: e de tals moztis nor pots scusar sens grã nota e punccio cruel en la tua reprovada persona. Parla lo Rey e dix: donzella si deu me salue la vida: yo no se ni he conegut que Reyys sienvèguts en mon Regne ne menys en ma cozt. E com seny oz no es la magestat vostra en re / cozt pochos dies ha dix la donzella de quatre cauallers germans dar mes que no volien parlar: e porta nen ab ells quatre leons coronats. Si dix lo Rey hem recorda: mas sobze nostra fe real iames dells po gui saber qui eren ni del qual terra que si yo agues sabut que eren Reyys: y en ma cozt fossen veuguts:

tames aguera consentit que aguel
sen fetes armes voluntaries a tota
vltraga: perço cõ lo perill es molt
gran: e no deu esser donat a lk ey
fer armes voluntaries en special a
totavltraga: si eren necessaries grã
raho seria: mas vos puch dir ab to
ta veritat q̄ tames ho sabi. E igau
me donzella qui eren los Duches.
Senyoz yous ho dire: lo hu dells
era lo Duch de burgunya: lo qual
vengue agi a vostra altesa per em
baixadoz del lk ey de França. De
so en recozt dell dix lo lk ey: e mes
molt enuig la sua mort. E laltre q̄
era. Dix la dõzella fill era del Em
peradoz de Salamãya: Y era duch
de bauera. E lo traydoz de Tirãt
ab engan: e maldat los ha morts
a tots. iiii. ab aquelles mãs de mal
caualler q̄ tames perdonè la mort
anegu. Tirãt no pogue mes com
portar que parlas: sino q̄ ab grã ira
dix: Dõzella no tinch altra doloz
en auest mon: sino com sou dona
car si fossen caualler axi com sou dõ
zella yous ne fera anar ab les mãs
al cap plozãt: empero yo pzequare
ala mia anima que nos vulla gens
alterar deles paraules vils: e deso /
nestes que deixavostre vil boca tre
car en lo vostre mal parlar yo noy
pert res: com sabuda cosa es q̄ tot
leffozḡ deles dones es en la lengua
empero si agi es aqueix caualler q̄s
fa nomenar lzirielayson de mun /
talba: e ell diu de mi lo q̄ vos auen
dit dauant mon senyoz lo lk ey: po
ria esser ab la ajuda de nostre sēyoz
deu yol fare anar hon he trames
los altres en breu temps: donzella
yo pzech per gentilea, vos aregleu

en vostre parlar: e descau fet als ca
uallers aqui toca aquest fet. Apzel
se gira Tirãt deuers los cauallers
e dix. Si yo he morts los quatre
cauallers: heu fet axi com fer devia
sens engã negã ni millozia darmes
empero la magestat del sēyoz lk ey
es agi qui ha vistes fer les armes e
los iutges del camp: e tots los no
bles cauallers pozã ne fer verdader
testimoni: e yom vull forsmetre de
storne en iubi dauant la magestat
del senyoz lk ey: e deles iutges del
camp. Com lo lk ey lo veu parlar
axi iustificadament ne fon molt cõ
tent: e no meyns los iutges del cãp
E tots digueren que Tirãt era
valentissim caualler: e molt discret
Noides per lo lk ey darmes Floz
de cavalleria les paraules de Ti /
rant acostas a ell: e en pzeferencia de
tots presentali la letra de lzirielay /
son de mütalba. Tirãt li feu la se
guent resposta: lk ey darmes per
ton offici est tengut dar: e pzeferar
letres de batailla: e cõcordar caual
lers e gentils homens si request ne
sou: axi en batailles necessaries com
voluntaries: e perquant auenguades
es duprosa la execucio: yo danãt la
magestat del senyoz lk ey: y dela se
nyoza Ifeyna: y en pzeferencia de tot
los altres yo accepte la letra: o re /
questa si es de batailla a tota vltrã
ga: e si es armes zetretes ni civils: o
fos per altra cosa: yo mature acozt
Tirãt pze la letra: e donala a hu
qui sapia molt be legir: e en pzefer
cia de tots fon lesta: la qual era del
tenoz seguent.

capitol .lxxvii.

Letra de batalla tramada per Liric
iayfó de muntalba a Tirat lo blach

A los Tirat lo blach
mes cruel que Leo
fameiant falsifica /
doz: y scampadoz de
la sach real: de adlls
benaenturats cauallers: mon se
nyor lo Rey de Frisa: e lo Rey /
de Apollonia ab armes falses: e di
simulades entre cauallers ó honoz
no acostumades portar: e perquāt
vos sou desegual caualler: e p mes
propi parlar traydoz falsificat en
armes: y en tot lo q de honoz es: e
yo auent noticia dela vostra gran
maldat: per be que lo cert quen se
re blasmat p molts bons cauallers
que atanvil e desordenada persona
e traydoza yo haia admesa per cō
panyia de entrar dins liza en camp
clos a tota vltanxa: com si fos de
persona en libertat posada: atora
ma requesta vos combatre a hus
e costum de franxa: heus do poder
de diuisar les armes: e vostra respo
sta sperare per spay de. xxv. dies a
pres que^o sera presentada: dela qual
stare arelacio de Floz de caualleria
Rey darmes: e si per temoz de mi
acceptar no la gosareu: siau cert yo
us reueriare les armes heus penja
re cap auall segons de traydoz se p
tany: e p totes les cortz dels grans
senyors yo hire mostrant la gran
tragio que feta auen en les persones
de aquests dos Reys: e sera noti /
ficat acots aquells qui saber hovol
ran: escrita: e sots escrita dela mia ma
sagellada de mes armes propies:
e partida per. A. D. L. Dada en
la Ciutat de Frisa a. ii. de Juliol.
Liricelayson de muntalba.

capitol. lxxviii.

Com lo Rey de Anglaterra a
na ab tots los stats ala Iglesia de
sanct jordi per solemnizar nouelles
obseques als dos Reys: e als dos
Duchs

Qom Tirant a que fe
ta legir la letra: veu
lo cōengut en aquel
la dix al Rey. Seny
oz calcuna cosave en
son temps: de veu la magestat vo
stra com aquest caualler me incri /
mina de cars detragio: yo men de
fendze fins ala mort: e fidez la mta
mort per ben splotada si james yo
consenti ni ginyi mal negu per als
quatre cauallers. De som certs dix
lo Rey que vostra honoz es salva
empero puix lo cars les seguit anez
ala Iglesia del senyor sanct jordi: e
hoyrem aqui la missa: e faremlos
la honoz que ells son mereixedozs
puix sabez que son Reys coronats
Los jorges del camp diguerē que
era molta rabo que acts deua fer:
lo Rey e la reyna ab tots los stats
hi anaren. Dix Tirant: senyor yo
requir ala magestat vostra e als jut
ges del camp me cūplau de justici
a: puix los Reys son stats morts
per mi ligitamente: ab tota veritat:
sens engan frau nj decepcio puix la
magestat vostra los vol traure de
aquella sepultura hon esta: e posar
en altra: amí par segons les ordina
cions per la altra vostra: e per los
jorges del camp es stat ordonat: yo
dech anar armat apres dells: fins
sien dins en laltra sepultura: e ago
h. i

senyoz requir per saluar mon dret:
perço com de justicia fer se deu. Lo
Rex tingue son consell ab los ju-
ges del camp e ab altres cauallers
e tots concordarē segons les ordi-
nacions que eren fades fetes. Ti-
rant demanaua gran rahon. Dixi
lo Pringep de Wales: e be volem el
ser farr de honoz. Tirant lo blach
e no cōtrentau de hauerlos moztz
que encara volem auer mes dells.
Senyoz dix Tirant lo perill deles
armes es tan grā: e tanta sanchs es
exda dela mia persona: que a cascu
na part quem gire totam dol: e si
ells aguessen agut de mi lo que yo
he agut dells: ella agueren fet altra
mēt de mislo que yo no he fet ells
e perço aquesta honoz no la leixa /
ria p res: que no la rebes segons es
ordenat per stil e practica darmes:
Tirant prestament se ana armar:
e ab tot son stat de donzelles e ca-
uallers entra per la Iglesia de sanct
jordj ab molts mistres: rōpetes: e
rābozios: R exs darmes: arauts: e
porlanāts: e ell tot armat en blach
ab la spada nua en la ma. Lo Rex
e la Reyna ab tots los stats qui ja
eren en la Iglesia: acostarense tots a
la tomba: o vas hon los quatre ca-
uallers stauē: cascu en sa caixa molt
clofes: e enpugntades: e de tots
los altres ho hauien fet axi perque
si los parents los volguessen por-
tar en llur terra queu poguessen fer
Tirant ab la spada dona grans
colps sobze la tomba: e dix: irquen
los R exs qui agi jauhē adormits
Prestamēt los mistres dila iusticia
obrirē la tōba e tragneren les dues
caixes dls R exs: e p manamēt del

Rex les posarē en mig delā Iglesia
hon auia fetes aparellar .ii. grās e
altes tombes ab molt richs dzaps
de bzocat per terra e les tombes cu-
berres: e aqui fozen posats los dos
R exs: e fon los feta la major ho-
noz que fer pogueren ab totes jaq̄
les ceremonjes que a R exs son a
costumades de fer. Apres lo Rex
los feu fer vna molt bella tomba d
lignuz aloz obrada molt artificial
mēt: e sobze la tomba vn bell taber-
nacle: e feu hi pitar les armes dels
dos R exs: e sobze aquestes armes
stauen pintades les armes de Ti-
rant: e en tozn del tabernacle hauiā
letres doz: que deyen. Axi jahen lo
Rex de Apollonia: e lo Rex de
Frifa germana: qui eren R exs co-
ronats: qui moztren com a valen-
tissims cauallers marctz darmes:
per mans de aquell virtuos caual-
ler Tirāt lo blach. E com la tom-
ba fon feta lo Rex los hi feu posar
dins. Loz les obseques dls R exs
fozen acabades: lo Rex e la Reyna
na sen toznaren. E Tirant en mig
de tots los stats: e ab molta de ho-
noz fon acompanyat al seu aleuja-
ment: e tan prest com se fon delar /
mat se pres afer resposta ala letra
que lo Rex darmes li hauia porta-
da: lo principi dela qual fon en stil
de semblants paraules.

capitol.lxxix.

R esposta ala letra de batalla p
Tirant lo blach.

Trielayson de mun
talba vostra letra he
rebuda p Floz de ca
ualleria Rey darmes
partida p. A. D. L.

scrita: e sots escrita de vostra ma ab
sagell enpremada de vostres ar
mes: la qual conte paraules vils e
desonestes: e parme que no stan be
tals rahons en boca de cauallervo
lent mostrar ala gent ab paraules
colozades venjar la mort dels dos
Reys: e si vos tinguesseu tal desig
com mostrau auer: nom deuieu
scriture sino vos venir agi puig sabi
eu que yo era en la cort del senyoz
Rey de Anglaterra: empero ca /
uallers hia que mes amen gercar
que trobar: dient que yo ab armes
falses e dissimulades hauria mort
los dos Reys e ab tragio en temps
mesclada. Dich que mentiu: e me
tieu tantes veguades com ho di
reu: yols he morts com acaualler
dins cap clos ab aquelles propies
armes per ells deuifades: axi offen
siues com defelives: e si per la victo
ria per nostre senyoz ami dada: e
les mies mans an sabut guanyat
lo preu: e la honoz dauat la mage
stat del serenissim Rey de Angla
terra: e dels jorges del camp: com
acauallers obzant enuers ells no
conexer: ni sabet qui eren: la mort
axi be era presta per ami com per
aells: e si los magnifichs jorges del
camp seran requests per vos: o p
altri trobareu ab tota veritat venie
armat contra mi ab armes iniu /
stes: no de cauallers qui ab empre
sa feta venen portant en les cames
de paper engrutat argent pellat: e

altres coses les quals no cur dir: e
lo cars per vos ami posat ma la /
met defensant mon dret honoz: hi
fama: lo content ab la ajuda de no
stre senyoz de u: e dela sacranissima
mare sua senyora nostra: e del be /
nauenturat caualler mon senyoz
sancet jordi: vostra requesta acota
vitranga abus: e acostum del real
me de Franca acceptar: e per lo car
rech per vos ami dat: justicia ami p
tangua: deuie fer la baraila no aca
uall pque no diguesseu que ab mil
lozia de cauall vos agues mort: o
vengut: mas apeu ab acha de .vii.
palms sens croxet ne falsa maestri
a: tal com es acostumat de portar
en liga: spala d quatre palms mig
del pom fins ala punta: punyals d
dos palms e mig: pregant vos no
mescriuissieu mes: car no rebzta p
letra vtra: sino q vingau psonalmet
e no ab procurador: e asegur vos q
no tidreu treball d anar p les cortz
dels grans senyozs: ni de reuerlar
armes: e de moltes altres desone /
stats que son exides de aqueixa fal
sa boca sots escrita dela mia ma ab
lo sagell deles mies armes enpre
mada: partida per. A. D. L. en la
Ciutat de Londres: feta a. xiii. de
Juliol.

Tirant lo blanch.

capitol. lxxx.

Lom lo Rey darmes: e la don
zella sen tornaren ab la resposta de
Tirant.

b. ii.

L dia apres que lo Rey darmes presenta la letra a Tirant ague la resposta: e pstantament parti ab la donzella: e apleguats que foren en la terra ferma: prestament sabe Lzrielayson de mutualba com lo Rey darmes venia ab bona resposta: de senpacha de posarse en orde de totes les coses necessaries: com lo Rey darmes e la donzella foren apleguats legi la resposta: e lo dia seguent pres comiat de tots los parents: e pareres: e parti dela sua terra molt be acompanyat: e lo Rey darmes sen torna ab ell: camina tant per ses jornades per terra e per mar: fins que son dauant lo Rey de Anglaterra: com ague feta reuerencia al Rey e ala Reyna demana qual era Tirant: e per lo Rey darmes q vestia lo mato que Tirant li auia dat coz li presenta la letra stimauè que valia passats .iiii. milia scuts. E lo Rey darmes li dix. Seyor aqst es lo qm dona aqst mato q porre: e en aqst doni la vra letra: e aqst la accepta hem feu resposta. Lzrielayson ana vn poch deners Tirant. E tan be Tirant ana deners ell: e abraçarense: mas no ab bona voluntat. Parla lo caualler e dix Tirant puic som concordades de nostra batailla per mi requesta e p vos acceptada supliquem al senyor Rey: o a quels quis han deser: que esta nit ho per lo mati nos posen dins lo camp: e deixen complir nostres armes. Molt lo content dix Tirant e pso per la ma sinestra e posal ala part dreta. Com foren dauant lo

Rey graciosament los dos lo supplicaren que fos de la merce que en aqll dia ells poguessen entrar dins lo camp. Simi par dix lo Rey que no es raho: pgo com vos veniu ara de cami: e si altra cosa li esdeuenia podia dir la gent per canisament del treball del camivos seria vègut: em pero vinguen los jutges: e vèguts diguerè que per res fer nos podia: coz lo dia passat era dat per entrar dins camp clos: e forçar li couenia desperar fins en aquella jornada. Dix lo caualler Lzrielayson: yo fora molt contet que ara yo pogues executar lo perq lo vègut: mes que sim donassen vn regne. Per còrentat vostra voluntat dix Tirant volria eiser ja dins la liga. Lo Rey li feu molta hono: e tots los dela cort. E lo princep de Gales lo aua uoria molt p ferne enuig a Tirant pergo com li hauia mort lo Ella: e e perque auia combatuts los .iiii. cauallers: que ell ab altres los voli en combatre: e lo princep sercaua li totes les coses que dan y desonor linpogues venir. Lo seguet dia Lzrielayson supplica al princep de Gales que anassen ala sepultura dels dos Reys que ell volia veure si res hi fallia. E lo princep per contentarlo son content de anar. Com lo caualler ven la sepultura stigue mirant: e ven los .iiii. scuts dels .iiii. cauallers: e sobre aqlls ven los altres .iiii. scuts de Tirant: los quals auia allí fets posar com auia venut acalcun caualler: prenia lo seu scut e aqll del caualler que auia venut: e deco tintment los feua portar ala sglesia de sanct jordi: e comanauals al prior

dela Iglesia per aquāt ell tornas en
la terra los fcs posar en la sua capel
la per auer aquella mūdana gloria
Izirielayson conegue prestamēt les
armes de son senyoz: e del Rey de
Apollonia: e dels Duchs lança
dels seus hulls abundants lagre /
mes: e ab grans crits se llaēntaua
dela mort de son Rey e senyor: e
tanta fon la dolor que ague dela
mort de son senyoz: que cuytada /
mēt ana per despenjarlos scuts de
Tirant: e tant era gran que ab la
ma hi basta: e pres los ab gran ira
e lançals per terra: e los altres leira
allí penjats: e anant axí plozāt veu
en lo tabernacle les armes de son
senyoz pintades: e sobre aquelles
les armes de Tirāt: e ab lo cap hi
dona de tan grans colps: que qua
li mig esmortit lon leua lo Príncep
e los altres que allí eren: com fon
recoznar obri lo tabernacle: e veu
son ienyoz en lo punt que staua: ps
lin tanta de dolor mesclada ab stre
ma ira que la fel li iclata: e aquí de
continent mozi. E certament seny
or si ell no fos mort en la forma q̄
mozi: no seculaua vna mala jozna
da: car sabuda la noua per Tirant
del gran vltatge que lo caualler li
auia fet en los scuts: prestamēt nos
fom armats. ccc. homens tots ab
arnes blanch ab Tirant: e lo Prí
ncep forçadament tenia de ajudar a
Izirielayson: e axís foza mesclada
tota la gent quey foza moza e na
frada molta gent devna part e dal
tra: e segons senyoz que he hoit re
citar aquest Izirielayson era molt a
mat e fauozit per lo Rey qui era d̄
Frísia: e li auia dat molt de los b̄s

e vltra aço lo auia fet vífey de tota
la terra: e aquest tenia vn altre ger
ma que no era menys asauozit del
Rey de Apollonia: e lo vn germa
staua ab lo vn Rey: e laltre staua
ab laltre. E com lo germa de Iziri
elayson sabe que son germa era po
sat en gatge de batalla per venjar
lamort dels dos Reys: ab molta
dolor e congoixa se parti de Apol
lonia per anar hon era son germa
cō fon en Frísia demana de son ger
ma: e sabe noua certa com poch
dies auia que era passat en Angla
terra per combates ab Tirant lo
blanch: e iens altre deliber parti p
anar ala mar: com fon arribat al
port: troba los seruidors de son
germa que li recitaren lo cars de sō
germa: aquest ab molt gran fra axí
per la mort dels Reys: com per la
desauentura dela mort de son ger
ma: prestament se embarca: e passa
ala cort del Rey: e ans que li anas
ofer reuerencia volgue anar ala Igle
sia de sanct Jordi: e no troba allí los
scuts: car Tirāt los auia fets por
tar al seu aleujament. Com aquest
caualler veu que noy eren: feu sa o
racio apzes mira la sepultura dels
Reys: e dls Duchs: e lo loch hon
auien posat son germa continua /
mēt lançant dels seus hulls viues
lagremes: lamētantse dela llur grā
desauentura: partis de aquí e ana a
fer reuerēcia al Rey e ala Reyna e d̄
mana p̄stamēt d̄ Tirāt: lo qual en
aq̄ll cars staua plāt ab vnes dames
Com Tirant sabe que aquell ca /
ualler lo demanaua deixa les ra /
hons de les dames: e ana p̄stamēt
h. iiii.

dauant lo Rey. Lo caualler quil
veu feu pñncipi atal parlar.

capitol.lxxxii.

Com Thomas de muntalba re
quirit de batalla a Tirant per ven
jar la mozt dls Reys:e la mozt de
son germa.

Cirant yo so vengut
açi per vejar la mozt
de aquell virtuos ca
ualler Izrielayson de
muntalba germa meu
e per dret d armes refusar nom de
neu: e aquella per aquella requesta
que mon germa vos volia comba
tre:aquella mateixavos combatte
a tota vltiranga sens afegir ne leuar
ne res. Caualler respos Tirant:la
vostra reqsta seria dita voluntaria:
e no necessaria: e tal batalla no au
ria lochs:ne los jutges la leixarenve
nir ala vera si dultranga: parlau de
vostra boca lo que dir dñeu car yo
us asegure si lo pu es honor: quen
beu vos sercu seruit de tot lo que
demanau. Tirant ami par que yo
us he prou dit per venir ala vera
pratica de cauallers: majorment
veus açi la letra,q mon germa vos
feu:e la resposta per vos fera ab la
gell devostres armes sagellada tot
lo que en aquestes lettres se conte a
ultranga vos ho combatte. Estre
nyeu la batalla dix Tirant: nous
posieu per les rames:que tot lo que
dit auen noy basta: car de vostra
propia boca ho auen adir: altra /
ment no acceptariavostre requesta
Yo so persona conjunta a Izrielay

son de muntalba :e sens dir tantes
rondalles : e no abundar en para
les dich: com agran traydoz auen
mozt amon lobiran Rey e senyoz
lo Rey d Frisia:e lo germa lo Rey
de Apollonia : qui graciosament
mauia criat : e p aquest cars de tra
cio vos offir com arequeridoz a vl
tranga executadoza de mozt:no pu
guam fallir lo hu o laltre meidant
hi la mozt del meu bon germa : q
yo tāt amaua : e dona si en ion par
lar. Dix Tirant la concordia dela
batalla yo accepte com adñedor
del cars de tragio pervostre germa
e per vos ami polat:dich que men
tiu per vostra falsa boca: no resta
mes entre nosaltres sino que poseu
vostre garge en poder dels jutges
del camp: perço que si ala jornada
per ells assignada vos fallieu segõs
costuz del realme de França segõs
vostre germa laua requesta : e per
mi acceptada : yo pogues viar de
tots aquells drets pertanyets ade
fenedoz contra requeridoz de tan
leig cars:coz per dos germãs mes
star posat. Lo caualler se leua del
cap lo bonet que portaua. Et Ti /
rant pres vna cadena doz:e posarẽ
ho en poder dels jutges del camp.
Et com aço fon fet los dos caual /
lers se abraçaren es besaren amane
ra de perdo ques fehia lo hu al al
tre sis matauen. Lo dia assignat de
la batalla Tirant per guanyar a
nostre senyor dela part dix al caual
ler pñent lo Rey al entrar dela sgle
sia:yo seria be content si avos pla /
hia entre nosaltres agues pau : a /
moz e bona amistat: e vos que per
donassiu ami: e yo perdoare avos

deles insurtes que vostre germa e vos me auen dites: e aço no pèfeu quen digna p couardia:ans lo pñt per entrar en la batailla ara o tota hoza quels jorges mo manaran:e prometrens de anar apen descalç a la casa sancta de Hierusalem:e star hi vn any e vn día : e fer dir calcun dia .xxx. misses per les animes dels Rey e dels Duchs: q yo de mes mans he morts : e per la mort de vostre germa q noy he res sabut . Aqst caualler era nomenat Thomas de muntalba home de stre / ma força: molt ben proporcionat era tã alt de cors: q tirat scallamèt li pleguaua ala çita : e era molt mes valentísim caualler que Izrelayio son germa . Com lo caualler veu parlar axi a Tirant pèia en si que per temor ho dehia que hauria dil E molts altres cauallers lo volgueren jutgar, per lo que hauria dit: e era tot lo cõtrari: car nou fehia sino per fer alguna satisfaccio dela mort dels .iiii. cauallers. Moltes dones e donzelles digueren a Tirant ques concordas ab Thomas de muntalba : e que no entras en lo camp ab ell : per quant era home lo mes fort : e mes gran que en tota la cristiandat se trobas en aquell tẽps . E Tirant los respos senyores no dupten en res: que si dues voltes era majoz que no es : e fos tan fort coz samisso puix ferro haia en mig dell e de mi: nom fa dupte me faga sobres. Mirau Tirant digueren les senyores no deuen desestimar les cosas q deli se fan stimar : car no voltiem perdesseu lo merit dela fe: e les caualleries e honozs que per

vostre virtut hauen sabudes ate / nyer: se perdesseu totes en vn punt car lo caualler apater de nosaltres te molta valentia : e per ço vos voltiem consellar e pguar: si bonamèt se podia retractar q nos fes aque / sta batailla molt ne seriem acõsolades. Senyores yo he feta la offer ta vn poch carregosa per ami: de aci auant ell sap q la de fer: sta nostre senyor de ma part: e la resta vigua coz venir pugua: yo se be que lo caualler es valentísim e tal fama li fan per lo mon : empero a valentia de negu noy fretura dar testimoni: e moltes voltes se segueix que tal es loat de virtut quen poseheix molt poca: ara danme ligençia que hoza es quem vaia ha armar. Totes a quelles dames se feren venir lo caualler e pguarenlo molt la batailla ceitas ab volutat deles parts. E ja mes lo caualler hi volgue aderir : ans ab molta superbia respos que nõ faria res per elles : ni per psona del mon. Après que lo Rey se fon dinat ala hoza assignada: los caualleres anaren al camp en la seguent forma . Lo Thomas de muntalba anaua a peu tot armat : e portauent .iiii. langes baixes: e en la pme ra langa anaua lo Príncep de Bailes ab molts Duchs que la portauẽ. La segona lãga al costat dret portauen Comtes: e lo Marques del sanct en peyre . La langa del costat sinestre portauen cauallers. La langa detras portauẽ honzats gẽtils homens: e ell anaua en mig de tots: e axi portaren fins ala porta del camp : hon staua vna grant tenda parada : e allil posarẽ : e totes
h.iiii.

los qui lo hausen acompanyat pñ
gueren comiat dell. **E** Tirant ana
ab les .iiii. lāces: empezo no volgue
conientir cauallers porrasen les lā
ges: sino donzelles arotres les .iiii.
pñs dles lāces: les mes belles e mes
galanes: e mes abillades de tota la
cozt: e ell anaua sobzevn bell cauall
tot blāch: ab molts ministres: tro
petes: e cambozinos mostrant grā
alegría. **L**om Tirant fon dins la
sua tēda regracia arotres les dames
la molta honoz que feta li hauien.
E cotes les donzelles se agenolta /
ren en terra: e supplicaren ala diuia
bondat que donas vida: e victoria
a Tirāt. Los fels elts per los jut
ges pñgueren pñmet a **L**omas
de muntalba perço com era reque
rido: posarenlo dins lo camp en
vn petit papallo: que calcu tenia de
geti ala vn costar del camp: e calcu
portaua en la ma vn ventallet per
senyar los .iiii. cārons del camp. **E**
pñs entra Tirant: perço com era
defenedoz: e feu reuerencia al Rey
e ala Reyna: e senya lo cāp: fet aço
calcu en son papallo. **E** lēgueren .ii.
freres del orde de s̄anct Frangelsch
dela ob̄seruança permanamēt dels
jutges: e toznarē a confessār: fet aço
combreguaten ab vn bogi de pa:
car nols darien en aquell cars lo
cozs de ihesu crist. **E** pñs que los
freres foren partits e foza dela līca
vengueren los jutges: e pñgueren
molt al caualler qui era requerido:
volgues perdonar inuries que fe
tes li aguessen: e de aço lo preguaua
lo Rey: e ells. **L**o caualler respos
Senyors molt magnífichs be po
deu venire que no es ara temps ne

hoza que yo hata apardonar la m
juria de mon Rey e senyoz lo Rey
de Frīsa: e del meu germa: e de aquil
qui mauia criat lo Rey de Apollo
nia: e per cosa en lo mon no deica
ria mon clam e demanda: per tot
lo tresoz la glozia e honoz que en a
quest mon yo pogueshauer. **E** ca
ualler diguerē los jutges posau vo
stra libetrat en poder dela mage /
stat del senyoz Rey e de noiātres
jutges del camp: triarem la major
part dela honoz per auos perço cō
sou requerido: e la offensa es devo
stre senyoz natural: del vostre ger
ma: e del Rey qui criat vos hauia
agi som per fer finena de tot. **E** no
tinguam tantes noues dix lo cauall
ler ab gran superbia queu dix: que
la barauilla vull: e nom parleu de cō
cozdia: ni perdo no pot hauer ne
gu de mi: sino q̄ ab la ma mia cruel
e taillāt spala dare mozt nefādis̄ia
ha aquell mal caualler e gran tray
doz. **E** Tirant lo blanch: falsificadoz
de armes entre cauallers d̄ honoz
no acostūades portar en barauilla.
Lom sou tal digueren los jutges: q̄
ab superbia voleu vengre les ba
tailles: no iābeu cō Lucifer ne fon
lāçar del cel: e perde la cadira de be
nauenturança dela glozia eternal:
volent eiser equal ab aquell qui lo
hauia creat: e lo Senyoz qui es hu
mil e piados ple de molta miseri /
cozdia perdona ha aquells qui tāt
de mal li feren: y en la creu lo posā
ren: e agueren fet venir vn pñuere
ab la custodia: e ab lo corpus en la
ma entra dins lo papallo. **E** dixi:
caualler no sies cruel aton senyoz e
creadoz: lo qual ta creat ha ymat

ge e factura sua: puix ell perdoā als
qui mozt li donaren perdona lo /
que bonamēt perdonar deus. Lo
caualler se agenolla com ven lo pre
cios cors de ihesu crist e adoza: a
pres dix senyoz tu perdonist ators
aquells qui mozt te donarē: yo no
perdo ni vull perdonar ha aquell
traydoz reprouat perjur de Tirāt
lo blanch. Los jutges anarē al pa
pallo hon staua Tirant e diguerē
li: si volta perdonar a son contrari.
Dix Tirant haueu parlat ab lo re
queridoz. Digueren ells que si: yo
parlare com adefenedeor dix Tirā
tant: si lo caualler vol batalla: yo
so aq̄ prest: si vol pau p lo semblāt
veja ell qual li par milloz: e mes se
gur per aell que de tot sere yo con
tent. Los jutges vebē la bona rei
posta de Tirant toznaren al caual
ler e diguerenli no saltres lom stats
ab Tirat: e ans offert per part sua
defer tot lo que no saltres jutarem
e perço vos volem toznar apregu
ar que poieu aqueits fets en nostre
poder: e ab ala ajuda de nostre se
nyoz la honor vostra sera ben sal
ua. Quāt me desplaui dix lo caual
ler que voleu tuzmentar al qui tant
tuzmentat sta: prou paraules ha
neu despēs: e coz mes ne direu mes
en va les despēden. Dix lo hu dls
jutges anem nos ne: que en aquest
home cruel no trobariem res que
ō be fos. Partirēse los jutges mal
contents del caualler: e feren tres
railles a cascuna part: e partiren lo
sol segons acostumē de fer: perque
no doas mes en la cara al hu que
al altre. Fer aq̄ los jutgēs pujarē

en son cadafal: e toca vna trōpeta:
e feren c̄yda per tot los quatre can
tons dela liga no fos negu goias
parlar: tolsir: senyalar sors pena de
mozt: e feren fer tres fozques foza
dela liga. Com tot aq̄o son fet La
trompeta toca: leuaren los papal
lons: e poiaren los cauallers en la
primera raila. E los quatre fels
stauen ab lo hu: e los altres quatre
stauen ab laltre: ab vna langa que
dauant acastu deils los temen: los
dos al vn cap: los altres dos al al
tre: aq̄os fa per detenir los cauallers
perque no pzengues mes terra lo
hu que laltre lino que vingua ala
cominal: e portenli la langa endret
del vtre perque no li faça enuig en
la lāga: o acha: ho q̄o que portā en
les mans. Com fozen en la p̄ime
ra raila stigueren per bon ipay: e
torna atocar la trompeta la qual
sta alt al cadafal del Rey o dels
jutges. Com ague tocar lo adolo
rit dix vn Rey darmes. Deixte los
aler por far ion deuer: e passārelos
en la segōa raila: aps vn poch ipay
tozna la trompeta atocar: e passā
renlos en la terçera raila: e lo hu
staua en dret del altre. La terçera
volta que toca la trompeta: dix lo
Rey darmes. Deixa los aler: e los
fels alsarē lens langes sobre lo cap
e leixarenlos anar. E com los fels
agueren leixats: lo caualler satura
e nos mogue. E Tirant que ven
que nos mouia giravn poch al tra
nes del camp: e anauas passeiant.
Coz lo caualler ague stat vn poch
peniant cuyta enuers Tirāt e dixli
girat traydoz. E ell respos tu mēs

e aytot combat yo. Lo combāt fon entre ells molt dur e fort. Empero lo caualler era tan gran: e de tanta forza: que daua los colps tan pode tolos a Tirant: que a cascun colp que li daua li fehia inclinar lo cap ben baix. Com ague durat axi per bon spay la batailla: e al parer de tots Tirant hauia lo pijor fonli forçat de posar se en desfillo: e lo caualler li tozua adonar vn tan fer / colp sobre lo baginet: que los dos genolls li feu ficar en terra. E Tirant axi com staua ab lo vn genoll en terra agenollat tirali vna punta dacha: e donali en lengonal: e na fral: car no portauen bragues de mailla: Tirant se leua prestament e la batailla tozua molt fort entre ells e molt fera entant que lo caualler quis sentia nafrat pensa en portar la batailla prestament asi auent duple nos dellagnas: e tirali vna punta endret dela vista ab tanta força que la bavera del baginet li passia e allí lo enferriga: que la punta dela acha li tocava al coll: e feu li algunes nafres: empo no entraue molt e axi enferrigat lo porta de mig del camp fins aposarli les spatles en la lliga: axil tingue per bon spay: que Tirant no podia moure peu ni ma. E ia ha vist la senyoria vostra senyoz que les batailles com se fan acostum de França: si trahen peu braç: o ma foza dela lliga: si requestes lo jutge de justicia loy ha d'fer taillar: e certamente en aquell cas yo stimaua molt poch la vida de Tirant: e stant axi en la foza del sus dita lo caualler nol podia sotsobrar: perque solta la ma dzeta de

la acha e algali la careta del bac / net: e ab lo coze e ab la ma sinistra tenial fort enferrigat: e com ell veu que li tenia la careta alta ab la manyopa dauali en la cara: e dehi ali a tozgua traydoz la tragio que has feta. Com veu que Tirant no parlaua ni dehia res: e q ab la manyopa no li fehia prou de mal: pensa de llançar la manyopa dela ma: e prestament ho feu: e posali la ma entre la galta e lo baginet: e coz lo tingue molt fort solta l'altra ma dela acha: e lança la manyopa dela ma e posalay en l'altra part entre la galta e la estofa del baginet: e la acha caygue del caualler. Com Tirant se veu desenferrigat: empero staua ben pres alça la sua acha ab la vna ma: e feria en la ma del caualler: aps ab la pūta donali dos ferides e fonli forçat de soltar les mans. E lo caualler trobas sens acha e sens manyopes: e tira la spada. Mas livalia molt poch. Que Tirant vehent se dellure loptal de grās colps ab la acha: e axil feu retraure fins al altre cap de la lliga: e feu li posar les spatles peguades ab lo palench. Com lo caualler se veu en tal punt feu principi ha vn tal parlar.

capitol. lxxxii.

Com Tirant e Thomas de mitalba se combateren: e Tirant fon vengedor.

Trist miserable de mi ses vctura: e be fō trista la hoza del meu naximent: e be es stada gran la mia dela uentura de perdre les manyopes e

la acha lo millor de tot lo que tenia. Ara caualler dix: Tirat vos ma neu i crimiinat de tragio: renungiau al clam: e leixat vos he cobzar les manyopes e la acha e toznarem al tra volta acombarre atora vltraça. Tirant dix lo caualler: si aqueixa gracia vos me feu yo de bon grat renungiare atot lo que volreu. Iste stament: Tirant crida los fels: e p sent ells lo caualler renuncia al claz dela tragio: e donazè al caualler la acha e les manyopes: si be les mäs tenia be nafrades: e la nafra del vè tre quelh fehia gran dan per la molta sançh que perdia. Tirat se adoba la careta del baginet: e posas en mig del camp sperant laltre quant vendria. Com lo caualler ague cobzat ses armes: toznaren ala batall la molt mes brazua que no era stada: e dauensè los colps molt fers sens pietat alguna. E Tirat te aq stavitut que nos pot perdrè jamei per ale: que li dura tant com vol. E laltre caualler axi com era gran e gros tenia molt poch ale: e moltes voltes li fallia: e reposauas sobze la cha per recobzar ale. Tirant conegue lo defalt que laltre tenia: e nol deixaua reposar per ques canissas: laltre per ques dessagnas tenial a noues: vna volta acostantse molt aell: altra sen apartaua: en tant que lo pobze de caualler fehia son gran sforç de dar grans colps tan mozt / tals com podia. Empero ala fi per la sançh que perduda hauia: e per defalliment del ale que no li ajuda ua vengue en punt: que les cames nol podien sostenir. Com Tirant conegue que los colps que lo caual

ler li dana erè molt fluijos: que nauia molt poch sentiment: acostas aell ab la acha altra: e donali sobze lo cap en dzet dela ozella tan gran colp: que tot lo tozba: e toznalin a dar altre que li fon forçat que cay / gues en terra: e dda molt grā colp perque era molt pesat. E pstant Tirant li fon desus algali la careta del baginet: e posali lo punyal en lo hull per matarlo: e dix li: caualler de bona ventura stalua la tua ant ma: e no vullès consentir que vaja atotal perdicio: atozgat per vègut puix ja has renunciat al clam e ala ifamia: que tu e ton germa me hauien posada: e donam per leal e qui ti. Car nostre senyoz qui es coneixè doz de veritats: e vègedor deles batilles: ha vista la mia ignogengia: no mereixent mal en res: mas com acaualler ab tot aquell pill dela mia psona: com era dels Ireyes e dels Duchs ab lo diuinal auxili yo ob tengui victoria dells: e si tu vols fer lo que te dir: yo so cõtent de perdonarte la vida. Puix la fortuna ha permes o vol q axi sia dix lo caualler: yo so content de fer tot lo quem manaras: per deliurat la mia miserable anima dela mozt eterna. Tirant crida als faels: e en pzesencia dells se desdigne del leig cars de tragio que posat li hauia: e als notaris del camp ne feu leuar acte. Apzes Tirant lo leixa: e posas en mig del camp posa los genolls en terra: e feu labors e gracias ala diuina bõ dat: com ab la subuencio sua hauia obresa victoria: e feu pzeincipi a semblant ozacio.

capitol. lxxxiii.

La oracio que feu Tirant a ps que ague venguda la batalla.

O Sacratissima trini /
 tat gloziola adoz te
 genolls ficats besant
 aquesta terra: que axi
 com aquell qui sou
 vn deu vn senyor : vn creador : del
 qual rebem tots benefici : que si
 dada honoz: glozia: e benedictio: a
 ra e en pertostemps amen . **D** ihe
 su chxist saluador e redemptor del
 mon: prech te p la cara amor qns
 has: e per la tua humanitat glozio
 sa: e per la tua preciosa sancio: quem
 guardes de peccat hem portes a /
 bona fi : hem façes participant en
 los meritis ola tua mozt amargola
E faç te senyor ifinides gracies de
 les moltes honozs que mas fetes
 hem faç cascun dia no essentme yo
 mereixedor com yo sia vn gra pec
 cador. Mas per la tua ifinida mise
 ricordia e pietat mas volgut deliu
 rar de aquest perill: e de tots los al
 tres . **P**er q̄t plagia per los meritis
 dela tua sacratissima passio me vul
 les dar victoria contra tots los me
 us enemichs: puiç mas dat e polat
 en lo orde de cavalleria : me façes
 gracia: que puiçca mantenir aquell
 a honoz e glozia tua: e en augment
 dela sancta fe catholica . **E** no per
 meres senyor: que en negun temps
 me pugua linyar de tu perque pu
 gua venir ala fi perque so creat. **D**
 immaculada verge **M**eyna de para
 dis aduocada dels peccadors . **D**
 vera consolacio mia grandissimes
 gracies te façe al teu glozios fill de

la victoria e honoz que he obtesa de aquesta batalla: e de totes les altres. **S**erçe digna nom desenpars en negun temps : perque pugua / loar e beneir lo teu glozios fill : e a tu per tostemps amen.

capitol. lxxxiii:

Com traqueren ab molta ho / noz a Tirant: e donaren sentencia de traydor contra laltre cavaller.

Efnida la orõ tirat se
 leua e ana al rey e als
 jutges: e supplicals lo
 complisen de justicia
E los jutges de uallaren al camp: e
 feren pedze al cavaller: e ab les spat
 les primeres lo feren portar fins /
 ala porta dela lica sens negunes ar
 mes offensiues: e Tirant anava a
 pres dell cara per cara: e Tirat ab
 la espasa alta en la ma. **C**om foren
 ala porta ola lica aturaren aqui lo
 cavaller : e ferenlo desarmar: e acas
 cuna peça de arnes quel i leuaue la
 langauen sobze lo palencho: e calha
 foza de tot lo camp. **C**om fon del
 tot desarmat los jutges donaren
 sentencia donantlo per fals: e desse
 al: de vengut: e de perjur: e de fe me
 tit : ab la esquena que tenia girada
 deuers la porta: e axi areuers lo fe /
 ren erir primer q̄ anegue: e axil poz
 tarè fins ala sglesia de sac̄t jordi: ab
 molts iproperis q̄ los fadrins li fe
 hiè: e Tirat tosteys anava a ps dill
Com foren dins la sglesia vn poz
 sauant pres vn baḡ destany : e ab

aygua molt calenta li dona per lo cap: e per los hulla dient aquest es aquell caualler deloit: e vengut: e fementit. Apres vengue lo Rey ab tots los stats: e dones e donzelles e Tirant ana acavall armat axi coz stava: e acompanyarenlo fins al a partamēt del Rey: allí lo desarmaren les donzelles. E los metges curarenlo: e vestis vn manto de brocat forrat de marte gebelins quel Rey li dona: e feulo sopar ab ell. Apres sopar si feren moltes danges: qui durarē tora la nit fins pzo del dia. Apres senyor que lo caualler uengut fon guarit: mes se afrate en vn monestir dela obseruanga de sanct Frāçesch. Apres poch dies partim ab licēgia del Rey: e anam en Scotia ab Tirant per ferli honor al dia d'la batailla. E p lo Rey de Scotia: e per la Reyna nos fon feta molta honor. La Reyna: la qual era jutge d'la batailla e del cap com ells foren dins la liga per fer les armes veu que lo seu caualler portaua lo baginet ab millozia: e ab gran frau: nola volgue leixar cōbatre sino vn poch: e no leixa venir la batailla afi. Veiam senyors vol altres cauallers entesos en honor: hi en les armes: Tirant en presencia del Rey: e molts nobles seyors e cauallers: feu juramēt solenne de no entrar en batailla ni enpēoze fer armes negunes: fins atant que a questa batailla fos venguda afi: e Tirant de tot aço fon content: e axtu jura heu pzo mes. Apres vengue Izitrelayson de muntalba e reqril de batailla icriminantlo de cars d' traço. A qual de aquests dos de

uta pzoimer acozrer: al jurament q fet, hauiā pōent los bons cauallers o al cars d' traço que li polaren Izitrelayson: e son germa. Moltes rahons si poden fer duna part hi daltra. La determinacio deixe als bōs cauallers de honor. Senyor que dire ala senyoria vostra de Tirant en .xi. camps de liga a tora vltanga es entrar: e de tots es stat vengedoz sens altres q na fet: qui eren armes retreres. Senyor dix Diaseb: yo haure enujada la senyoria vostra en tantes rahons que he explicat: lo sopar es prest: e Tirant es ma / ior dom sta veguada: aps lo sopar dire ala senyoria vostra lorde e fraternitar: que lo senyor Rey de Anglaterra ha stablit: quasi es resembiant al orde dela taula redona: q lo bō Rey Art en aquell temps cōpli deser. Diasebus dix lo hermita molt stich acōsolat del estil de vostre gentil e auisat parlar: e de tota la pratica que en lo stil deles armes ses seruada: en special del famos caualler Tirant lo blanch: qui tates bones: e virtuosos caualleries en molt gran jouent ha fetes: e gerra / mēt yom tinguera per los mes benaturat crestia del mon: si tiques vn fill axi virtuos: e complit de tantes bondats: hi en lo orde de caualteria tan sabēt: e si ell viu pozan dir sera lo segon monarca. Acabāt lo hermita les darrereres panles vique Tirant ab molta humilitat al pare hermita: e ab genoll en terra li dix. Mereixedoz de molt mes honor: si ala senyoria vostra era placent de acceptar vn petit sopar de aquests mos senyors que axi son e germās

meus: molta seria la gracia que la senyoria vostra nos faria a ells e a mi. Lo virtuos senyoz prarich en tota gentiles ab cara molt affable se leua e dix. **D**ex be que ami no sia donat aco defer: yo per contempla cio e amoz de volaltres ho fare. **E** tots en sempre anarem apzes d'la lucida font hon trobare moltes tau les parades: e asegurs d'ada la benedictio p lo pare hermita foren seruits de viandes singulars: e en tanta abundancia com si propia, mèt fossen dins vna gran **L**uitat perço com **T**irant hi havia sabut prouehir. Aquella nit passarem ab molt gran plaer parlar de moltes caualeries: que en les honrades festes eren stades fetes. Les quals si totes haura de regitar noy bastari en .x. más de papec. **E**mpero lo dia seguent com lo hermita son deual lat dela sua celda que havia acabat de dir ses orzes. **D**urant ab los altres ixqueremli alencontre: e tots li ferem gran renerengia de genoll feshentli molta honoz. **E** ell molt graciosament los regracia la molta honoz que tots li feshiè. **A**segue rense en la vert e florida pradaria: axi com fet haurien acostumat. **L**o hermita los tozna ab amoz gran apguar: que ell pogues saber com era stada instituida aquella fraternitat: que per lo **R**ey son senyoz ara nouament era stada feta. **E**ntre tots los caualers foren fetes moltes coztrefies: qual de tots parlaria. **E** de tots foren dades les vens a **T**irant: empero ell no volgue parlar: sino que pregua ha **D**iafebus que puix havia dit lo princi pi: que

tambe digues la fi. **E** **T**irant leuas e anasen per dar orde de haure les coses que tenien aferu ite al pare hermita. **L**o virtuos **D**iafebus se leua lo honet del cap: e feu princi pi a tal parlar.

capitol. lxxxv.

Com son instituida la fraternitat del orde dels caualers dela **C**arrotera.

Mera passat lany e lo dia: e les festes eren complides de solen nizar: **C**om la magestat del senyoz **R**ey trames apzeguar a tots los stats ques volguessen esperar alguns dies: perço com la magestat l'ua voli a fer publicar vna fraternitat: la qual nouamèt havia instituida de **x**vi. caualers sens q negu no fos reproche. **E**tots de bon grat foren contents de aturar. **E** la causa e principi de aquesta fraternitat seyor es stada aquesta ab tota veritat: segons yo e aquests caualers q aci son ha uem ho rda regitar p boca del senyoz **R**ey mateix. **C**om vn dia deso / laques feshien moltes dances: e lo **R**ey hauent dançar resta per reposar al cap d'la sala: e la **R**eyna resta al altre cap ab les sues donzelles: e los caualers dançauen ab les dames. **E** son sozt que vna donzella dançât ab vn caualer aplegua fins en aquella part hon lo **R**ey era: e al voltar q la donzella feu cayguet la liguacama dela calça: e al parer de tots deua eèr d'la sinestra cama e era de simolça. **L**os caualers qui prap lo **R**ey eren veren la liguacama que li era cayguda en terra.

La donzella aquesta se nomenava
Madre ilua. E no pensu senyoz
que aquesta fos mes bella q̄ altra:
ni res de tot lo que mostraua fos
gentil: mostra vna poca de parenge
ria: es vn poch desenbolta en lo da
çar hi en lo plar: canca rasonabla
ment. Empezo ienyoz trobar ien
dites. ccc. mes belles e mes agracia
des q̄ aquita: mas lo apeat evolutat
dels homens ion repartits en mol
tes maneres. En caualler d̄ aquell
qui stauen prop dell Rey li dix: Ma
dre ilua les armes de vostra cama
hauen p̄dues: par me que hatau
rengut mal parge: que no les vos
ha iabudes liguar. Ella vn poch
vergonyosa deixas de dançar e ro
na per cobzarla. E vn altre caualler
fon mes prest que no ella: e presa
Lo Rey: qui veu la liguacama en
poder del caualler: prestament lo
cria: e dixi: que lay liguas en la ca
ma sobze la calça ala part sinestra
dauall lo genoll. Aquesta liguaca
ma ha portat lo Rey pariatz. iiii.
mesos: e james la Reyna li dix res
E com lo Rey mes se abillaua de
milloz voluntat la portaua auista
de tot lo mon. E no fon negu en
tot aquell temps rigues atreum̄t
de dirloy: sin vn criat del Rey qui
era molt afauozit: qui veu que mal
la duraua. En dia que stana sol ab
ell li dix: Senyoz si la magestat vo
stra sabia lo que yo se: e la murmu
racio de tots los strãgers: e del vo
stre regne mateix: e d̄ la Reyna: e de
totes les dones donoz. Que pot el
ser dix lo Rey diguesmo prestam̄t
Senyoz yo ho dire: que tots stan
admirats de vna tan gran nouitat

com vostra alteza ha volgut fer de
vna minima: e deietra dozella: e de
baixa cõdicio entre les altres molt
poch stimada: que la alteza vostra
ne porte seyal en la persona vostra
auista de tot lo mon tã lonch tẽps
ja bastaria que fos l Reyna: o enpe
radriu per fet tanta mencio della: e
com senyoz no trobara vostra alte
za en aquest vostre regne donzelles
d̄ majoz auozitat en linatge: y en
bellea en gracia: y en saber e compli
des de moltes mes virtuts: e les
mans dels l Reys qui ion molt la r
gues: que apleguen illa hon volen.
Dix lo Rey donchs la Reyna sta
de aço mal contenta: e los strãgers
e los del meu regne ne stan admi
rats dix tall paraules en frãces. Du
ni loyt: qui mal hi pensu. Eira yo
promet adeu dix lo Rey yo insti
tuire e fare sobze aquest fet vn orde
de caualleria: que tã com lo mon
durara seza en recordacio aquesta
fraternitat e orde que yo fare: e en
aquell p̄r se feu delliguar la gimol
ça: que nola volgue mes portar ab
molta malẽcolia que li resta: empe
ro non feu demostracio alguna. A
pres senyoz complit defer les festes
axi com dit he ala senyoria vostra
feu la seguent ordinacio. Primer
ment fos feta vna capella lats i nuo
cago del benauenturat senyoz sãct
jordi dins vn castell: quis nomena
Dndisoz ab vna gentil vila quey
ha. La qual capella fos feta ama
nera de cor de iglesia de monestir
de freres: e al entrant dela capella a
man dreta fossen fetes. ii. cadires: e
ala part sinestra altres dos: e de all
auall en calcuna part fossen fetes

xi. cadires: e fins que fossè en nòbre de .xxvi. cadires: e en cascuna que i e gues vn caualler: e sobre lo cap alt dela cadira ringues cascu caualler vna ipala mou ben daurada: e la cuberta dela bahina fos de bro / car: o de carmelí brodada de perles o de argenteria: de ço que acaicu milloz li paregua la mes ríqua que caicu pugua fer: e al costat dela ipa la caicu unguavn elm amanera fet de aquells que junyè: e quel puguè tenir de aser ben febric: o de fuita ben daurar: e sobre lo elm stigua lo rimbze dela diuisa que volta: e en les spartes dela cadira en vna plan cha doz: o d'argent sien pintades les armes del caualler: e allí stiguè clauades. Apres dire ala senyoria vostra les cerimònies que san ofer en la capella: ara dire los cauallers qui fozen elts. Primerament lo Rey elegi .xxv. cauallers: e ab lo Rey fozen .xxvi. Lo Rey fò lo primer: qui jura de seruar totes les ordinations en los capitols contengudes: e que no fos caualler negu qui demanas aquest orde quel pogues hauer. Tirant fon elet lo primer de tots los altres cauallers: p ço com fon lo milloz ò tots los cauallers. Apres fon elet lo Príncep de Gales. Lo Duch de Berri foze. Lo Duch de Lancastre. Lo Duch de Bedford. Lo Marques de Suffolk. Lo Marques de Sanct Jordi. Lo Marques de Belpuig. Johan de Veroych grà Conestable. Lo Comte de Northampton. Lo Comte de Salisbury. Lo Comte de Stafford. Lo Comte de Warwick. Lo Comte de Marches negres. Lo Comte de la joyo

la guarda. Lo senyoz de scala rompuca. Lo Senyoz de puig vert. Lo Senyoz de terra noua. Micer Johan Stuart. Micer Albert de Ruysch. Aqsts fozen del regne. Los estrangers foze: Lo Duch de Berri. Lo Duch de Anjou. Lo Comte de Flandes. Fozen tots en nombre de .xxvi. cauallers. Senyoz acalcun caualler que volie elegir per portar en lo orde dela fraternitat feyen li aquesta cerimonia. Prenien vn Arquebisbe: o bisbe: e dauenli los capitols de la fraternitat closos e sellats: e trametien los al caualler que volien elegir que fos dela llur germania. E trametienli vna roba tota brodada de garroteres: e forrada de marts gebelis: e vn mantolarch axi com la roba fins als peus forrada de erminis qui era ò domas blau ab vn cordo tot de seda blanca per liguar al: e les ales del mantol podien lantillar sobre los muscles: e mostrauas la roba e lo manto: Lo capiro era brodat: e forrada de erminis: la brodadura era tal com la garrotera: qui staua feta en semblant forma: ço es de vna correa de senyis ab cap e ab ciuella axi com moltes d'oes galanes e donoz porten en les cames per tenir les calces e com han enciuellada la garrotera donen vna volta dela correa sobre la guella retent nau: e lo cap dela correa penja quasi fins amigacama: e enmig dela garrotera esta scrites aqilles mateixes lletres. Puní soy: qui mal hi pense. La roba lo manto e lo capiro tot es brodat de garroteres. E cascu caualler es tengut tots los dies dela vida de

pozrarla aqí dins ciutat o vila hon
stigua coz de foza: e en armes o en
qualseuilla manera que sia: e si per
oblit o no la volgues pozrar: qual
seuilla l'key darmes: erant: o poz
sauant quil veura anar sens la gar
rorera te potestat absoluta: que li
pot leuar la cadena de oz del coll o
lo que pozrara al cap: o la spasa: o
lo q pozrara encara q sia dauant lo
l'key: o en majoz plaça que sia. E
cascun caualler es tengut per cascu
na veguada que no la apozrara.ii.
scuts doz darlos al l'key darmes:
o al erant: o al pozsauant. E aquell
es tengut de aquests dos escuts lo
hu donar en qualseuilla capella d
sant Jordí pera gera: lo a tre escut
es per aell per quey ha tégut esmèc
E aquell bisbe: o Arquebisbe: o al
tre prelat te de anar com Embaixa
doz dela fraternitat: e no del l'key:
e porta lo caualler en vna sglesia
qualseuilla que sia: es desact Jordí
ni ha allí van dretamèc: e lo prelat
fals posar la ma sobre la ara del al
tar: e dinlos les sequents paraules.

Capítol. lxxxvi.

Lo jurament que fan los caual
lers dela Barroera.

Qu caualler: qui ha
neu rebut lo orde de
caualleria: e sou tégut
en opinio de no esser
reproche entre los bons cauallers
yo so trames aqí per embaxadoz
de tota la fraternitat: e de aqll prof
per orde del benauenturat senyoz
sant Jordí: que per aquell juramèc
que fet auen que tendreu totes les
cofes secretes: que per via directa:

o indirecta: de paraula o per scrit
no manifestareu. E lo caualler /
promet per virtut del jurament:
complir e seruar cotes les co les de
sus dites: e doneli los capítols. A
pres quels ha lests sils accepta age
nollas en terra dauant lo altar o y
matge de sant Jordí: e ab molta
honor e reuerencia reb lo orde de
la fraternitat. E si acceptar no la /
vol ha tres dies de spay depensar
hi: e diu o por dir la mia persona
no es disposa per arebre vn cà alt
orde coz es aquest ple de molta ex
cellencia e virtut. Tozna adoure
los capítols scrits dins son nom: e
axils tozna atrametze per lo embat
xadoz als dela fraternitat.

Capítol. lxxxvii.

Los capítols dela frater
nitat son aquests.

Promet es si nos es
caualler creat en ar /
mes no pugua esser
dela fraternitat ol oz
de ol benauenturat senyoz sant Jordí.

Capítol. lxxxviii.

Segon es de james
destinatarse de son
l'key e natural senyoz
p molts mals e dās
que li faça.

Capítol. lxxxix.

Terç es de ajudar
emparar adones viu
des pubils donzelles
si request ne lza posar
i. j.

hi tots los bens: entrar en cãp clof
ab armes o sens armes. En ajustar
gent parèts amichs e ben volents:
dar combat o combats en viles o
Llurats o castells si era cars tal se
nyora de honoz fos presa o deten
guda per força.

Capitol.xc.

L quart es qualseuul
la caualler q en armes
se trobara aci en mar
com en terra no fugi
ra p molts enemichs
que veia: bes pot retraure tornant
atras ab la cara dauant los ene /
michs no girat aquella: e si girana
la cara cauria en molt leig cars de
falç: e o pjur lãgarlo o la fraternitat
de la graduãrlo, de tot lo orde de ca
ualleria: fahet vn home de fust ab
mans bzaços e peus: armantlo de
tores armes donantli baprisme po
santli son propi nom en la desagra
duacio.

Capitol.xci.

L si quen es si lo rey
de Anglaterra pẽza
ampreia pe anar acõ
quistar la terra sãcta
de Hierusalẽ en qual
seuulla stat que lo caualler nascat
estigua: o de qualseuulla altra ma
laltia: sia tengut de venir per mar a
la nostra fraternitat: perço com la
conquesta de Hierusalem pertany
ami qui so Rey de Anglaterra: e
ha altri no.

Capitol.xcii.

Les gerimonies que los caualler
de la Barrotera fan com tots
son ajustats en la Iglesia de sãct Joz
di hon es lo cap del orde.

Aquests son los capi
tols que trameren a
cascun caualler. E la
Barrotera quel tra
meren es molt riqua
ornada de diamants e robins: e de
altres pedres fines. Si accepta la
Barrotera e vol eiet dela fraterni
tat: vn dia de aqulla setmana fa grã
festa per tota la Llurat o loch hon
sta: e vistle aquelles robes: caualca
lobze vn gran cauall tot blanc: i
hauer ne poden: e tota la altra gẽt
van apen entorn dell: e aci van per
tota la Llurat sent mostra: e van a
fer oracio ala Iglesia de sãct Jozdi
si ni ha: sino en altra ab dues bãde
res. La vna deles propies armes.
E laltra dela sua deuila. De aqui a
uanc lo Rey lo nomena germa de
armes o Comte: qui vol tant dir
coz germa de armes. Si negu de
aquests cauallers es dins la ylla de
Anglaterra: e esta la dela sua perlo
na es tengut de venir en aquell ca
stell hon se fa aquella fraternitat: E
si es fora dela ylla encara que noy
vingua no li donen res: e si es dins
la ylla e noy ve: ha de pagar deu
marchs de oz: e tots han ha eiet
õstribuits en cera. E lo Rey ha do
nat senyoz: de renda tots anys en a
questa fraternitat .xl. milia scuts: e
serueixen per aço queus dire. Si /
merament per afer aquelles robes
e mantos per a vestir als cauallers
dela fraternitat: e p amenjar la ves
pra e lo dia de sãct Jozdi: que si te

de ser molt solenne festa. Dire ala senyoria vostra les cerimonies q̄s tenē afer en la Iglesia. La vespza del s̄act tota los dia fraternitat han de eiser alli ab les robes desus dites: e tots acavall tenē anar fins ala pozca dela capella: e no te anar altri a cavall ab ells: que tota la altra gent te de anar apeu: e com seran descaualcats tenen anar fins al peu del altar: e tots. xcvi. se agenollaran p̄ fez ozō sens q̄ no tenē afer del Rey aells diferēcia ninguna: sino que calcu se assegua en la cadira. Com sera al engēlar serā dos p̄ueres o bisbes si en aq̄ll cars ni haura: e lo hu hira p̄ la vna part deles cadires: e laltre per laltre: e tots en vn temps q̄ donen lo engens: e per semblāc ala missa la offerca e la pau. Com les vepzes sien dites que toznen ab aquelles cerimōies mateixes: e descaualcaran en vna gran plaça quey ha: e aqui vendza la gran collacio de cōfita. Apres de ago vendza lo grā sopar e menjar hi han tots los quey voltran sopar. Lēdema que sera lo dia del benaventurat sanct Jordī tornaran ab aquella cerimonia / mateixa: e ans de hoir missa tenen a tenir capitol: e ha de eiser ab ells en lo cōsell vn Rey darmes qui es stat elet q̄ ha nom Barrotera. A aq̄st li donē mil scuts de salari tots anys: per quant te apassar la mar: e es rēgut de anar auisitar los cavallers dela fraternitat com se regeixē p̄ço que en aq̄lla jornada ne pugua fer relacio. E com seran en lo cōsell si fallira negun cavaller q̄ sia mozt: eligiranne vn altre: e si vēdra ameyns e no complira tot lo desus dit

o fogis en batalla: en p̄sēcia de tots pendran vn home de fusta q̄ tendran aparellat: e barejaran ab totes aquelles cerimonies que son acostumades en lo baptisme: e posaranli lo nom mateix del cavaller: e aps lo d̄sagravarā de tota la fraternitat: e si poza eiser aps daranli carge p̄petua: e aquil faran mozt. Apres que haurā vist tot lo que la fraternitat ha mester de icar anho ordenat. Apres eixiran ala missa e al sermo de sanct Jordī: e apres solennes vespzes. Lo dia seguent toznaran p̄ lo mateix orde: e faran celebrar vn aniverari per la anima d̄ aquell cavaller o cavallers qui serā mozt o moztan dins aquell any: o per al p̄mer qui mozt. E si haura cavaller mozt per lo qual faran la sepultura: com vendra ala offerca leuar san. iiii. cavallers los q̄ hauran carrech de administrar la moneda: e los dos prenē la eipasa lo hu al pom e laltre ala p̄ira: e axi a traues portenla fins al altar e offerenla al p̄uer: e los altres dos portē lo elm ha offerit e allo es lo dret dels capellans: e agi finen les festes del any. E si per ventura algu de aquests cavallers dela fraternitat e ra stat pres en guerra justa: e per rescat tenia apagar tāt de los bens que son stat no pogues sostenir axi coz haurā acostumat. Lo orde es rēgut darli tots anys lo q̄ coneixeran que mereix la condicio sua. En cara senyoz han mes ordenat que si negun altre caual er q̄ no sera de la fraternitat: e seguit les armes en guerra sera afollat de algun mēbre de la persōa: que no pogues portar

armes ne seguir la guerra: si van al monestir e volen star allí tota llur vida que sien rebuts: ab que ca'cun dia que fet ho pozan vagen amissa e auespzes ab vn màto vermell ab vna garronera bzdada als pits: e aquí sien sostenguts ab la muller e fills sin te: e seruidors molt abun / dolament segõs la condicio. E nca ra han mes ordenat: que. xx. dones de honoz sien dela fraternitat dela Barronera: e fan tres vots.

Capitol. xciii.

Los vots que fan les dones de honoz.

El primer es que james dita: amacit fill o germa: que li es en guerra q sen vingua.

Capitol. xciiii.

Segon es que si sap q algus de aquests stiguei sen aierjats en vila caïtell o ciutat: e pailasen neceï sitat de vitualles: e elles farã tot son poder de trametre ls ne: hey treballaran.

Capitol. xc v.

Terç es que si negu de aquests era pres de tot lo poder los ajudarã en traurels de pio: hey posaran de sos bens fins ala meyrat de son dor. E les dones sien tengudes o portar la Barronera liguada en lo braç squerre sobze tota la ro / ba en lo braço.

Capitol. xcvi.

Com fõ trobada la deuifa òl collar q lo Rey de Anglaterra dona.

enyoz puix ala senyoria vostra he recitat dela Barronera: ara dire del collar dela deuifa que fa ara nouament lo Rey. De ago vos prechs que you sapia dix lo hermita. Anãt lo Rey e la Reyna ab tots los stars a casa dix Diabebus lo Rey hauiã manat ala munteros que p aquella joznada congercassen moltes saluargues de diuerses naturei E tanta era la gent que anauen entre homens e dones quen fem / vna gran mantança: car ab la grã multitud dela gent fem venir la saluargina en vn portell: e allí ab fleches balestes e langes ne fon feta vna grã destructio: e ab carros e ab adzembles portarenlos ala ciutat. Los cochos escozchãt vn gran seruo que quali era tot blanc per antiquitat: trobarenli vn collar al coll tot de or. Los qui lescozchauen foren los mes admirats del mon: e diguerenlo al comprador major Aquell prestament ho ana auenue e pres lo collar en la ma e portat al Rey. E lo Rey hi pres molt gran plaer. E verè lletres en lo collar scrites qui deliè: que en lo temps que Julius Cesar vengue per conqui / star Anglaterra e la pobbla ó Zila manye e de Escabins: ala partida q feu presaquell seruo e feuli taillar lo cuyro del coll e posarenli allí a / quell collar: e tornare acosir lo cuyro e deixarenlo anar. E preguana ha aquell Rey q aquest collar trobaria lo fes p deuifa. Nãua segõs

lo lhalādari del temps que loy/ po
saren. cccc. xlii. anys. E perço volen
molts dir que no ha animal en lo
mon qui tant viuqua. E lo collar e
ra tot de eses jredones. E pço com
en tot lo. **A. S. L.** no trobareu le/
tra vna p vna de major auctoritat
e pfectio: que pugua significar mes
alres coses que aquesta letra. **S.**

Capitol. xcviij.
La significacio dela deuila.

La primera sancte dat
la uela: la piencia: i enyo
ria: e moltes altres co
ses q per. **S.** principiē
E de qsta collars lo
magnanim Rey na donats atots
los dla fraternitat. Apres na dara
amolts cavallers strangers: e del
regne: e adōes e dōzelles. E amolts
gentils homens los daua collars
de argent. E ami senyor na donat
ho: e atots aquests cavallers q aq
son acasca ha donat lo seu. Molt
reste content de tot lo que la gētie
sa vostra ma dit dix lo hermita: lo
orde dla Barrotera me plau molt
perque es stat cōstituhit ab virtuo
les leys de cavalleria: e de tan gran
dignitat james nole vist: ne hoie
dir: e es molt conforme ama volū
tat: e lo spie meu sen alegra. Digau
me cavaller virtuos no es cosa de
gran admiracio lo collar que han
trobat en poder de vn saluatge ani
mal de tan gran discurs de temps
e de totes les coses per la virtut vo
stra ami dites: axi de les festes com
de les armes: tant com lo stat en a
quest miserable de mon no les ho

hi james dir q ab tan grā triūpho
sien estades solēnidades. Aquestes
e sembians paraules lo hermita ra
honaua com venque Tirant e dix
Pare senyor vostra merce façam
gracia de venir pprop dla lucida fōt
per pendre ab nosalres vna poca
de refectio: e atozgaunos gracia q
pugnaz aturar aq. iiii. o. v. dies per
fer companyia a vostra sancte dat.
E lo hermita son molt content. E
aturaren ab ell passats. x. dies: en a
quests dies parlarē de moltes actes
virtuosos d armes: e d molts bōs
consells que lo hermita los dona.
Al temps dela partida Tirant ha
uent vist q lo pare hermita no men
jaua sino herbes: e beuia aygua: mo
gut d amor e caritat feu portar mol
tes viades e totes coses necessaries
p ala humanal vida: axi cō si tiques
a fornir vn castell qui ipera eiller ase
tjar de enemichs: e cascū dia lo ho
hauē afer menjar ab molts pchs
Lo dia que teniē de partir: Tirant
ab tots los altres ab molta amor
lo supplicaren: que volgues restar
aquella nit en vna tēda de aquelles
perço com ells volien partir de ma
tite no partirien que ell nols dōas
la benedictio. E lo hermita crehēt
que per aq ho volien: dix q era cō
tent. Adobarē li allí vn petit lit. E
reposant lo hermita Tirant li feu
portar dins la sua ermita gallines
e capons: e altres virtualles p ames
de vn any: fins acarbo e alenya. per
que no lagues anar foza dela ermita
si era cans que plouia. Com los
paregue hoza de pttir tots prēque
ren comiat del pare hermita sabēt
se los vns als altres moltes gracies
i. iij.

Com ells foren partits tenint son dret camí deuers *Heretaya*. Lo page hermita senpuja al seu hermitatge per abir les ozes: e troba tova la caia plena de virtualles dix: certamet ago ha fet aquell virtuos de *Lirant* en quantes ozacions yo fare vull q haja part sol per coneyxer la sua bondat e virtut: car ago es demeritat per ami. E de agi auat nos fa mes mencio del hermita.

Capitol. lxxviii.

Com *Lirant* ab los companyons partiren del hermita e tornaren en llur terra.

Cirant ab los companyons per les jornades caminaren tant que arribare en la ciutat de *Heretanya*. Com lo *Duch* de *Heretanya* sabe q *Lirant* venia ab la sua parentela i xqla azebre ab tots los regidors ola ciutat e ab gran cavalleria: e ferent la major honoz que fer pogueren: pgo com era star lo millor cavaller de tots los q eren stars en les grans fetes de *Anglaterra*: lo *Duch* a fauozial molt e li dona de ios bens e *Lirant* era tengut en aquella terra en molt bona opinio d totes les gents. E star vn dia *Lirant* ab lo *Duch* e ab molts altres cavallers solagant e parlant: vengueren dos cavallers dela cort del *Key* de *Francia*. E lo *Duch* los demana si en la cort hi havia noves negunes. Di guere los cavallers Senyor si: car noua hia certa que com los replets foren mozes e destrobits: son instituhit vn altre orde quis nomena d

sanct *Johan* de *Iherusalem*: e com *Iherusalem* son perdut aqueste poblaren la ylla de *Rodes*: e resta buyt la temple d *Salamo*: e de *Grechs* e de moltes altres nacions son poblada aquesta ylla del *Rodes*. Loz fon molt fortificada la *Lutat* e lo castell: e venint en noticia del *Solda* *Dalcayre* desplagueli molt que crestians aguellee poblada aquella ylla: e lo *Solda* calcula any fehia ios aparells per poderla hauer. E los genouelos sabent tal noua que lo *Solda* fehia gra aparell: vehet lo port eiet molt bo e la terra fructifera: e de moltes mercaderies abundosa: e quant ells ab llurs nau van molt loant en *Alexandria*: e en *Barut*: quels vendria molt be si queillen alli aquell bon port e bona receta: son posat en consell davant lo *Duch*: e lo consell delibera co ab poca dificultat se porta pedze la *Lutat* e lo castell: e hauer ho de liberar ho posaren en obra: que armar en .xxvii. naus de molta gent e bonare ala entrada dela quaresma ne trameteren .iiii. e passats .xv. dies ne trameteren .v. sabent demostracio q volien alli adobar e mostrar carena: apres mijant quaresma ne trameteren altres tantes: e ferent ho en tal forma que lo dia de *Rams* foren totes les .xxvii. naus en vista de *Rodes* plenes de molta gent: e de poca mercaderia: e fengien que les vnies anauen en *Alexandria*: e les altres en *Barut*: les altres se detenen voltejant dins mar perque de terra no fossen vistes. E acostat se lo *Duch* de sanct totes les nauz foren dins lo port de *Rodes* spant

lo diuen des sanct : com en aquell dia hauien de pendre la Ciutat / e lo castell: per ço com en aquell dia dins lo castell tenen moltes reliquies: e q̄y hou aq̄ll dia lo diuinal offici guanya indulgència plenaria a pena e culpa per moltes d'aptes aroç guada. Entre les altres reliquies tenen vna spina dela cozona de ihesu crist: e aquella spina en aquella hora que lay poiaren al cap flozeix: e esta flozida fis en aq̄lla hora q̄ ihesu crist rece lo elixit. Aq̄lla spina es de iuch marie: es o aq̄lles q̄ li entraren dis lo cap e li tocarè al ceruell e cascū diuedes fact la mostre e la tenē ayuſta de tot hom. E los mals creſtians de Genoues sabent la practica del Mestre de Rhodes e de la Religio: ab conientiment de dos genoues cauallers del orde qui itauen dins lo castell los quals pregueren totes les no'oeles ballestes e poiaren d'altres que eren de saboblach e de formarge: per ço que en lo temps dela necessitat ajudar / no sen poguessen: e lo Drè e tota la religio no y agueren james pensar: ans certament los agueren tots / p̄s e morts. Mas nostre senyoz algunes veguades permet algun gra peccat p̄ major benefici. Dins aquella ciutat estava vna galat dama: la qual per la sua molta bellea de molts cauallers del orde era festejada: e per la molta virtut sua ne gu no tenia res en ella. En special la amaua vn caualler quis nomèa ua Frare Simo de far natural del regne de Navarra. Aq̄sta dama al parer deles gents se mostraua o honestat exçella. Seguita q̄ vn ixi

na dela nau del capta dels Genoues era exi en terra e veu la gentil dama e enamozas molt della: e congoixat de amor infimida va a / parlar ab la senyora: e diuli com ell te molt bon grat della: e que la preguia que li faga tanta gracia que li done la sua amor: que ell li dara tant de los bens quen sera molt contenta: e decontinent presentali vn diamma e vn robí: que valien çinch cets ducats: e mes la ma en vna borgeira que portaua en la çinta: e trague vna gran grapeda de ducats: e lançalsi en la falda que tota la feren alegrar. Passades moltes paraules entre ells ell obrègue tot lo que volgue. E ago fon lo Dijous dela cena. La gentil dama pque pogues hauer dell molt mes li feu grās festes mostrali amor infimida. Ara dix lo Genoues puix yo he agut o vos tot lo que volia: yons promet dema en aquell dia daruos la mes rica casa de tota aquesta Ciutat ab tot lo moble: per q̄ siau la mes rica dama: e mes benaueturada o totel. May mesquina dix ella: ara que ha uen agut de mi lo que volieu vos volem burlar de mi ab prometèges impossibles que nos poden fer. A nau ab la pau de deu: e nom vigan pus en casa. La senyora dix lo escritua yom pensaua hauer conquistat vn regne: e teniaz per lo mes benauenturat home del mon: pensant que la vida vostra e la mia seria tota vna: e que los cossos nos poguessen separar sino per mort natural: e fetuos la mes rica senyora de tota la ylla: e vos me dau comiat. E no pense la vostra galat persona o meua
t. lliij.

hata dit per burlarme de vos que
ame mes que ala vida mia : sino q̄
ab tota veritat vos parle . Et de aq̄
adema per tot lo dia noy ha tant
que veureu la experiència verdadera
Si lo vostre verdader parlar fos
ab efecte deixat paraules colorades
: alguna coia en be venir seipera: di
mo deuriu: puix tanta amor dieu
quem portau: per que lo meu espe
rit ne restas aconsolat: emperovof
altres Genouelos sou gent deico /
neixent: que sou tals com los afens
de Soria : que van carregats de
oz e menjè palla : e perço crech que
tot deu esser burla : e nou dieu sino
per enganarme . Senyora si vos
me prometeu de tenirme secret yo
ho dire . Et la gentil dama loy pro
mes . Et lo genones li dix tota la ve
ritat del fet com se tenia de fer . Lo
lo escritua fon parir dela dama: ella
trames al castell vn fadrí ben entes
e discret: e troba lo Mestre en la Igle
sia ab tots los frares que hobien
los faga . Lo fadrí paria ab lo Si
mo de far: e seulo escrí fora dela Igle
sia: e dixi les següents paraules . Se
nyor comanador ma senyora vos
pregua: que si ólla james sperau ha
uer compliment del que desijau: en
cara que siam en dies de passio que
decontinent totes coses leixades si
au ab ella: que ab molta humilitat
vos spera : e desijaus seruir de cosa
que james vos oblidara . Lo canal
ler mogut mes de amor que de de
uocio leixa lo seruey de nostre seny
or: e tan secretamer com pogue sen
ana ala casa dela senyora . La qual
com lo veu lo rebe ab molta amor
hancantlo: e pres per la ma se ase
. Lo ditado: e la senyora ab

veu batxa feu principi a semblants
paraules . Cavaller virtuos per que
tinch conegut la molta amor que
portau: los treballs que haueu lo
stenguts per voler obienir lo que d̄
mi desijau : e yo volent guardar la
honor e fama que deu reipladir en
les dones de honor: no he volgut
james admetre les vostres pregu
es: ara per que tals treballs ne la a
mor quem portau sia sens premi :
nín tingau per ingrata: vos vull p̄
miar de dues coses . La primera es
que lo contenta de virtuos de tot
lo que amí sia possible per lo molt
mereixer vrè . La segoa vos he fet
venir en tal dia: per que la necessitat
ho requir per manifestarvos la do
lor inextimable que la mia aia sent
que fredda suor corre p̄ lo meu cors
dun terrible spant que tinch dauant
los meus hulla: e aq̄ per causa del
gran perdiment del Mestre del R̄o
des e de tota la Religio: e apres de
tot lo poble de aquesta Lituat: e no
bonantuos mes spay sino fins ade
ma quel sermo sia acabar: que tota
la vostra Religio sera p̄buda . Se
nyora ó molta estima dix lo caval
ler . Molta gloria es perami que de
tan poca seruitut q̄us he fetra obtin
gua tan gran p̄mi: com es de accep
tarne per seruidor : la qual gracia
estime mes q̄ sim aguesseu fet mo
narcha del mon : e supliq̄ ala vrã
genlea volerme manifestar tal car
p̄que per misa meu pugua esser re
staurada la nrã Religio: e no plac
a ala virtut diuina q̄s segueixca vn
tan grã dan: e besantuos les mans
vos suplique que haia de vos al
guna doctrina: perq̄ veja si en aq̄
let algun remey si poza dar : car lo

Dix totas les hores de honoz benet
en exalçada: e p ma part vos offir
encara que ja sia tot vostre la perío
na: e los venze honoz. **M**olt reita
cohenca la a gracia de ienyoza de les
paraules del caualler: e recitali lar /
guament tot lo que lo eicura li ha
uia dir. **L**om lo caualler hohi sem
blars paraules recitar stigue molt
acomiar peniant en la gracia que la
diuina prouidencia li nauia fet en
ferli reuelar vn tan gra iecrete: do
na deus genolls en la dura terra p
volar de ar los peus eles mans a la
virtuosa ienyoza. **E** ella nou cōpoz
ta: e prenguel del braç e algal de ter
ra: e abraçal: e besal de amoz vir /
tuosa. **L**o caualler per la necessi /
tat gran que lo cars requeria de auir
farne lo Mestre perque agues teps
de prouehir en los remeys: ps gra
cios comiat dela gentil dama. **L**a
nit era ja eicura: e lo castell rancat
no remèt los perills que seguir lin
poguen en fon ala porta del castell
e toca grans colps. **L**os cauallers
qui fehiè la guayta alt en la murail
la del castell demanaren qui era lo
qui de tan gran preia tocava. **E** lo
caualler nomenàtie **S**imo de far
que li obrisfen. **D**igueren los dela
guayta vesten maluar: no saps los
perills e dans quer stan estojats si
lo seyor Mestre sap que en aquesta
hora tu est fora del castell: tornarè
e per lomati poras entrar aton pla
er. **Y**o so bè cert de tot lo que vosal
tres me dieu dix **S**imo ofar: **M**as
amí coue en tot cars ol mon de en
trar esta nit dins lo castell: per que
prechs molt afectuosamèt q digan
al seyor Mestre quem faça obrir
car no tem ni vull tembre negun

perill que seguit me pugna. **E**n ade
les guaytes ana ala eglelia e troba
lo Mestre qui stava prop del moni
ment dient ies ores. **L**om iabe q
Simo de far atal hora era fora ol
castell dix ab grā ira: yo li promet
si deu me dexa veure lo mati li fare
dar tal disciplina q aell sera castich e
als altres sera exemple. **D**el mal
frate que axi dexa la religio: del que
yo lo mestre no he vist ni sabut q
negu sia atal hora fora del castell: a
na e digauli que esta nit no pot en
trar: mas que dema aura la bona
strena: e lo Mestre torna en la ora
cio. **E** la guayta sen torna ab la res
posta. **L**o **S**imo de far hohi tals
racons homilment torna a parlar
als cauallers q la guayta fehiè vol
gues en tornar a dir al seyor **M**re
que li fes obrir: que la entrada sua
era de gran necessitat: e apres quel a
gues hoit li donas la penitencia q
merecia. **P**er tres voltes loy tor
naren a dir. **E** lo Mestre en negua
manera no li volia fer obrir. **E** sta
ua alli vn caualler molt anticls qui
dix al Mestre. **S**eyor perq vostra
senyoria no dona audiencia ha aqst
frate **S**imo de far: a veguades se fe
guen coses en vna hora: q nos el
deue en mil anys: aquest caualler
ja sap la pea que li va en lo que ha
comes: nol tingau per tan foll que
sens causa ell vulla entrar en aqsta
hora puix al mati poria entrar segu
ramèt: p q tēoria p bo q guardades
les portes: e dalt p les torres les gu
ardes stiguē armats e bè prouehir
d grosses càteres: car senyoz yo he
vist en mō tēpo: sino aguessenberta
la porta ol castell ala hora ol mija
nit lo castell d sanct **P**ere se podia p

la gran multitud de Turchs quey
 vequerè aboza incogitada: e hoza
 per hoza lo Mestre que deus haja
 toso coregue: e lo caïtell fon deu-
 rat dels enemichs. Lo Mestre per
 les paraules del antic cavaller fō
 content que li obussien: e mana que
 les portes fossen ben guardades e
 la muralla e ferenlo entrar: lo qual
 venia ab la cara molt alterada. Lo
 Mestre lo veu dauāt si: li dix. **E**
 mal feare e pijoz cavaller: no temer
 deu ni lo orde en que est posat: que
 en les hozes idispistes e no hone-
 stes per afrades de religio euer foza
 del castell: yot dare la penitencia q̄
 est mereixedoz. **E**ntiu volaltres mi-
 nistres dela justicia e posau lo en lo
 carge: e no li doneu amenjar sino
 iij. onges de pare. ii. daygua. La
 senyoria vostra dix lo cavaller no
 ha acostumat de condemnar ane-
 gu sens que no sia hoit: e si la talho
 que dare de mi no basta arembre
 la pena: yo vull rebre ab paciēcia la
 pena doblada. **D**ix lo Mestre not
 vull hoit sino que mane que lo ma-
 namēt meu sia executat. **E** senyoz
 dix lo cavaller: e axi fere yo vilment
 tractat q̄ nom voleu hoit: yoz pens
 que no passarā. xxiiij. hores que la
 senyoria vrā me voltra hauer hoit
 e hauer me donat la milloz comā-
 da de tota la religio: car nous hī
 va sino la vida la dignitate: e ques p̄
 da tota la religio. **A**pres: si lo que
 yo dire no es veritat: no vull altra
 menys pena: sino quem fagau lāgar
 dins mar ab vna mola al coll: e yo
 vull morir martir per mantenir la
 nostra religio. **L**o Mestre qui
 veu que lo cavaller tant se justifica

na: mana q̄ll leixassen e dix: ara ven
 rem que sabzas dir. **S**enyoz dix lo
 cavaller no es cosa que adir faga en
 publich. **L**o Mestre feu apartar to-
 ta la gēt. **E** lo cavaller feu principi
 atal parlar.

Capitol. crix.

Com lo Mestre de Rodas ab
 tota la religio fon delirada per
 vn cavaller del orde.

Senyoz per la immē-
 sa e diuina clemencia
 e bondat de nostre se-
 nyoz deu es stada fe-
 ta ala nostra religio
 la maior gracia que james fes ane-
 gu. **L**ar dema la senyoria vostra fo-
 ra mozt e tors nosaltres: e destro /
 hoit tot lo nostre orde: la **L**iturat e
 tot lo poble robat: dones e donzel-
 les desonrades: e tot posat en total
 destructio. **E** p̄ço senyoz so yoven-
 gut atal hoza per infozmar me be-
 de aquest fet: no temer negun perill
 per saluar la vida dela senyoria vo-
 stra e de tors los frates dela reli-
 gio: e si de tal cosa punicio me /
 reixch: yo la comportare ab molta
 paciēcia: car mes stime mozt que
 si la religio se hauiā de perdre.
Hzech te fill dix lo Mestre quez di-
 gues la forma ni com se devia fer:
 car yot promet ase de religiosos que
 la pena que deuies hauer se conuer-
 tira en gran augment dela honoz
 tua: e exalçament: car apres de mi
 yot fare lo maior de tot lo nostze
 orde. **E** lo cavaller dona del genoll
 en terra: e besali la ma: apres dix.
La senyoria vostra deu saber com
 dos frates dela nostra religio gēo-
 uelos nos tenen venuts: car a con-

sell de aquests son vengudes aquelles naus de aquests maluats genouesos ab gran multitud de gent: e ab poca mercaderia: e aquests traydors que tenim dins lo castell an feta vna gran maldat: que dela cambra deles armes han lleuades totes les nous deles ballestes: e han ni poiades de sabo blanch e de formatge: perque en la necessitat nós ne paguaz ajudar. E de ma qui es lo ouendres de passio hã eiers los mes forts e disposats homes de totes les naus per érrar, dis lo castell e cascu de aquests portara vna ballista deiencaualcada: que ara noua met han trobat: que no sta ligada lo braç ab lo albrer ab fil com acostumen les altres de estar: mas ab lo estrep venen tan iustes: e ab vn petit pern tencaualquen molt be. E calcu portara el pisa: e secretament armar: portant iobre les armes cloches negres largues fins en terra. E vedra de.ii. en dos ab excusa de adorar la creu e pa hoir lo offici: q̄ negu nō hata noticia. E cō hi haura prou gent que lo diuinal offici se fara facilment poden éxir dela esgleia. E ab ajuda dels dos frares qui tendran ja la torre del homenatge presa: daran entrada als altres: e pendran les altres torres que prou los stan. E ans que la senyoria vna ne agues sentiment fora presa la mitat del castell. E de mort o de pres no podien ésser estalut: etots nosaltes ab vos ensemps. Dux així es dix lo Mestre: anem secretament ala cambra deles armes: e veurem primer si es veritat deles ballestes. E trobare que de. v. cents ballestes

en sus quey haura: nō trobare sino tres que tinguessen nous: sino de sabo: o de formatge. Lo Mestre en aquell punt stigues esbalabit: e coneque que lo caualler li haura dita veritat. E prestament feu ajustar consell de cauallers e feu pedre los dos frares genouesos. E lo Mestre volent los fer turmentar atorguaren com rentia de morir lo Mestre: e tota la religio sens merçe negua. Per guerenlos e langarenlos en vn iol de cotre hon haura moltes serps e eicurçõs: e altres vils animals. En tota la nit negu no dormi: ans se cretament doblaren les guaytes. E triaren. l. cauallers joves e disposats per dar recapte als q̄ vedrien: e tots los altres se armaren, perque si haurie mester locors quels poguessen ajudar. Al mati coz aguerẽ vbertes les portes los genouesos comẽsaren a venir de dos en dos: e venien demostrant que de bien hozes: haurien apallat. iiii. portes. La primera era tota vberta ab dos porters que la guardauen. Ales altres portes no podien entrar sino per la portelleta poca. E com eren dins lo gran pati dauant la iglesia stauen allí los l. cauallers bẽ armats: quils preniẽ els desarmauẽ: e ses tocar de peu en terra los lançauen en citges fondef vns sobze altres: e encara q̄ cridassẽ nou podien hoir los de dfoza. De aquesta vettura morirẽ. M cccly. genouesos aquell dia: e si mes ni fossen entrats mes ni foren morts. Lo capita q̄ staua defoza veu que rats genouesos eren entrats e que non exia negu prestament se recullí en les naus. Lo Mestre q̄ veu q̄ mes gèt

no entrava feu eixir fora del castell la major part dels cavallers e mariners: que tants com ne troballen quels preguenien. E en aquella jornada fon feta gran destructio dels genouios. Lo capita de continenc que fon recollit feu recollir tota la sua gent: e feu dar vela a les naus fahent la via de Daru: perque sabie que lo Solda era aqui. Lo capita fon davant ell e regalit tot lo fet q li era seguit en Rhodes. Aguerè consell entre ells a instancia e requesta dels genouios: e fon concordat per tots que lo Solda en persona passas en la ylla de Rhodes ab lo major poder que pogues: q en les sues naus pozien passar en dos o en tres viatges. Lo Solda feu posar en orde .xxv. milia mamellurs: e trameslos en la dita ylla. Com les naus tornaren passà lo Solda ab .xxxij. milia moros. Les naus anaven evenien: que passats .c. milia combatets se trobaren dins la ylla. Com la agueren tota destruhida de vn cap fins al altre polare lo siti sobre la Ciutat: e les naus guardaven lo port perque noy entras virtualles. E calgun dia dauen iii. combats al castell: hu p lo mati: altre al mig jorn: e laltre ans del sol post. E los de dins defenien molt virilmènt com acavallers: empero estaven ab congoixa per qls fallien les virtualles: e vengueren en gran necessitat que havien de menjar los canalls los gats fins a les rates. Lo Mestre videntse en tan gran necessitat trames per tots los mariners e preguels molt: que donassen orde q vn berganti pogues

passar entre les naus. Prestament los mariners forntren lo berganti de totes coles necessaries. Lo Mestre feu lettres al Papa al Emperador: e a los Reis e Princes de crestians notificantlos la grandissima necessitat en que era polat: preguantlos quel volguenien subvenir. Partit lo berganti na nit que plouia e fehia molt gran fosca: passaren que no foren gens sentits: e per son discurs donaren les lettres. E calgun Princep los fehia bona resposta: empo la ajuda era molt tarda. E aquestes lettres eren vengudes al Rey de França: qui proferi molt e feu poch. Totes aquestes rahons que dites he recitaren los cavallers qui dela cort del Rey de França eren venguts al Duch de Bretanya. E lo Duch mostrava doltes molt del Mestre e deia religio: dient allí present tots moltes virtuosas paraules: entre les quals en special dix que trametria embaxadors al Rey de França: que si ell volia trametre socors al gran Mestre de Rhodes: li seria plaient que ell hi anas per capita ho faria de molt bona voluntat: hey despendria d'or del seu .cc. milia scuts. Lè dema per lo mati tingue consell: foren elects .iiii. embaxadors: vn Arquebisbe: vn Vizcomte e lo quart fon Tirant lo blanc: q ço com era bon cavaller: e dela fraternitat dela Barrotera. Com los embaxadors foren davant lo Rey de França explicarè llur embaxada. Dix los q al qrt dia los retria resposta. E passa mes de .i. mes ans q ells poguessen saber lo q deliberava defer.

Com aque proustat dixlos : que p
al pfer ell no podia entèdre en tals
fets com fos ocupat en altres ne /
gogis que li anaua mes iteres Los
embaixadozs sen tornarè ab la rei
posta. Com Tirant sabe que càta
mozíssima staua sobze Rhodes: e que
negu nola socozria : pla ab molts
mariners demanandlos de consell
si hia possible que ell los pogues so
cozrer. E diguerèli que si ell hi ana
ua axi coz dehia ell los pozia be so
cozrer: e pozia entrar dins lo castell
de Rhodes no enuers la part del
moll mas ala altra part. Tirat ab
voluntat del Duch: e ab ligencia e
voluntat de son pare e de la mare
còpra vna grossa nau: e feula molt
be armar e prouehir de moltes vi
tualles. Seguis que per la coneixè
ça que Tirant havia ab los çichs
fills del Rey de França: e lo menoz
de tots havia nom Phelip q era
vn poch ignozant e tenguè en pos
sessio de molt groçer. E lo Rey per
causa de aço ne fehia poca estima:
e la gent non fehia neguna mègio
dell. E vn gentilom quil seruia sabèt
que Tirant anaua ab vna nau en
Rhodes: e per passar en Hierusalem
hauèt delig gran de anar en aquel
les terres dix a Phelip les seguèts
paraules.

Capitol. c.

Com Tirant arma vna nau
p socozrer al Maestre de Rhodes:
e anasen en la companyia Phelip
fill menoz del Rey de França: del

qual se tracta matrimoni ab la filla
del Rey de Egipta.

Os cauallers senyor
qui aconseguir volen
honor com ion jo /
uens e dispostaper ex
erçir armes no deuñt
en aturar en cala de llur pares: e spe
cialmèt los qui son de menoz edat
dels altres germans: e majorment
que lo pare non faça mençio negu
na dell: e si yo fos en lo punt q vos
sou ans hiria peixent les erbes per
los mōts que sol vn dia yo aturas
en aquesta coz. E no sabeu vos cō
diu aquell refrany antich. Mudat
edat mudasventura: e poz ieu la en
altre loch milloz trobar que no a
çi: e mirau de aquell famos caual
ler Tirant lo blanch: apres dela
molta honoz que ha sabuda gua /
nyar en les batalles que en Angla
terra ha vengudes: ara nouament
arma vna grossa nau per anar en
Rhodes: y ala cala sancta de Hieru
salem. Quina glozia seria per a
vos secretament partir daci vos e
yo tot sols: e no dir res anegu fins
fossez dins la nau: e cèt milles dins
mar: e Tirant es tan virtuos ca /
ualler que obeira heus fara aquel
la honoz q sou mereixedoz segons
la cala don veniu. Mon bō amic
Tenebzos yo conech molt be lo
bon consell quem donau dix Phel
lip: e so molt content queu metam
en execucio. Ami par senyor dix lo
gentilō q yo hech anar primer en
Bretanya al port hon Tirat ado
ba la nau: e p la molta amistat q yo
tich ab ell li dire que faça gracia q

en cōpanyia sua yo pugua passar en la terra sancta de Hierusalem : e quines cofes he mester per ami e ados scuders: e vista: la incencio po sareu en la nau totes les cofes que serā necessaries. Phelip resta molt content de aquest deliber e dic. Tenebros en aquest rēps que vos hi reu a parlar ab Tirant yo replegua re los mes diners que poze: e rovel e joyes: perquē paga mostrar hon semulla q̄ sia. Lo dia següent lo gēti lom parti ab.ii. scuders quil acom panyauen: e tāt camina Tenebros per ses jornades q̄ peruengue hon era Tirant: ferent grandissima festa com se veten. Tenebros li dix la causa de savēguda. Loz Tirant sabe la sua embaixada y troba molt gran plaer: perço com sabia q̄ Tenebros era gentilom valentí sim e molt discret: e estimava la sua cōpanyia: e resposí en la següet forma. Seyor e germa meu Tenebros los bens: la psona: la nau e tot quant yo tinch es prest atot lo que vos ordeneu: e you tich abona fort de vos anar en ma cōpanyia: e pcosa en lo mō yo no cōpoz taria q̄ caualler ne gentilome qual semulla que fos en la mia nau posaf virtualles: que de tot lo q̄ en la nau s̄za axi ppropiamet com ala mia psona vos sera dat tot lo que volreu. Com tenebros ho hoí axi parlar a Tirant son lo mes content home del mon: e feu infinites gracias a Tirant dela molta gentilea sua. Leixa allí hu dels seruidors pque ses adobar dis la nau vna cambra hon se poguessē retraure per adoz mit e amenjar: e q̄ Phelip pogues

star allí alguns dies secret. Etene / broz serozna p les jornades caual cāt fis q̄ fon ab Phelip: lo qual lo estaua sperant ab molt gran delig. Ho fon poca la cōsolacio q̄ Phelip ague dela bona resposta de Tirant. Tenebros li dix que donaf sen orde que fos presta la llur partida. Phelip li dix q̄ ja tenia tot lo que sen hauiā de portar. Lende ma Phelip ana a son pare lo Rey e supplical dauant la Reyna q̄ fos de la merçe li donas licēcia de anar fins a Paris per veure la sira: que stana ados jornades de allí. Lo Rey ab la cara molt fluixa li dix: ses lo que t vullas. Ell li besa la ma e ala Reyna per semblant. E gran mati ells partiren e figueren son camite per ses jornades arribaren al port dela mar. Phelip se posā dins vna cambra en la nau: e nos leixaveure anegu. Com la nau son partida e ben. cc. milles dins mar Phelip se mostra a Tirant. E a quell estigue los mes admirat del mon de tal ventura. E puix se trobaren dins mar son los forçat de tenir son dret camí de uerg. Por togal: e atribarē ala Ciutat de Lisboa. Lo Rey de Portugal com sabe que Phelip fill dīl Rey d Frāça venia en aquella nau: trameslí vn caualler pzequant lo graciosa / ment li fos placent de exit en terra: perço com venia enuijat dela mar. Phelip li trames adir que per la sua amoz era molt content. Tirant hi Phelip se abillaren molt be: e ben acompanyats de molts cauallers e gentils homens que Tirant portaua tots ben abil /

lats e ab cadenes doz ixqueren dela nau: e feren la via deuers lo palau. Lo Rey com veu a Shelip abraçat e feulí molta honoz: e ators los altres. E aturaré en la cozt d'l Rey x. dies. Com sen volgueren anar Lo Rey los feu molt ben foznie la nau de totes les coses necessaries en molt gran abundancia. E de allí Tirant trames vn gentilom seu ab lretres al Rey de França recitát li la veritat de ion fill. Loz lo Rey de França sabe que ab tan bona cõpanyia ion fill anaua ne fon molt content. En special la Reyna, que tant de temps hauia patiat que nõ hauia pogut saber res: ans pensa / uen que fos mort: o ques fos polat en algun monestir. Shelip pres comiat del Rey de portugal: e la nau feu vela: e vingue al cap de sãc Elicent per passar lo estret de Sibaltar: e allí trobaren moltes fustes de mozos. Com veren la nau totes les fustes se polaré en orde perpendicular: e donarenli vn grã combat que dura mig dia hon hi morí molta gẽt duna part e d'altra. Loz la gent de Tirant agueren refrescat tornaren altra volta ala bataylla: la qual era molt brava. Es veritat q la nau de Tirant era molt major e mes alterosa que negũa dels moros: empero era sola. E les altres entre grans e poques eren. xv.: e totes sehien armes. Com la nau de Tirant parti de portugal hi hauia passats. cccc. homens d'armes. En mariner molt destre que hauia en la nau: quis nomenaua Cataque faras: aquest hauia molt nauegar: era molt subtil: e valentissim mari

ner. Eieu que mal anaua llur fet: ps moltes cordes q hauia en la nau: e feune vn filat a manera de exaue / gua que pozten la palla: edel castell de popa fins ala pzoa abraçat lo arbze posat: aquelles cordes e feules liguar alt: que los homẽs qui dins la nau combatien aquelles cordes nols sehien gens de enuig ales armes ans los restaurarẽ de esser presos. Car les canteres que los moros tirauẽ eren tantes e tan spesses que era vna grã admiracio de veure. E si aquella exauegua o cordes no fos stada tota la cuberta dela nau fora stada plẽa o pedzes e o barref de ferro. E ab aquil artificio fõ restaurada que james vna pedra hi pogue entrar: ans axi coz la pedra donaua en les cordes sortia en mar. Que feu mes aquest mariner: pres tots los matalafs que troba dins la nau entolda los castells e los costats dela nau: e com les bombardes tirauen dauen damunt los matalafs: e no podien fer mal ni dan ala nau. Encara feu mes: pres olí bullent e pregunta e axi com les nau stauen astrenellades ab caces lançauen oli: e ab la pregunta bullent dauen de gran passios als mozos: de quels fon forçat de apartarse dela nau. Empero tot lo estret de Sibaltar passaren combatẽt nit e dia E rãtes forẽ les bombardes darts e passadozs que les veles tenien claudades ab lo arbze dela nau. E volgueren acalar la antena apzes que los mozos los agueren leixat e no poguerẽ: e eren molt prop de terra E certament la nau anaua adar a traves prop o la ciutat de Sibaltar

Los mariners forè tan bons que prestament giraren la nau e algarè les veles: i xqueren del estreç e enctaren en la gran mar. E en aquesto combats fozen nafrats Phelip e Tirant: e molts altres. Anarè en vna ylla despoblada prop terra de mozos e aquí curaren deles nafres e adobarè la nau lo milloz que po gueren: e naueguarè per la costa de Barberia hon agueren molts combats ab fustes de genouesos: e de mozos: fins que foren prop d' Tunis. Aquí acordaren de anar ala ylla de Sicilia p carregar de forniet. Lo fozen dins lo port de Salern hon era lo Rey e la Reyna e dos fills que tenia: e vna filla de mexi / mable bellea que auia nom Ricomana donzella molt sabuda: e de moltes virtuts complida. Estant la nau dins lo port e volent pendre virtualles que freturoios ne stauen ferè xir en terra al escriua. e. v. o. vi. ab ell ab manament que no diguesen res de Phelip ni de Tirant: si no que era vna nau q era partida deponent e anaua en Alexandria ab alguns pelegrins q anauè al sanct sepulcre. Com lo Rey sabe que del ponent venien: per saber noues de aquilla terra: trames amanar lo scriua dela nau e tots los altres vèguesen dauant la senyoria sua: e fon los forçat de fer ho. E recitant dauant lo Rey los combats grans que en lo estreç de Gibraltar hauien agut ab mozos: e ab genouesos: no recordantse en aquell cars del manament que Tirant los hauia fet digueren com allí venia Phelip fill del Rey de França en companyia

de Tirant lo blancs. Com lo Rey sabe q Phelip era en aquella nau: feu fer vn gran pont de fusta dela terra fis ala nau tot cubert d'ozapi de raç. Lo Rey per ferli honoz en tra dins la nau ab dos fills que tenia: e pguia molt a Phelip e a Tirant que i xquessen en terra: e repo / saisen allí alguns dies per la gran congoixa dela mar que passat hauien: e dels combats dels mozos. Phelip e Tirant lin feren infini des gracies: e digueren que per contentarlo hixen ab la senyoria. Lo Rey los trague en la Ciutat: e feu los molt be apofentar e feruir de molt bones viandes e de altres coses pertanyents per alhomens qui hixen de mar. Empero Phelip p consell de Tirant dix al Rey que no aturaria en la posada fins que hagues vista ala Reyna. E lo Rey ne fon molt content. Com fozen alt en lo palau la Reyna los rebe ab cara molt affable e la filla la Infanta. E tornats en la posada trobaren la segons fill de Rey era meret redoz. Apres calcun dia ala misia e apres dinar creè ab lo Rey en special ab la Infanta. La qual mostraua tanta affabilitat als strangers que anauen e venien: que per tot lo mon se parlaua dela sua molta virtut. E praticat calcun dia en la cort del Rey e ab la Infanta: Phelip se enamora molt de ella: e ella per semblant dell. Empero Phelip era tant vergonyos com era dauant ella: que scaldament gosaua parlar. E com ella lo posaua en rahons algunes noy sabia respõdre. E Tirant prestament respõdia per ell: e

debia ala Infanta: **S**enyoza qui na cosa es amor: aquest **P**helip com som ala polada o fora de agi james la sua boca se cança en dir la hors e bens virtuts dela senyozia vostra: e coz vos es present ab grã trebal pot parlar de lobzes ò amor. **L**ertament vos dichs que si yo fos dona: e trobas algu ab aquesta gẽtil calitat: e conegues en ell esser home disposst e de antich linatge: yo deixaria de amar atots los altres e amaria vn tal com aqst. **D**ay **L**irant dix la Infanta vos be dieu: empero si naturalmẽt li ve de esser grossier de la pzopia natura: quin plaer quina consolacio pot esser a vna donzella que tot hom se rigua dell: e li donen sus hi mat en la dar rera casa. **P**er amor de mi nom digau tal raho: car per mon delirvol ria home qui fos entes: e compoz rariaans en stat hi en linatge e que no fos grossier ni auar. **S**enyoza dix **L**irant natural raho dieu: empero aquest no seu en aqueix bãch q̄ vos dieu: aqst es joue: de pochis dies: e vell de seny: liberal: animos mes q̄ tot altre: molt affable: e gracios en totes coses: en la nit se leua e nom leixa reposar com volria: la nit li par vn any: lo dia li es deli / ros: si plaer li vull fer no hauẽ apart lar sino dela senyozia vostra: si aco no es amor: sino digaume que se / ria. **S**enyoza amau aqui us ama: e de tot cert aquest es fill de **I**key ab vos equal quius ama mes que ala sua vida. **E** sino parla tant coz la senyozia vostra volria per mil / loz lon deuriu tenir: guardau vos senyoza de aquells homens qui ab

gran audacia e ab atreutmet gofen requerir a dona o adonzella: e tal a moz coz aquesta no es gens bona car amor que p̄st es venguda mes prest es p̄uda: e tals com aquests son dichs homens collaris qui van aroba de tot hom. **D**aume vos se nyoza home qui ab gran temoz e vergonya ve dauant la senyoza e el castiament li pot exir la paraula dia boca: e ab les mãs plenes de temoz diu lo que vol dir. **L**irãt dix la Infanta per la molta amistat que vos tenu ab **P**helip seu be de aseurel en la cadira de honoz: ab lo noble orde ò caualleria que tenu vos no porieu dir sino lo be que de vos se pertany: e perçous ne rinch per mil loz. **M**as no p̄seu sia dona que cregua de lauger: ans si res hauia de e: lter hi volria posar les mans fins als colzes en sentir e saber la sua pratica: stat: e condicio quina es: e si se / ria per dar cõsolacio ala mia ania en aquest mon: empero los meus hulls contents son dela vista dell. **L**o meu coz se combat ab mi: e la experiencia me manifesta que es a quell que yo cõemple de esser gros ser e auar: les quals dos malalties son incurables. **S**enyoza qui en totes les coses del mon vol molt subtilmẽt mirar moltes voltes li es deuue que elegeix la mes rohin: e en special en les amozs honestes e li / gites. **E** no son passats tres dies q̄ passejãt nos lo senyoz **I**key vostre pare e yo p lo jardí parlã de molts stats de princeps dela crestiãdat: e de moltes altres coses: e venguez a parlar dela senyozia vostra dient me cõ volia en la vida repartir tot
lz. f.

son stare per la molta amoz que lo
pare naturalment ama los fills: en
spectal auos qui iou donzella que li
iou fiada tostemps molt obedient
vos vol dotar de totes les terres ol
ducat de Calabria eniemp ab. cc.
milia ducats: e ago desijaua molt
veure de vida tua: perço que com la
sua anima se partiria del seu cozs a
consolada sen anas. Yo vehent la
bona e recta intencio sua loy lohi:
pço com la senyoria vostra es me
reixedora de molta dignitat e ho /
nor excellia. Perque supplich a vo
stra alteza que algües hozes dispo
stes me vullan dar audiencia: e no
pendre enuig de res que yo digua
ala senyoria vostra. Car yo veig a
gi venir en la cozt del senyoz Rey
embaxadozs del Papa per cõtra
ctar matrimoni de son nebot que
volè dir alguns seria fill ab vostra
alteza: e daltres parts ni veig del
Rey de Napols: del Rey Don
gria: e del Rey de Ehipze. Enca
ra q yo no tingua poder del crestia
nissim e supioz en dignitat de tots
los Reys dela crestiandat lo Rey
de França: vull cõtractar ab vostre
pare e ab la alteza vostra de aquest
matrimonj. Gran cosa es senyoria
ab los hells cozpozals poder veni
re si es coizo o tozt o alesiã de algu
de los membres: si es vell o jove: o
si es de bona gracia: o de mala: o si
es valèr o conart: de totes aquestes
coses e mo res altres en que natu /
ra pot fallir la alteza vostra ne hau
ra de estar arelacio daltri quins po
ra dir tot lo contrari del que sera.
Santa e discreta vos veig senyoria
e mes sabèr que tota altra: e per tal

vos tñchs. E no pensè la senyoria
vostra que per yo esser seruido de
Philip digua nengunes coses fi /
ces ne manleuades: que de totes
les que damit he dites poden veni
re totes les perfeccions en aquest.
Mas per la vostra grandissima e
alta dignitat de perfeccions que la
vostra singular psona poseheix sou
mereix doza de seure en cadira em
perial: e sormesa ala corona de Frã
ça per esser de major alteza ans que
al imperi Roma. E he ses mostra
da per experencia la gran dignitat
del Rey de França: que les armes
no li foren donades sens gran cau
sa: car per manament de nostre se
nyoz li foren trameses per vn an /
gel tres flozs de liri al Rey de Frã
ça que les fes. Lo que nos lig que
james per angel sien stades trame
ses anegun Rey. Dõchs senyoria
la senyoria vostra pot pendre part
del mundanal e del spitual: e de san
ctedat sera complida la vostra excel
sa psona per causa de aquest infant
E qui es aqueila qui pugua haue
re gloria en aquest mon: e paradís en
laltre. En ago vengue la Reyina e
e torbals de ses delitoses rebons.
Com aguerè stat vn poch spay dix
la Reyina a Trant. Caualler vie
tuos no es passada vna hoza quel
senyoz Rey e yo parlamem de vos
e de les caualleries vostres: e lo Rey
vol vos acomanar vn gran fet en
que li va molt aell e a mi: e yo tñchs
per tal que si vos ho empreneu què
volreu ala honoz vostra este axi cõ
de bon caualler se pertany: empero
p esquinar los molts duptes que v
sõ: yo y dare tot aquell impedimè

que poze. Senyora dix Tirant vostra excellencia me parla tan cubert que yo no se quey pugua respõdre: li ja no havia altra doctrina mes clara dela que la alteia vostra ma dix: empero lo que yo poze fer per la excellencia vostra ab consenci / ment del senyoz Rey ho fare de molt bona voluntat fins apoztar ne la creu al coll. La Reyna li re / gracia molt la sua bona voluntat. Tirant pres comiat dela Reyna e dela Infanta: e com son en la sua posada congoixauas molt que la nau fos adobada perque pogues prestament partir. Tirant veu dins en alta mar venir vna nau: e ans q anas amenjar volgue saber noues e trameshi prestament vn bergantí armat: qui ana molt prestament y torna. E diguerenli cõ aqsta nau venia de Alexandria e de Sbarute: que hauien tocat en la ylla de Cypre: empero que en Rhodes no hauien pogut tocar tanta era la multitud dels mozos que la tenien as / eçada p mar y per terra: hon hi ha uia moltes fustes de Senouelos qui guardauen lo port: la Ciutat de Rhodes que estaua en fort punt que ja no tenien res que menjar: de pa passats. iiii. mesos havia que lo Mestre ni negu del castell: ni dela Ciutat menjat non hauien: e no menjauen sino carn de cauall: e tan bon dia sin podien hauer: e crehiẽ verdaderament que en breus dies se haurien aretre als mozos: e jas foren donats: sino que lo Solda nols havia volguts pendre amenge. Com Tirant sabe aqstes noues entra en gran pensament: e com a

que molt pefat delibera carreguar tota la nau de forment e daltres viualles: e que anas afocozrer la lle ligio de Rhodes: e axiu feu. Prestament trames per mercaders e donals tanta moneda que carreguare la nau de forment e de vins: e de carns salades. Com lo Rey sabe aqo trames per Tirant e dixli son voler ab paraules de semblant stil.

Capitol. ci.

Com lo Rey de Sicilia pregua a Tirant quel acollis en la sua nau per passar al sancet sepulcre de Nte / rusalem.

Et lo bon grat que tinch de vos Tirant e per la molta virtut que en vos tinch coneguda me obligua que desige fer per vos alguna cosa queus fos accepte: he tindre amolta gracia queus vullau ampzar de mi: que no sera cosa neguna queus sia deneguada: car vous ame heus vull tenir en compte de vn germa o fill per los actes queus veig fer d virtuos caualler: qui son tals: e de tan gra renom e fama: que sou me reixedor de hauer premi de nostre senyoz deu en aquest mon: e en laltre la sua eterna glozia. Car la gloria dela vostra ampla posa en gra deieccio atots los pnceps dela crestandar: que en tan gran necessitat no han volgut focozrer lo Mestre de Rhodes. E si la diuina bondat me fehia gracia quem donas asen

tit en aquest sancte viatge la sua eterna vida: per yo poder anar ab vos ala sancta perdonança de **Dierna** lem desfregar pergo que de negu conegur no lia: e aço seria cosa queus renozia ames grat que sim dauen vn regne: e de tota la vida miavos ne restare obliguar: perque pzech ab molta amoz que no mo dene / guen: e haia de vos tal resposta cõ dela vostra acostumada virtut ie elpera. **Acabant lo Rey** feu principi **Tirant** a vn tal parlar. **Voltra** gloria seria per ami que la excellencia vostra me volgues penoze per seruido: com de germa o de fill yo non lo mereixedoz: neus ho he seruit: e fas infinites gracias ala excellencia vostra dela bona voluntat vostra: si la necessitat mo requeria me ampraria dela alteia vostra: cõ si fossen mon natural senyoz aqui tota ma vida agues seruit: heus ne beles mans. **De** anar en la mia nau senyoz: la nau: los bens meus: e la persona es tot dela excellencia vostra: e podeu manar e ordenar de tot axi com de cosa vostra propria: car senyoz yo desige huir la alteia vostra: e obeiz de tot lo que maneu. **Empero** senyoz la principal intencio mia com yo parti de ma terra fon ab proposit leal e verdader de anar en **l'odes**: e socozrer aquel la sancta religio: la qual esta en pũt de esser del tot desolada: e aço per causa dels cruels genouelos qui solament los plau la glozia dels ventuts: e no dels vengedozs: no tenint clemencia ne pietat ha llur proisme crestia: ans fan part manifesta ab los infels. **Tirant** dix lo **Rey** yo

veig la vostra sancta intencio he bõ proposit: e feu com acaualler linguar e catholic crestia: yo lo be content del merit dela vostra ampzeia la qual es sancta justa e bona: e pergo tinch yo ara molt major voluntat de anarhi ab vos: heus vull a judar de tot mon poder de totes les coies per auos e ala vostra ampzeia necessaries. **E Tirant** lin feu infinites gracias: e axi restaren de acort: e **Tirant** supplica al **Rey** fõ õ la merçe entras dins la nau: e miras qual apartamet mes li plauria **Com** lo **Rey** ague mirada la nau elegi li fõ fetã vna cambria propro lo arbre: pergo com allí va la nau mes segura com coixe fortuna. **En** tre lo **Rey** e **Tirant** calcun dia paisauen moltes rahons õ moltes coies: evengueren aparlar de **Jhelip** lo qual **Tirant** delijaua que fes matrimoni ab la **Infanta** ab lo dot q lo **Rey** li haia dit. **E** lo **Rey** veniay be pliguarle ab la casa de **Frãga** e dix: **Tirant** de aquests afers yo no clouria res sens voluntat de ma filla perque aella te de seruit: e si ella es contenta per ma part vos offir lo matrimoni: e darlibej tot lo que li he offert: yo de bon grat ne parlare ab la **Reyna** e ab ma filla: e iabuda llur intencio ans de nostra partida lo matrimoni se fermara. **Lo Rey** feu venir en la sua cambria ala **Reyna** e ala filla: e dixlos semblants paraules. **La** causa **Reyna** e vos ma filla perqueus he fetes venir axi: es per manifestarnos la mia bzeu partida: car yo tinch deliberat ab lo diuinal auxili de anar en companyia de **Tirant** ala sancta perdonança

del sanct sepulchre de Jerusalem: e perque conegut no lia novull portar ad mi sino vn gentilom quin seruet: quae: e perque la vida e mort mia esta en les mans de nostre ie nyoz deu: volria q̄ ans de ma parida vos ma filla fosseu collocada en matrimoni que restasieu contenta e cōiolada: e que yo en ma vida ne hata aquest plaer: e si aquest fill de Rey que agi es voleu per liguar nos en germandat ab lo mes alt Rey dela crestiãdar: yo so cert que ab consell e ajuda de Tirant: y ab la volutat que Phelip hi mostra la cosa veõra a bona cõclusio. Do nam de parer dix la Infanta: que la senyoria vostra sap be com la nau passaran. xv. dies que no haura a / cabat de carreguar: ne sera en orde per partir: e dins aquest temps la alteia vostra ab consell de mon oncle e germavostre lo Duch de Medina poreu concordar lo negoci: puix lo Duch se spera esta nit o de ma eiler agi. Molt be dieu ma filla dix lo Rey: e raho es quey sia dmanat. Perdonez la alteia vostra dix la Infanta: que puix la excellencia vostra te deliberat de anar en aq̄st sanct viatge deuriu fer vna gran festa: asi que Tirant e tots los de la companyia com seriu dins may vos seruet: quen de milloz voluntat: e d'altra part si venia en orelles del Rey de França conegues que la alteia vostra fa mencio de son fill Phelip: e diuenge qui ve sia manada celebrar festa e sala general / que dure. iiii. dies: que les taules estiguen parades nit e dia: e que contiuament trobassen viandes abun-

dant: mèt p̄ atots aquells qui vente hi volguen. Per la mia se ma filla dix lo Rey: vos hi haueu milloz p̄sat que yo no hauiare lo molt cõtent quey faga: e perquãt stich molt ocupat p̄ causa dela mia partida en deixar lo Regne en bon stamēt e que negu no pugua res sentir dla partida mia per los grans incõuenients que seguir sen porien com si am en terra de mozos: e per tots aquests sguars volria vos ma filla hi tinguesieu les mãs en ordenar ho. Lo Rey prestament feu venir lo major dom e los compradors: e manals que fessen tot lo que la filla Ricomana los manas. E ella digueren que eren cõtents. Totes les coses per la Infanta foren molt be ordenades e deuifades de moltes e diueres maneres de viandes per mostrar la sua gran discreció. E aquesta festa no fon ordenada per la Infanta per pus: sino p̄ prouar a Phelip e veure en son mejar quin cõport fehia. Lo dia assignat del solenne conuit la Infanta ha / uia ordenat: q̄ lo Rey e la Reyna e Phelip hi ella: tots. iiii. menjassen alt en vna taula: e lo Duch de Medina e Tirant e tots los altres comtes e Barons: e les altres ḡets menjassen mes baix dela taula del Rey. E enint la vesp̄a dela festa lo Rey trames dos cauallers a Phelip e a Tirant preguantlos que per alēdema ala missa e al dinar fossen ab ell. E ells ab molta hũilitat acceptaren lo conuit. Per lo mati ells se abillaren lo milloz q̄ poguerē e tot los seus p̄ lo semblant: foren al palau e feren reuerencia al Rey. E lo
lz. iiii.

l'rey ab gran affabilitat los rebe: e
pres a Jshelip p la ma: e lo Duch
de Megina a Tirant: axi anaren
fins ala iglesia. Com lo l'rey fon
en la sua capella demanarenli licen
cia de anar acompanyar ala l'rey
na e ala filla. E lo l'rey fon molt cõ
tent. E acompanyandes Jshelip
pres del braç ala Jnfanta per starli
prop. E Tirant nos partia prop
de Jshelip per dupre que no fes: o
que no digues alguna bajania que
vingues en deigrar dela Jnfanta.
Dita la missa e lo l'rey tornat en
lo palau ab tots los altres. Lo di
nar fon prest. Lo l'rey se aigue en
mig dela taula: e la l'rey na al ieu co
stare: e lo l'rey per fer honoz a Jshel
lip lo feu seure al cap dela taula: e la
Jnfanta dauant Jshelip. Tirant
volia restar de peus per star prop
de Jshelip. E lo l'rey li dix Tirant
mon germa lo Duch de Megina
vos sta sperant que nos vol seure
sens vos. Seyoz sia de vostra mer
ge dix Tirant manarli ques segua
car en tal festa coz es aquesta de ra
ho es que yo haja a seruir a fill de
l'rey. La Jnfanta no ab prou paci
encia li dix ab la cara vn poch ira /
da: no cureu Tirant de star tostets
en les saldes de Jshelip: car en la
casa del senyor l'rey mon pare hi
ha prou cauallers quil seruirã: e no
fretura esser hi vos. Com Tirant
veu la Jnfanta parlar ab passio e e
ra forçat de anarsen: acostas ala o
rella a Jshelip e dixli. Com lo l'rey
pendra aygua e veu que la Jnfan
ta se leue e done del genoll en terra
hi ab la ma te lo bag: feu vos lo q
ella fara: e guardau vos defet al /

gunã grosseria. E ell respõs que si
faria. Tirant sen ana. E com tors
fozen alegurs: portaren la aygua
mans al l'rey. E la Jnfanta dona
dels genolls en terra: e prenguevn
poch del bag. E Jshelip volgue
fer per lo semblar. E pero lo l'rey
nou volgue cõsentir. E tal orde ma
reix serua en la l'rey na. E venint al
lauar dela Jnfanta ella pres la ma
a Jshelip per que en temps se laua
sen. E Jshelip viant de coztelia e õ
gẽilea dix que no era rahoe dona
del genoll en terra: e volgueli tenir
lo piar. E pero ella james le vol
gue lauar fins que los dos se laua
ren en temps. E ps portaren lo pa
e polarelo dauant lo l'rey: e acaicu
dells: e negu noy toca sperant que
portarien la vianda. Jshelip com
veu lo pa dauant ps cuyradameryn
ganiuer: e ps vn pa e leical tot: e feu
ne. xii. lesques grãs e adobales. Lo
la Jnfanta veu tal entrames nos
pogue detenir de riure. Lo l'rey e
tots los qui alli eren. E los caual /
lers jouens qui seruien febien vn
joch mortal a Jshelip. E la Jnfã
ta ques cõcordaua ab ells: son for
çat vingues a noticia de Tirant. p
go com no partia james lo hull de
Jshelip. Enas coztens de taula e
dix: per mõ deu Jshelip haura fal
lit en la honoz que deu hauer fera
alguna gran bajania: e poses al co
star sen dauant la taula del l'rey sti
gue mirant acasuna part dela tau
la: e veu les lesques õl pa que Jshel
lip hauria taillat: e veu que lo l'rey
ni negu no haurien tocat en lo pa:
prestament presumi la occasio de /
les rialles Tirant li leua prestamet

les lesques mes ma ala boca: e tra /
gue. xii. ducats en oz e posa en calca
na lesqua vn ducat: e feu ho donat
a. xii. pobres. Com lo Rey e la In
fanta veren lo que Tirant havia fet
tots cessaren de riure. Dix lo Rey
a Tirant quina significança tenia
lo que havia fet. Senyor dix Ti
rant com haure complit lo quey
tinch afer ho dire a vostra alteza:
Tirant dona cotes les lesques cal
cuna ab son ducat: e la darrera se a
costa ala boca e dixhi vna auè ma
ria: e donala. Dix la Reyna molt
me plauria saber aquest entremes.
Repos Tirant en la seguēt forma.

Capitol. cii.

Com lo Rey de Sicilia feu vn
conuit a Phelip e a Tirant ans
que partissen. E com Tirant repa
ra vn gran defalt que Phelip ha
uia fet.

enyoz la excellencia
vostra sta admirada
e tots los altres: delq
Phelip ha fet pncipi
e yo he fet la si saber
ne tots burla: e la causa de ago seny
oz es puix la alteza vostra ho desija
saber: q los crestianissims senyozs
Reys de França per les moltes gra
cies que obtes han ola immensa
bondat de nostre senyor deu insti
tubiren: que tots los llurs fills ans
que rebessen lo orde de caualleria
al dinar ans que menjen lo primer
pa quels posen dauant ne fan. xii.
lesques: en cascua posen vn real dar
gent: e donen ho per amor de deu
en reuerècia delo. xii. apostols: e coz

han rebut lo orde de caualleria po
sen en cascuna lesqua vna pega o oz
e fins al dia de hui ho pziatiqn tots
los qui ixen dela casa de França: e
per ago senyoz Phelip ha taillar lo
pa e na feres. xii. taillades pqe cal
cū apostol haja la sia. Si deu me
salue la vida dix lo Rey aquesta ca
ritat es la mes bella que yo james
hois dir: e yo qui lo Rey coronat
no fas tanta caritat de vn mes. La
vianda son venguda. La Infanta
dix a Tirant que sen anas adinar
e Phelip coneixent son gran def
falt: e la discreta reparacio que Ti
rant fet li havia en lo menjar tin
gues eliment: que no menjaua sino
tant com la Infanta sebia. E com
se foren leuats de taula se pres apaz
lar la Infanta ab vna donzella sua
de qui ella molt fiaua: e ab vna po
qua de ira ab amor mesclada feu
pncipi atal lamentacio.

Capitol. ciii.

Lamentacio que feu la filla del
Rey de Sicilia apres del conuit.

Des fozt pena la mi
a: que aquest Tirant
es fet enemich de mo
voler q solayna hoza
yo no puch ab Phe
lip parlar: que si li fos fill o germa
o natural senyor nol tendria tan
aprop: que temps no tinch en dirli
raho neguna q ell nos pose en les
nostres rahons. D tirant vesten
ab la ma nau: e sies benaueturat en
los altres regnes: sol me leixa aphe
lip per repos dela mia aia e cōsola
lz. iiii.

cio de ma vida: car sino ten vas to
stemps viure en pena: car ab la tua
gran discreció repares les indiscre-
cions dels altres. Diques Tirant
e perque tant me enuiges: car i ja /
mes has amat en algun teps: deu-
ries peiar quant es gran repos pra-
ticar de rahons a soles ab aquella
persona que hom ama: e yo fins a
gi james he sabut ni he sentit les pas-
sions de amoz: bem era plaient lo
festejar y elier amada: mas com
pelsaua que eren valalls e dela cala
de mon pare: tant me stimaua elier
loada com elier amada. Mas ara
miserable de mi que com vull doz-
mir no puch: la nit es mes largua
que no voltia: res que meje no ient
dol: ans me par amarch coz afel:
les mies mans inutils me desdeny
en que nom volen ajudar aliguar:
la mia aia no te prou temps per a
pensar: sola desige sempze star: que
negu res nom digues: si ago es viu-
te no se ques sera moztir. E ab tals
e semblants paraules la enamora-
da Infanta se lametava: derrocât
destillades lagremes de aqlls hulli
qui moltes flames de focs hauien
engeses en lo coz de Shelip. E stât
ab aquest trist continent la Infanta
p la lua cambza entra lo Rey e son
germa lo Duch de Megina. Lo ql
restaua p visrey e loctinent general
de tot lo Regne. Com foren dins
la cambza lo Rey la veu star ab la
cara e gest molt adolorit: e dixli: q
es ago la mia filla coz estan axi vos
adolorida. E com senyoz no tincho
gran rabo dix la Infanta q la seny-
oria vostra stigua per partir: que fa-
re yo desconsolada ab quim acôso

lare: en que pendza repos la mia /
anima. Diras lo Rey ey deuers son
germa e dixli: Duch queus par de
la humanitat com se ient: e la pro-
pia sanch nos pot toznar aygua:
lo Rey ab paraules de molta a-
moz aconozta a la filla tant coz po-
gue. E trameteren per la Reyna q
vengues. E tots quatre tingueren
llur consell. E lo Rey feu pncipi a
vn tal parlar.

Capitol. ciiii.

Com lo Rey de Ligilia coma-
na la muller e la filla a son germa
lo Duch de Megina: pregual que
digues lo parer seu en lo matrimo-
ni de Shelip e de la filla.

Dix la bona sozt mia
ha ordenat: e ala diui-
na prouidencia plau
que aquest sanct viat-
ge secular nos por: la
mia aia ten va aconsolada: puix lo
meu germa resta agi en loch meu:
qui es la mia propia anima al qual
prech queus tingua per recomana-
des en tot lo q manareu e ordena-
ren: e aquest ssa lo majoz plaer que
fer me poza: e mes vos pch Duch
que digan vostre parer en aqst ma-
trimoni de Shelip puix deu lons
ha agi aportat: e dieunos la intecio
vra e dona si a son parlar. Senyoz
dix lo Duch puix ala excellencia vo-
stra plau e ola senyora Reyna que
yoy digna mon parer so molt con-
tent: e q dix com ales dôzelles los
parlen algun matrimoni de que el-
les se contenten: e tan prest no ve a
conclusio segons lo apetit e llur vo-
luntat: resten molt agreujades. E

puix la alceia vostra va en aquesta
lancta perdonança e **Phelip** hiva
tanbe:io de parer que aquest maret
mont iè deuria fer ab consentimèc
de son pare: e de la mare: e la senyo
ria voitra trameta per **Tiràt**: e feu
li scriure lletres al **R**ey de França ò
aque:it matrimoni li li vedza en pla
er: perque no fagam dela còcordia
dicozdia: e dela pau guerra: perque
no pogues dir que per son fil euer
moir joue e de poca edat lo aguel /
ien enganar: car si era ma filla mes
la stimaria dar a vn cavaller abvo
luntar de ios parents: ans que dar
la a vn **R**ey contra volūtat del ieu
poble. Lo **R**ey e la **R**eyna tingue
ren per molt bo lo còsell del **D**uch
E la **I**nfanta de vergonya noy go
sa contradir: e d'altra part son con
tenta que tan prestament nos fes:
perço com volia hauer major expe
riencia de **Phelip**: perque nol teni
a prou conegut: e concordas ab la
voluntat de tots. **P**restament tra
meteren per **Tiràt**: e recitarèli lar
guament tot lo consell que hauien
tengut sobre lo matrimoni. **E** **T**
ràt los loha lo bon deliber que ha
uien tengut: e resta lo carrech a **T**
ràt de scriure. **E** scriui lletres al **R**ey
de França narrantli larguament la
forma dela còcordia del matrimo
ni si aell era placent. Lo **R**ey feu ar
mar vn berganti p passar en la terra
ferma: qui ana ab les lletres dret ha
Dumbli. La nau de **Tiràt** son bē
carreguada de forment e de altres
virtualles. **L**om lo berganti degue
partir lo **R**ey feu demostracio que
sen anava ab lo berganti: e tanca
dins vna cambra que de negu no

fos vist. **E** posaren fama que ana /
na la via ò **R**oma per parlar ab lo
Papa. **E** en la nit **Tiràt** feu recol
lit lo **R**ey e **Phelip**. **L**om tota la
gent son recollida **Tiràt** ana apē
d. e comiat dela **R**eyna e dela **I**n
fanta e de tots los dela cort **E** la
Reyna feu molta honoz a **Tiràt**
e prequal que volgues tenir per re
comanar al **R**ey: perq̄ era home ò
delicada complexio. **S**enyoza dix
Tiràt no dupre la senyoria vrā:
que iera per mi act ieruit com si fos
mon natural senyoz. **E** la **I**nfanta
loy recomāa molt: la qual resta ab
molta dolor e peniamen: e aço per
causa del **R**ey son pare que sen ana
ua: e molt mes per la amoz q̄ teni /
a a **Phelip**. **E** en la primera guay
ra la nau feu vela: e iquerè del port
ab molt bon rēps: e agueren lo vèt
molt prosper: que en. iiii. dies passa
ren lo golf de venecia: e fozen en vi
sta de **R**odes: e anaren al castell de
sanct **H**ere: e aqui surgiren per spe
rar vent que fos vn poch forzial.
E **Tiràt** acòsell de dos mariners
que de la terra havia portats: qui a
mauen molt la honoz sua: com ve
ren lo vèt larguet e bo: en la nit do
naren vela e demari apuntant la
alba ells fozen en vista de **R**odes
molt prop. **L**om les na^o de **S**eno
uesos veren aquella nau venir pen
saren que era vna de dues que ha
uien trametes per portar virtualles
per al camp: e vehien que venien de
levant: no podien pensar que ne /
guna altra nau tingues atenimèc
de venir en mig de tantes na^o com
en lo port stauen. La nau se acostā
e com son prop delles carregua de

rantes veles com podia portar: en
aço conegueren los Benouelos: e
en lo galip dela nau, que no era de
les siues: posarense en orde del que
pogueren. Empero la nau los fon
tan prop que negua nau no pogue
alçar vela: e aquesta aueles plenes
palla per mig de totes les naus al
lur deipit. Empero ells fozen ben
seruicis de langes e de passadozs e d
molts colps de bõbardes: e de tot
lo que en la mar se vïa: e Tirant
mana al timoner e al nauchet que
no voltarien la nau: sino que donas
sen la proba en terra endret dela
ciutat en vn arçal quey ha peguat
ab la muralla: e aueles plenes do
naren allí. Com los dela ciutat a /
gueren vist la nau donar la proba
en terra penilarense que fos deles
dels Benouelos q̄ acordadament
agues dat en terra p̄ pendre la Ciu
tat. Tota la gent cuyta en aquella
part: combatienlos molt brava /
ment. E los deles naus los com /
batien d'altra part: que ells stauē en
prou congoixa. Fins atant que vn
mariner ana prestamēt e pres vna
bandera deles de Tirant: e alçala.
Com los dela ciutat veren la ban
dera detingueren se que no feren ar
mes. Prestament feren saltar vn
home quils dix com aquella nau e
ra de socozs. Com los de terra sa
beren q̄ lo capita dela nau era Fran
ces: e portaua la nau carreguada d
fozment per socozrer la ciutat: ana
ren ho adir al Mestre. Lo qual sa
buda la bona noua se agenolla en
terra: e tots los qui ab ell eren: e fe /
ren labozs e gracies ala diuina pro
uidēcia com era stat en recozt dels

que nols hauiā oblidats. Lo Me
stre deualla del castell ab tots los
cauallers. E los homens dela ciu
tat ab taleques entrauē dins la nau
per traure fozment: e posauenlo en
botigues. Lo Mestre com hague
aguda verdadera relacio q̄ era Ti
rant: tingue gran desig de veurel co
neixent per experiencia la molta vir
tut sua: e mana adoaç cauallers del
orde dels majozs quey eren: que a
nassen ala nau e q̄ preguassen a Ti
rāt de part sua que volgues exit en
terra. Los cauallers pujaren en la
nau e demanaren lo capita. e Ti /
rant axi com aquell qui era pratch
e cortesa los tebe ab molta honoz
Los cauallers li digueren sem /
blants paraules Senyor capita lo
senyor Mestre es deuallat del ca /
stell e es en la Ciutat quins spera: e
pregaus li façau gracia d̄ exit en ter
ra: per la virtuola fama que de vos
ha horda mētionat desija molt la
vostra vista. Cauallers senyozs dix
Tirant direu amon senyor lo Me
stre que molt prest yo sere ab la se /
nyoria sua: que ja foza exit aferli re
uerencia: sino que spere que haja fet
alenjar la nau: perque tinch dupre
que ab lo gran carrech que te nos
obza: e ques perda lo fozment: e la
merge prengua carrech de posar en
segur lo fozmet que trauben. E vos
altres cauallers vos p̄ch me façau
dues gracies: la vna es que per gen
tilea vullau pedre vna poqueta col
lacio ab mi: la segona que vos gen
tils homens meus sen vagen en cō
panyia vostra: perque de necessitat
tenen aparlar ab lo senyor Me /
stre ans que yo ixqua en terra.

Capità senyoz dix lo vn caualler :
dr' s coles nos demanau que no⁹
podè eiser denegua des. La pmera
es tan delicia per a nosaltres : que
per a tocs los dies de nostra vida
vos restarem obliguats. **E** Tirat
quey hauria ben prouehit en lo pas
sar dia en fer coure moltes gallines
e altres maneres de carns tiábzes :
e aquils dona be amèjar . **E** aells
paregue eiser cozrats de mort au
da. **E** Tirant hague prouehit ab
lo seu major dom e ab los lguidos
seus: que en la ciutat li agueren vna
gran posada : e allí feu aparellar ó
menjar per al Mestre e al al Religio
perque sabia queu haurien molt me
sterie per causa de aço Tirant se ó
tingue que no volgue eixir en terra
fins q lo dinar fos aparellat. Com
los cauallers sen volgueren anar
Tirant pres dos gentils homès
dels seus e dix los: que en secret par
laisen ab lo Mestre : e que li diguel
sen coz ell portaua en la sua nau lo
Rey de Sicilia : e Phelip fill del
Rey de França: qui anauen ala san
cta perdonança de Hierusalem : si
serien segurs en la sua terra . Com
los gentils homens hagueren ex
plicada la embaxada al Mestre ab
aquella honoz e reuerècia que aell
se ptanyia. Lo Mestre los dix sem
blants paraules . Gentils homès
digan al virtuos Tirat lo blanch
que yo so molt content de tenir se
cret tot lo que ell voltra e que en la
mia terra ell no deu demanar segu
retat neguna: que yo vull que ell la
tingua per sua : que los seus actes
son stats de tanta virtut e singulari
tat : que ell nos ha guanyada tant

la voluntat: que es senyoz deles per
sones nostres e dels bens: e que en
la mia terra yol prech que ell mane
e ordene axi cõ si fos Drè de llo
des: car tot lo que manara sera cõ
plit sens contradicció neguna. **E** si
vol lo ceptre dela justicia e les cla⁹
del castell e de la Ciutat de continet
li seran liurades. **L**obrada la respo
sta Tirant dels seus embaixadors
ne feu relacio al Rey de Sicilia de
la molta corteia del Mestre. **E** lo
Rey e Phelip desfreqats ixqueren
en terra e anaren ala posada queu
haurien aparallada . **E** Tirant ixq
molt be abillar : e deuia en aqsta
forma: go es ab gipo de brocat car
meli: e lobze lo gipo vn gesaran de
malla: e sobze lo gesaran vn jaquet
doz febreria: e ab moltes perles qy
hauria brodades : ab spala senyida
y en la cama portaua la guarro /
tera: e al cap vn bonet de grana ab
vn fermall de molt grã stima. **E**n
trant Tirant dins la Ciutat troba
lo Mestre en vna gran plaça: **Ti** /
rant anaua molt be acompanyat
de moltes cauallers axi del orde coz
dels seus . Les dones e les donzel
les stauen per les finestres e p por
tes e rarrats per veure q era aquell
benauenturat caualler q de tan cru
el fam los hauria deliurats : e de pe
nosa captiuitat. Com Tirant fon
dauant lo Mestre feuli honoz de
Rey: fica lo genoll e volgueli besar
la ma . **E**mpero lo Mestre nou
consentí: e per bon spay stigue /
ren altercant . Lo Mestre lo pres
per lo brag leual de terra : e besal en
la boca ab molta amor affable. **A**
qui passaren moltes rahons en /

presència de tots recitantli lo Mestre los grās combats que lo Solda nre e dia los dauè per terrare los Benouelos per mar:e com stauen de hoza en hoza p darse per la stre ma fam que tenien: e nols era possible poderse mes sostenir: que tots los caualls e altres animals se hauien menjats: fins als gats q amara uella sen trobas hu: moltes dones pnyades se son afollades:e los petits infants se mozen de fam: a questa es la majoz miseria quen lo mon sia stada. Acabant lo Mestre de recitar los passats mals Tirat seu pncipi avn tal parlar.

Capitol.cv.

Com Tirat arriba en l'odes ab la nau e la socozregue.

Es vostres justes preguaries reueredissim senyoz:e les dolozo / les lagremes del affligitpoble han mogut la mimenta e diuina bondat de nostre senyoz deu:de hauer clemencia e pietat dela senyozia vostra e de aquesta prospera e benauenturada l'eligio:que no ha permes ni permetra que sia destruhida p mans dels enemichs ola sancta se catholica. E alegres la merce vostra:que mijançant lo diuinal auxili presta / met tota aquesta mozisma sera fora de tota la ylla. Mas perquant a la majoz necessitat deu hom pmer acozret: supplique ala senyozia vo

stra me faga gracia: q en la casa vostra vullau pendre de mi vn petit dinar ab tots los que aqui so. Qual ler virtuos dix lo Mestre vos me pregau de cosa que es am i tant accepre e ditosa:que atela la gran neccilitat ab infinites gracias la accep te:car en tal punt stich que ab fatigua gran me poden exir les paraules dela boca: e deu me faga gracia queus ho pugua satisfere en tor be e honoz vostra. E pstantment en mig dela gran plaça Tirant feu posar moltes taules:e feu seure lo Mestre ab son stat e tots los cauallers ola l'eligio. E lo Mestre pguia a Tirant ques volgues seure prop de ell E ell se scusa q li perdonas la senyoria sua:q volia dar recapre ala gent e pres vn basto de majordoz: e feu portar les viandes al Mre: e dona li dos parells de pagos e moltes capons:e gallines de Liglia que ha uia portar. E aps feu donar atots los altres compliment de totes coses. Com agueren comegat de menjar: Tirant mana tocar les trompetes: e feu fer crida que tots aquells qui volguessien menjar: e no tingueren sen taules prestes allí se alegueren en terra:que aqui los seria dar tot lo que haurien mester per ala humana vida. E molt prestament se fozen asegudes entro n dela plaça que era molt gran moltes dones e donzelles de honoz: e gran multitud de poble. E Tirant dona orde que en poca hoza tots tingueren qmenjar:e d'altra part Tirat trames moltes viades als q guardauen lo castell. E ab la ajuda de nre senyoz q doa compliment dela sua gracia a

tot lo monde ab la bona diligencia de Tirant tots restaren contents. Lo Mestre e tots foren dinars la colacio fon presta de molts confts per al Mestre e als cavallers. Apres Tirant feu traure de la nau moltes botes de farina e feules posar en mig dela plaga: e supplica al Mestre fos de la merce dos cavallers del orde ab los regidors dela Ciutat reparassien tota aquella farina entre la gent popular: com ell ne tingues mes per fornic lo castell. E mes lo supplica que fes posar en orde los molins: perque havia bon temps que no havien molt: e Tirant feu fer vna crida: que tots los qui volguessen farina que vinquen en ala plaga. Com la farina fo reparada feu repartir lo forment per cases segons los menjadors que tenien: al major dauen .vi. cafigos e axi delimitant segons les cases fins a hu. E per aquest orde mateix repartiren los olis: e los legums: e les carns: e de totes les altres coses de prouelio. Nos podia recitar les labors e benedicions que lo mansuet poble dauen a Tirant: que les deuotes preguaries que fehen per ell eren sufficients apolarlo en paradis: encara que james altre he no aques fet. Repartides totes les vitualles: e la gent que stava molt contenta: lo Mestre pregua a Tirant quel aportas ala posada del Rey de Sicilia e de Philip de Franca. Tirant fon molt content: e trames los auisar perquels trobassen en orde. Lo Mestre e Tirant entraren per la cambra: el Rey e lo Mestre se abraçaren: e ferense molta de ho-

noz. E apres lo Mestre abraça a Philip: e lo Mestre los pregua que mudalien de posada que venguen apasar al castell. E lo Rey james le volgue mudar de alli: dient que ell stava molt be apofetat. Senyor dix Tirant vespres fa puiauuosne en vostra fortalesa e dema entendre en la guerra e en delliturar la ciutat e la ylla de aquesta morisma. Lo Mestre pres comiat del Rey e de Philip: e Tirant lo acompaña fins prop del castell. Com fon nit scura lo castell e la ciutat estava ab molt gran luminaria: e grans alegries de tocar trompetes tabals: e de altres maneres de instruments e les luminaries eren tan grans que dela Turquia les vehen. La fama ana per tota la terra com lo Solda havia pres lo gran Mestre de Rhodes ab tota la Religio: e lo castell e la Ciutat per les grans luminaries que hauien vistes. Aquel la nit Tirant ab los seus feu guayta enuers lo port. Les nau dels Benouelos stauen molt prop de terra en especial la nau del capita que ne stava mes prop que totes les altres. E quasi enuers la mitja nit vn mariner se acostà a Tirant e dix: senyor que daría la merce vostra al qui en nom vostre cremas aquesta nau en la nit que ve qui mes prop de terra sta: ques diu que es del capita dels Benouelos. Si tu tal cosa fas dix Tirant: yo de bon grat te dare .iii. milia ducats de or. Senyor dix lo mariner si la merce vrà me promet ase de cavaller o darlosme yoy posare tot mo saber: e si nou fas me obligue de esser catiu vre. Amich dix

Tirant yo no vull que tu poses pe
nyozes negunes: nic obligues ane
guna cosa: car la infamia e vergo /
nya quen repoztaras sino faç lo q̄
mas dit te sera prou punicio epena
e de mi yot promet p lo orde que
he rebut de cavalleria: que si tu de
ma entre tot lo dia e la nit tu la cre
mes yot dare tot lo que te pro /
mes: e molt mes auant. Lo mar
ner resta molt content: pque ell ho
renia per cert per la gran destrea q̄
renia en la mar e en la terra. Al ma
ti ell dona orde en totes les coses q̄
havia necessaries. Com lo Mestre
hague hoïda missa vingue auenue
al Rey e a Shelip e a Tirat: e par
laren molt sobre la guerra: e delibe
raren moltes coses en vtil dela ciu
tat: les quals deïxe de recitar per no
sentir prolixitat. En caualler del or
de molt antichs qui era vengut ab
lo Mestre dix les següents para /
les. Ami par senyozs que puiç la
senyoria vostra ha molt ben pro
uehit: que la ciutat stara ben forni
da per alguns dies: que mō senyor
lo Mestre fes vn p̄sent al grā Sol
da de moltes e diverses maneres d̄
vitualles: per ferli perdre la sperāça
que te de pendrens per sam: e ara q̄
saben que aquesta nau es venguda
e apesar llur es entrada: coneguen
q̄ stā molt ben prouehits de totes
coses: e per volerlos fer mes plaer:
los ne volez fer part. Per tots los
magnanims senyozs fon loat e a
prouat lo consell del angia caualler
E decōtinent ordenaren que li fos
sen tramesos. cccc. pans calents axi
com exirien del forn: vi e confits de
de mel e de sucre. iiii. parells de pa /

gos: gallines e capons: me: olt: e de
totes les coses que haviē portades
Loz lo Solda veu tal present dix
als seus: cremat sia tal present e lo
traydor quil tramet: ago sera causa
d̄ fer me perdre ma honoz e tot lo
estat que tinc. Empero ell lo rebe
ab cara assable: e feu gracies al Me
stre del que trames li havia. Com
cobzaren la resposta era ja hoza de
dinar: e lo Mestre que prenia son
comiat del Rey e dels altres dix lo
Rey: senyoz Mestre vos fos cōf
dat abir del meu singular amich
Tirat: perqueus prech vos dineu
hui ab mi conuit de camp segons
homens qui no stan en libertat de
poder hauer les coses pertanyents
atal senyoz com vos. Lo Mestre
fon content de acceptar lo conuit:
e aturas adinar: e entre ells passa /
ren moltes cortesies: e dinaren se ab
molt gran plaer: e tots los qui ab
lo Mestre eren venguts menjaren
en la gran sala: perque no volien
que veïen lo Rey. Com foren di
nats Tirant dix a Shelip que cō
uidas lo Mestre per al endema. E
lo Mestre ho accepta de bon grat
Lo Mestre e Tirant dela posada
partiren anant regoneixen la Ciu
tat: perque Tirant volgue veure
e saber per hon escaramuçauen ab
los mozos: e cō ho ague tot vist pa
regueli prou bon loch per entrar e
exir. Com lo Mestre veu que era
hoza partis de Tirant: e recollis
al castell. E Tirant torna ala po
sada del Rey. E apres que ague /
ren sopat posaren se en orde per a
nar a fer la guayra: e per veure lo
mariner si faria lo que havia dit.

Com fon quasi la miſja nit e fehta molt gran l'uredat: lo mariner tinque les coſes preſtes per cremar la nau del capita: e feulho en ſemblant forma.

Capitol. cvi.

Com Tirat feu cremar la nau del capita deſes Denouelos: qui fon cauia que tots los moços ſen anaren de ylla.

Dausat mariner ha que fermat vn argue en terra vora mar / molt fort: apres argue vna molt groſſa gu / mena e poſala dins vna barqua ab dos homens que voguauen: e ab ell foren tres: e pres vna corda tan groſſa com lo dit de canem molt largua. Com foren prop la nau q̄ ſencien parlar los qui fehiè la guayta al caſtell de popa: feu detenir la barca e deſpullas tot nuu: e ſenyis vna corda: e poſas en la ginta vn petit coltell ben eſmolat: perço que ſi hauia atailar alguna corda queu pogues fer: e poſalſe de part dertres que al nadar nol enujas: e en la baina del coltell liguu lo cap d'la corda. Mana als qui reſtaue en la barca que coſtempſ li donaffen corda. Com ho argue tot ordenat lanças en la aygua: e nadat ana prop dela nau que ſencia molt be parlar los q̄ guaytrauen. Lauozs mes lo cap dauall la aygua perque no fos viſt: e aplegua ala nau hon ſta lo timo: e

aquí ſe atura vn poch perque no temia que de negu pogues eſſer viſt. E mes baix del timo en totes les naus trobaren groſſes anelles de ferro: perço com volen moſtrar carena: o volen ſpalmar: o com corre gran fortuna es trenquen les agulles del timo liguè lo timo en aquelles anelles: les quals van totes dauall la ygua. E lo mariner paſſa la corda per la anella: e pres lo cap de la corda e tornaſe aliguar: e poſas dauall la aygua e torna ala barca: e ps lo cap dela corda e liguu al cap dela gumena e vala moit be enſeuar: e portaien vn gran troç de ſeu per enſeuar la anella perço que paſſas millor e no fes tanta remor: e deira manat que com aguellen cobrat lo cap dela gumena que prenguel len vn fus de ferre: e quel paſſaſſen per mig dela gumena: perço com apleguas ala anella e no pogues paſſar: que ell agues noticia q̄ ells ha / uie cobrat lo cap dela gumena. E tornas alagar en la aygua e torna ala nau: e enſeua molt be la anella. E los dela barca tiraren la corda prima fins atant q̄ cobraren lo cap dela gumena: lo fus fon poſat de ferro en la gumena: com fon ala anella no podia paſſar. Conegue lo ausat mariner que lo cap dela gumena era en la barca: com li paregue hoza anaffen: ixque en terra e liguu lo vn cap dela gumena en lo argue e laltre liguare ha vna barca gran amarrera de balaner que ja la tenia plena de lenya e de tea ruxat tot ab oli: perque cremas be: poſaren hi focs: e leixarenlo be enſendre: e / poſarenſe Lent homens al argue:

e comengaren molt fort auogir :
E ab la força del argue fon fet tan
prest: que eicallament fon parit lo
balaner que fon peguat al costat de
la nau e ab les grās flames d' fochs
que portaua prestament se pres lo
foch en la nau ab tan gran furia q̄
res en lo mon no bastara apagar
lo. Sino q̄ los d'la nau no peniarē
altra cosa lino d' fogir ab les barq̄s
altres se lançauē en lamar p̄ passar
en les altres naus: per be que no po
guerē eiculsar que molts ni morirē
cremats p̄ no hauey tēps de poder
exir: e a molts que lo foch acōlegui
dormint. Los qui febiē la guay
ra alt en locastell anaren prestamēt
a dir al Mestre com gran foch ha
uia en les naus d'ls genouesos. Lo
Mestre se leua e puja alt en vna tor
re: com veu lo gran foch dix: per
mon deu yo pens q̄ aq̄o haura fet
Tirant: car ell me dix anit que vo
lia asajar si poria fer vna poca de /
lumiaria entre les naus dels geno
uesos. Com fon de dia Tirant p̄s
tres milia ducats e donals al mar
ner: e vna roba de seda forrada de
marts: e vn gipo de brocat. Lo ma
rier lin feu infinides gracies: e resta
molt cōtēt. Lō lo solda veu la nau
cremada dix: quins homēs del dia
ble son aquests que no temē los pe
rills dela mort: que aueles plenes
son entrats p̄ mig de tates naus q̄y
hauia en lo port: e han socorregut
la ciutat: e puix han comēgat acréar
la nau d' capita: lis farā totes les al
res: car no podē saber los mariers
cō pot eēr stat aq̄o: cola d' grā admī
racio es q̄ negu nou pugua saber cō
la nau se cremaua la gumēa ab que

tenia liguat lo balaner cremas: e
ab lo argue cobraren lo cap: hi ells
no podien pensar lo balaner com
era vengut axi dretament en aquel
la nau mes quen nenguna deles
altres. Apres lo Solda trames
per tots los capitans axi dela mar
com dela terra: e recitals tot aqueſt
fet: e del present que lo Mestre li
hauia fet per mostrar com la Ciu
tat estaua molt ben p̄ouehida de
totes coses: e mes encara com eren
en la entrada del huern que los
frets eles pluges los comengauen
de enujar: perque deliberaua de le
uar lo camp e tornarēn: mas que
altre any ell hi tornaria. E pre
stament mana sonar les trompe
tes: e anafils del camp: e les naus
donassen vela: e anassen al cap de
la ylla: que ell seria allí per recollir
ab tota la sua gent: e axi fon fet.
Com lo camp fon leuat tota la /
morisma sen anaua molt cuytada
ab gran desorde per duple que te
nien que no irquessen los dela ciu
tat. La pressa era tanta entre los
moros per anarsen: que vn ginet
se solta e corregue molt p̄ lo camp
que nol pogueren pendre: que tira
deuers la Ciutat e nol go saren se
guir p̄q̄ staua molt dōitos ab lo fol
guar e nos leixaua pedre. Com Ti
rāt veu que los moros leuauen lo
camp armas ab tota la sua gent: e
ixque fora dela Ciutat: e apleguarē
fins a hon era lo camp: e polaren
foch ales barraques p̄q̄o que si toz
nassen aguessen son treball de tor
nar les arefer. E stant axi lo ginet
se acosta allí hon ells eren: e pren
guerenlo. Tirant fon molt cōrent

com hauien pres lo ginet. E aquel
la nit tots los moços se atendaren
pço d vna ribera daygua. Per lo
mari Tirant hobi miua: e poia en
pant lo ginet ab sella dela gaila: e
pavna balleita de aquelles ques pa
ren acavall ab vna gafa: e moltes
sagetas ab herba: e poiadas en la
cozreja: e presvna lança curta en la
mari: tot iol ixque dela ciutat: e ana
per mirar los moços si eré parçits
de alli hon hauien alleujat aquella
nit: e puja en vn mont e veu q tots
los moços sen anauen de presa la
via dela mar: e mira atotes parts e
veu venir per lo cami hon los mo
ros anauen gran troç atravna ad
zembra carreguada ab. xviii. mo
ros qui la acompanyauen: he eren
se aturats atras perço com era cay
guda en vn fanch. Com Tirant
los veu tan luny dels altres: e que
los primers nols podien veure per
cauia devna poca montanya quen
mig los stava: ferma de sperons e
feu la llur via e coneque que eré mo
ros: e veu que negu dels no porta
ua balleita: sino que tots portauen
lages e spases. No pot eiler menys
dix Tirant que yo non mate algu
de aquests perros de moços: e fua
la lança que portava en terra pres
la ballesta e posayvna sagetta ab er
ba: e acostas tant als moços quels
podia be tirar: e tira ha vn mozo e
ferit en lo costat que no ana. xxx. pas
sos que en terra caygue mort. Ti
rant ferma dels sperons luyasvn
poch: e tozna aparar la ballesta po
layvna altra sagetta e torna deuer
ella: e tira a vn altre mozo e morí
prestament. Tots los moços se

remeteré aell: ferit dels speros e nol
podien aconleguir. Per aquest or
de mes per terra. viii. moços entre
morts e mal nafrats. Los altres
no curaué lino decuytar camie si tí
rant hagues tengudes tantes sa
gettes per aquell orde tots los ha
guera morts encara q foien stats
cent. Acostas als qui eren restats
e dixlos ques donalíen apreio. E
eils deliberaren que mes los valia
eiler cauias que no morir: puç ve
lien que no remé defençio ni spera
uen loco. s. Fet llur acort digueren
que eren contents de donar. Dix
Tirant deixau totes les armes a
qui: com les agueren deixades feu
los toznar atras e luyar deles ar
mes bõ troçe ell posas en mig dls
moros e deles armes: e feu peoze v
na corda: e dix al hu de aquells: q
liguas atots los altres les mans d
tras: e alt en los bzahos: e li tuls lí
gues be q negu nos puga soltar: jot
pzetmet de ferte frách: e polarre en
legur lla hon es lo Solda ab toza
la iua gent. Lo mozo per hauer lí
bertat liguals molt be. E pzetngue
ren la adzembra que era carregua
da de moneda e de joyes de molta
valua: e tiraren la via dela Ciutat.
Tirant entra ab la sua presa per la
ciutat: e troba lo Orde en la plaça ab
molts cauallers dls orde quil estaué
spant per adinar. Loz lo mestre lo
veu venir tot sol ab. x. pzetoners sti
gue lo mes admirat home del mō
e tots los altres deles grās caualle
ries que Tirant fehia. Apzes que
fozen dinats Tirant feu armayv
breganti: e trameslo per veure lo
Solda: e la sua gèt lís recollien ne
l. j.

en quin punt staven. Aprés que lo berganti fon partit dona al mozo vna roba de seda : e feulo passar en la Turquia p la pzmela que li ha via feta. Molts homens dela Ciutat anarè hon era stada la bregua : e trobaren encara alguns mozos vius e ferenlos mozir : e prenque / renlos les armes q̄ trobaren e toz naren sen ala ciutat. Lo dia mateix torna lo berganti que era partit : e dix quel Solda sera ja recollit : e tots los caualls eren ~~en~~ les na^o. Tirant supplica al Mestre que li donas dos o tres gujes que sabel sen be la terra: com ell volta aquella nit anar auisitar los mozos. Molta gent li desconfella que no anas a ampresa d'altri: empero ell se apo / dera de anar hi : e pres cinch cents homens e tota la nit caminaren: e polaren se en vna montanya sens que per negu no fozen vists : e de aquella montanya mirauè molt be la presa que los mozos tenien de recollir. Com Tirant veu que ja noy hauia sino stuma de mil ho / mens poch mes o menys. Tirat iroque dela montanya e feri en mig dels mozos : tan brauament quen feren vna gran destroça. Com lo Solda veu fer la destructio dels mozos staua molt desesperat: tra / mes les barques per ques poguel sen recollir. Mas poch ne cobra ren: que la major part fozen morts o hofegats per recollir se. Clehent aço lo Solda feu dar vela e torna sen en la terra. Com fon apleguat los grans senyors qui restats eren fozen molt ben informats d'la cau sa dela sua vèguda a iustaren se tots

e anarenlo a veure. E vn gran alca di parla per tots: e feu principi apa raules de semblant stil.

Capitol. cvii.

Com fon mort lo Solda per sos vasalls amort vituperosa.

Qu enganadoz de / nostre lanet prophe ta Maphomet: de / strobidoz d'ls nostres tresors: malmatedoz dela noble gèt pagana: fornicadoz de mala: amadoz de couardies: va naglozios entre la gent no entesa: fogidoz de batalles: iquingadoz d' be publich : ab peu esquerre has se res totes les tues vils obres en dan e delonoz de tots nosaltres. Ab la ma negra e crua: ab la fallia lengua que li ha feta companyia: sens con sell de bons conselers est partit de aquella noble ylla dell' odes: per v na sola nau ses imayat lo teu flach animo. O caualler de poch el forç ab la cara girada al reues has seny ozejats. xii. Rey coronats: los q̄ls tostemps son stats atu obedients : est te cōcordat ab la mala intencio dels teus proximos parèts e fictes crestiàs los Benouelos: qui pietat ne amor no han anegu : com no si en mozos ni crestians: com tu sies nat dis aquella mala ribera e costa de Genoua. E perço los teus re prouats mals te condemnen que myres cō a home çelerat d' mort vituperosa: e prestament fon pres e

posarenlo en la casa dels leões hon
mozi ab gran desventura: apzes
feren electio de vn altre Solda. E
aquell per mostrarle amador del
be publich ordena que ab aquelles
naus dels Benouelos seien gran
armada de tota aquella gēt qui de
Rodes era venguda: e altra mes: e
que passasen en la Grecia: e axi fon
fet: e fon hi cōtadat lo grā Turch
qui fon cōrent de passarhi ab mol
ta gent darmes de peu e de cauall
en gran nombre. E junts los dos
exercits fozen en nombre de. cxxvii.
milia moros: e portauen dues ban
deres la vna era tota vermella hon
hauia pintat lo calzer e la hostia: p
ço com Benouelos e venecias po
saren penyoza lo calzer e la hostia
consagrada: e perço en les sues ban
deres portē aquella deuisa pintada
la otra bandera era de terçenell vert
ab letres de or: qui dehen. Venja
dors de aquella lanch de aquell be
naueturat caualler don Hector lo
troya: e dela primera entrada que
feren en la Grecia pengueren mol
tes viles e castells: e. xvi. mila ifants
petits: e tots los trameterē en la tur
quia: e en la terra del Solda p fer
los nodzir en la secta mofometrica
e moltes dones e dōzelles jutgarē
a captiuitat ppetua: e la ylla del R
odes fon delirada de poder dels in
fels. Com los de Chipze saberen
que lo estol del Solda sen era par
tit en la ciutat de Samagosta carre
guaren prestamēt moltes naus de
forment de bous e de moltons e d
altres vitualles e portarēho tot en
Rodes per la gran fam q sabien q

lostenien: e de moltes altres parts
ni portaren. E en poch temps la
ciutat e la ylla fon en tan grā abun
dancia que tots los antics dehen
que james hauien vist ne hoit dir
allurs predecessors vna tan gran a
bundancia esser stata en la ylla de
Rodes. Epochs dies que lo Sol
da fon partit apleguaren dues ga
leres de venecians carreguades de
forment qui portauen pelegrins q
anauen ala casa sancta de Hierusa
lem. Lo Tirant ho sabe ho ana
adir al Rey e a Philip: e de aque
sta noua fozen molt alegres. Lo
Rey dix al Mestre: senyor puix a
la diuina bondat es estat placent q
aquestes galeres son vengudes aq
nosaltres volem partir per complir
lo nostre sanct viatge ab vostra bo
na licencia. Dix lo Mestre: senyor
molta glozia seria per amī que les
senyories de vosaltres volguessen
aqi aturar: car porieu manar e ord
nar axi com en casa vostra propia:
e lo anar e lo restar sta tot en vo
stra ma: que yo no tinch aser sino
lo que les senyories vostres me vol
ran manar: car vous delige atots
molt servir. E lo Rey loy regradia
molt: lo Mestre ajusta los caual
lers del orde a capitol: e Dix los
com Tirant li hauia demanada
licencia que sen volia partir: perque
aell paria molta raïbo que fos pa
guat del forment: e la nau que per
duda hauia per socorrerlos. E
tots los cauallers li digueren que
la senyoria hi hauia be pesat: e que
fos tan amplament satisfet com ell
sabe demanar: e molt mes encara
l. ij.

e ordenaren que al endema en mig
dela gran plaça en pzelencia d' tots
li fes la oferta. Lendema dematí
lo Mestre feu tancar tots los por-
tals dela ciutat perque negu no po-
gues exir defoza perques trobasi-
en lo parlament dell e de Tirat : e
feu traure tot lo tresor del orde en
mig dela plaça: e pzegua lo Mestre
al Rey de Ligiia quey fos perque
ves lo tresor: e lo Rey e Phelip hi
fozen. Com tots fozen ajustats lo
Mestre feu principi a vn tal parlar.

La oferta que feu lo Mestre de
Rodes a Tirat de pagarli la nau.

Sola sperança dela ciu-
tat atribulada: succe-
hidoz dela lanch anti-
gua molt generosa d'
tu Tirant lo blanc
sobze los nobles corona e ceptre re
al portar deuries : e senyorejar lo
imperí Roma: car p les tues virtuo-
ses obres e singulars actes de cau-
leria atu ptany e ha altri no: tu has
posada en libertat la nostra casa de
Hierusalem ab lo temple de Sala-
mo : tu est stat consolacio e vera sa-
lut de tots nosaltres: car gran teps
hauen stat ab molta fam e set : e al-
tres dolozs e miseris que per no-
stres peccats compostades: haue
e per tu sol hauem obtesa via de sal-
uacio e libertat : car tota la nostra
sperança era ja perduda: que si tu no

fosse vengut en aquell beneyt dia
fora desolada la nostra ciutat: e to-
ta la Religio. Donchs aqui deu
esser dada la triumphal glozia sino
atu qui est lo millor dels cavallers
e nosaltres restam molt obligats
ala molta noblea tua: car totes a /
questes gentes que veus agi foren en
carrera de perdicio: que perduda la
ciutat e la fortalesa : fora perdut lo
poble: los bes e riques de aquells
e los collos subjutgats a perpetual
captiuitat: beneyta sia la hoza que
tu vingust alocorzer los famejats
els aconiolist ab vera dolçor de a /
bundes viandes: car altra speran-
ça non restaua sino morir per la fe
de Jhesu crist: o dolor e pena inex-
timable en les persones nostres po-
sades en perpetual catiuert: aqui da-
rem donchs lo pmi de nostra pzo-
pera liberacio: qui sera nostre prote-
ctor e segura defensia: si altra vegua
da los malignes e inichs infels agi-
tozen: com los perills sien molts
e les amargues dolozs que passa-
des hauem: perq de ansiola temoz
tremolen los nostres ossos : e les
entramenes dina nosaltres nos po-
den asegurar: no son james major
miseria : ni paliaren los gloriofos
sanctis martirs major pea en com-
paracio dela nostra : perço com la
mort es comuna atots: e pft es pas-
sada qui dona fi a tots los mals: p
que caualler virtuos supplicam ala
tua noblea yo e tota la Religio qe
placia stendze la tua generosa e vi-
ctoziola ma scbeze lo nostre tresor :
e que pzeugues de aquell atota la
tua voluntat: encara que no sia susi

cient premi dels teus singulars a /
 ctes : car la tua molta virtut no po-
 ria fer res quen desgrat nos vin /
 gues:car no sabez ni tenim ab que
 te puguez premiar dela honoz e pi-
 etat misericorde : que de nosaltres
 aflegits has aguda : pensant en lo
 gran perill que has mesa la tua be-
 nigna e prospera psona:ab antino
 gran hifozgat de caualler has ex-
 ercides les armes e no test mostrat
 gens esser caualler pereos : perque
 bet podies scusar ales bataylles e cõ-
 bats dela mar e dela terra : e perço
 se diu que aquell es dit caualler qui
 fa caualleres:aquell es dit gẽtilom
 qui fa gentilees:aquell es noble qui
 fa nobleles. Donchs Tirant se /
 nyoz de aquesta comunitat reb ab
 la tua ma plena de caualleria del
 nostre tresor : e com mes ne pen-
 dzas mes gloria sera per nosaltres
 e dona si a son parlar. Ho tarda
 Tirant fer resposta en estil de sem-
 blants paraules.

Capitol.cviij.

La resposta que Tirant feu al
 Mestre de Rhodes : apzes parti de
 Rhodes e ana al sanct sepulchre en
 companyia del Rey de Sicilia : e
 de Shelip.

Començ me arecor /
 dar com vench en lo
 mon aquell prophe-
 ta:e sanct glorios Jo-
 han baptista per de-
 nunciar lo adueniment del nostre

redemptor deu Jhesus : axi per per
 millio diuina yo lo vengut axi ab
 ferma fe e ab deliberada pensa : per
 alocorret e subuenir ala reuerent se-
 nyozia vrã e atota la Rreligio : e a-
 go per causa de vna letra que viu en
 mans de aquell prosper e crestianis-
 sim Rey de França : la qual per la
 reuerencia vostra li era stada trame-
 sa:e fas infinites gracies ala mage-
 stat diuina coz me ha feta tan grã
 honoz e misericordia: que ma fet a-
 pleguar axi ab bon saluament en lo
 temps dela major necessitat : e per
 hauer yo obtesa tanta gloria en a-
 quest mon que per miya meu aque-
 sta sancta Rreligio sia stada deliura-
 da.La honoz que men resta es su-
 ficient premi dels treballs e despesa
 e lo merit sperer hauer de nostre se-
 nyoz deu en lo altre mon:perque a
 honoz lahor e gloria õl nostre me-
 stre e senyoz deu Jhesus:e de aquest
 sanct glorios Johan baptista pro-
 tector e defenedor de aquesta ylla :
 sots inuocacio del qual aquesta san-
 cta Rreligio sta fundada : done de
 bõ grat tots mos dzets del que yo
 tenia de hauer ala sancta Rreligio
 vostra:e no vull altra satisfaccio de
 vosaltres : sino que calcũ dia me fa-
 çau celebrar vna missa cantada de
 Requiem per la mia anima:e mes
 vos deman en gracia que tot lo po-
 ble sia quit de tot lo quels es stat
 repartit:axi del forment e farina cõ-
 deles altres minimes coses que res
 no paguen:e õ ago senyoz supplich
 auostra senyozia que axi faça. Ti-
 rant senyoz dix lo Mestre tot lo q̃
 la vostra grã gentileza diu nos pot
 l.iiij.

fer: sino q̄ ab la vostra ma plena de caritat auen apendre tot lo queus pertany: car si en algun temps los moros tornauen: e la fama anas p lo mon dient: com vos per vostra virtut hereu agi vengut per donar nos socors: e hauien p̄dua la nau e fornida de virtualles molt be la ciutat: e que folieu stat mal contentat: en semblant necessitat no trobariem qui socorret nos volgues: per queus supplich heus demane de gracia que; prengau tot lo que volreu del nostre treioz. Digame si nyoz molt reuerent dig Tirant: qui pot ami impedir si yo vull donar tots mos bes per amoz ó deu e no p̄le la senyoria vostra que yo lia tal que haja anar per lo mō clament de la vostra Religio: car meas stime la honoz e lo premi de nostre senyoz que tot lo treioz del mon: e nom tingau per tal que yo volgues dir cola qui no fos vera: e perço que la senyoria vostra sia cōtenta: e tots los que agi son ho pu guen veure e fer verdader testimo ni: que so content de tot lo que agi he portat. En presència de tots posales dues mans sobre lo treioz: e mana als trōpetes que sellen crida com ell se tenia per content dela merce del senyoz Mestre: e de tota la Religio: e daua de bon grat al poble lo forment e la farina e totes les altres coses que preses hauien: que volia que negu no pagas res. Moltes foren les labors e benediccions que lo poble calcul dia da uen a Tirant. Com la crida son fet a Tirant supplica al Mestre que

anassen adinar. E venint la nit lo Rey Isbelip e Tirant prenguerē comiat del Mestre: e recolliren e en les galeres dels venecians ab molt poca gent que len portaren que tota la altra deixaren en Rhodes. E Diaphebus parent de Tirant no volgue restar ne Tenebzos per seguir a Isbelip: e coregueren forta naua vauca tres dies e tres nits: a pres agueren lo temps tan proiper que en pochos dies arribare al port de Jafa: e partint de allí que lo rēps son abonant ab la mar tranquille arribaren en Garut ab bon iatua ment. Aquí ixqueren tots los pelegrins: e prengueren bones guies ó deu en deu vna guja: junts que foren en Hierusalem aturaren aquí xiiii dies per visitar tots los lancuaris: e partint de Hierusalem anarē en Alexandria hon trobaren allí les galeres e moltes naus de crestians. Enant vn dia lo Rey e Tirant p la ciutat trobaren vn catiu crestia q stava fortment plozant. Com Tirant li veu fer tan trist e adolorit cōport dixli: amich yot prech quēvulles dir per que: dols tant: car la pietat que tinch de tu si en res te puch ajudar ho fare de molt bona voluntat. Com fretura desp̄oze paraules dix lo catiu: cōzvos ho aure dit cōsell ni ajuda envos ni en altre no trobare: que tal es la mia fortuna. xxii. anys ha que so catiu per la mia mala lozt: ó sijnat mes la mozt q̄ la vida: perque no vull renegar amon deu e a mō creadoz so fart de bastonades: e freturos de vñandes. Dix Tirant per bonea te vull preguar

me vullés dir e mostrar aqueix tan cruel que te catiu. Aquil trobaren en aqueixa casa dix lo catiu qui ab vergues de dolor sta en la ma per leuar me dela eiquena lo cuyro. Tirant iupplica ab ven baixa al Rey lo deixas entrar dins la casa de aquil mozo. E lo Rey fon molt cõrent e Tirant dix al mozo com aqueil seu catiu era ion parent si loy volia vendre o donar arefcar. Lo mozo dix que si acordarense que li donas lv. ducats de or: e Tirant lo paga decontinent: e pregua al mozo que li sabes si hi hauiat altres mozos q tinguenen altres catius crestians q ell los compraria: e fon sabut p tota la ciutat de Alexandria. E cascu que tenia catius los portauen al al fondech hon poiaua Tirant. E dins .ii. dies Tirat reme. cccclxxiii. catius: e li mes ne agues trobats mes ne aguera quitats: tota la sua vexella de or e de argent e totes les yoyes que portaua vene per quitar los dits catius: e feulos recollir en les Galeres e en les naus: e portar en Rhodes. Com lo virtuos Dretabe q lo Rey e Tirat venien: feu fer dia lo portyn gran pot d fusta q plegaua de terra fins ales Galeres tot cubert d peges de seda. Lo Rey de Vigilia en aquella hoza se manifest a tots. E lo Mestre entra en la Galera: e feu exir en terra al Rey a Phelip e a Tirant: e portals a posar alt en lo castell: e dixlos senyors en lo temps dela necessitat me donas amenjar: ara en lo temps d la prosperitat menjareu ab mi fins plaura: e ells foren molt contents. Decontinent que Tirant fon en

Rodes feu hauer moltes peges de drap: e feu vestir atots los catius d matos: robes: gipons: calces: sabates: e camises: e feulos leuar les camises grogues que ells portauen: e trameiles en Goretanya: perço que com fos mozt foilen posades en la sua capella ab los quatre scuts dels quatre cauallers que veguts hania Com lo Mestre sabe lo que Tirat hania fet dix al Rey e a Phelip e atots los qui alli eren: per mafe yo crech si Tirat viu molt temps ell basta a senyorejar tot lo mon: ell es liberal ardit e laui ginyos mes que tot altre: dichvos per cert que si nostre senyor me hagues dotat de algun imperi o regne: e tingues filla yo la daria mes prest e d millor voluntat a Tirant que anegun princep dela crestiandat. Lo Rey aduertit molt be en les prudets paralles d Mestre: e tostemps apres tingue deliber com fos en Vigilia de dar la filla a Tirat. Acabades que foren les robes dels cati e les Galeres volien partir: Tirant ajusta tots los catius: e conuidals tots a dinar. Apres que foren dinats Tirant feu principi atal parlar.

Capitol. xix.

Com Tirant posa en libertat tots los cati que hania comprats en Alexandria. E com tornare en Vigilia: e strenqueren lo matrimoni de Phelip ab la filla del Rey d Vigilia.

Michs meus hi en voluntat com a ger / mans : no ha molts dies pallats que tots volaltres ereu detenguts en poder de infels : e ab forts cadenes apzelonats: ara per gracia dela diuina majestat e ab treball meu sou venguts en terra de promissio franchs e liberts d tota captiuitat e submissio: perque de presetyous done franca libertat atots d anar o de restar: e tots aquells qui en ma companyia volt a venir y on sere molt content : los qui volran restar en aquesta ciutat ho pozan be fer: e los qui en altres parts volran anar diguenmo: e yo darlos he diners per ala del pesa. Com los catius hoiren dir semblats paraules al virtuos Tirant foren molt acolsolats : e posats en inextimable alegria: e lançarense tots als seus peus per besarlos hi: e apres les mans. E Tirant nou volgue james consentir: e donals tât de sos bens acascu que tots se tingueren per mes de contents. Com les Galeres foren en punt de partir lo Rey: Philip e Tirant prengueren comiat del reuerent Mestre e de tota la Religio e les Galeres bèn prouehides del q hauien mester: e al comiat lo Mre torna a sollicitar al virtuos Tirant si volta esser paguat dela nau e del forment. E Tirant ab molta gentilea ie scusa q nò volia pendre res. Com foren dins les Galeres dona renvela e agueren lo temps tã profper e favorable que en breus dies arribarè al cap dela rlla de Sicilia La alegria que los Sicilians seren

fon molt gran p la vèguda de son natural ienyoz : e los dela terra tra meteren vn correu ala Reyna dela venguda del Rey. Lo Rey demana del stat d la Reyna: e dela disposicio d la filla e d losfills: e del duchs son germa. Son li respòst dela profperitat en que stauen: e coz lo Rey de França hauia tramès .xl. cauallers per embaixadors seus qui venien molt be abillats : e molt bella companyia de gentils homens. Molt son placent a Tirant la venguda dels embaixadors mes que no fon al Rey: pensant e hauent recort de les paraules del Mestre de Rhodes. Ells reposaren allí per alguns dies perque venien molt enuajats dela mar. Apres ques sczè repositats lo Rey ab tota la companyia parti: e feren la via de Salerm hon la Reyna staua: e lo dia que d uia entrar i que primer lo Duch son germa ab molta bona gent a compayat. Apres i qren tots los menestrals molt ben vestits e abillats. E ps i que lo Arquebisbe ab tot lo clero. Apres i que la Reyna acompanyada de totes les dones de honoz d la ciutat. Apres per vn poch spay i que la Infanta Rico mana ab totes les donzelles siues: e dela ciutat molt ben abillades que era cosa de molt gran delit de veureles. Apres i querè los .xl. embaixadors del Rey de França vestits ab robes de vellut carmeli largues fins als peus: ab grosses cadenes d or que portauen tots deuifats en vna manera. E oz lo Rey se fon vist ab la Reyna: e la filla li ague feta reuerencia. Philip e Tirant seren re

uerencia ala Keyna: e Phelip /
pres per lo braç ala Infanta: e axi
anaren fins al palau. E ans que a
apleguassen los .xl. embaxadors vè
gueren afer reuerencia a Phelip
ans que no al Key. E Tirant dix
a Phelip senyoz manau als embai
xadors que vagen primer afer reue
rencia al Key: ans q parlen ab vos
E phelip hi trames. E los embai
xadors li trameteren adir que ells
tenien manament de llur senyoz lo
Key de França pare seu: que apres
que agueu feta reuerencia a ell: q
anassen al Key e li donassen les le
tres que portauè. E phelip los tra
mes altra veguada adir que en tot
cas d'el mō ell los preguaua e mana
ua que anassen al Key ans que par
lassen ab ell. D'ui a Phelip plau
digueren los embaxadors nosal /
tres farem lo que ell nos mana: e
aquesta causa nos erem posats los
mes darers de tots: perque pogue
sem dar pmer la honoz e obediēci
a a Phelip: que al Key. Com lo
Key son apleguat al palau ab tota
la gent: los embaxadors del Key
de França li anaren afer reuerencia
e donarenli la letra de crehença. E
lo Key los rebe ab cara affable: e
sen los molta honoz: apres anaren
a Phelip e ferenli molt gran ho
noz: axi com hi eren obligats per
esser fill de llur natural seyo. Phelip
los feu inextimable festa: e son
gran alegria entre ells. Apres que
les festes foren passades per la ven
guda del Key los embaxadors ex
plicaren llur embaxada. La qual
en effecte cōtenia tres coses. La pri
mera era que lo rey de França era

molt content que Phelip son fill
fes lo matrimoni ab la Infanta
Kricomana filla sua: segons que p
lo virtuos Tirant era stat concoz
dat. La segona era: si lo Key de Li
gilia tenia fill ell li donaria vna filla su
a per muller ab cēt milia scuts. La
terça cōtenia: coz ell agues amprat
al Papa: e al Emperadoz: e atots
los Prineeps dela crestiandat li
volguessen valer per mar com ell
tingues deliberat d' anar contra in
fels: e coz tots los qui ha amprats
li han offert valença: e que de part
del Key de França ells lo amprauè
e si la senyoria deliberaua trametre
li armada quen fes capita a Phelip:
e que loy trametes. La resposta
del Key son: que del matrimoni ell
era molt content: mas que de les al
tres coses ell se aturaua a cort. Coz
los missatgers veren que lo Key
hauia atozguat lo matrimoni do
naren a Phelip per manamēt de
son pare. l. milia scuts: perques po
sas en orde de totes les coses que
hauia mester: per dar compliment
al matrimoni. E trames lo Key
de França per ala noza quatre pe
ces de brocat molt belles: e tres mil
lia marts gebelis: e yn collar d' or o
brat en paris molt bell e de gran sti
ma per qy hauia en ell engastades
moltes pedres fines qui eren de /
gran valua. La Keyna mare de
Phelip li trames moltes peces de
drap de seda: e de brocat: e molts
cortinatges de seda: e de raç molt
specials: e moltes altres coses. E
la Infanta sabe q lo rey son pare ha
uia atozgat lo matrimoni d' Phelip

lip: dix entre si mateixa si yo puch trobar en **J**shelip tal defalt que sia grolier o auar james sera mon marit: e de açí auant en altra co a no vull peïar iino en iaberne la veritat. **E** stanc la **Y**nfanta en aquest pe / nos peniamèt entra per la sua cambra vna donzella en qui ela tenia gran fiança e dixli. **D**iganme senyora en que penia vostra alteia: que la vostra cara sta moit alterada. **R**espos la **Y**nfanta yo ro dire: lo senyoz **R**ey mō pare ha atozguat lo matrimoni als embaixadors d' **F**rança: e yo stich ab tan gran dupte dela groieria de **J**shelip q nos pot dir: hi encara de euer auar: car si res de tot aço te no podia star vna hora ab ell gitada en vn lit: ans de liberaria de ferme mon a e star clo sa en vn monestir: car yo he fet tot mō poder en conèixerlo: e veig que la sort no mī acompaña ab aqst traydor de **T**irant: si prech adeu lo veja rostir e bollir: e en tra de sa e namorada: que aquell dia deles lesques ol pa yol aguera ben conegut sino per causa sua: mas ans que yo atozgue lo matrimoni yol prouare altra veguada: e fare venir de **L**alabriavn grā philozoph qui es home de grādissima sciencia: quim dirá certament lo que yo desije. **L**oz **J**shelip ague rebuts los diners q ion pare li haia trames ell se abil la molt be de robes de brocat roge gāt: e d' chaperia: e ell tēia ja molts fermaills e cadenes de or e moltes altres joyes de stima. **E** lo dia de la nostra senyora de agost lo **R**ey conuida a **J**shelip e atots los embaixadors: e del regne tots aquells

qui tenen titol: lo **R**ey aquell dia los feu seure en la sua taula. **E** **p**he lip aqll dia vestia vna roba de brocat carmesi rogegant per terra forrada de ermims: e **T**irant se vesti altra de aquell drap e de aquella color: e com le son vestit penia en si e dix: la festa se fa per **J**shelip e p los embaixadors que repreienten la persona del **R**ey de **F**rança: e yo quez abille en tal jornada tan riquamēt com **J**shelip nom iera be prese: p stament se despulla aquella roba e vestilen vna altra brodada de argēteria: e les calces totes brodades d' gromes ples. **E** stanc lo **R**ey sobze taula vengue molt grā pluja. **E** la **Y**nfanta hi pres molt gran plaer: e dix ara podia hauer loch la mia demanda. **L**om les taules foren leuades vengueren los ministres: e dauant lo **R**ey e la **R**eyna dançaren per bon spay. **A**pres vengue la collacio. **L**o **R**ey ien entra en la cambra per repolar. **E** la **Y**nfanta nos volgue deixar de dançar per dupte que **J**shelip no ien anas. **L**oz son quali hora d' vespres lo cel son clar e losol ixq. **D**ix la **Y**nfanta no seria bo que fessē vna volta per la ciutat pnyx fa bell dia. **R**espos presta / ment **J**shelip: e cō senyora en tēps indispost voleu anar per la ciutat: e si toz na aploure totaus banyareu. **E** **T**irant conèixent la malicia de la **Y**nfanta tira per la falda a **J**shelip que callas. **L**a **Y**nfanta veu quasi lo senyal q **T**irāt li feu: ps molt gran enuig e mana q li portassē les aquanees. **E** tots trameterē p les besties. **L**o foren vègudes **J**shelip ps ol braç ala **Y**nfanta e portala fis

al cauallador. E com la Infanta
fou acuall quasi volta vn poch la
sqüena deuers. **Phelip:** Mas no re
sta que ab la cosa del hull lo per /
des de vista. E **phelip** dix a **Lirât**
sim feyeu portar vna altra roba p
q no guastas aqsta. **S** dix **Lirant**
e mal profit faga la roba e no curen
della: com aqueixa sera guastada
ben haureu vna altra. **S** **menys**
dix **Phelip** vejau si hi hauria dos
patges quem portauen les faldes
perque no toquen en terra. **S** de po
deu eiser fill de **ilkey** dix **Lirant**:
que tan auar e tan mesqui liau: cuy
tau prest que la Infanta vos sta
esperant. **L** auoz **Phelip** ab gran
dolor de coz ien ana. E la Infanta
staua continuament atenta al que
dehién: mas no podia compendre
la sentencia deles paraules: aci pas
sejaren per la ciutat prenent molt
plaer. La Infanta com vehia ba
nyar la roba de aquell miserable o
Phelip: hi ell molt souit le miraua
la roba. La Infanta p pendre mes
plaer dix que portasie los sparuers
be exirien vn poch de fora: e pen /
dzien algua guatla. **S** **no** ven senyo
ra dix **Phelip** que no fa temps de
anar acaça tot lo mon es fanchs e
aygua. **S** **Day** mesquina dix la Infan
ta e de aquest grosser que encara
nom sap contentar vn poch la vo
luntat: pero ella no cura de res sino
que ixque fora dela ciutat: e troba
vn laurador e apartal vn poch: e o
manali si prop de allí hania algun
Ilkey o alguna sequia de aygua. E
lo laurador respos: senyoza prop o
aci caminat dret trobareu vna gra

sequia de aygua: q dona a vna mu
la fins ales ingles: **S** **aqueixa** es la
aygua que yo vaig cercant. La In
fanta le pola pmetra: e tots la legai
ren. **L** om foren ala aygua atuos
la Infanta paua: e **Phelip** resta o
tras: e dix a **Lirant** si hi hauria al
guns moços que li prengueien les
faldes dela roba. **L** **aniat** stich de
tal raho dix **Lirât** e de vostra pra
tica ra de ionesta: la roba ja no pot
mes guastar del que es: no tingau
mes peniament que vous dare la
mia: la Infanta ha pallat que sen
va cuytau per posaruos al seu co
stat: e **Lirât** alça grans rialles: mo
strant q les rahons dell e de **Phelip**
eren de alguna burla. **L** **oz** ague
ren pallada la aygua la Infanta o
mana a **Lirât** de ques rebia. **S** **per**
ma se senyoza dix **Lirant** yom so
ris de vna demanda que **Phelip**
hui tot lo dia me fa: ans que partis
sem dela cambra de vostra alteza: e
aps com cauallaz: e ara al entrant
dela aygua me demana quina cosa
es amor e don progeheix. La sego
na cosa q ma dit hon se pon amor
S **si** deu me do honor yo no se qui
na cosa es amor: ne don progeheix
pero creuria que los hulls son mi
satgers del coz: lo hoir es causa qs
concorda ab la voluntat: la anima
te molts misatgers: los quals spe
raça aconsola: los cinch senys coz
pozals obeheixen al coz: e fan tot co
q ell los mana: los peus e les mas
son subdits ala voluntat: la lengua
muntiplicat en paraules dona re /
mey en moltes coses: en la anima
e en lo coz: e a tot quant es. E

perço se diu aquell refrany vulgar
 La va la lengua hon lo cor dol.
 Perque ienyoza la vera e leal amoz
 que Phelip vos porta no pot tem
 bre res. Tornem dix la Infanta
 deuers la ciutat: e al pallar dela ay
 gua ella mira si tornarien aparlar
 ios dos. Ephelipveu ja la zoba ba
 nyada no cura jino de pañar la ay
 gua. E la Infanta resta moit acõ
 iolada: e de .ia se en tot lo que Ti
 rant havia dit: pero la lua anima
 no stava prou reposada: ans dix a
 Tirant per lo estament en que lo
 polada: e stig en ma òla fortunava
 riabile: ans elegiria renunciar ala vi
 da e als bens: que pèdre marit grof
 ser vil e auar: e puch vos be'dir Ti
 rant ab veritat que la fortuna me
 es stada tostemps adueria: que to
 ta la speranga mia tinch perduda:
 no coue ami trista e miserable lino
 que perda la fe: la veritat: e justicia:
 si yo prechs aquest per marit: e lino
 me hix tal com yo voltia hauria ef
 fer: homeyera dela mia persona: q
 seria forçada deser actes de gran de
 sesperacio: perque ami es semblant
 que mes val star sola que ab mala
 companyia: e no sabeu vos Tirat
 aquell vulgar exemple qui diu Qui
 dona al ale pitral e al grosser cabal
 majorment quel tingua per marit
 pert la gloria de aqst mon. Dõchs
 puix la diuina clemencia me dona
 noticia de aquestes coses vull men
 apartar per no venir a inconuenièc
 e dona fi a son parlar. No tarda
 Tirant en ferli tal resposta.

Capitol. cx.

Lo rahonament que Tirant
 feu ala Infanta de Licilia sobre lo
 matrimoni. E com la Infanta feu
 moltes experiencies per conèixer a
 Phelip.

El celitut de vostra
 excellencia senyoza õ
 totes virtuts compli
 da me fa star admi /
 rat: per esser vos la
 mes discreta dõzella que yo james
 haja conegut: qvol la altesa vostra
 fer proces de pensa a Phelip: lo q
 ialuant la honoz dela excellencia
 vostra no proceheix de justicia: ni
 menys de caritat: perço com Phel
 lip es hui hu dels bells cauallers
 del mon: joue disposst mes que tot
 altre: animos liberal: e mes sabut
 que no grosser: e per tal es ell tẽgut
 en totes les parts hon som anats
 de cauallers dones e donzelles: e
 fins ales mozes quel vehie lo ama
 uen el desijauen seruir: lino mirauit
 la cara: los peus: e les mans: e tot
 lo cors: e si tot nuu lo voleu veure
 yo mi sent bastant de ferho: ieny /
 ora que entrè bellea e castetat ha
 gran contrast: yo se que vostra alte
 sa lo ama en sitem grau: e cert tal
 es ell ques fa amar atotes gents: e
 culpa gran es de vostra ienyozia
 com niol tenu al costat en vn lit
 ben perfumat de benjohi: alga /
 lta: al melch si: e al endemia si vos
 men dieu mal yo vull passar la /
 pena que la altesa vostra volta.

May tirant dix la Infanta molta aiegría seria per ami de aconse / guir persona tal q̄ fos de mon grat mas quez valria ami tenir vna sta tua prop de mi que nom sabes donar sino dolor e tribulacio: en aço apieguren al palau e trobaren lo Rey en la sala que stava parlát ab los embaixadors de França: cō veu ala filla presa p la ma: e posala en rahons hon era anada ne don venia. Lo sopar fon aparellat: e Philip ab los embaixadors anaren a lurs posades prenguerē licencia del Rey e dela Infanta. En aquell dia arriba en la ciutat lo philozoph per qui la Infanta havia trames en Calabria: lo qual ella stava sperant ab molt gran desig: per demanarli tota la condicio de Philip: aplega de nit en la ciutat sent compte que lo endema hiria ala Iglesia hon trobaria la Infanta: ana a posar en vn hostal: e posá a rostir vn troç de carn. E vench vn rofia ab vn conill: e dix al philozoph que a partas la sua carn com elivolia primer rostir lo seu conill: e coz ell hauria acabat de fer podia rostir la carn. Amich dix lo philozoph: no saps tu be que aquestes cases son comunes a totes gēts: e qui primer es en temps es primer en dret. No cur de aço dix lo rofia: vos be veu que yo tinch conill: qui es de major stima: e deu precehir al molto: e xi coz la perdíu precehir al conill: per que li deu esser feta honoz. Entre ells passaren moltes rahons de paraules iniurioses: entant quel rofia donna vn gran bufet al philozoph. E

aq̄ll tenintse per injuriat alça lo ast e ab la pūta donali molt gran colp en lo polç: que prestament caygue mort en terra. Decontinent fon pres per los oficials lo philozoph: e posarenlo en la preso. Per lo mati allega corona. E lo Rey marra que no li donassen sino quatre onces de pa e quatre de aygua. La Infanta james ne gosá parlar al Rey: per que no sabes que ella lo hagues fet venir. Apres poch dies fon pres vn caualler dela cort del Rey: lo qual havia aguda que stio ab altres cauallers: hon hi erē stats molts nafrats: e posarēo en la preso hon stava lo philozoph. E lo caualler havent pietat del philozoph seyali part dela vianda que li portauen. E apres quinze dies que lo caualler havia que stava pres lo philozoph li dix. Senyor caualler deman vos de gracia que per vostra gentilea dema com sereu ab lo senyor Rey vos placia supplicarlo que vulla haver misericordia d mi car ja veu la cōgoixa e pena en que stig: que sino fos la caritat que la merçe vostra ma feta ja foza mort de fam: que nom fa dar sino quatre onces miserables de pa: e quatre de aygua. E direu ala senyora Infanta que yo he obeit son manament. E aço haure molta gracia e merçe. El espos lo caualler: e coz me po deu dir tal raho: yo crech que be passara aquest any e laltre ans que d aci yo ixqua: o nrē senyor p la sua imensa bōdat hi hauria afer mira ele. ansq̄ passie mija hoza dix lo philozoph sereu en libertat e si aquest

pūr passa no extru de vostra vida
Lo cauall let stigue molt eimayat e
en gran peiament del que hobi dit
al philozoph. Estant en aquestes
racons lo alguazir entra en la pre
so: e trague lo cauallier. Seguis a
pres que vn gentilom sabe que lo
llrey febia cercar caualls per com
prar pera trametre al Imperador
de Constantinoble: e aquest gentilom
tenia lo mes bell cauall qui fos en
tota la ylla de Sicilia delibera de
portarlo. Com lo llrey lo veu estig
ue admirat dela gran bellea: car e
ra molt gran e molt ben fet molt
lauger: e era d.iii. anys sens q en el
nos trobava defalt sino hu qui era
molt gran: que portaua les ozelles
caygudes. Certament dix lo llrey
mil ducats d'or valia aquest cauall
sino tingues tan gran defalt. E no
era nequ sabes ni pogues coneyter
quina era la causa de aquell ta gra
defalliment. Dix lo cauallier qui e
ra stat ps: senyor a la altesa vostra
tramet per lo philozoph qui sta en
preso e el ho coneytera: car en aquell
temps que yo stigui pres ab ell me
dix coles singulars: hem dix que si
bins miga hoza yo no exia dela p
so: que d' ma vida non tenia de exir
e de moltes altres coles de tot me
dix veritat: Lo llrey mana al algu
azir que pstant li portas lo phi
lozoph. Com son dauant lo llrey
li demana lo llrey qna era la cau
sa de aquell cauall tan bell com porta
ua aci les ozelles caygudes. Dix lo
philozoph senyor natural raho hi
basta perço com aquest cauall ha
mamat let de somera: e perquant

les someres tenen les ozelles cay /
gudes: lo cauall ha pres dela dita
lo seu natural. Sancta maria seny
ora dix lo llrey: e si es veritat lo que
diu aquest philozoph: trames per
lo gentilom de qui era lo cauall: e
demana li quina let hauiamamat
puix no li sabia dir lo defalt deles o
relles. Senyor dix aquest: com a
quest cauall natque era tan gran
e tan gros que la egua nol podia
partir: e aguerenla obrir ab vn ra /
ho: perque pogues exir: e la egua
morie yo tenia vna somera parida
e fui'o criar ala somera: e aci les cri
at en casa fins ara en la edat que la
senyoria vostra lo veu. Gran es lo
saber de aquest home dix lo llrey: e
mana quel tornassen en la preso: e
demana quant pa li dauen amen /
jar. Senyor dix lo major dom. iiii.
onges aci com vostra senyoria ma
na. Dix lauors lo llrey donenlin
altres quatre que sien huit: e aci fo
fet. Era vengut alli vn lapidari de
la gran ciutat de Tomas e de Al
cayre: qui portaua moltes joves p
aendre: en especial portaua vn ba
lax molt gra e fi: del ql demanaua
sexanta milia ducats. E lo llrey lin
daua. xxx. milia: e nos podien con /
cordar. Lo llrey lo desigaua molt
hauer: perço com era tan singular:
e tan gran peça com james fos sta
da vista en lo mon: ni los qui son
engastats en sanct March de Ve
netia: ni los q son en la tomba de
sanct Thomas de Conturbert.
E perço com los embairadors de
França hauien agudes lletres del
llrey son senyor coz ell volia venta

en Ligilia per veures ab lo Rey: e per veure la nora la pomposa Rí comana. Lo Rey de Ligilia p mostrarie en semblants jornades abillat segons a Rey pertany desijaua haueu molt aquell balay. Dix aqll caualler qui era stat pres: com pot donar la alteiavostre tãta cantitat en aquesta pedra: car yo veig en la partiuiana.iii. petits forats. Dix lo Rey yo la he mostrada als ar / geters qui de pedres sentenen: e an me dit que en lo engastar se polara baix aqueixa part: e no li mostrara res. Seyoz dix lo caualler ab tot axo bo seria que lo philozoph lo ves p que sabria dir que es lo queval. De sera fet quel fagam venir dix lo Rey Ferẽ venir lo philozoph: e lo Rey li mostra lo balay. E coz aquell lo veu ab los forats mellos en lo pal mell dela ma: e acostalie pprop dela ozella tanqua los hulls e stigue axi per bon spay: apzes dix senyoz en aquesta pedra ha cozs viii. Coz dix lo lapidari qui veu james en pedra fina haueu cors viu. Si axi no es dix lo philozoph: yo tinch aci.ccc. ducats: e yols posare en poder de la senyoria vostra: e obligue la mia psona ala mort. E lo lapidari dix e yo senyoz so prest de obliguar tã be la mia persona ala mort puix ell obligua la sua: e mes anãt vull per dre la persona e la pedra si cozs viu hia. Fetes les obliguaciõs e posat los.ccc.ducats en la ma del Rey: e prengueren lo balay: e sobre vna anclusa hi donaren ab vn martell: e romperenlo per mig: e trobaren hi vn cuch. Tots los qui alli eren stiguereu molt admirats dela grã

subtile e saber del philozoph. Pero lo lapidari resta molt empegit: e la sua anima no staua prou repolada ne segura de mort. Senyoz compliu me de justicia dix lo phi / lozoph. Lo Rey li torna de cont net los diners: e li dona lo balay: e feu venir los ministres dela justicia per executar lo lapidari. Ara dix lo philozoph puix he mort vn mal home yo vull perdonar ha aquest qui es bo la sua mort: e ab voluntat del Rey ell lo desfura: e dona al rey les peçes del balay. Com lo Rey les tingue mana quel tornassen ala preso: e demana quant pa li dauen Lo major dom respos que. viii. on ges. Dix lo Rey danlin altres. viii. que sien. xvi. Com lo tornauen ala preso per lo cami dix als quil porta uen: digau al Rey que certamẽt ell no es fill d aquell magnanim e glorios Rey Rubert: qui son lo mes animos e liberal princep del mon: ell mostra be que no es exit dell se / gons les siues obres que ans es be fill de vn forner: e com ho volta saber p manifesta experiencia yo lo fare veure: e poseheix lo Regne cõ a Rey tira: e ab poca justicia: com al Duch d Medina pertany lo regne: e la corona de Ligilia: car bozt no pot ni deu, esser admes asenyorejar regne nequ: com digua la sacra scriptura q tot arbre bozt deu esser taillat e mes al foch. Coz los alguazis ho hiren dir semblãts paraules al philozoph: pãmẽt ho anaren adir al Rey. Com lo Rey ho saber dix p consolacio dela mia aia yo vull saber aquest fet cõ pasta e cõ sia de nit portauoz secretamẽt

Com lo philosoph fon dauant lo Rey aïoles dins vna cambra: lo Rey li dix si era veritat lo que lo al guazir li hauia recitat. E lo philosoph ab la cara molt serena: e ab sfozcat animo li dix. Senyoz certament es veritat tot lo queus han dit. Diguelime com saps tu dix lo Rey que yo no sia fill del Rey i l'ubert. Senyoz dix lo philosoph rahonatural balta aconexerho vn aïe: e aço per les seguets rahõs. La primera es com digui ala senyozia vostra õles orelles del cauall: com en la cozt vostra no hauia negu q tal cosa sades conexer: ne menys entẽdre he ses me gracia de.iiii. on ges de pa. Apres enyoz lo fet del balaix obligarme yo ala mozt ab a quests pochõs de diners que tinch: apres vos doni lo balaix q de dret era meu: e foreu stat enganat õ grã cantitat de moneda sino per mi: e p qliemulla õ estes coses me deuieu fer traure de pzeio: e fer me alguna gracia: e no he obtela de vos i no gracia de pa: per natural rahõ ha gui auenir a noticia que la senyozia vostra era fill de fozner: e no pas de aquell de glorioza meozia Rey i l'ubert. Si tu vols aturar en mõ feruey dix lo Rey yo fozgere la mia mala calitat: e fer te de mon consell pero ab tot aço yon vull saber mil loz la veritat. Senyor no fagau dix lo philosoph q auenguades les parets tenen ozelles: e aço no vullau dar asentir anegu: car bien en l'ala bzia que molt parlar nou: e molt gratar cou. Sens peraço no temet lo perill que seguit sen podia lo en peçut Rey feu venir ala Rey vna

sa mare: e ab pzechs e ab menages li fon fozcat que digues la veritat: com ella cõsenti al apetit e volutat del fozner dins en la ciutat de Rey i jols. Seguis apres q com lo philosoph fon libert la Infanta lo feu a nar apartiar ab elia: e demanali q li paria de l'Helip. Molt me plauria dix lo philosoph que ans que digua res ala senyozia vostra: que yo pogues veure a l'Helip. Ito tardata molt dix la Infanta q ell sã aço: ab tot aço hi trames vn patge que vinguelien en scusa de d'acat e vos mirau be lo seu comport e la cõdicio que te. Com lo philosoph ague be mirat: apres que sen fozen anats dix ala Infanta: senyozia lo galant que la senyozia vostra ma fet veure porta lo eicrit en lo front de molt ignozant home e auar: e daruoshã asentit moltes congolres: lera home animos eualẽtiũm de la persona: e molt venturos en armes: e mozt Rey. La anima õ la Infanta fon polada en fozt pensamẽt: e dix tostemps hõbi dix que del mal que hom te poz de aquell hom se mozt: mes stime esser mõ ja: o muller de gabater: que hauer a quest p marit encara que fos Rey de França. Lo Rey hauia fet fer vn cortinatge molt singular tot de brocat per dar ala filla lo dia de les bodes: e seune parar vn altre tot blanch en vna cambra per quel se sen amesura de aquell. Com lo cortinatge de brocat fon fet posarenlo lo hu prop del altre: E lo cuberto era de aquell mateix brocat: e posarenhi los langols ab los quals la Infanta tenia de fer les bodes: e

los coxis brodats ques mostrava
lit molt singular. Laltre lit era toc
blanch: haviay molt gran diferen
cia del vn lit al altre. La Infanta
ja per art detingue les dances fins
agran hoza dela nit. E lo Rey veu
que la miya nit era passada entrat
sens dir res per no torbar lo delit d
la filla. E perquant començava a
ploure la Infanta trames adir al
Rey si li plahia q Phelip aturas
aquella nit adormir dins lo palau
ab son germa lo Infant. Lo Rey
respos que era molt content. E ps
vn poch q lo Rey sen fon entrat
donarè si ales dances. E lo Infant
pregua molt a Phelip puix la ma
jor part dela nit era passada ques
aturas allí aquella nit adormir. E
Phelip respos que lin fehia infan
des gracies: que be iria fins ala po
sada. La Infanta lo pres per la ro
ba e dix: p la mia se puix al meu ger
ma lo Infant plau que vos atureu
aqui sera la vostra posada p aqueita
nit. Dix Tirant puix tant ho vo
len: restau per ferloine plaer: e yo re
stare ab vos perque pugua servir
No fretura Tirant dix la Infan
ta: que entre la casa de mon pare e
de mon germa lo Infant e la mia
be tenim quil servira ab molta fello
nia queu dix. Tirant qui veu que
no loy volien parti ab los altres
per anar ala posada. Com foren
partits vingueren dos patges ab
dues antozches: e digueren a Phel
lip si li plahia anar adormir. E ell
respos que faria lo que la senyora
Infanta e son germa manariè. E
ells digueren que hoza era. E phel
lip feu reuerencia ala Infanta e se

gui los patges: e posarenlo en la cã
bra hon los dos lits eren. Com
Phelip veu lo tan pompos lit sti
gue admirat: e pensa que mes valia
ques gitas en laltre. E aquella nit
dancant havia romput vn poch d
la calça: e pensa que los seus no ven
drien tan matí com ell se leuaria. E
los patges eren molt ben auisats p
la senyora: y ella stava en loch que
podia be veure tot lo que Phelip
faria. Dix Phelip al hu dels pat
ges: ves per amoz de mi e portam
vna agulla de cosir ab vn poch de
fil blach. Lo patge ana ala Infan
ta: hi ella ja havia vist q trametia
lo patge: pero no sabia lo que de
manava. E la Infanta lin feu do
nar vna abvn poch de fil. E lo pat
ge lay porta: e trobal que stava pas
sejant del vn cap dela cambra fins
al altre. E lo altre patge qui stava
allí james li dix res. E o phelip tin
gue la agulla acostas ala antozcha
e obris algun briat que tenia en les
mans. La Infanta prestament pè
sa que per causa dels briats havia
demanat la agulla: e Phelip ana
la aficar en lo lit hon havia delibe
rat d dormir. L auozs ell se dspulla
la roba e resta en gipo d oz febreria
començas adescordar: e segues so
bre lo lit. E o los patges lo aguerè
dscalçat Phelip los dix que anassè
a dormir: e quesi leixassen vna an
tozcha ençesa: e ells ho ferè e tãcarè
la porta. Phelip se leua de lla hon
sehia per pendre la agulla e cosirse
la calça. E pressè agercar de vn cap
del lit fins al altre: e alça la vano
na ab malencolia que en aquell
cats tenia: e tant regira la vanoua
que caygue en terra. E ps
m.í.

los langols e desfeu tot lo lit que ja mes pogue trobar la agulla: penia de toznar afer lo lit e de gitarle en ell: pero com veu que tot itana del fet dix: com no val mes quem gite en aquest altre q no toznario afer. Dolt singular agulla fon aquella p a **Shelip**: gitas en lo lit de para / ment e deixa tota la roba en terra. La **Infanta** que aque vist tot lo entrames dix ales sues donzelles: mirau per vida vostra quant es lo saber dels strangers en ipecial lo ó **Shelip**: yol he volgut prouar axí com isania fet les altres veguades en aquesta dos lits: peil que **Shelip** si era groiier ni auar no tendria animo d gitarle en tal lit: com aqst ans se polaria en lo mes iotil: e el ha tenguda altra art: que ha disret lo mes iotil e ha langada la roba p terra e es se gitat en lo milloz p mostrar que es fill de **Key** e li pertany. **Lo** la sua generacio sia molt noble ex: e lèt e molt antigua: ara puch co neixer q aqll virtuos de **Tirant** cõ aleal caualler ma dit tostemps veritat: e tot lo quem debia ala ozella era per mon be e honoz: e dich que lo philozoph no sap tãt com yom pensaua ni vull hauer mes consell dell ni de altri. Sino que dema fare venir lo bo de **Tirant** puix ell estat lo principi de mon delitos be: que sia la fi de mon repos: e ab aqst õliber sen ana adormir. **Le** bon mati **Tenebros** ab los patges de **phelip** vengueren ala sua cambra e poz tarenli altra roba q̄s mudas. **Com** la **Infanta** fon vestida es cordana la gonella no volgue mes sperar si no axí com stana trames per **Ti** /

rãt e ab gest de molta alegria li manifesta ia voluntat.

Capitol. cxii.

Com la **Infanta** de **Licila** trames per **Tirant**: e manifestali coz era contenta de complir lo matri / moni ab **Shelip**.

A los soligits treballs dela mia enamorada p̄sa lo venguda anoticia deles singulars pfections que de **Shelip** tinch conegudes: car per occular experientia he vist la sua pratica e real condicio eixer molt generosa: e fins agi lo venguda molt forçada en atozguar aquest matrimoni p algũes cofes que la mia anima staua molt duptosa: perque õ agi anãt yo lo contenta de complir tot lo q̄ per la majestat del senyor **Key** mõ pare me sera manar: e puix vos per vostra molta virtut sou stat lo principi del be e delit de **Shelip**: q̄ li au la fi de traure dñes animes de vna mateixa pena. **Mo**nt **Tirant** les paraules tan affables dela **Infanta** resta lo mes aconsolat home cõ l mon: ala qual no tarda respondre. **Lo** generos animo de vostra gelgitut ienyora ha pogut coneixer yo ab quanta affectio e soligitut he treballat en daruos tal cõpanyia: que ensempe honor e õlit acõseguisien per be que moltes veguades haja conegut que la altefa vostra stana enuyada e mal contenta de mi per yo mãifestar les pfections õ **Shelip**: pensant feruoone servir: e estich

molt cōtent com la gelgitut vostra ha coneguda la veritat: e es foza d' totes les passades errors: e reduhí da ala bona part per hon se hauia de mostrar la vostra grā discrecio perque ara de continent men vaig apartar ab lo senyor Rey per dar hi presta conclusio. Tirant pres li cencia dela Infanta e analien al Rey: e dixi les següents paraules. La congoixa gran que veig patir als embaixadors de França sobre aquest matrimoni me fa venir a / vostra majestat a supplicar: q̄ puz lo haueu atozguat que si done cōplimēt: o doneu licencia als embaixadors que sen puguē tornar allur senyor: e si la alteza vostra nou pendra en enuig que yo parle ab la senyora Infanta de part de vostra alteza: yo crech que ab lo diuinal auxili e ab les naturals rahōs q̄ yo li sabre dir: me pens que ella se inclinaza afer tot lo que la majestat vostra volra ne manara. Si deu me done consolacio en la anima hi en lo cors dix lo Rey: yo sere molt cōtent ques faga: heus prech que vos h'vullau anar e preguarlan p part mia e vostra. Tirant se parti del Rey e torna ala Infanta: e troba la ques ligada: e recitalí lo parlament que havia tengut ab lo Rey. Dix la Infanta Tirant senyor yo confie molt en la vostra gran noblea e virtut: perque yo pole tot aquest fet en vostre poder: e tot lo que vos fareu you tindre per fet: e si ara volen ques faga tan be mi fer mare de bon grat. Tirant vehent la disposicio ven a Phelip qui stava ala porta esperant de acompa /

nyar ala Infanta a missa: supplica ala Infanta que ses anar de allí les donzelles: perço com davant Phelip li volia dir altres coses. La Infanta mana ales donzelles que sen anassen aligar. E elles fozen totes admirades com la Infanta tan domesticament parlava ab Tirant. Com veu Tirant que totes les dōzelles sen fozen anades obrí la porta dela cambra e feu entrar a Phelip. Senyora dix Tirant veus agi Phelip lo qual te mes desig e voluntat deseruir la senyoria vostra que atotes les Princeses del mon: perque supplich ala merce vostra agenollat axi com stich de volerlo besar en senyal de fe. May Tirant dix la Infanta yo preguare a deu que vostra boca peccadora no vingua apa exut: aquestes son les rahons quem volieu dir. La vostra cara manifesta lo que te al cor com lo senyor Rey mon pare mo manara you fare. E Tirant signa a Phelip. E aquell prestament la pres en los braços e portala en vn lit de repos quey havia: e besala cinch o. vi. voltes. Dix la Infanta Tirant no confiaua yo tan poch de vos quem haueu fet fet queus tenia en compte de vn germa: e haueume posada en mans de aquell qui no se sim sera amich o enemich Cruels paraules senyora veig quē dieu: com pot Phelip ester ene / mich dela excellencia vostra quis ama mes que ala sua vida: heus d' sija tenir en aquell lit de parament hon ha dormit esta nit: sis vol tota nua o en camisa: creheu q̄ seria lo major be que ell podia haver en

m.ii.

Quest mon : e puix senyora dix **L**i tant pujantuos en aquell superioz grau de dignitat que la alteia vo / ltra mereix: al desaueturat de **Phelip** qui mox per la vostra amor dei xauit sentir part de aquella gloria que tant ha delijada. **Deu** men de fena dix la **Infanta** hem guarde de tal erroz com me tendria per vil de conientir vna tan gran nouitat. **Senyora** dix **Tirant**: **Phelip** ni yo no som agi: sino per ieruituos: vostra benigna merce preguia vna poqua de paciencia: e **Tirant** li ps les mans. **Phelip** volgue viar de sos reimeys. **La Infanta** cuida. **E** vengueren les donzelies e pacifica renlos e donarenlos per bons e p leals. **Com** la **Infanta** son liguada vestis molt pomposament. **E Phelip** e **Tirant** la acompaña ren ala millia ensemps ab la **Reyna**. **E** aqui ans dela millia los esposaren: lo diumenge apres foren fetes les bodes ab molta solemnitat: e foren setes grans festes qui duraren. viii: dies: de juntes: torneigs: e dances e momos de nit e de dia: per tal forma son festejada la **Infanta**: que ella resta molt contenta de **Tirant** e molt mes de **Phelip** que li feu tal obra que james la / oblida.

Capitol. cxii.

Com lo **Rey** de **Licilia** trames deu **Galeres** e quatre naus armades al **Rey** de **França** per valença.

Allades que foren les festes de les bodes lo **Rey** de **Licilia** tenia deliberat defer valença al **Rey** de **França** e per aquesta causa feu armar deu galeres e quatre naus grosses: e pagua la gent per assis melos. **E** **L**i tant compra vna **Galera**: lo qual no volgue pendre sou ne acosta / ment de negu: perque deliberaua ó anar a son plaer. **Com** les galeres foren armades e ben fornides de virtualles hagueren noua com lo **Rey** de **França** era en argues moxtes ab totes les fustes del **Rey** de **Castella**: de **Srago**: de **Navarra** e de **Portogal**. **Phelip** son elet per capita: e analien en companyia sua lo **Infant** de **Licilia**: e trobare sen lo port de **Sahona** ab les fustes del **Papa**: del **Emperador**: e ó totes les **Comunes** qui offert li hauen valença. **E** tots en sempre partiren e naueguaren tant que trobaren lo **Rey** de **França** en la ylla de **Corcegua**. **Per** vengueren aqui ayguada: e les fustes ben a virtualla / des de tot lo q mester hauen sens tocar en **Licilia** ni en altra part apleguaren alba de mati dauant la gran ciutat de **Tripol** de **Suria**. **E** negu de tota la armada no sa / bien hon anauen sino sol lo **Rey** mas com veren aturar la nau del **Rey** e tot hom se armava psumiren que allí venten. **L**avors **Tirant** ab la sua galera acostas ala nau ól **Rey** ab vn esquif e puja alt en la nau: e arriu feren molts altres: e trobaren que lo **Rey** se armaua e vo

lia hoit missa seca. Com foren al
Euangeli Tirant se agenolla da/
uant lo Rey: e supplical que fos de
sa merçe li deixas fer vn vot. E lo
Rey li dix que era content quel fes
Tirant ana als pens del preuere
qui dehia la missa e agenollas. E
lo preuere pres lo missal e girat en
uers lo Rey. E Tirant qui stava
agenollat posa les mans sobze lo
libre: e feu pncipi asemblants pa/
raules.

Capitol. cxiii.

Lo vot que tirant feu da
uant lo Rey de França: e molts
altres cavallers.

Qm p la diuinal gra
cia de deu omnipo /
tent yo sia posat en /
lo orde de cavalleria
franch e libert de to
ta captiuitat e altre impedimēt no
constret ni forçat: mas com a ca
ualler qui desija guanyar honoz:
fag mō vot adeu e atots los sancts
ō parahs: e amō senyor lo Duch
de Bretanya capita general de a
quest stol portant veus del molc ex
cellent e crestianissim Rey de Fran
ça: de yo esser hui lo primer qui exi
ta en terra: e lo darrer quis recollir
ta. Apres jura Bisab: e feu vot
de ell scriure lo seu nom en les por
tes dela Ciutat ja nomenada de
Tripol de Siria. Apres feu vot
altre cavaller: e vota q si lo rey exia
en terra de acostarse tant ala mu
ralla d'la ciutat que posaria vn dazt
dins la dita ciutat. Leuas altre ca
ualler e feu vot dient: que si lo Rey

exia en terra de ell entrar dis la ciu
tat Apes jura altre cavaller e feu vot
de entrar dis la ciutat e pedze dōzel
la moza d' costat d' la mare e posaz
la dis la nau: e darla a Isabelipa fil
la d' lo Rey d' França. Feu vot altre ca
ualler de posar vna bandera en la
mes alta torre dela dita Ciutat.
Molts cavallers anauen dins la
nau del Rey qui parauen nombre
de. ccccl. cavallers de sperons dau
rats. E la hon son molts de vn of
fici tostemps si engendra enueja e
mala voluntat: car lo peccat de en
ueja te moltes branques p aquells
cruels enuejosos: qui tenen dol e
despit del bo e virtuos cavaller.
Molts foren moguts per fer rom
pre lo vot a Tirant: que fechien tots
los preparatoris ab barques e ab
lahuts e ab galeres pque poguel
len primer exir en terra. La mori
ma era tanta com veren tan gran
stol per les fumades que hauen fe
tes a vna part e a altra vengueren
infinitos moros: e posarenle voza
mar: no leixar pedze terra als cre
stians Tirant se mes en la sua galera
Lo rey ixq dela nau e puja en vna
galera. E totes lcs galeres anauē
juistades p dar scala en terra: e ana
uen se tan prop que quasi lo pala
ment se tocava. Com foren prop
de terra que ja podie donar les sca
les totes se voltaren per que stant a
costallien les popes en terra p exir
la gent: sino la de Tirant q mana
que dōas la sua galera dela proha
en terra. Com senti que la fusta to
ca en terra quels era encallada Ti
rant qui stava armat ala proha sal
ta en la aygua. Los moros quilve
m. llii.

ren cuytarè per ell p matarlo. Em
pero Diabebus ab altres ab balle /
ites e ab spingardes lo defensauen
molt be. Apres d ell saltarè molts
homès darmes p ajudarli e molts
mariners. La galera del Rey e les
altres aguerenvoltat e langaren les
scales en terra : pero qui era aquell
qui golas exir tãta era la moziima
e lo major combat fon lla hon eta
Tirat. La virtut: la bondat: la for
ça e lo saber fõ en lo Rey hi en los
ieus : que com a valentillims caual
lers ixqueren en terra per les scales
E tanta era la preiia de apleguar
als mozos que molts cabien en la
mar. Los tota la gent fon en terra
axi deles galeres com deles naus
donaren gran batalla als mozos
hon mozi molta gent de vna part
e daltra. Los los mozos se volgue
ren retraure dins la ciutat: ala mel
cla dils molts bõs caualers entra
ren ensem ps ab eils : e prengueren
v. carrers dela ciutat e non pogue
ren mes auer. E tots los caualers
compliren los vots en aquells. v.
carrers que guanyaren: arreguarè
les naus e les galeres de molta ti /
quea q prenguerè. E tan gran fo n
lo focors que vengue als mozos :
que no pogueren passar mes auat.
Com vengue al recollit aq fon lo
gran perill. Pero lo Rey per con
sell d mariners feu fer de galera ha
galera cõ stanen les scales en terra
dela vna alaltra posaren taules en
cadenades : perque pogues pasar
molta gent : e al recollir ne mozi
molts. Com tots fore recollits re
sta Tirat q encara no havia com
plit son vot. La sua galera haviè

ja d'encallada qui tenta la escala en
terra spantlo que pujas. En caual
ler lo qual desijaua honoz la qual
per ses virtuts ell be merexia quis
nomenaua Ricart lo venturos: fo
ren restats sols ell e Tirant. Dix
Ricart a Tirant : tota la gent es
recollida o morta: no resta agi sino
tu e yo : puix has agut la mūdana
gloria de elier stat lo primer dels
vègedors: lo qual ab gentil animo
hi i forç de caualleria los teus peus
benauenturats tocaren la terra de
maledicció : hon se canta nit e dia
la reprouada secta de aquell engua
nador sens se amoz: e caritat d'ua
fomet: qui tanta gent ha desebuda
en lo mon. Puix tãta honoz has
aconseguida e no ignores com yo
te d'fes de molts pills qui te stauen
aparellats ages coneixença: e polat
en raho que vulles entrar primer
en la galera: perço que siam eguals
en honoz e fama e bona jerman /
dat. Car la mundana glia avegua
des qui tota la vol tota la pert : po
lat en raho e fesme part de ago qui
es meu: e ti be esment al quet dire :
peus e mans e cor tot ho tinch : a
moz e volutat cruel com ha leo fa
mejant: tot abunda en mi. Fra: su
perbia: enueja en aqsta ma la tinch
tancada: com la obzire: no es negu
merçe pugua trobar en ella : yo la
vull subjugar e posarla sots la mia
potestat e seyozia. No som en teps
de abundar en paraules dix Tirat
la mort: o la vida en la tua ma sta :
yo sere dit victorios si los dos mo
rim per la ma de aquests infels. E
fo cert que les nostres animes serã
saluades moziñt ab ferma fe e com

abòns crestians defenent les nres periones. E la hoza que yo fui mó vot pensí ans dela mort que óla vida e en tots los dupres dela mort pero tot me fon no res en lguart o aquella honoz e gentil estil de caualleria: que morint com acauailer es vida honrada de grã glozia honoz e fama en aquest mon e en laltre. E li yo tal vot no agues fet dauant la presència de vn tan excellēt senyoz com es lo Rey de França no dich encara en presència de vn tal senyoz: mas en la mia pēsa fos caygur vn tal fet entre les dents yo agues dit o promes fet tal vot: ans morir que venir amenys dela promesa. Car caualleria no es p̄ sino donar se de virtuolament obrar: q̄ que Ricart donam la ma e anem amozir com acauailers: e no stigã agi en tantes superflues paraules. Dix Ricart yo so content donam la ma e ixquam óla aygua: e anem contra los enemichs dela fe. E sta uen los dos cauallers en la aygua dela mar quilts daua fins als pits per les lãges: darts: paliadors: e pedres quels tirauen: iino per lguart deles galeres quels se bien gran ófensio. Com Ricart veu q̄ Tirant ixque fins ala voza dela mar per ferir en los moros: ell lo tira delã sobreuesta e tornal dis la aygua e dix yo no cõech caualler en lo mō senf temoz sino tu: e puir veig lo teu aio tã sforçat ses axi: posa p̄mer lo peu en la scala e yo lauozspujare p̄mer. Lo Rey congoixauas molt perq̄ aquells dos tã singulars cauallers nos perdesen. Tirat volgueli fer part dela honoz fon content ó po

far lo peu dret en la escala. Lauozs Ricart puja primer: e Tirant fon lo darrer de tots: e aqui acaba son vot de complir. Fon gran queitió entre aquells dos cauallers: p̄quãt los vns debien q̄ Tirant ab molta honoz hauia complit son vot. E lo Rey e molts altres lin dauē molta glozia: e Ricart vehent que tots dauen la honoz a Tirant: en presència del Rey feu p̄ncipi a vn tal parlar.

Capitol. cxiiii.

Com Ricart en presència del Rey de França dix que combatria a Tirant atota vltança. E coz lo Rey de França combatre Tripol de Suria: e apres roba la costa de Turquia.

Gots los qui no tenē verdadeta noticia de la honoz de a. i. st mō mostren ilur pochis la ber: manifestant ab llur boca aquell groier parlar qui diu. Ab la rabo de mon compare men vaig. No aduertint ni labent lo gentil stil ni virtuola pratica de nostres antecessors. Segons se lig de aquell famos Rey Art̄ senyoz q̄ fon dela petita e gran Bretanya lo qual dona si e compliment ala prospera e pomposa taula redona hon tants nobles e virtuosos cauallers en ella seguerē: qui fozen coneixedores e mereixedors ó tota honoz e gentilea: e auozridors de tot engan: falcia e maldat: e si per art de caualleria la cosa era ben jutjada: la honoz e la glozia de aquest mon aqui deu esser atribuïda sino

m.iiii.

ami: car Tirant per esser couart e home poch sfozgat en batailles: p be q la prospera fortuna li sia stada fauorable e li haja ajudat en moltes coles: no resta que lo premi de ayt acte no degua elier dat a altri lino ami ab totes les forzes e ho / nozs de caualleria ques mereixen al mes benauenturat de tots. E yo que stich d'escalç james calçare gaba res en los meus peus fins atant q per la majestat del senyor Rey: e p los nobles cauallers sia determe / nat aqueit fet: car atots es notori e manifest: que apres que tota la gèt fon recollida restam Tirant e yo sols ala voza d'la mar: dell ami pal iaren moltes rahons qui seria aqll qui primer se recolliria: ell tenint vot fet e yo no: volgui veure los ma / jors perills que en les armes podè elier ab la gran multitud de mozos quey hauiat: veient ell yo no voler me recollir fon ell content de posar primer lo peu en la escala ans d'ni. Donchs senyor sia de vostra merce de ajustar v're sacre cõseil: e sens afectio la majestat vostra done la honoz ha aquell aqui pertany: coz de dret e de justicia ami pertangua. E si vostra alteia ago jutgar no vol ra: dich en plencia de tots yo elier milloz caualler q Tirant: e d' com batrel d'la mia persona ala sua atora vltança. Lo Rey li respos semblants paraules: Ricart negun bõ jutge no pot be res determeat sino hou primer les parts: perque nos pot fer si Tirant noy es present. Aquestes rahons venguerè anoticia de Tirant: e ab la sua galera se aco

sta ala nau del Rey: com fon alt lo Rey era en la sua cambra que doz mia. Com Ricart sabe que Tirant era vengut acostas a ell e dix li. Tirant per quevulla que sia yo mo tin dre dins mon coz: pero si gosau dir yo no lia milloz caualler que vos: yous offir batalla atota vltança e lãgali vns guants per guatge. Tirant que veu que ab tan poch fona ment lo volia combatte alfa la ma e donali vna gran galtada. La re / moz fon entre ells tan gran que lo Rey hi ague apujar ab vna spasa en la ma. Com Tirant veu lo Rey pujasen en lo castell de proba: e allí ell se defene molt be: e dix al Rey se nyoz castigue la majestat vostra a queix defuer gonyit caualler: qui es principiador de tot mal: james ses vist en fet d'armes: ni menys spasa fellona dauant los seus hulle: e ara me volia combatte atota vltança sobze no res: e si ell venç ami haura vengudes totes les caualleries que ab mon treball yo me sabudes per caliar en gloria e laboz mia: e si yo so vègedoz haure vengut vn home que james ses vist en armes. Alcabant, de dir Tirant semblants / paraules feu senyal ala galera: e ab vna corda baixa en ella tenintse allí per segur: e s'ijlo Rey en aquell cars lo agues pogut haure perque en la sua nau hauiat fet semblant vltirage foza stada poca marauella no li a / gues fet leuar lo cap deles spatles. Lo Rey parti ab tot lo estol de Tripol de Suria: e feu la via de Chipre: e roba tota la costa de / Turquia: e mes a focs e a flama q

carreguaren totes les fustes ò molta riquesa que presa hauien: com foren en Chipre iqueren en la ciutat de Famagosta: e aquí prengueren virtualles e tiraren la volta de Tunis. Aquí lo Rey desembarca e cobateren la ciutat molt estretament e Tirant ab los seus combatien vna torre: e al peu dela torre hauer vn gran foïlat: e Tirant caygue ò dins. Ricart anaua tot armat per veure sis podia venjar de Tirant: com fon ala torre veu que Tirant jahia dis lo foïlat: Ricart salta açí armat com staua dins lo foïlat: e ajuda alevuar a Tirant e dix li. Tirant vet açí lo teu mortal enemich lo qual te pot donar la mort e la vida: e no placia adeu que yo consenta que tu muyres per mans de moros puix ajudar te puch: e per bella valentia lo trague de fora: car certa mèt lo agueren allí mort si Ricart tan prest nol ne agues tret. Com fon fora dix li: ara Tirant est posat en libertat guarda be la tua persona de morir: que yot faç cert que fare tot mon poder de matarte. Canaller virtuos dix Tirant yo he vista en tu molta bondat e gentilea: e coneh que ab animo sforçat de caualler has restaurada la mia psona ò cruel mort: agenoll me en terra e demà te perdo dela offensa que te feta: e don te la mia spasa la qual pos en la tua ma: que prengues de mi aquella vejança que a tu plaura: car posat cars que tu ara nom vullas admetre mos prechs ni ma demanda james en dies de

ma vida tirare spasa contra tu: car la vejança que vols hauer de mi açí la tens present: e agenollat als teus peus açí com stich la pots pèdre puix graciosament lat do: e yo la rebre ab molta paciència. Lo caualler com veu dir a Tirant paraules de tanta humilitat e submissio li perdona: e fon content de esser son amich. Apres foren tan gràs amichs que james de llur vida se partiren fins que la mort los separa. Com lo Rey ague presa la ciutat de Tunis e barrejada: Ricart no volgue anar en la nau del Rey sino en galera de Tirant. Com lo Rey e los cauallers saberen lo fet com era passat donaren molta lahor als dos pque cascu hauer hufat de molta gentilea. Partint lo Rey de França dela ciutat de Tunis tiraren la volta de Sicilia per veure sa noza: e desembarcaren en Salerm. Com lo Rey de Sicilia sabe la llur venguda feu aparellar molt gran festa al Rey de França. Lo Rey de Sicilia entra en la nau del Rey de França: e com se veren fon molta alegria entre ells: iqueren en terra: e la noza fon ala voza dela mar: e aquí se feren molt gran festa sogre e noza. E lo Rey de França li dona de grans donatius: e tot lo dia la portaua per la ma que no las deixava partir: e tans dies comatura allí lo Rey de França cascun dia ans que la Infanta fos leuada li trametia vn rich present: lo vn dia de brocats: altre sedes: cadenes de oz: fermaills: e altres joy

es de molta stima. Lo Rey de Sicilia festeja molt be al Rey de França e presentali cent cavalls molt dels e molt singulars: de que lo Rey de França feu molt gran stima: e lo Rey de Sicilia mana ala fua que ella en peçiona entras en rotes les fustes e les regonegues com Itauè de virtualles: e que les fozmis de tot lo hauriè q meiter. Lo Rey de França pres en gran stima del que la no ra fehia: e renian molta coniolacio cõ vèhia que era dona molt discreta e per amolts afers: que cascu dia stava del mati fins al vespre en les fustes q no menjaua: fins que ague acabat de fornirles. Anuallades que foze les fustes e recollits los cavalls: lo Rey de França pres comiat del Rey de Sicilia dela Reyna e dela Infanta e recollis: e portalen ab li lo Princep de Sicilia: e com son en França donali vna filla sua per mulier. Lo estol parti del port de Salerm: e tira la volta de Barberia: e costerejant venguerè a Malegua a Noza e a Tremicen: e passaren lo estret de Sibaltar: foze a Lepa e Alcaicer seguer e a Tanager: e al tornar que feu passa per l'altra costa de Calige Tarifa: e Sibaltar: passa p Cartagenia: car tota la costa en aquell tẽps era de moros: e de allí passaren per les yllas de Ayuica e de Mallozqua: a pres anaren a desenbarcar al port de Macella. Dona licècia lo Rey atotes les fustes exceptat les d son fill Phelip: pque volgue que anas ab ell per veure la Reyna la mare: e Tirant ana ab ells: e de allí passa en Bretanya en companyia de son

natural senyoz per veure son pare e la mare e los parents. E apres al / guns dies que lo Rey de França ague dat cõpliment en lo matrimonio de la filla ab lo princep d Sicilia volgue q Phelip tornas ala mulier: lo qual ague noua coz laltre fill del Rey de Sicilia sera fet frate: e havia renunciat al mon: Phelip supplica a son pare lo Rey d França q volgues trametre p Tirant p q il les companyia fins que fos en Sicilia. Lo Rey scriu lettres al Duch de Bretanya e a Tirant volgues anar per amor sua ab Phelip en Sicilia: e al Duch quel ne preguas molt. Tirant vèhent les preguaries dels dos tan grans senyozs: li son forçat d obeir los llurs manamets parti de Bretanya e vigne ala cort del Rey. Lo Rey e la Reyna lo pguaren molt que volgues anar ab Phelip. E ell molt graciosament los ho atorgua. Partirè dela cort Phelip e Tirant: e anaren a Macella hon trobaren les galeres que stavaen molt en orde de tot lo que mester havièn. Phelip e Tirant se recolliren: e agueren lo temps tã prosper: que en breus dies fozen en Sicilia. Lo Rey e Reyna e la Infanta aguerè grã cõsolacio d la llur venguda: hon fozen molt ben festejats. Apres que. viii. dies fozen passats stant lo Rey en son cõsell son en recozt del Emperador de Constantinoble dela letra que tramela li havia de sos treballs e cõgoxes: trames per Tirant e en presencia sua la feu legir: e era d l tenoz seguet

Capítol. cxy.

Letra trameta per lo Empadoz
de Constantinoble al Rey de Ci-
cilia.

Des Frederich per la
immensa e diuina ma-
jestat del subiran deu
eternal Emperadoz
del Imperi grech: sa-
luts e honoz avos Rey dela gran
e abundosa ylla de Sicilia: per la cõ-
cordia per lo tres antecessors feta
e per vos e per mi pactada e confer-
mada e jurada en poder dels no-
stres embaxadors. Notificaz ala
vostre real ploma: com lo Solda-
mozo renegar sia ab gra poder dis-
la nostre Imperie en companyia
sua lo gran Turch: han nos pres-
la major part de nostra senyoria: en
la qual remey no podez dar per la
mia senectut p no poder exercir les
armes: apres la gran pdua que ha-
uem fet de ciutats viles e castells: e
han me mort lo major be q tenia
en aquest mon: go es lo meu fill pri-
mogenit: qui era la mia consolacio
e escut e defenia de la sancta fe catho-
lica: ab animo viril barailant contra
los infels ab molta honoz e gloria
sua e mia: e tinch per major deiaue-
tura com sia stat mort per los seus
mateixos: aqll trist e adolorit dia
fon perdiment dela mia honoz hõ-
fama: e dela casa Imperial. E com
ami sia notori: e es publica fama
vos tenir en la cort vostra vn stre-
nu cavaller los actes singulars del
qual son molt experimentats: qui
donen augment ala dignitat mili-
tari: qõs nomena Tirant lo blach
dela fraternitat de aquell singular
orde de cavalleria: quis diu esser fun-

dat lors invocacio de aqll glorios
sanct paze de cavalleria seyoz sanct
Jordi en la ylla de Anglaterra: e
com de aquest cavaller se diguen
molts alienyalats actes dignes de
molta honoz: e en special le digua
del que ha fet al gran Mestre de
Rodes: com lo ha delirada ab to-
ta la Religio del Solda ab tot lo
seu poder: qui ara son agi: e moltes
altres coles virtuoses q per lo mo-
dell triumphè: perqueus dema de
gracia: que per la fe amor e volutat
que sou tengut adeu e acavalleria:
quel vullau preguar de part vostra
e mia de voler venir en mon seruey
que yo li dare de mos bens tot lo
que ell voltra: e imo ve supplich ala
diuina justicia que li done alentir de
les mies dolors. Benaventurat
Rey de Sicilia sien te acceptes les
mies preguaries: les quals son de
doleros plant: e puix est Rey coro-
nat haves pietat dela mia dolor: p
que la immensa bondat de deu te
guar de vn cans semblant: cõ tots
siam subjugats ala roda de fortuna: e
noies negu q liguar la pugua. Deu
per sa merce vulla mirar la nostra
bona e sana intencio: donant fi ala
ploma e no ala ma: que nos cança-
ria de recitar per scriptura los pas-
sats presents e esdeuentozs mals.
Lesta que fon la letra del Empera-
doz: e per Tirant ben cõpresa. Lo
Rey dreca les noues a Tirant: e feu
principi a vn tal parlar.

Capitol. cxvi.

Com lo Rey de Sicilia preguar
a Tirant per part sua e del Empe-
radoz de Constantinoble: que

volgues anar en Constantinoble
per lo correrlo

Moltes gracies son
tengut de fer al omni
potent deu Tirant
germa com vos ha
voiat de tantes per /
feccions: que per tot lo mon la glo
ria del vostre nom triumphà: e en
cara que los meus prechs no me
reixquen ener obeis en respecte: p
que nom tingau obligació negua
de fer res per mi: perquant james
fui res per vos: ans vos tinch mol
ta obligació ol que per mi fet auen
mas cofiant del vostre cor, alt e ge
neros qui no pot fer lino legons q
es: e lo que ha acostumat. E per
causa de aço me lo atreuit o pguaz
e amparuos de part del Impera
dor de Constantinoble e mia. E si
los prechs meus tan justs e de tan
ta caritat no hauien loch en vos:
al menys en reuerencia e seruey ol
omnipotent deu vullau hauer cõ
pallio de aqll trist e affligit Impera
dor: qui ab tan grã instancia vos
pregua: heus de mana que hajau
misericordia dela sua senectut: que
per misa dela vostra gran canalle /
ria: e fiant de aquella no sia despose
hit: dela sua Imperial: senyoria. El
cabant lo Rey paraules de tanta
amicicia acompañades: Tirant
feu principi a paraules de semblant
stil. No es poca la voluntat que
tinch senyor de servir la excellencia
vra: car amor es la mes fort obli
gació q al mon sia: e com los pchs
de vra altelaimen sien manamets p
tenitme tant guanyada la volutat

e si la majestat vostra me manara
que yo vaja per servir ha aquell
prosper Imperador senyorejant
la Grecia: you fare per la molta a
mor que porte ala aitesa vostra: em
pero lenyor yo no puch fer lino tãt
com vn home: aço notoz es adeu
e al mon: per be que la fortuna me
haja contentit hem lia stada amí
gable e prospera ab la planeta de
Marsen la qual yo naxqui me ha
volgut dar victoria honor e estat:
no co ie amí presomir mes que la
fortuna no ma donat: e stich ab
gran admiració de aquell magna
nim Imperador deixar atans ex
cellent Rey com ha en lo mon
aduchas: Comtes: Marquesos en
lo art de caualleria mes entesos e
mes valents de mi: que vulla dei
jar aquells per hauer amí: no es
molt ben aconsellat. Tirant dix lo
Rey yo be se q õ bõs cauallers ha
per lo mon: e vos no deuen esler o
blidat entre los altres: perventura
si la honor fos examinada õ aquell
la entre los Imperadors e Reys
los cauallers entesos: seria dat lo
premi honor e gloria avos per lo
milloz caualler de tots: perqueus
prech heus requir com acavaller:
e per lo deute que deuen acavalle /
ria: per lo jurament que fes aquell
dia queus son donat primer que a
tots lo orde dela fraternitat dela
Barrotera: que vos vullau ab mol
ta amor e voluntat anar a servir lo
estat Imperial: heus ho conselle
axi com sim fossen propiament fill
perque tinch coneguda vostra no
ble cõdicio e gran abilitat: don sen
seguitan molts beneficis per la vo

stra anada: que fareu taluis tants pobles dela creſtiana fe de dura e greu captiuitat: e de aço ſereu pre / miat per la bondat diuina en aqſt mon de excellēs honors: e en laltre dela eterna gloria. Donchs caualler virtuos puix les mies Baleres ſtan preſtes e ben armades: e conduhides atot lo que vos manareu e volreu ordinar: vos prech que la voſtra prida lia molt breu. ¶ Puix voſtra lenyoria mo mana e mo conſella: yo lo content dix Tirant de anarhi. E lo Rey mana que totes les Baleres ſoſien fornides de totes les coſes neceſſaries. E los embaixadors del Emperador coz lo Rey los dix que Tirant era content de anar: fozen los mes contentos homens del mon: e regracia renho molt al Rey. Los embaixadors decontinent que fozen artibats en Sicilia hauien parada tau la per aloldejar gent: al baleſter donauen mig ducat lo dia: e al home darmes vn ducat: e perque en Sicilia no hauia tanta gēt paſſaren en Roma hi en Napols: e aqui trobaren molta gent que de bon grat prenqueren ſoure compzarē molts caualls. Tirant no cura de res ſino deſer preparatozi de armes: e compza ginch caixes grans de trompetes: de caualls lo Rey e Sheliplin donaren prou: e feren los recollir en les naus ab los altres. Tirant pres comiat del Rey dela Reyna de Shelip e dela Infanta: e recollida tota la gent donaren les veles al proſper vent: e naueguaren ab bon temps e la mar tràquille: que vn mati ſe trobaren dauant la ciu

tat de Conſtantnoble. Lo lo Emperador ſabe que Tirant era ven gut en los dies de la vida no mo / itra major alegria: e dix que al pa rer ſeu q ſon ſiſu era reſuſcitar. Les xi. Baleres vengueren ab tants de lions e o alegria que tota la Ciutat ſehien reſonar. Lo poble qui triff ſtaua e adolorit ſe alegza tot: quels paria q deu los fos aparegut. Lo Emperador ſe poia en vn gran cadafal per mirar les Balers com venien. Loz Tirant ſabe que lo Emperador eſtaua en aquell loch en lo cadafal: ſeu traure dues banderes grans del Rey de Sicilia: e vna de les ſines: e ſeu armar tres cauallers tots en blanch ſens que no porta uen ſobreueſtes: e caſcu tenia vna bandera en la ma: e caſcuna volta que paſſauen dauant lo Emperador baixauen les banderes ſins / prop dela aygua: e la de Tirant la ſehien tota tocar en la aygua: a / go era en ſenyal quel ſaludauen: e per la dignitat que lo Emperador tenia ſe humiliava tã baix aell. Lo Emperador com veu aço que era coſa noua per aell: lo que james no hauia viſt: ſon molt content de ha uer viſta tal ſerimonia: e molt mes dela venguda de Tirant. Com les Baleres agueren be voltejar: vna amunt altra auall vengueren adar la eſcala en terra. E ix que ve ſtit aquell dia Tirant ab vn geſaran de malla: e les manegues o ſtrã ja de ore: e ſobre lo geſarã vna joz / nea ſeta ala ſtrãgela ab ſpaſa lenyida e al cap portau vn bonet o grana ab vn gros fermaill guarnit o moltes ples e pedres ſines o grã ſtima

Diafebus ixque en semblât mane
ra: si no la joznea que era d' geti mo
rat: e Ricart ixq tan be abillat com
negu de tots los altres: e portava
la joznea de domas blau: totes a /
questes joznees eren hzodades de
ozfebreria: e d' ples orientals molt
groïes: e tots los altres cauallers
e gentils homens anauen molt bê
abillats. Com Tirant fon en ter
ra troba ala voza d'la mar lo Com
te de Africa quil stava sperant ab
molta gent: quil rebe ab molta ho
noz. Partiren de aqui e feren la via
d' cadafal hon lo Emperador era
Com Tirant lo veu fica lo genoll
en terra: e tots los seus: com fozen
amig cadafal toznarè afer altra re
uerècia: com fon als seus peus age
nollas e volguet besar lo peu. E lo
valeros senyor nou consenti: besali
la ma. E lo Emperador lo besa en
la boca. Com tots li agueren feta
reuerencia. Tirant li dona la letra
que li portava del Rey de Sicilia.
Com lo Emperador la ague lesta
en presència de tots feu a Tirant
vn tal rahoament.

Capitol. cxvii.

Com Tirant fon arribat en
Constantinoble: e les rahons que
lo Emperador li dix.

Des poca la alegría
que yo tinch dela vo
stra prospera vengu
da caualler virtuos:
regraciant al beuaue
turat Rey de Sicilia lo bon recozt

que ha tengut dela mia molta do
lor: car la sperança que yo tinch en
la vostra moltavirtut de caualleria
me fa posar en oblit tots los pas /
sats mals: coneixet en la vostra bel
la disposició lo q' per relació d' mol
tes gentes mes stat reportat: car lo
be e virtut vostra no pot stat ama
gada: e mostras per vos esser ven
gut aci apericio del animos Rey d'
Sicilia: sentint vosne major grat q'
si p' embaixadors e lettres mies fol
seu vengut: e perque tota coneguen
lo bon grat que tinch de vos: e la
molta amor queus porte: de preset
vos done la capitania Imperial e
general dela gent darmes e dela ju
sticia: e uolguet dar lo basto: lo q'
era d' oz magis: e al vn cap d' esmal
tenia pintades les armes del Im
peri. Tirant no volgue acceptar
lo basto d'la capitania: sino que do
na del genoll en la dura terra: e ab
gest humil e affable li presenta tal
resposta. La majestat vostra seyor
nos agreuje sino he volgut accep
tar lo basto: car parlant ab venia e
perdo d' vostra altesa: yo no so ven
gut aci ab sfoz de caualleria per po
der offendre ala grã mozissima que
en lo vostre Imperi es: car no som
en nombre sino cent quaranta ca
uallers e gentils homès tots com
a germans en voluntat: no volent
nos res vsurpar que de dret anosal
tres no sia dat justament: com ala
majestat vostra sia notozí yo no es
ser mereixedor de tal dignitat ni ca
pitania per moltes justes rahons.
La primeza per yo no saber lo exer
cici de les armes. La segona per la
poca gent q' tinch La terça lo gran

deserere: e iniuria que faria al senyoz
Duch de Macedonia: al qual per
tany la dignitat mils que no ami
hi en aquesta part stimaria mes
esser marre q̄ confesso. En la mia
casa dix lo Emperadoz no pot ma
nar negu sino lo qui yo volze: yo
vull e man vos siau la terçera per
sona manant tota la gent oarmes
puix per ma desauentura he perdut
aquell qui acõsolaua la mia anima
e per la mia indisposicio p̄ la vellea
que tinch no podet les armes por
tar done tot mon loch a vos e no
ha altri: tant com la mia periona.
Com Tirant veu la voluntat del
Emperadoz accepta lo basto e la
capitania en temps ab la justicia: e
besali la ma. Les trompetes e los
ministres per manament del Em
peradoz començaren a sonar: e pu
blicaren per tota la ciutat ab impe
rial crida: com Tirant lo blanc e
ra elet per capita major per mana
ment del senyoz Emperadoz. Com
tot aço son fet lo Emperadoz se par
ti del cadafal per tornar al palau: e
p̄ forza tenie apassar per vna bella
posada que haviè feta abillar hon
Tirant ab tots los seus posallen.
Dix lo Emperadoz: Capita puix
açi som retraeu vos en aquesta vo
stra posada perque pugua reposar
la vostra persona per alguns dies:
per lo treball dela mar que sofert a
ueu feu me tât de plaer que atureu
e leixau me anar. Com senyoz vn
tal defalt presumeix vostra alteçad̄
mi: que yo^o deixas que repos meu
es acompanyar la majestat vostra
e fins als inferns vos acõpanyaria
quant mes fins al palau. En lo Em

peradoz se pres ariure del que Ti
tant li hauia dit. E mes li dix Ti
tant: senyoz façam gracia la maje
stat vostra que com siam en lo pa
lau de dar me licencia: que pugua a
nar afer reuerencia ala senyora Em
peradriu: e ala cara filla la senyora
Infanta. Dix lo Emperadoz que
era molt content. Com forè en la
gran sala del palau lo Emperadoz
lo pres per la ma e posal dins la cà
bza hon era la emperadriu: e troba
renla en la seguent forma. La cam
bza era molt icura sens q̄ noy ha
ua lum ni daretat neguna. En lo
Emperadoz dix senyora veus açi
lo nostre capita major qui ve p̄ fer
vos reuerencia. Ella respos quasi
ab veu simortida be sia ell vengut.
Dix Tirant senyora per se haure
acreure aquella q̄ parla sia la senyo
ra Emperadriu. Capita major dix
lo Emperadoz quis vulla qui tin
gua la capitania dl imperi grech te
pofestat de obrir les finestres: e de
mitarles totes en la cara: e leuar
los lo dol que porten: per marit: pa
re: fill o germa: e açi vull yo q̄ vltu
vos de vostre offici. Mana Tirant
li portassen vna antozcha engesa: e
prestamèt son fet. Com la lum son
en la càbza lo capita veu vn papal
lo tot negre acostali e obril: e veu
vna senyora vestida tota de drap
gros ab vn gran vel negre al cap:
que tota la cobria fins als pens:
Tirant li leua lo vel del cap e re
sta ab la cara descuberta: e vista la
cara fica lo genoll en terra: e besal
li lo peu sobre la roba: e apres la
ma: hi ella tenia en la ma vns pa
ter nostres de oz esmaltats besals:

e feulos besar al capita : apres ven vn lit ab cozines negres. La ynfanta stava gitada damunt aquell lit ab bzal o çeri negre vestida: e cuberta ab vna roba de vellut dela maceda color. Als peus damunt lo lit iehien vna dona: e vna donzella. La dozella era filla ol Duch de Macedonia: e la doña hauia nom la viuda repojada: la qual hauia criada ala ynfanta o ller. El cap o la camora ven star. clxx. dones e dozelles: qui totes itauen ab la Imperadoriu: e ab la ynfanta Larmelina. Tirat se acosta al lit: e feu gra reuerencia ala ynfanta: e besali la ma: aps ana ha obrir les finestres. E aparegue atores les dames que fossen exides de gran captiuitat: p ço com hauia molts dies que eren posades en tenebres per la mort ol fill del Imperador. Dix Tirant senyor ab venia e perdo parlât: yo dire a vrâ alteza e ala senyora Imperadoriu que present es la mia intrècio. Yo veig que lo poble de aquesta insigne ciutat sta molt trist e adolorit per dues rahons: la primera es per la perdua que la alteza vostra ha feta de aquell animos callaller lo Príncep fill vostre: e la majestat vostra no sen deu agreujar: puix es mort en lo seruey de deu e per mantenir la sancta fe catholica sino quen deuen dar lahors e gracias ala immensa bondat de nostre senyor deu: car ell lous hauia a comanar: e ell lous ha volgut leuar per major be per aell q̄ ha collocat en la gloria de paradís: e de aço li deuen dar moltes lahors: e ell qui es misericordiós e de infinit

da pietat darvosha en aquest mon prospera e longua vida: e apres la mort la eterna gloria: e feruolha vegeuor de tots vostres enemichs. La segona causa perq̄ stan trists si es per la gran moxima ques ven ben molt prop: tement perdo e los bens e la vida: e lo menys mal enercatus en poder de infels: perque la necessitat requiri: que la aueta vostra e dela senyora Imperadoriu: fagau la cara alegre a totes los qui venran per acófolarlos dela dolor en que posats son: perque pnguen animo en virilment batallar contra los enemichs. Lo capita dona bon consell dix lo Imperador: e yovull e man que decontinent / axi homens com dones tots leixen lo dol. E ient lo Imperador tals o semblants paraules les ozelles ol Tirant stauen atentes ales rahons e los hells daltra part contempla uen la gran bellea de Larmelina. E per la gran calor que fehia perq̄ hauia stat ab les finestres stacades stava mig descordada mostrâr en los pits dues pomes de paradís q̄ crestallines parien. Les quals donaren entrada als hells de Tirant que de allí auant no trobarè la porta per hon exir: e tostemps foren a presonats en poder de plona libertat: fins que la mort dels dos feu se paracio. Mas sens be dir certamènt que los hells de Tirant no hauiè james rebut semblât past per moltes honors e consolacions ques a guesvistes: com son sol aq̄st deuenre la ynfanta. Lo Imperador ps per la maasa filla Larmelina: e traquila fora de aquella càbza. E lo

capita ps ol braç ala Emperadriu: e entraren en vna altra càbza molt ben emparamentada: e tota al en tozn storiada deles seguèts amors

Capitol. cxviii.

Com Tirat fon ferit en lo coz abvna flecha que li tira la deessa venus perque mirava la filla del Emperadoz.

Que flozis e d'blàches floz: de Lisbe e de Piramus: de Eneas e de Dido: d'Crístany e de Ysolda: e d'la Reyna Ginebra e de Lançalot: e de molta altres que totes llurs amors de molta subtil e artificial pintura eren diuisades: e Tirant dix a Ricart no creguera james q'en aquesta terra agues tates coses admirables coz veig. E dehia mes p' la grà bellea dela Infanta. Empero aquell nou entes. Tirat pres licencia de tots e anassén ala posada: entrasen en vna cambra e posalo cap sobre vn coxi als peus del lit. No tarda molt que li vengueren adir sis volia dinar. Dix Tirant que no que lo cap li dolia: e ell stua ferit de aquella passio q' amolts engana. Diafeb que veu que Tirant no exia entra en la cambra e dixli. Capita senyoz prech vos per amor mia quem digau lo vostre mal quin es: car si per mi vos poza esser donat algũ remey ho fare ab molt bona voluntat. Losi meu dix Tirant lo meu mal aprezent no fretura vos saberlo: e yo no tinc altre mal sino del ayre d'la mar qui

ma tot compres. Diafeb e de mi vos voleu cobrir: que d' tots quats mals e bens aveu tenguts yon lo stat archiu: e ara de tan poca cosa me bandeja de vostres secrets: di gaumo yo clam merge e nom vul lau amagar res q' de vos sia. No vullau mes turmentar la mia psona dix Tirant que james senti tan gran mal com lo que ara sent: qm fara venir prest amoz miserable o agloria reposada: si forta nom es contraria: car la fi de totes aquestes coses es dolor per aquella amor q' es amargua: e giras dela altra part de vergonya que no gola mirar ha Diafebus en la cara: e no li pogue exir altra paraula dela boca: sino q' dix yo ame: acabant ho de dir dels seus hells destillaren viues lagres mes melclades ab saglots e soipres Diafebus vehent lo vergonyos comport que Tirant fehia: coneque la causa perque Tirant reprenia atots los de son linatge: e encara ha aquells ab qui tenia amistat com venia cars que parlauen de amors ell los d'ha be sou folle tots aquells qui amau: no teniu vergonya de leuaruos la libertat e de posarla en mans de vostre enemich: quius leixa ans perix q' haueruos merce sabèt de tots vna gran burlaterra: empero yo veig que ell es vègut acaure en lo sag en lo qual hũana forza no basta a resistir. E pensant Diafeb en los remeys q' atal mal se requiren: ab gest piados e affable feu principi a vn tal parlar.

Capitol. cxix.

n. i.

Itz albons de conoxt que fa Dia febus a Tirant per quel veu pres ab lo laç de amor.

Natural condició es ala natura humana amar: car diu Aristo til que cascuna cosa a peteix son semblât. E encara q auos aparegua dura cosa e strana esser subjutgat al jou de a moz: poden verdaerament creure que no es en potencia de negu poder hi resistir: perço capita senyoz tât cõ lo home es mes sau tât deu mes ab discrecio cobzir los natu / rals mouiments: e no manifestar defora la pena e dolor que combat la sua pensa: car la bondat del ho me apar: que caygut per contraris castos sapia sostenir les aduersitats de amor ab virtuos animo: pque alegrauvos e deuallau de aqueix loch de pensaments hon vos sou afegut: e lo coz vostre manifeste alegria: puix bona sort vos ha portat quen tan alt loch ajau mes vostre pensament: e vos de vna part e yo de altra porè donar remey ala vostra nouella dolor. Com Tirant veu lo bon conoxt que Diafebus li daua resta molt aconsolat. Leuas empeguit de vergonya e anarenle adinar: lo qual tenien de molta singularitat: pgo com lo Emperadoz lo hauia trames: empero Tirant menja molt poch dela vianda e be que molt deles sues lagremes: co / neixèt ab viuua raho que era puat en mes alt grau que no deuia: em / pero dix puix aquesta questio ha a gut pncipi en aquest dia: quant a

deu seta placent que poze obtente victoriola sentencia. Tirât no po gue mejar. E los altres se pensauè que per lo treball dela mar staua / òstemptrat. E p la molta passio q Tirât tentia leuas de taula e posas dins vna cambra acompanyat de molts sospirs. Car vergonya p te moz de confusio li fehia pallar aqll treball. e Diafebus ab los altres li anarenatenir companyia fins atât q ell volgue vn poch repolar. Dia febus pres ab li vn altre caualler e feren la via del palau: no ab coz de veure lo Emperadoz mas perveure les dames. Lo Emperadoz stana en vna finestra afegut veulos passar: trames los adir que pujassen lla hon ell era. Diafebus ab laltre pujarè en les cambres hon lo Em padoz era ab totes les dames. Lo Emperadoz li demana que era del seu capita. e Diafebus li dix que stana vn poch enuijat. E com ho sabe òsplaguelt molt: emana que los se metges lo anassen decontinent auisitar. Cõ los metges foren tornats feren relacio al Emperadoz coz stana molt be: q no era stat lo seu mal sino mutacio dels ayres indigests. Lo magnanim Emperadoz pre gua a Diafeb^o li recitas totes les festes q en Anglaterra se heren fetes en les bodes del Rey ab la filla del Rey de França: e ò tots los cauallers qui armes hauie fetes: e quals eren stats los vencedors òl camp. Senyoz dix Diafeb^o molta gracia e merce hauria ala majestayra yo no agues adir aquestes coses: pgo com no volria que vostra alteia agues apesat per yo esser pa

rent de Tirant li agues adonar la
ho: neguna : sino aci com realmēt
es pariat e per major següretat que
la majestat vostra no rigua o creu
re lo contrari:yo tinch aci tots los
actes signats dela propia ma del
Rey : e dels jutges del camp : e de
molts Duchs : Comtes e Marq
sos : de Reys d'armes : de erants
e poslants . Lo Emperador lo
pregua quels hi fes posar en lo in
stāt que ell recitaria les coies. Dia
febus hi trames: e apres recita lar
guament al Emperador totes les
festes per orde aci com eren itades
feres:eper semblant les armes:aps
legiren tots los actes : e veren per
orxa Tirāt esser lo millor caualler
de tots.Molta fon la consolacio q̄
lo Emperador hi pres:e molt ma
jor la de sa filla Carmelina e de to
tes les dames: qui stauen ab gran
denocio scoltant les singulars ca
ualleries de Tirāt. Apres volgue
ren saber lo casament dela Infan
ta de Licilia:e la liberacio del gran
Mestre de Rhodes.Lom totes les
coies foren explicades lo Empera
dor sen ana per tenir cō ell: lo qual
cascū dia acostumaua tenir dema
ti mijsa hora e aps vespres vna ho
ra.e Diasebus volguel acōpanyar
E lo valeros senyor nou volgue si
no que dix cosa acostumada es q̄
los cauallers jouēs llur delit es itaz
entre les dames:ell sen ana. e Dia
febus resta : e parlaren de moltes
coies.La Infanta Carmelina sup
plica ala Emperadriu la mare que
passassen en vna altra sala: perques
poguessē vn poch spayar:car molt
temps hauia que stauen tancades

per lo dol del jerma. Dix la Em /
padriu ma filla ves hon teuilles q̄
yo so cōrera. Adallaren tots en vna
gran sala molt marueillosa tota o
brada o maçoneria per art o molt
lubre artificio:tores les parets de jas
pis e de porfis o diueries colors la
uozades ymatges que sabiē admī
rar als miradors:les finestres e les
colon eserē o pur crestaill e lo pay
ment : lo qual era fet tot acentells
qui lançaua molt gran reiplandoz
les ymatges deles parets diuisauē
diueries histozies o geoz e d'her
ceual: e de Daleas com compu la
ventura d'li perillos:e tota la cō
questa del lānceoreal si demostra
ua.La subitana cuberta era tota o
oz e de atzur: e entorn dela cuberta
erē les ymatges totes de oz o tots
los Reys de crestians : cascu ab sa
beila corōa al cap e en la ma lo cep
tre:e deus los peus o cascun Rey
hauia vn permodol en lo qual ha
ua vn scut en que stauen figurades
les armes del Rey:e lo seu nom en
lletres llatines se manifestaua Lo la
Infanta fon en la sala aparras ab
Diasebusvn poch deles siues don
zelles:e comengaren aparir o Ti
rant. Diasebus qui veu tan bona
disposicio que la Infanta parlaua
de Tirant ab tanta voluntat pres
se adir. Quanta gloria es per a
nosaltres hauer trauegada tanta
mar e esser atesos ab saluament /
al port desijat de nostra beartut : e
per gracia special auem obtes que
los nrēs hulls hajen vista la mes
bella ymatge de humana carn que
de nostra mare Eua ença sia itada
ni crech que james sera:complida
n.ii.

de totes les altes gracies e virtuts
gracia: bellea: honeitat: e dotada
de saber infinit: e nom dol dels /
treballs que sofferts hauè ni los q
son per auenir: per auer trobada
vostre majestat qui es mereretxe /
doza de senyorejatz lo vniuers mon
e en aço no li deu entendre sino vo
stra alteza. Et tot lo que he dit ni di
re prenèu ho com de seruidor ase/
ctat: e estojaunho dins los lochs /
mes secrets dela vostra anima: coz
aquell famos caualler de **Tirant**
lo blanch sia vengut per sola fama
hoim recitar de vostra celsitut tots
los bens e virtuts que per natura
podien eixer comunicats a vn cors
mortal. E no pensè la vostra alteza
que siam venguts per les amone /
stacions del valeros **Key** de **Lici**
lia: ni menys per les lletres del **Em**
perador pare vostre qui ha tra /
mes al **Key** de **Licilia**: ni pensè vo
stra celsitut, que siam venguts per
experimentar les nostres persones
en fet de armes com ja les tenim
molt be experimentades: ni menys
per la bellea dela terra: ni per veure
los imperials palaus: car les cases
propies de nosaltres qualseuulla /
de aquelles staria be per temple de
oracio: tan grans e tan belles son: e
calcu de nosaltres presumeix esser
vn petit **Key** en la terra: e pot creu
re la celsitut vostra que la venguda
de nosaltres no es stada altra cau
sa sino per veure e servir vostra ma
jestat: e si guerres ni bataylles se fan
tot sera per amor e contemplacio
vostre. **O** trista ò mi dix la **Infan**
ta e que es lo quem dieu: poze yo
gloziejar-me que per amor de mi si

au tots açí venguts e noper a /
moz de mon pare. **Sobre** aço po
zia yo fer salua ma fe dix **Diafe** /
bus: com **Tirant** quins es jerma
e senyor de tots nos pregua q vol
gueiem venir ab ell en aquesta ter
ra: e li volguessem fer tanta de ho
noz perque pogueliez veure la filla
del **Emperador**: la qual ell desijana
mes veure q atot lo restant del mō
e dela primera vista que de vostra
alteza ha agut tant es lo grat que
te de vostra excellencia: que ha dat
del cap en lo lit. **Com** **Diafebus** p
sentaua aquestes coses ala **Infanta**
ella staua alienada e posada en fort
pensament: que no parlaua e mig
foza de recort: e la sua angelica cara
mudant de diuerses colors: car la
femenil fragilitat la ha via cōpresa
que no podia parlar. **Car** amor de
vna part la combatia: e vergonya
de altra part lan retrahia: amor la
encenia en voler lo, que no deua:
mas vergonya loy vedaua per /
temor de confusio. **En** aquest in /
stant vengue lo **Emperador** e cri
da a **Diafebus** pque li plahia molt
lo seu comport: e parlaren de mol
tes coses fins atāt que lo **Empera**
daz volia sopar. **Dres** licencia dell
e acostas ala **Infanta** e dixli si la ma
jestat sua li manaua res q fes. **Si**
dix ella: prenin abraçars de mi sto
jaune per auos: e feu ne part a **Ti**
rant: e **Diafebus** si acostas e feu lo
que ella li hauia manat. **Com** **Ti**
rant sabe que **Diafebus** era anat al
palau e q parlaua ab la **Infanta** sta
ua ab lo major desig del mon que
vingues: per q pogues saber noues
de la senyora. **Com** ell entra per la

cambra **T**irant se leua del lit e dix li. Lo meu bon jerma quines no / ues me portau dela q es en virtuts complida e te la mia anima encatiuada. **D**iafebus veient la strema amor de **T**irant abraçat de part de la senyora e recitalt totes les rahons que hauien pallades. **T**irât resta mes content que si li agues donat vn regne: e pres enli molt grâ ifozq que menja de es alegra ô lijan quant vendria lo mati perq la pogues anar a veure. **L**om **D**iafebus fon partit dela **I**nfanta ella resta en molt fort pensament: que li fon forçat de lenarse del costar de son pare hi entrarsen en la lina cambra. La filla del **D**uch ô **M**agedonia hauria noz **S**tephania: que era donzella que la **I**nfanta tenia en molt gran amor: perço com se erê criades de poca edat eniemp no hauent mes temps la vna que la altra. **L**om veu que la **I**nfanta sen era entrada en la cambra leuas prestamet de taula e anali detras. **L**ô fon ab ella la **I**nfanta li recita tot lo que **D**iafebus li hauria dit: e la extrema passio que patiaua per la amor de **T**irant: e oichs te que mes me ha contentat la vista de aquest home tot sol q de quants ne vists en lo mon: es home grâ e de singular disposicio: e mostra he en lo sen gest lo gran animo que te: e les paraules que dela sua boca ixen acõpanyades de molta gracia: veig lo cortes e affable mes que tot altre e donchs tal com aquest q nol amaria e que sia vengut açi mes per amor mia q de mon pare: certamet yo veig lo meu coz molt inclinat a

obetr atots sos manaments: e ami par segons los senyals que aquest lera la vida e conseruacio dela mia persona. **D**ix **S**tephania lenyora dels hõs deu hom triar lo milloz e sabudes les caualleries singulares que aquest ha fet no es dona ni dõzella en lo mon que de bõ grat nol degues amar e subjugarie atota la voluntat. **E**stant en aquestes delitoses rahons vengueren les altres donzelles e la viuda reposada que tenia gran part ab **L**armesina per la raho ja dita: que la hauria de llet criada: e demanals de que parlaue **D**ix la **I**nfanta nosaltres parlam de quens ha recitat aquell caualler deles grans festes e honors que feren en **A**nglaterra atots los estrangers que si trobaren: e parlant de aquestes coses e ô altres açi passare la nit que poch ni molt la **I**nfanta no dormi. **E** lendema **T**irant se fon vestit ab vn manto de oz febre ria: la deuisa era tota de garbes de mill: e les spigues erê de ples molt grosses e belles ab vn mot brodat en cascuna quadra del manto qui dehia. Una val mill e mill no valê vna: e les calces e lo capiro liguat a la francesca de aquella deuisa matei xa: e en la ma portaua lo basto de oz ô la capitania. **T**ots los altres ô la sua parentela se abillaren molt be de brocats e de sedes e de argenteria: e açi abillats anarê tots al palau. **L**oz foren ala porra major venen allí vna singular cosa de grâ admiracio: que acalcu lindar ô la porta de part de dins al entrant dela plaça hauria vna pinya tota de o. de altaria devn home e molt groi
n.iii.

ses que cent homens no les porien
alçar: les quals en temps passat ha
via fetes fer lo Emperador en lo
temps dela prosperitat per vna grã
magnificencia: entraren dins lo /
palau e trobaren molts honços e
leons ab cadènès de argent molt
grosses que stauen ligats: pujaren
alt en vna gran sala tota obrada d'
alabast. Com lo Emperador sa
be que lo seu capita era vengut ma
na quel deixarien entrar: e trobal q's
vestia e la filla Carmesina quil pen
tinava: e apres li dona aygua mãs
car: calçun dia ho acostumava de
fer. E la Infanta stava en gonella
dorfebreria tota latorada de vna
erba q' ha amozval: e ab letres bro
dades de perles que entorn eren: e
dehia lo mot. Mas no ami. Com
lo Emperador se fon acabat de ve
stir dix a Tirant: digau me capita
quin era lo mal que ahir la vostra
persona sentia. Dix Tirant senyoz
la majestat vostra deu saber q' tot
lo meu mal es de mar: car los vèts
de aquesta terra son mes pams q'
los de Bonet. Respos la Infanta
ans que lo Empador parlas. Se
nyoz la mar no fa mal als stran /
gers si son aquells que esser deuen:
ans los dona salut e longua vida
mirant tostemps en la cara a Ti
rant sotfrientse: perque Tirant co
negues que ella lo havia entes. Lo
Emperador ixque dela cambra ab
lo capita parlant. E la Infanta ps
a Diasebus per la ma e detiguel e
dixli deles paraules quem digues
ahir no dormi en tota la nit. Se
nyoz volen queus digua nostra
part ne haue aguda: empero molt

reste aconsolat com haueu entes a
Tirant. E com pensau vos dix la
Infanta que les dones segues
lien de menys saber ni valor q' les
franceses: en esta terra be sabran en
tendre lo vostre lati p' scur quel vul
lau plar. Berço senyora es major
glozia per anoi altres dix Diaseb'
praticar ab persones qui lien molt
enteses. Per auant ho veureu dix
la Infanta en lo practicar: e veureu
si conixerem les vostres passades.
La Infanta mana que vengues
Stephanía ab altres donzelles p'
tenir cõpanyia ha Diaseb': e p'sta
ment ne vengueren moltes. Com
la Infanta lo veu ben acompayat
entraren dins la sua cambra per a /
cabarle de vestir. Tirant en aquest
spay ague acompayat al Empa
dor ala gran iglesia de sancta So
phia dexal dient oros: hi ell torna
al palau per acompayar ala Em
perador e a Carmesina. Com fon
en la gran sala troba allí son costi
Diasebus en mig de moltes don
zelles: lo qual los stava recitat les
amors dela filla del Rey d' Sicilia
e de Shelp: e Diasebus era rã do
meitich e tan praticich entre les dõ
zelles com si tota la vida fos criat
entre elles. Com verè entrar a Ti
rant totes se leuaren de pe e digue
renli que ell fos lo ben vengut: ferè
lo seure en mig de elles e parlarè de
moltes coses. Irque la Empera /
dor tota de vellut burell vestida: a
partas ab Tirant e demanali de
ic n mal. e Tirant li dix que ja sta
ua molt be. No tarda molt que la
Infanta ixque vestida ab vna ro /
ta del seu mateix nom forrada de

marts gebelis fesa acostats ab ma
negua voerta: e al cap portava vna
petita corona sobre los cabells ab
molts diamants e rubins: e pedres
de grã stima. Se mostrava lo seu
agraciat gest ab la bella infanta q̃
era mereixedora de senyorejar del
mō tores les altres dames li la for
tuna li agues volgut ajudar Tirat
pres d̃l braç ala Emperadriu p̃go
com era capita major e precebia a
tots los altres car aq̃ havia molts
Comtes e Marquesos homens;
de grã stat: e volgueren pendre ala
Infanta del braç. Di ella dix no
vall negu vaja prop de mi sino mō
jerna Diabebus. E tota la dexarē
e aquell la pes. Mas iap deu que
Tirat sumara mes stat prop de
la Infanta que no prop dela Em
peradriu. E anāt ala Iglesia dix Dia
febns ala Infanta: mire vostra al
teia senyora los sperits coz se lentē
Dix la Infanta perqueu dieu. Se
nyora dix Diabebus perço com vo
stra excellencia sesvestida de gonel
la de chaperia brodada de groines
perles: e lo coz sentit de Tirat por
ta lo que li fa mestre. E com me tē
dr̃a per benaventurat si yo podia
fer q̃ aquest manto yol pogues fer
stat sobre aquesta gonella: e pque
anauen molt prop dela Empera
driu pres del manto de Tirant. E
Tirat com sentí tirar del manto
detingues vn pas atras. E aquell
posat sobre la gonella dela Infan
ta e dix: senyora ara sta la pedra en
sō loch. May trista sou tornat foll
o hauen del tot perdut lo seny: tan
poca vergonya teniu que en presen
cia de tantes gents dieu tals coses

dix la Infanta. No seyoza q̃ negu
nou hon niu sent niu veu dix Dia
febns: e yo iabria dix lo pater noster
al reues que negu nol entendia.
Certament yo crech dix la Infan
ta que vos aueu apres en la escola
de honor: lla hon se lig de aquell
famos poeta Durdi: lo q̃ en tots
los libres ha parlat tostemps de a
moz verdadera: e qui fa ion poder
de emitar al mestre d̃la sciencia no
fa poch: e si vos iabellien en qual ar
bre se ieva amor e honore: iabellien
la p̃atica de esta terra com scrieu
home de bona ventura: acabades
aqueites rahons fo zen ala Iglesia.
La Emperadriu entra dins la coz
tina. E la Infanta noy volgue en
trar dient que sabia gran calor: e
nou sabia sino; perque pogues mi
rar ator ion plaer a Tirant. e Ti
rant posas prop lo altar ab molts
Duchs e Comtes quey havia.
Etots li donaren la honoz que sti
gues primer per sguart del offic̃ q̃
renia. E ell tostemps acostumava
hoir la m̃sa agenollat. Coz la In
fanta lo veu ab los genolls en terra
pres vn cori de brocat de aquells
que ella tenia allí: e donat a vna de
les sues donzelles quel portassen a
Tirat. E lo Emperador qui veu
fer aquella gẽt̃lea a la filla pres h̃i
molt grã plaer. Com Tirant veu
lo cori que la donzella loy adoba
perques agenollas lenas de pens
e feu gran reuerencia de genoll ala
Infanta ab lo capiro fora del cap.
No p̃seu que en tota aquella m̃s
sa la Infanta pogues acabar d̃ dir
ses oras mirant a Tirant e a tots
los seus molt benvestits e abillats
n.iiii

ala francesa. Com Tirant ague molt be contemplada la bellea singular dela Infanta: e lo seu ententiment disco:regue fantasiant quantes dōes e dōzelles ell en son recozt hauer vistes: e dix que james ha / uia vista ni speraua de veure vna altra tal qui fos dotada de tants bēs de natura com aquesta. Car aquesta resplandia en linatge en bellea en gracia en riquesa acompanyada de infinit saber: que mes se mostraua angelica que humana. E mirat la proporcio que la sua femeníl e dōlicada psona tenia: mostraua que natura hauia fet tot lo que fer podia que en res no hauia fallit quāt al general: e molt menys en lo particular. Car staua admirat dels seŕ cabells qui dō rossos resplandien cō si fossen madeixes de or: los quals per eguals parts departien vna clēcha de blancoz de neu passant per mig del cap. E staua admirat encara deles celles que paria fossen fetes de pinzell leuades vn poch en alt: no tenint molta negroz despesura de pels: mas stant ab tota perfectio de natura. Des staua admirat dels hells que parien dues stel·les redones relluints com apedres precioses: no pas girantlos vigozofament: mas refrenats per gracia sos sguarts: parien q̄ portassen absterma confiança. Lo seu nas era prim e afillat e no massa gran ni poch segons la lindesa dela cara: q̄ era de strema blancoz de roses ab liris mesclada. Los labis tenia vermells coz acoral: e les dents molt blāques menudes e spelles que parien de crestall. E staua mes admira-

rat deles mans que eren destrema blancoz e carnudes: que no li mostraua hos negu ab los dits larchif e afilats. Les vngles canonades e encarnades que mostrauen portar alquena: no tenint en res negun defect de natura. Loz fon la missa dita tornaren al palau per lo orde mateix. e Tirant pres comiat del Emperador e dōles dames e tornasen ala posada ab tots los seus: pleuant ala posada sen entra en la cambra e langas sobre lo lit pensant en la gran bellea que la Infanta portaua: e lo seu gest tan agraciāt li feu tant augmentar lo seu mal: que de vna pena que sentia lauors ne senti cent: acompanyat de molts gemechs e sospirs. Diabes entra en la cambra e veu star: a Tirant en molt trist e adolorit cōtinent: dix li Sēyor capita vos sou lo mes descominal caualler q̄ yo haia vist de ma vida: axi com altres farien festa de nou ligons de sobres de alegria de hauer vista la senyora: e les festes e honors queus ha fet mes que ators quāt grans senyora hi hauia: e trametrens lo cori de bzo cat lo qual se leua e tramello a vos ab tanta gracia e amor queu feu / en pñencia dō tots: quant deuriu restar lo mes glozios home dōl monde vos feu tot lo contrari ab molt gran desorde: que mostrau esser fortajde tot recozt. Elehent Tirant lo conozt que Diabes li sabia ab veu dolozosa li dix.

Capitol. cxx.

Lamētacio de amor que fa Tirant.

La strema pena que la mia anima l'ent es coz ame e no se si sere amat : entre tots los altres mals que sent aquest es lo qui mes me atribula: e lo meu coz es tornat mes fret que gel: com sperança no tinch de acō seguir lo que desijie : pço com la fortuna tostemps es cōtraria als qui be amē. **E** no sabeu vos q̄ enquats fets de armes me so trobat james negu no ma pogut sobzar ni vèget : e vna sola vista de vna dōzella me ha vengut e mes per terra : que no he tengut contra ella resistencia ne gūa. **E** si ella ma fet lo mal d̄ qual merge puch sperar medecina: quiz pot dar vida o mort o vera salut si no ella: ab quin animo ni ab qual lēgua parlar poze : que la pugua in duit e moure apietat com sa alteia me auança en totes coses : ço es en riquesa: en noblea e en senyoria . **E** si amor qui te equal balança qui e guala les voluntats no inclina lo seu coz alt e generos: yo lo perdut: car amī pat que totes les vies quiz poden dar remey de salut me son tancades: perque no se quin consell prengua ala mia fort desventura. **N**o comporta **D**iafebus que **L**irant mes parlas tant lo vehia atribulat: sino que feu principi a vn tal parlar.

Capitol.cxxi.

Rabons que fa **D**iafeb^o a **L**irant aconoztantlo de ses amors.

Ds enamozats palats: los quals desija uen de llur gloria dei xar fama: ab gran fatigua treballauen per venir en alegria reposada: e vos voleu mort miserable. **A**ço no pot passar sens nota: coz tal amor vos haiau percaçada que nos ha d̄ obtenir ab força strāya: mas ab giny e sfoz̄ vostre ho deuen portar asi e p ma part vos offir yoy fare: tots los pparatoris ami possibles en cōseruacio de vres drets. **N**otificant vos q̄ si cēt aies tenia: coz nō tigua sino vna les posaria totes en vètura p la amor vrā: e si tal cōport d̄ vos feu ca scun dia: vos ne seguita gran carrech e perpetual ifamia: la qual tot bō caualler du scular refrenāt la sua folla volūtat. **E** si aço venia en ozelles del **E**mpadoz: lo q̄ deu no vulla: cō restareu vos e tots nosal tres: q̄ en lo dia q̄ son arribat vos si au enamorat d̄ la filla p difamarli tot son stat e la corona del impi fa hēt vos jutge en vrā causa propia: p la q̄l cosa māifestamēt se mostra q̄ vos voltrieu eēr cregut de vrā simpla paula: volent rahonar ala gēt de batailles e la execucio de amors crehēt q̄ negu non coneixera q̄ vos siau enamozat: e voleu q̄ lo primer dia atotes les gēts sia manifest: car be sabeu aquell exemple vulgar qui diu : lla hon se fa foch fum na de exte: pque capita senyoz pux tentu discreccio vlaune : e en tot cars del mon forçau vostre voler: e no vul lau soar alentir anegu les vostres passions. **N**oint **L**irant les savies paules de **D**iafeb^o se alera molt

per lo conort bo que li dava com a
bó amic e parent: stigue vn poch
peiant e apres se leua del dit e ixque
en la sala. E tots los seus staue ad
mirats del mal compozt de Tirat
Com se fon dinat pregua a Diase-
bus volgues anar al palau e dar /
vnes ozes que tenia molt singulars
ala Infanta: les q's se eren feses en
Paris ab les cubertes totes de or
macis: e molt suavitè. finalades
e tancavenle ab tancadura de cara
goi de e. cala: q' leuantne la clau no
eca nezu labe conel. et per hon se
obria: e oins havia molt singular-
le. ra e histories feres de straya ma-
nera e molt ben iluminades: que
tots los qui les veten debien que
en aquel temps mes pompoies o-
res no poguere eer trobades. Dia-
sebus pres vn petit parge molt ben
abillar: e les ozes cubertes li dona-
que portas. Loz Diasebus fon en
lo palau troba lo Emperadoz en
la cambra deles dames e dixi les
següents paraules legons. Tirant
li havia dit que digues. Sacra ma-
jestat lo vostre capita desijos de ser-
uir vostra alteia en tot lo que li sera
manat no sap en quens pugua ser-
uir. Supplica ala majestat vostra
que li done licencia que en breus di-
es pugua anar a veure lo camp dels
mozos: e de altra part tramet avo-
stra alteia aquestes ozes: e si nous
paren bones que sien dades a algu-
na dòzella dela Infanta. Lo Em-
peradoz com les veu stigue admira-
rat de veure cosa tan singular: ago
dix lo Emperadoz no ptany sino
adonzella de cala real: e donales a
sa filla Larmeina. E aquella tât

per la bellea deles ozes com per te-
nir alguna cosa de Tirant ne fon
molt cõcenta: e leuas de peus e dix
senyor vedria en plaer ala majestat
vostra que trametellem per lo cap-
ta e per los ministres e sellem vna
poca de festa: car molt temps ha-
quens dura lo dol e la tribulacio: e
volria que la imperial prosperitat
fos cõeruada en son degut stamèt
Filla per mi en siem amada no fa-
beu vos que no tinc altre be ni cõ-
solacio en aquest mon sino auos e
ha Isabel Reyna de Ongria: que
per los me' peccats es foragitada
dela vista dels me' holls: e deique lo
meu fill es mort nom resta mes be-
en aque. t miterable de mon sino a
vos qui sou consolacio dela mia a-
margua e trista vida: tanta alegria
com hauer poreu sera gran repos
per ala mia velica. La Infanta pre-
stament trames lo parge a Tirat
perque vengues e feu leure a Diase-
bus en les iues faldes. Loz Tirat
ague hoit lo manamèt de la senyo-
ra parti dela polada e ana dauant
lo Emperadoz: e pregual que dan-
gas ab la filla Larmeina. Les dan-
ces duraren quali fins ala nit que
lo Emperadoz volta sopar. E toz
nallèn molt alegre Tirant ala sua
polada pço com cõtinuament ha-
uia dançat ab la Infanta: la qual li
havia dites moltes gracioses pau-
les q' ell havia pres en cõpte de grã-
stima. Lo dia seguèt lo Emperadoz
feu gran conuit p amor d' Tirant
tots los Duchs Comtes e Marq-
sos que allis trobaren menjare en
la tanla ab ell: e la Emperadriu e sa
filla: los altres menjauen en altres

taules : apres del dinar vengueren les dançes: e com agueren vn poch dangat vengue la grã collacio. Lo Emperador volgue caualcar per mostrar tota la ciutat al seu capita e Tirant e los seus fozen molt admirats dels grans edificis que en la ciutat eren de tãta bellea e singularitat: e li mostra totes les fortalles que dins la ciutat erẽ: e les grãtorres sobre los portals e en la muralla que era cosa innumerable de recitar. Lo Emperador feu aturar aquella nit a Tirant asopar ab ell ab gran humanitat p mostrar la bona voluntat que li portaua. La Infanta staua dins la sua cambra e la Empadriu trames p la filla Carmesina que vingues. Senyoz dix Tirant cosa es molt impropia segõs lo meu parer que la filla qui es succedoza en lo Imperi sia nomenada Infanta: perq̃ la majestat vostra li furta lo seu propi nom de Princesa: per be senyoz q̃ vostra altesa tigua altra filla muller õl Rey de Ongria e de major edat : e p lo gran dot que la majestat vostra li dona en contẽplacio del matrimoni ella renuncia atots los drets ala excellent Carmesina. E pso senyoz parlant ab aquella reuerencia que pertany li deu esser mudat lo nom coz no ptangua sino afilla de Rey dirli Infanta: si donchs no hauria esser heretera del Regne q̃ tambe la nomenarien Princesa. Lo Emperador qui veu la auisada rãho õ Tirant mana que de aqui auant no li diguessen sino Princesa. Laltre dia seguent mana lo Emperador tẽtre cõsell general: e dix a sa fil

la quey fos perque moltes volteas li hauria dit. Ma filla pque vos no veniu souint al cõsell perque sapiau la pratica quen semblants afers es mester : com per dret e per discurs õ natura sou mes viuudoza que no yo: que apres mort mia sapiau regir e governar vrã terra. La Princesa tant per sguart de veure la pratica õl cõsell: com per hoit lo parlar de Tirant hi ana. Com fozen dins lo cõsell aleguts: lo Emperador dreça les noues a Tirant e dix paraules de semblant stil.

Capitol. cxxii.

La proposicio que lo Emperador feu en lo cõsell dreçant les noues a Tirant.

Com la diuina providencia haia permes que per nostres grã peccats e delictes los majoza nobles e animosos caualers dela nrã host sien stats morts e pso en les passades batailles en gran dan e destructio õl nostre imperi: e los qui restẽ en lo mateix perill stiguen: si donchs no son subueguts per la vrã ma victoriosa: car defallint cascun dia la noble caualeria lo nostre imperi se hauria depoblar de vil gent repleguadissa: e de mozos cruels e inhumans enemichs dela sctã ley crestiana: e yo desposchẽt dela imperial senyoria: car lo dia que yo pdi aquell famos caualer fill meu qui era flor e spill de tota la caualeria de Grecia per di tota la honoz mia e lo meu be:

nom resta altra speranza sino dela
 vostra prospera venguda: que mi/
 jan, ant la misericordia diuina e la
 virtut del vostre braç vencedoz ob
 tendoz: en gloziosa victoria: perque
 preçis capita virtuos queus vullau
 d'opondre en anar contra los ene
 michs nostres los! Denouelos ge
 neracio mala que muyren acuel
 mozt: e la vostra gloziosa fama per
 obra lia manifestada en aquelles
 parts: que puix tenu la capitania q
 prengau armes vencedozes pque
 preit oe aquells pugnam acõ. e guir
 gloziosa victoria tal coz de vos ipe
 ram: com tinguam noua certa que
 les naus dels Denouelos son arri
 bades al port de Aulida carregua
 des de gent darmes: dz caualls e d
 virtualles. Les quals venè de Lo
 quana e de Lombardia: e les nostres
 naus son arribades en la ylla Ju
 dea quis nomena dels peniamecs:
 e legons ma crehença prestament
 seran agi. No tarda molt Tirant
 que ab modesta continença leuant
 se lo bonet del cap dix paraules de
 semblant stil.

Capitol. cxxiii.

La resposta que Tirant feu al
 Emperadoz en lo consell.

Des digna, cosa ni /
 iusicient q la majestat
 vostra senyoz me ha
 ja ami depguar sino
 demanar: car ami es maia gracia
 la honoz que la alteza vostra me
 ha feta desferme capita e loch tinèt
 general seu: sens que yo nō era me

reixedo: e puix he acceptat lo offi
 ci yo lo tengut e obligat desferme lo
 car lo dia que yo deuerti departir
 dela noble ylla d Sicilia me despul
 li de tota ma libertat posant aqua
 en mans dela majestat vostra e de
 les coles vostres. Donchs puix
 volbe fet mō senyoz: e la molta be
 nignitat dela alteza vostra ma vol
 gur acceptat per seruido: ja sia in/
 digne: supplich vos que de agi auat
 la majestat vostra nom vulla de
 res preguar sino manarme axi coz
 al mes iimple seruido: que la alteza
 vostra te: e agous tindre agracia sin
 gular: perque manè la majestat vo
 ltra quant li sera placent que yo va
 ja auentre los Denouelos que yo
 io prest de bon grat de anarhi: em
 pero senyoz ab venia e perdo devo
 ltra alteza dire lo meu parer: que
 dich que la guerra guerrejada ha
 mester tres coles: e si la vna d aque
 stes defall la guerra nos pot fer.
 Molt me plauria capitadix lo Em
 peradoz de saber quines coles son
 aqueixes tres que la guerra ha me
 ster. Senyoz dix Tirat yo les vos
 dire gēt: argent: e forment: e si qual
 senulla de aquestes coles hi fall la
 guerra hauria d cessar: coz los mo
 ros hui en dia son molts e ab sfoz
 e ajuda de Denouelos quels por
 ten moltes virtualles: armes e ca
 ualls e ncubertats: e gēt ben arma
 dats: de necessari façam tot nostre
 sfoz de star be auisats e molt en oz
 de p darlos batalla cruel fozt e du
 ra. Nos teni dix lo Emperadoz tot
 lo q vos dieu de nrē repleguat tre /
 soz poden dar sou a: cc. milia bag /
 nets pagats p a. xx. o ha. xxx. anys.

Tenim gent en nōbre qui porten
 elier entre los qui son en la fōtera
 sots la capitania del Duch d Ma
 cedonia. lx. milia cōbatents: e los q̄
 son en aq̄sta ciutat e en les terres q̄
 encara possehim mes d. lxxx. milia
 los qui venen ab les. xl. na. son. xxv.
 milia. Som molt ben fornits de
 moltes armes: de caualls e de mol
 ta artelleria de totes les maneres q̄
 son necessaries per ala guerra: del
 forment vos dich ne passam fretu
 ra: mas aquestes nans que ara ve
 nen ne porten prou: empero de fet
 que sien arribades los manare tor
 nar en Sicilia e que porten tostēps
 forment: e yo he manat per via de
 la Sclauonia a Escandaloz q̄ vin
 gua forment e altres virtualles. De
 rot lo q̄ la majestat vostra me ha
 dit dix Tirant stich molt aconio
 lat: e de aq̄ auant senyor donem fi
 al consell puix som prouehits d̄ to
 tes coses necessaries: e no entengaz
 sino en la guerra. Vos dire que te
 niu ha fet dix lo Emperador anau
 ala casa ala saphir hon esta la mia
 cadira del juhi: e manvos que^o asi
 gau allí hoint acascu de los dzets
 vliant de justicia e de misericordia.
 Leuas hu de consell quis nomena
 ua Mont saluat e dix. Senyor vo
 stra majestat deu mirar milloz en
 aqueste afers que no ha: perquant
 hi ha impedimēt d̄ tres coses. La
 primera es com no deu esser leuat
 al Duch de Macedonia son dzet
 que es la capitania general: cō aell
 se ptangua essent mes afix ala Im
 perial corona. La segda es que no
 deu esser donat loch: q̄ home strā
 ger hata offici ni benefici en lo Im

peri majorment que sien de loch o
 de terra no coneguda. La terca es
 que ans que partixquē de aq̄ la gēt
 darmes deuen anar en romiatge:
 e fer grans presentalles als deus en
 la ylla don Paris sen porta la Rey
 na Elena: e perço agueren en tēps
 antich los Brechs victoria dels
 Troyās. No pogue mes cōpoz
 tar lo Emperador les folles parau
 les del caualler sino que ab molta
 ira se pres adir.

Capitol: cxxiiii.

Rahons que fa lo Emperador
 en lo consell cōtra vn caualler mal
 crestia.

Sino fos p squart de
 nostre senyor deu e d̄
 la mia edat qui dona
 loch ala ira de conti /
 nent te fera leuar lo
 cap: com los meritis teus molt ho
 meriten: e forza ferne sacrifici adeu e
 exemple al mō: com tu sies vn mal
 e reprouat crestia. Perque yo vull
 e man: que Tirant qui de present
 es capita nostre general sia supe /
 rior sobre tots los nostres capitās
 lperço com ell nes mereixedor per
 a sua molta virtut e resplendent
 caualleria: car lo Duch de Mace /
 donia p son flach animo e mal de
 stre en la guerra no ha sabut ja /
 mes vendre vna batalla: e aquell se
 ra capita que yo manare: sino tots
 los quey contradiran yols casti /
 guare de tal forma que p atostēps
 ne restara memoria en lo mon: car

lo estil e dret de armes sta en cap d' gentileia per la major part aqueils regiré per los antics exemples deis noïtres antecessors parats: e los qui d' aquest mester iabé han aquest dret per clar nol hazaz agi a diputar tu e yo: e dona si aion parlar perço com era moirvell: ad la ira fallual la forza del parlar. **E** la **Princesa** pres les paraules del pare e dix en la leguent forma. **E** tu pot hom dir fill d' iniquitat en gen d'rat en la mala planeta de **Sarurnus**: e est home qui mereixes molt gran repentiu e castich en la tua persona: que per la tua malicia e iniquitat enuejoia vols ventr contra la ordinacio e voler dela imperial majestat: e cõtra la divina e humana ley en consellar tan grã peccat d' ydolatria: que dius que fazaz iacrifici al diable de qui tu est feruidoz: q' mostres be en ton piar que no est crestia sino ydolatre. **E** no sãp tu dix la **Princesa**: q' per lo glorios adueniment del **Rey** deu **Jhesu** ceia tota la ydolatria legõs recita la sancta scriptura en lo **Euangeli**: q' com **Herodes** **Rey** se tingues p' burlar dels tres **Reys** de **Orient** volgue fer matar lo infant deu **Jhesu**: e lo angel aparech en somni a **Josèp** e dixli: que prengues la mare e lo fill e que fugis en **Egipte**: e entrant p' **Egipte** totes les ydoles cayguerẽ e en tot **Egipte** no ni resta neguna e encara est mes digne de gran punicio que hajes tenguda tan gran audacia: que en preiencia dela majestat del senyor **Emperador** vols miuriar anegu: d' dir q' home stranger no deu tenir lo ceptre dela justia

ni dela general capitanta: e perço tu est dit principiador d' mals. **E** guelme: si los estrangers son mil iors que los dela terra e son mes abils e mes forts hi mes destres en la guerra e en altres coses: q' diras tu agi: sino pren exemple d' la tua flaqueja persona de poch animo: que james has tengut atrenimẽt de anar ala guerra per defendre la tua patria e aion natural seyor: e tu est cavalier qui moïstrar te deguelles en cõsell imperial ni encara en loch hon cavallers hi haja. **E** **Tirant** volgue parlar p' latufer en lo q' cauaier havia dit de ell. **E** la **Princesa** la noi volgue cõlentir per liquiar major mal: mas dix nos pertany de home sãu respondre a paraules folles: car axi coz lo foll te franca libertat d' scampar folles paraules axi es gran discrecio al sãu ab paciencia hoir les e no satisfelhi: car en les paraules es coneguda la follia de aqll qui la diu: car negu nos deu eguallar ab la rohidat ni en la follia ab negu: sino en la gentileia evitute q' paraules folles diu digna cosa es q' dela sua follia reporte cõdigna disciplina: e si no fos per la vã gran clemẽcia aquell qui tan follament ha parlat mereixia que li fos leuada la vida: e be es de conetxer que es benaventurat lo **Princep** q' tal cõseller te en sa casa. Lo **Emperador** se leua del cõsell e no volgue mes hoir anegu: e prestament feu fer crida per tota la ciutat: que tots aquells qui tiguessen clam o demãda de negu que al endema e de aq' auãt folie ala casa del juhi q' aq' los seria feta prõpta justicia. **E** endema

Tirât se alogue en la cadira del imperial juhi: e hohí atots los quis clamarê e atotí administra justicia car delque lo grâ Lurch e lo Sol da erê entrats dins lo Imperi no si haugia feta justicia negua. Lo dia seguent lo capita pres e conuoca a tots los del consell e los regidozs dela ciutat: e ordenaren pmeramêt la casa del Empadroz en esta manera. Tots los seruidors q̄ p̄enguel sen acostamêt del senyoz Empera doz fossien compartits de .l.en.l. e los de major dignitat fossien capi / tans. E per semblât feren per tota la ciutat: que com haviê mester gêt los capitans haviên prest la gent que mester haviên sens grâ treball Tirant ordena que totes nits ala porta dela cambra del Empera / doz en la sala dormiien. l. homès e lo capita major venia totes nits ell o son lochtinent. E com lo Em padroz sen entraua adormir dehia lo capita atots aquells. l. homens ve^o agi la propia persona de senyoz Empera doz: la qual tots pena òla vida e dela fealtat vos coman: la qual si au tenguts dema per lo mati de restituirme aquella: fet ago per lo semblant fahia dela Empera / doz e òla Princesa. Com lo Em padroz se era mes en lo lit e les portes tacades òla sala e vn poch vber tes aquelles dela cambra agenolla uense allí dos homens de aquells qui fahié la guayta: e estauê scoltât lo Empadroz si demanaua algua cosa: e com era passada miya hoza leuauense aquells e venien ní altres dos: e açí passauen tota la nit en la gran sala guaytât .c. homens: en

tozn del palau fahien guayta. cccc homès darmes: en tal manera era guardada la persona del Empera doz. Per lo mati com Tirant venia aquells li restituhiên lo Empe radoz ab acte de notari: per lo semblât a les senyozes defus dites. Lõ lo Emperadoz ague vist lo que lo seu capita havia fet ne fon molt cõ tent: com mostraua que tan bona guarda havia posada ala sua per / iona: e Tirât james fallia a les ho res que deuia: mes p̄ veure la Princesa que per desig del Emperadoz Mes ordena per tota la Ciutat en cascun carrer posalien de grosses cadenes: e no les soltassen fins que del seu palau tocas vna petita campana quey havia: la qual podien be sentir per tota la ciutat. No ordena mes auant: que denit per la poca justicia quey havia dins la ciu / tat per causa dela guerra haviay molts ladres: e que en cascun carrer la melhitat deles cases traguessen lums a les finestres fins amija nit: e les altres dela miya nit fins que fos de dia: e per aquest orde mol / tes cases foren reseruades que no les podiê robar. E totes nits lo capita fahia guayta apzes que exia ò la casa del Emperadoz fins amija nit ell anaua per la ciutat: passada aquella hoza Diabebus e Ricart o alguns dels altres prenien lo basto dela capitania: e altra gent anuen fins al mati: hi en açsta forma e orde la ciutat era reseruada ò tot lo mal. Encara mes ordeâ ab los regidozs òla ciutat q̄ anassê p̄ totel les cases traguere en la plaça quât forment e ordís e mills trobaten:

e acasí deixaven tant forment coz
mester hau. en per alon viure: e tot
lo altre rachare que valgues la car
regua dos ducats per agn hagues
mester: e así ordenaren totes les vi
tualles: q ans que Tirant vingues
no trobaue en tota la ciutat quins
venes pa ni vi ne altres virtualles: e
en pochos dies tota la ciutat son a
bundosa d' totes coses. Tot lo po
ble dauen gran labor a Tirant el
benehien ol noble regiment en q's
hauia posats: quels reidia viure en
gran tranquilat: pau e amor. La
anima del Imperador: viuia molt
aconiolada per lo bon regiment q'
Tirant los hauia dat. **Après. xv.**
dies dela vèguda de Tirant totes
les naus del Imperador arribarè
carreguades de gent: forment e ca
ualls. Ans que les naus apleguas
sen lo Imperador hauia fet pient
al capita de. lxxiii. caualls molt
grans e bells: e molts arnesos. **E**
Tirat feu venir primer de tots ha
Diasibus que trias alon plaer de
aquelles armes e caualls. **Lõ** ague
triat pres Ricart: e apres tots los
altres: e per así nos atura res. **Ti**
rât passaua passio inextimable per
les amors dela Princesa: car calcu
dia li augmentaua la dolor: e tãta
era la amor que li portaua que coz
li era dauant no tenia atreumèt d'
poderli parlar res que d' amor fos
elos dies se acostauè dela sua p'rida
car no speraue sino que los caualls
fossen vn poch reparats per lo tre
ball dela mar. Lo auisat coz dela
Princesa hauia natural noticia de
la molta amor q' Tirant li porta
ua trames vn petit patge apreguar

a Tirant li fos placent ala hoza d' l
mig jorn venir al palau: que en aq'l
la hoza quasi tots los demes repo
ten: e q' vingues ab poca gent. **Lõ**
Tirant ague rebut lo manament
de la senyora son posat segõs lo pa
rer seu en lo p' alt loch de paradís
e prestament feu venir ha Diasibus /
bus e manifestati la embarcada: e
comi volia que los dos hi anassen
sens altra companyia. **Dir** Diasibus
senyoz capita molt stich con /
tent dels principis no se la fi quina
sera: mas feu me gracia que com
siau ab ella que axi com tenui ani /
mo de combatre vn caualler per
valent que sia: que tingau axi ani
mo cõtra vna donzella qui no poz
ta armes offensives: que ab gran
ardimèt li digau totes vostres pas
sions: car per milloz vos ne tendra
com veja que ab animo sfozgat loy
hauen dit: car los prechs temozo
sos moltes voltes son deneguats.
E venint la hoza del concert: los
dos cauallers pujarè al palau: e ab
suas passios entraren dins la cam
bra dela Princesa sperant haue
sperança de victoria. **Com** ella los
veu ague gran plaer dela llur ven /
guda: e leuas de peus e pres a **Ti**
rant per la ma e feu lo seure prop
de ella. **E** Diasibus pres ha Ste
fania per lo vn braz e ala vinda re
posada per laltre e apartales a vna
part perço que hoir no poguessen
lo que la Princesa li volia dir. La
Princesa ab baixa veu e ab gest
affable feu principi a vn tal parlar:

Capitol. cxxv.

Com la Princesa dona consell
a Tirant ques quart deles falses a
stucies del Duc de Macedonia.

Que posada honestat la
carregua de temero
sa vergonya: la noble
a vostra no tingua /
per cola de honesta ne
acarrech sia ami imputat ne avici:
si pervetura he prelumit rahonar
me avvos ab sancta e honesta intè
cio: dolentme dela vostra molta
virtut e noblea: per vos eiler estran
ger no volria que pzenguesieu algũ
dan en la vostra virtuosa persona
incogitadament: pergo com se vos
sou vengut en aquesta terra apze /
guaries del gran Rey de Sicilia
cõfiant en la glõzia de vostres me
rits: no podentvos manifestar los
perills que seguir vos pozien: perq̃
ell los ignoza. Perque yo tinch cõ
passio dela vostra noblea e virtuo
sa psona: tinch õliberat donarvos
consell de salut: e poreu haver noti
cia õl gran profit queus ne seguirã
si volreu dar fe en les mies parau /
les ne regirvos per mon consell: p
que ab triumpho y glõziosa fama
pugau tornar ab saluamnet ala vo
stra propia patria. La si deles pa
raules dela Princesa son principi
õl plar de Tirat q̃ dix. Quãt pore
yo servir ala majestat vrã senyora
de tanta stima: que sens meritis pre
cedents tanta gracia dela alteza vo
stra haia acõseguida: sols lo recozt
es massa p ami: e ab deuot coz faç
humils gracias e submissiõs ala
excellencia vostra: que ab tanta vic
tut de caritat haiau volgut mo /

strar dolent e haner compassio õ
mi e de mos treballs: e pque nom
tingau per ingrãt del be quem feu:
yo accepte la offera com de senyo
ra qui lobze totes les del mon val:
heus ne bese peus e mãs: e me obli
gue de seguir tot lo que per la alte
za vostra me sera manat: car cosa
es digna de gran laboz e glõzia cõ
lo da es dõat iens õmanar mi sens
alguns meritis: e es acte de grã libe
ralitat: e en ago se mostra la vostra
excellsa condicio eiler mes angelica
que humana: e Tirat la supplica
que li donas la ma que lay volia be
lar. E la excellsa senyora nou volia
cõsentir. e Tirat lan supplica mol
tes voltes: e com veu que fer nou
volia crida ala Clinda repositada e a
Stephania. E elles p fer plaer al
capita la supplicaren molt que lay
deixas besar. E ella feu ho en aq̃sta
manera: no volent ho consentir q̃
de part defoza lay belas: mas obi
la ma e de part de dins que lay be
las: perque besant dins es senyal de
amor: e besant defoza es senyal de
senyoria. La Princesa encara li toz
na adir L aualler benaueturat pren
sperit de coniolacio per excellencia
deles tues virtuosos obres qui son
graciosos e de tan resplendent no
blea: que anõsaltres fan glõziejar õ
la nostra gran e alta senyoria: con
fiant per ma dela tua molta bõdat
cobzarem tot lo nostre imperi: car
sabem la excellencia dela tua virtut
e fama glõziosa quant es divulga
da per les stranyes terres: e tengu
da per manifesta e verdadera: e es
molta honoz e glõzia ala mjestat
del senyoz Emperadoz pare meu
o. i.

e amí qui so sugehoza del impe
ri Grech e en lo regne de Mace /
donia qui es ja tot perdut: que per
la tua ma victozia no saltres pu
guam cobrat tota la nostra senyo
ria. E li per la tua excellēt virtut po
dien eilet foragitats aqueste Gre
nouelos: Ytalians: e Lombarts
ensemps ab los mozos del nostre
imperi e regne de Macedonia la
mia ania restaria acōsolada: mas
tinch dubre dela adueria fortuna
que no faça pendre alguna muta /
cio ala imperial dignitat: car grās
dies ha quens perlegueix. E ochs
sperança del nre heri tu ab volutat
lancera volies pendre aqstes coles
per tuos: e ab treball de tu e dels te⁹
e no denegaras les mies pguaries
yot promet donarte tal premi que
leza condecant, legons la condicio
e virtut tua: car no labzas res o ma
nar que tot o en part atoꝝuat not
sia: empero deu piados e misericor
dios te vulla guardar deles mans
de aquell famejant leo Duch de
Macedonia: home molt cruel e en
uejos: e molt ostre e sabut en actes
de tracio: e aquesta es la sua repro
uada fama: que james no mata ne
gu sino malament: e fama certa es
que ell mata aquell valentissim ca
ualler jerma meu: car bataillant ab
gran animo contra los enemichs
ell li vengue de part de tras e tailla
li les correges del bacinet: pço que
li sortis del cap: e axi son mort per
los mozos: e p tal vn tan gran tray
doz com aquest es digne de gran
lahoz: car en ell regnen tots los set
peccats mortals: e no crech que ell
pugua fer bona fi. E perço caualler

virtuos vos auise heu consell que
com seren en la guerra queus guar
deu de ell: e nō sieu ni en menjar ni
en dormir: e li aquestes coles ab
prudencia guardes e no les poses
en oblit: en altra manera polaras a
guayts ala tua vida. E jatlia que
hom digua que la pena deu en e /
guir a aquells qui la meriten: em
po no es nouella cosa pagar los
justs per los peccadozs. E itant en
aquestes rahons vengue la Empe
radriu ques era leuada de dormir
e asiques prop de ells: e ab gran in
stancia los demana deque parlanē
La Princesia respos lenyoza no
altres parlam de aquestes gentz q̄
dien que han portat los Venoue
los en ajuda dels mozos quāt los
poran fer exir dela nra terra. Quia
pot saber dix la Emperadriu: la gu
erra acompare yo ala malaltia del
cozs del home: que lo vn dia sta be
e laltre mal: lo vn dia li fa mal lo
cap e laltre lo peu: axi es deles ba
tailles: que lo vn dia seren vécodoz
e laltre seren vengut. Tantes foren
les rahons dela Emperadriu que
Tirant no pogue satisfir ales ra
hons dela Princesia. Com ix que
ren de vespres dix la Emperadriu
anem amostzar lo nostre palau al
capita com ell no haja vistes sino
aquestes sales hi cambres qui son
axi baix: e mostraremli lo replegat
tresoz de ton pare. Elles se leuaren
Tirant pres per lo braç ala Empe
radriu e Diabebus ala Princesia.
Enant per lo palau veren molts
bells edeficis. Com foren ala torre
del tresoz la Princesia obrí les poz
tes pço com ella tenia totes les cla⁹

La torre era tota dins obrada de molt blanch marbre: e historiada de iudri pintura o diverses colozs tota la historia de Paris e Chiana e tota la cuberta de or e d'atzur que lançana molt gran relplandoz. La Princesia feu obrir .lxxii. caixes totes plenes de moneda de or: e altres tres caixes hi havia qui eren plenes de vexella d'ore: de les joyes e abillaments dela capella que eren molt singulars e de gran stima: de vexella de argent ni havia tanta que era cola deuant: que en vna part dela torre ni havia vn müt tan alt vna sobre altra que plegaua fins ala cuberta. E la vexella que tenia lo Emperador en la cuyna tota era de argent. Tirant e Diasebus stiguere molt admirats del gran tresor que lo Emperador tenia que james ta gran riquesa no hauien vista. Tirant aquella nit penia molt en lo q la Princesia havia dit: e d'altra part en lo que havia vist. Com lo dia fon vegut feu toznar afer altres banderes: e la vna feu pintar sobre ca per vert cadenats de or de aquest lonch que tanque les portes: e era plena tota la bandera de aquells cadenats: e dehia lo mot.

La lletra questa primera.

En lo nom desta pintura.

Es la clau ab que ventura.

Lancada te la darrera.

E l'altra bandera feu fer tota vermel la e feu hi pintar vn cozp ab lletres la tines entorn d'la bandera q dehi. *Auis mea sequere me: quia de carne mea vel aliena facia bo te.* Molt foren placentis al Emperador e a totes les dames e als cavallers o ho

noz les paraules de aquesta bandera. Despres Tirant tingue eliment vn dia en lo dinar dela. Emperadriu e dela Princesia que les aconsiguere en taula: e Tirant entra per la sala: e com ell hi era seruia de major dom e de copa ala Emperadriu e ala filla: com aquell era lo dret de capita que lla hon era lo major celsaua lo menor. Com Tirant veu que ja eren ala fi d'el dinar dreça les noues ala Emperadriu: e supplicala que fos de sa merce li fes gracia que la altesa sua li volgues declarar vna questio en que stava molt dupsos. La Emperadriu respos: que si ella hi sabia dar raho queu faria o bonavoluntat. Digame senyora dix Tirant: al cavaller qual li es milloz e mes honozos: morir be o morir mal puix li es forçat q muryra e calla e no dix pus. Dix la Princesia: o sancta maria val e quina de manda ta fort feu ala senyora mare: com sia ja conegut ago entre les gets: que mes val morir be que mal puix forçadamet li coue o morir: almenys que digue tots aquells qui sabran: certament aquest viuos cavaller es mort com a valent cavaller de ago li daran molta honoz si be moze: que si hauien adit: o del maluat cavaller com es mort vilmet e de agi li ve molta infamia e deshonoz perpetua per aell e als seus. Empero mirau los sets d'els romans quanta honoz e gloria aconsiguere en lo mon com honozosament mozien en les batalles en defensio dela cosa publica: aquells de llur gloria deixauen honozosa fama: e com tornauen ala ciutat o

o.ii.

Roma trencavenli vn gran trog de mur e entraua ab gran triũpho e com morien com acauallers de poch animo no sen sabia mencio neguna: axi al parer meu mes val morir be q̄ mal. Acabant la Princesella les siues darreres paules quāt Tirant dona dela ma en la taula hi entre les dents dix que axi seria: que scassament lo pogueren entendre: e sens dir res volta les spatles e anasen ala sua posada. Lors s'figueren admirats del continent que fet havia Tirant. E no tarda molt que lo Emperador fon en la cambra hon era la Emperadriu e sa filla: e recitarenli lo que Tirant havia dit. Dix lo Emperador: yo tinc gran dupte que aquest caualler no tingua en si alguna gran passio: o que nos penida perque es vengut açi per esser tan luny de la terra de sos parents e amichs: o perventura no tema lo poder dels turchs o de altres, inconuenients que se / guir se poden: de aquests afers nō parleu anegu: nin fagau demostracio neguna: ni trametan per ell: car ans que la nit vingua you sabre. Partis lo Emperador deles dames e anasē vn poch areposar. E lo Emperador se fon leuat de doz mir asigues en vna finestra qui miraua damunt la gran plaça: e veu q̄ ventat Ricart caualcāt sobre vn grā cauall: e dixli que pujas alt lla hon ell era. Com Ricart fon dauant lo Emperador feu li gran reuerencia E lo Emperador li dix. Caualler yous prech per aquella amor que portan ala vostra enamorada que digau lo meu capita perque sta tã

trist: com ne tingua tal relacio Senyoz dix Ricart quisuulla qui ha / ja dit tal rabo ala majestat vostra no ha dita veritat: ans senyoz sta molt alegre: e fa adobar les banderes e les armes. Molt me plau dix lo Emperador lo quem dieu: ara anau e digauli que vingua acauall que yol spere açi. Ricart ana a Tirant: e dix li tot lo que lo Emperador li havia dit. Prestament conegue de bon sentit Tirant: que la Emperadriu o sa filla loy haviē dit e ana al palau sobre vna aquanea tota blanca: e abillas aq̄ll dia molt be: e tots los seus quil acompaña uen. Trobaren lo Emperador que ja volia caualcar ab molta gent ql speraua E totes les dames que erē per les finestres mirāt com lo Emperador caualcaua. Com Tirant veu la Princesella feu li molt grā reuerencia. Ella ab gest affable lo saludaua. Lo Emperador dmana a Tirant de que stava ab tan fort peniamēt que axi loy haviē dit: e prech vos que mo vullau dir que lo remey que yous dare sera tal que la anima vostra ne sera aconsolada: e sens vergonya neguna mo vullau prestament dir. No tarda Tirant en ferli tal resposta.

Capitol. cxxvi.

Com Tirant satisfeu en les rahōs que lo Emperador li demanaua.

D seria cosa neguna en lo mon senyoz per fort que fos que yo / no maifestas ala ma

gestat vostra per la molta amor e voluntat que tinch de seruiruos: p be q sia cola de gran dolor yo vuu obeir lo manament quem fa la alta vostra: car yo viu ala serenissi ma senyora Emperadriu e la excel sa Princesa les .ii. la en taula posades: e sentívn fort e profunde suspiz que la senyora Emperadriu lança pensí que sospiraua per aquell que hauia parit: en aquell cars la mia anima o pietat senti dolor inextimable: siu vot dins mi mareix p ço coz lo suspit dela dita senyora no fon manifest anegu: axi volgui fer lo meu vot que no vingues anoticia de negu: de q catiuada ma honoz e fama deliye la venjança: e james la mia anima no haura repos fins atant que la mia ma dixeta sango / nola e cruel haja fet morir aquells qui malament scamparen la lança de aquell glorios e strenu caualler lo Príncep fill vostre. Ab los hulla corrents viues lagrimes lo benigne senyor regracia a Tirat la molta amor que li mostraua. e Tirat quel veu axi plozar mudali altres rasons de plaer perque la dolor li passas: e anant parlant de moltes coses apleguarè ala ciutat o Hera qui distaua dela ciutat de Constantinoble. iiii. milles: la qual ciutat era ornada de molt singular palau: de molt belle jardins e delitosos: e de moltes belle hedificis: e era en strez rica perque era port de mar e cap o mercaderia. Com ho agueren be tot mirat dix lo Emperador. La pita yous vull dir aqsta ciutat quat es antigua: car trobareu que aque sta ciutat ha grã temps que fon ho

dificada e fon poblada de gentils qui eren gent ydolatre: e apres grã temps dela destructio de Troya foren cõuertits ala sancta se catholica per vn noble e valentissim ca / ualler nomenat Costant: e aquest fon mon Zui: e lo pare de aquest fon elet Emperador de Roma: e era senyor de tota la Grecia: e de moltes altres prouincies segons copiosament recita la sua historia: car com fon guarit o la gran malaltia que tenia per sanct Siluestre feu se crestia: e feu lo Papa: e donali tot lo imperi de Roma que fos dela iglesia: e ell tornasen en Grecia e fon Emperador de Grecia: apres de aquest successi son fill Constanti qui fon mon Zui: e per tots los regnes e terres del imperi fon elet per Papa en totes les sues terres e Emperador. E per ço com tenia molta humanitat e era home molt benigne moltes gentes de stranyes terres se vengueren apoblar aci: e no cabien en aqsta ciutat. Lauors mon Zui hedifica la nra ciutat de molt nobles hedificis e posali noz Constantinoble: e de aqui auant fon nomenat Emperador de Constantinoble. Com foren partits de Hera e tornats en Constantino / ble fon ja nit scura. Tirat puja ab lo Emperador ala cãbra dela Emperadriu: e aqui parlarè de moltes coses: e Tirant mostraua la sua cara no molt alegre. Com li pare / gue hoza pres licẽcia del Emperador e deles dames e tornasen ala posada. Lo seguent dia la Princesa passana gran pena del que Tirant hauia dit: per ço coz la sua aia
o. iiii.

no stava pro u reposada per les paraules que li havia hoides dir: si be lo Emperador los dix totes les rahons que eren passades entre ells. Al mati stant lo Emperador en missa ab totes les dames Tirant entra per la Iglesia e feu la oracio: apres entra dins la cortina del Emperador e dixli. Senyor les Dames estan en orde per partir e anar en Lhipre per portar virtualles: si vol la majestat vostra que parteix quen. Dix lo Emperador yo volria que fossen ja cent milles dins mar: e Tirant sen torna prestamet al port per fer les partir. Com la Princesa veu que Tirant sen anava crida a Diabebus e p'igual molt dignes a Tirant de part sua com fos dinat que vengues tantost coz ella tenia gran desig d'parlar ab ell e que apres dançarien. Com Tirant ho iabe prestament pensa lo que era: e feu comprar lo mes bell spill que pogueren trobar e posalse en la manegua: com li paregue hora anaren al palau e trobare al Emperador ab la filla arahons. Com lo Emperador los veu venir mana que fessen venir los ministres: e dauant ell dançaren per bon spay: e lo Emperador com aque vn poch mirat retragues en la sua cambra. E la Princesa se leixa dcontinent de dançar e ps a Tirant per la ma e asiguerese en vna finestra: e la Princesa comença a fer principi avn tal parlar. Caualler virtuos molta cōpassio tinch de vos del mal queus veia passar: per queus prech quem vullau manifestar lo mal o lo be q' la vostra virtuosa persona sent: car

tal mal poza esser q' yo per la amor vostra ne pendre ma part: e si es be yo sere molt acōsolada que tot sia vostre: axi feu me gracia de prestament voier mo dir. Senyora dix Tirant: mal vull al mal com ve en temps de be: e molt pus mal com per ell pert lo be: de tal mal yo nō faria part avostre altesa que mes lo amaria tot p'ami que no fer ne part anegure de semblants parau/les no sen deu mes parlar: parlem senyora de altres coses que sien de plaer e de alegria: e leixem les d'passio que turmenten la anima. Et tamet no es cosa negua dix la Princesa per cara que ami fos e vos la volguetieu saber que yo de bō grat no laus digues: e vos ami dir no mo volen. Per queus tozn ap'guar p' la cosa que mes amau en aquest mon que vos mo digau. Senyora dix Tirant per merce vos sup'plich nom vullau fer tan fort con juratio que tal senyora me auen posat al dauant que tot quant se en aquest mon vos dire. Senyora lo meu mal prest sera dit mas yo so cert que prestament sera en les orelles de vostre pare: e ago sera la causa d'la mia mort: e si nou dich tã be de dol e de ira tinch de morir. E pensau vos Tirant dix la Princesa que les coses que fan atenir secretes yo les volgues dir al se'yor mō pare ni aneguna altra persona: no p'seu que yo vaja vestida de aquet xa coloz que vos pensau: per que no ringan temoz de dir me tot vostre fet: car yol tindze tancat dins lo meu retret secret. Senyora puix la altesa vostra me força de dir ho no

puch més dir sino q'ame: e no dir
pus sino que batxa los hulla en les
faltes dela Princesa.

Capitol.cxxvii.

Com la Princesa conjura a
Tirant que li digues qui era la se/
nyora qui ell tant amava.

Osgaume Tirant dir
la Princesa si du vos
letxe obtenir lo que d'
sijau dieume qui es
la senyora qui tant d'
mal voa fa passar:que si en co'a ne
gna vos hi poze ajudar ho fare d'
molt hōa volutat:car molt me tar
da d' saberho. Tirāt posa lama en
la manegua e trague lo espill e dix.
Senyora la ymarge, quey veureu
me pot donar mort o vida: mane
li vostra alteia quem preza amer
ce. La Princesa pres prestament
lo espill: e ab cuytats pailos sen en
tra dins la cambra pelant quey tro
baria alguna dona pintada: e noy
veu res lino la sua cara:lanozs ella
ague plena noticia que per ella se fa
hia la festa: e fon molt admirada
que sens par pogues hom reque/
rirvna dama de amors:e stant ella
ab aquest plaer del que havia vist
fer a Tirant:vingueren la Ciuda
reposada e Stephania e trobaren
la Princesa molt alegre ab lo espill
en la ma. Di elles li diguerē: senyo
ra de hon haueu agut tan galant
espill. E la Princesa los recita la
requesta de amors que Tirant li
havia feta e dix: que james no ha
uia hoit dir anegu: ne en quante li

bres he lestes d' histories no he tro
bada tan graciosa requesta: quāta
es la gloria del saber que tenen los
strangers:yom pensaua que lo sa/
ber: la virtut:la honoz e gentilea
que tota fos en la nostra gent Bre
ga:ara conech quen ha molt mes
en les altres nacionis. Ik espos la
Ciuda reposada May senyora e cō
vos veig caminar p' lo pedregal: q'
lo vn peu va tā auar que laltre nol
pot aconseguir: veig les vres mās
de pietat plenes: e los hulla atoz /
guen ço que los altres volen. Di
gaume senyora es justa cosa ni ho
nesta que la vostra alteia faga tanta
festa com feu a vn seruidor de vo/
stre pare:lo qual ha rebut quai per
amor de deu en la casa: es stat lan
gat per aquell famos Rey de Lici
lia ab gent repleguadisa ab robes
de oz e de seda manluades: e p' tal
home com aquest voleu perdre la
perpetual fama de vostra honesta
pudicia: no podent viure en abit
de donzella ni com a filla de Em
perador: dela qual persecucio e infā
mia ne serien les les ozelles dels
hoīntes:deixau la hōestat apart po
sada e gloriejavos dī que deuriu
abominar:la qual cosa tota donzel
la se deu luyar de tala inconueni
ents qui porten ab si vergonya: cō
molts magnats e grans senyors
Ik eys e fills de aquells per leal ma
trimoni desijen abvos eē ajustats
e aqlls haueu denegats fins agi ab
parules de falsa hostalera: e auen
decebut e enganau cascūa dia a vo
stre pare: e nous voleu acostar ala
vera execucio del vostre be: honoz
e fama:evoleu abandōnar e oblida
o.iiii.

lo deute q̄ dūen anatura e mes vos
valtia morir o no esier exida del vē
tre de vostra mare que tal infamia
vigues anoticia deles ḡnts de ho
noz e sius ajustau ab ell p̄ an oz no
licita que diran de vós: e si per licit
matrimoni vos ajustau ab eli: feu
me gracia dī titol que te: de **E**uch
Lomte: o **D**arq̄s: o de **R**ey. **¶** 2o
vull dir mes car no lo dona que cō
tente de paraules hon es duptosa
la execucio d̄ honestat: volem que
digua ab tota veritat en negū tēps
no hauen labut hōestat ni honoz
de quina color van vestides: aque
sta es la poca conetx̄ga que vos te
niu: e molt milloz vos seria ma fil
la moxisseu amant honestat q̄ ver
gonyolament viure: e dona fi en
lon plar. **La Princesa** s̄tigue molt
alterada deles paraules que la **Ciu**
da li hauiā dītes: e quali plozāt sen
entra en lo seu retret: e **Stephania**
apres d̄la dientli que nos deuiā tāt
congoixar aconoztant la en la mil
loz manera que podia. **¶** 2o es fort
plagua aquesta dix la **Princesa** q̄
yo sia subjugada al pare e ala mare
e encara sens causa negūa sia repre
sa per la vida qui ma alletada: que
faria ella sim agues vista fer alguna
cosa defonesta yo crech que ab cri
da ho aguera publicat per tota la
cozt: e encara per la ciutat: sperança
tinch en deu que la sia maluada lē
gua defonesta e mal dient a compa
nyada d̄ injurioses blasfemies que
yo lin fare passar condigna pena.
Quim faria ami star dix **Stepha**
nia per temor d̄ pare de no dangar
e festejar segons anolaltres donzel
les cortefanes es dat: com sia cosa

acostumada com les dōzelles stan
en cozt se tenen amolta gloria que
sien amades e festejades: cozt tiguā
tres maneres d̄ amor: ço es virtuo
sa: profitosa: viciosa. **La** primera q̄
es virtuosa e honorolares quant al
gun grā senyor **¶** Inſar **E**uch **L**ō
te o **D**arques qui sera molt fauo
rit e caualler molt virtuos li aquest
tal ama vna dōzella: aella li es mol
tā de hor oz q̄ totes les altres sapiē
que aquest d̄anga o juny o entra en
batailla p̄ amor de ella: e fa fets ho
nozolos de renom e fama ella lo
deu amar perque es virtuos e de a
mor virtuosa. **La** segona es profi
tosa: e aquesta es quant algun gen
tilom o caualler de antich linatge
e molt virtuos amara vna donzel
la e ab donat̄ la indubira a sa vo
lūtāt e nol amara sino per son pro
fit: tal amor ami no plau que tan
prest com lo profit celia lo amor d̄
fall. **La** terga es viciosa. **L**cm la dō
zella ama lo gentilom o caualler p̄
lon delit: lo qual sera fart de raho
ab les paraules molt affables que
vida vos donen per vn any: empe
ro si de alli auāt passen e podē aple
guar al lit encortinat e los lan çols
be perfumats: e tota vna nit de hi
uern poden star: tal amor com a
questa me par molt milloz que ne
guna deles altres. **L**cm la **Prin**
cesa hobi axi parlar a **Stephania**
de tan bona gracia pres se ason riu
re e passali gran part dela malenco
nia que tenia. **E** sperau vn poch se
nyora dix **Stephania** encara vos
vull' mes dir de tres articles dela
fe: los quals vostra altesa no sap ni
ha p̄ ventura james hoits dir. **La**

bona condició de nosaltres p gracia de deu es tal que li los homens la sabien ab manys treball indulxi rien les donzelles allur voluntat si seuauen aqst orde. Totes nosal tres som naturalm ent de tres calitats: e per lo meu mal conech lo d les altres. La primera totes som cobdicio:es. La segda goloses. La terca luxurioses. En lo primer article lo home d bon sentimèr deu tre ballar en conèixer la dda que ama quala de aqstes tres calitats li plau mes: car si es mes cobdicioia: e posat cars que lia enamorada de altri e vos li donau mes que saltre: p la cobdicia leixara aqll e amara avos en aquesta manera la fareu desana mozar de aquell qui primer ama e amara avos: apres que sou paliat a ella vos dara lo vostre e tot lo seu. Si es golosa trameteuli plens de moltes maeres d lepolies e de fruytes nouvelles: e d l que ella mes se de lita. Si es luxuriosa coz plareu ab ella no li parleu sino del mestre de ço que ella se alta: e encara tenè vna altra major bdat: que les qui son casades lis enamoren de negu no volen hauer amistat ab home qui sia milloz q son marit ni equal ans nos batxam ames vils que ells no son: e som enganadores de nostra honor e dela cozona de honestat: com la dona hix del vètre de la mare en lo front porta scrit ab letres d or castedat: aço yo dauant altri no gosaria dir. Mas acuse amí matei ja primera q aneguna deles altres empero mirau la comtesa de Miranall coz li pres que comete adulteri e ague la pena que mereixia: car

en fe e seguretat sua dormit lo marit en lo lit ella posa en la cambra vn gentilom e no dels milloz de qui ella era enamorada. Lo Comte despertas e nos troba la mullet al costat dregas en lo lit e senti remoz en la cambra: leuas corrent e dona grans crits pres vna espasa q tenia al cap del lit. La cõteia apagua la lum. Lo fill qui dormia en vna recabra salta del lit e engesvna entozcha e entra en la cambra del pare. Lo gentilom qui veu lo fill ab la lum donali ab la espasa p lo cap e mata. E lo Comte mata al gentilom e ala comteia: e foren paguats de llur maldat. E stant elles en aquestes rahons la Emperadriu demana de la filla hon era q molt havia que nola havia vista. Ella ixque en la sala e troba allí ala Empadriu que li demana de que tenian tan vermells los hulla. Senyora dix la Princesia lo cap huitot lo dia me fa mal feu la seureen les sues saldes e stauala besant moltes voltes. Lo seguent dia dix Tirant a Diasfebus: parent e germa prech vos q aneu al palau e posau en rahds ala Princesia e veja si pozeu sentir de la altefa com apres lo fet del espill. e Diasfebus hi ana prestamèr e troba lo Emperador que entraua en missa. Com son acabada Diasfebus se acosta ala Princesia. Di el la demanali que era de Tirat. Senyora dix Diasfebus partit es dela polada per anar aseure en la cabiza del juhi. Si sabeu dix la Princesia quin joch me feu lo dia passat ab vn espill me requeri de amoza:

mas deitanlos veure que yo li dire
coies que noy pendra ges de plaer
May lenyoza bona dix. **D**iafebus
tirar ha portat agi fiammes de foch
hi nō hia trobads. Si dix la **P**ri
cella mas la lenya es de malues
e p la aygua que ha paliat tota es
toznada humida mas agi ni troba
reu en aquest palau de majors e d
millores hi escalfa molt mes q vos
no dieures de vna lenya q ha nom
Lealtea la qual es molt tendra e se
ca e dona repos ab alegria qui cal
far si pot Senyoza fagam axi com
vos dire dix. **D**iafebus: li ala vostra
cellitut vendra en plaer prengiam
deles vostres qui son bones hi se /
ques e dles noïtres qui son moltes
e humides: e fagam de tot vna ma
ssa asemblança e factura vostra e d
virtuos Tirant. **N**o dix la **P**rin
cella que dos strems no stan be en
vna: e burlaren axi f. ns que foren
toznats en la cambra. **D**iafebus
pres comiat e toznasen ala polada
e recita a Tirant tot lo parlament
que havia tengut ab la **P**rin
cella. **C**om foren dinats e Tirant cone
gue que lo Emperador devia doz
mir ell e **D**iafebus anarē al palau
E de vna finestra **S**tephania los
veu veïr ab cuytats palios ho ana
adir ala **P**rin
cella: lenyoza javenē
los nostres cauallers. **E** la **P**rin
cella ixque en la cābra de paramēt.
Com Tirant veu ala senyoza feu
li molt gran reuerencia humiliant
se molt aella. **E** la **P**rin
cella li rete
les saluts ab la cara no prou affa /
ble: ni segōs havia acostumat. **T**i
rant no prou content del gest de la
senyoza ab veu baixa e piadosa li

bix lo seguent parlar. Senyoza de
totes perfections cōplida supplich
ala excellencia vostra voler me dire
lo vostre pensament: que amī par
que dies ha no he vist fer tal com
port ala alteia vostra. **L**o meu cō
port dix la **P**rin
cella no es d plau
re adeu ni menys al mon: empero
puix la sort vos ha portat en fer a
quest nouell care vos dire la causa
per hon lo vostre poch saber e bō
dat se mostraran.

Capitol. cxxviii.

Com la **P**rin
cella repassa a **T**i
rant perque la havia requeſta de a
mors.

D crech que vos no
tenu lo saber natural
que sil tigueieu no ha
guereu volguda per
dre la noblea de natu
ra: car per lo que fet haueu sou dig
ne d gran infamia: e mereixedor de
gran punccio: hi per experientia ha
ueu manifestat que les costumes
vostres no son de home virtuos:
que no temeu adu ni ala honoz d
mon: ne haueu sguart al noble do
natiu que la moïra humanitat del
senyor Emperador pare meu vol
ha fet en lo leu **I**mperi: sabentuos
de major dignitat e preminencia
que atots los altres: forſmetēt tots
los magnats: **E**uchs: **C**omtes
e **M**arquesos sots vostra obediē
cia: e com ago sera sabut entre les
gents que poran dir de vos: que
la filla del Emperador qui es po
sada en tan gran dignitat sia ſtada
requeſta de amors per lo seu ca /

pitá: lo q̄l ell d̄ estrema amoz ama
ua e fiaua: e la sua p̄sona e los bens
ha mela en salua guarda e custo /
dia vostra: e ami qui so succelido
ra en lo impi. E nom haueu guar
dada aquella honoz e reuerencia q̄
ereu tengut: ans com ajutge injust
no haueu viat de justicia uno de
mala fe e amoz desoneita. E capi
ta tan gran defalt haueu comes cō
tra la majestat del senyoz. E mpera
doz pare meu e contra mi: e si you
debia a mon pare haurieu perdu
da la honoz la fama e la mudanal
gloria e tota la oboiencia d̄ tanta
lingulars pobles e la senyoria que
teniu: e si tanta virtut abundas en
vos: e vehelieu en mi alguna cola
que avici fos imputat: per vos de
uia eiter repzela en loch de mō pa
re per la molta fe e crehença que ell
te en vos: perque seria digna cosa
e justa que yo anas als pe' de mon
pare e de aço donas justa clamoz
en presència de tots los Barons e
Cavallers: e donas grans e piado
ses lamentacions dela injuria quez
haueu feta: car ab anio sforzat me
haueu requesta de amozs axi com
si yo fos vna sotil dona de poca sti
ma: e lauozs tota gentilea coneix
ra que la lengua vostra rahona lo
que no teniu al coz: e en tal cars ja
haure p̄mi de victoria: per be que
los galans e cortefans nom diran
que yo sia stada victoriosa: perço
com ho aure dit apare o ha mare
en p̄sència de molts: mas poze dir
ab tota veritat que haueu girat lo
mantell d̄ vostra honoz sens guar
dar reuerencia ala imperial corona
aço sera notoz atot lo mō: car grā

es la offensa que haueu feta: e leuas
del seu strado pervoler sen anar dis
la cambra. E com Tirat veu que
sen anava ab cuytats passos ana d̄
uers ella: e presa del manto e sup
plicala, fos de sa merçe lo volgues
hoir. E tant la supplica Stepha
nia e Diasebus que la feren toznar
aseure. E Tirant feu principi apa
raules de semblant stil.

Capitol. cxxix.

Com Tirant dona raho ala
Princesia p̄ quina causa la havia
requesta d̄ amozs: e com per la sua
amoz ell se daria la mort.

Mes virtuosa que to
tes les mortals no
deuria ignorar la cel
situt vostra la valua
forces e gran poder
de amoz: la qual mou los cels: les
infatigables intelligençies delitāt
se en tal moure: sols p̄ la amoz que
ala p̄mera causa tenen: reposen los
elemets en llurs spezes per la amoz
que allur propis lochs portē. Axí
tots los elements les coses que a /
llur esler se condonen afectadamēt
volen q̄ en altres lochs trobar nos
deixē sino en aquells q̄ ala condicio
son cōformes. Perque la mia aia
sta molt adolorida: car yo contem
plant la gran singularitat dela bel
lea: gracia e noblea posi la libertat
mia sots domini de vostra excellen
cia: e sabent molts pensaments /
duptosos era fet home sens recort
e veig ara que la altesa vostra ab
ira cruel me condāna atotal destru

ctio: posant aguayts ala mia ania
per abzeujar la mia penola vida .
Algo ha administrat la fortuna q̄
en tal cars me haia fet venir per yo
hauer fet vn cars tan bo sens dat
ho alientir a periona del mon:ja te
ment que les mies paraules no a /
greujaien la cellitut vostra:fuy for
gat d̄ aquella amo: que amolts for
ga daruos ho alientir ab lenyals de
molta honestat:e polat cars que d̄
falt hi haia lo perdo nom deu enez
denegat:perço com amo: te poder
absolut lobze mi:incolpau donchs
amo: e deixau ami : e vullau vsar
vers mi dela vostra excella pietat :
perço com les coles que per solavie
tut de amo: se obzen de majoz pre
mi son dignes: car si la vostra excel
sa periona no fos dotada d̄ tantes
inlignes virtuts com te:la mia ani
ma ni los meus hulls james se fo
ren alegrats de res que vist aguel /
sen : com lo dia que la majestat vo
stra vebren deixaren ami e pren /
gueren auos per lenyoza. No vull
mes recitar p̄ no enujar la cellitut
vostra : sino que vull satisfer en aq̄ll
mot que la altesa vostra me ha dit
coz ab animo sforzat vos haia re
questa de amo: . Eull que la cel
litud vostra sapia tant de mi : que si
los sancts qui lon mes acostats a
Jhesu crist podien fer vna donzel
la de mortal carn asemblaga de vo
stra altesa yo la requeria de amo:
quant mes a vostra majestat qui
sou filla de vn Imperadoz:pero se
us tant dir que per totes les parts
del mon la majestat vostra troba
ra cauallers de majoz stat e digni /
tat:de linatge e de riqueses:mes gē

tils de honoz e fama : ab mes affa
bilitat e gracia : de armes mes va
lents:e ab mes animo sforzat d̄ ca
ualleria : de aquests tals sen troba
riē mes que no tinch cabells al cap
pero lenyoza seus dir que si mil a
nys vostra altesa viu en lo mon no
trobareu james caualler patge ni
scuder qui tant desije glozia honoz
e la prosperitat dela cellitut vostra
com yo fas: ni applicar seruey a ser
ueys: honoz ahonozs : e delit ade
lits:e yo haure ago dela altesa vo /
stra:ço es repos li repos en tribula
cions pot enet dit : e ara coneixera
la cellitut vostra quanta era la a /
moz e voluntat que yo tenia de ser
uir la majestat vr̄a : e puix lo meu
coz ha tant fallit que es stat caula
doz de tant agreujar la vostra sin
gular persona e percaçar tant de
mal per ami:ab la mia ma plena d̄
cruel venjança ans que lo lol haja
pallat les columnes de Hercules
yol partire en dues parts . La vna
trametre a vostra excellencia p̄que
de aquell prengau complida ven /
jança : l'altra part trametre ala ma
re que .ix. mesos lo porta en lo seu
ventre perque de aquell prengua la
darrera consolacio . D̄ dia excellēt
qui daras repos ala mia fatigada
p̄sa amagua la tua lum perço que
breument sia complit lo que tinch
deliberat . De sabia yo que axi ha
uien afmir los meus trists e adolo
rits darrers dies. E no sap be la al
tesa vostra lo jozn que yo digui pre
sent la lenyoza Imperadriu qual
mes ualia mozir be o mozir mal :
e per la majestat vostra me son rēf
post mes valia mozir be q̄ no mal

be sabia yo que si nous daua asen /
tir part dela mia atribulada pena
vna nit me aguerè trobat mort en
vn raco dela càbra: e sius ho mani
festaua hauià ó uenit en lo que ara
so: aquest sera lo darrer any: mes di
a e hoza q̄ la alteia vostra viu me
veura : e aquestes serã les darreres
supplicacions que james fare avo
stra cellitut: aquestes seran les pa
raules quem hoireu parlar: que al
menys en premi dels serueys que
*enia en volútat defer ala majestat
del senyor **E**mperador pare vostre
e atot lo imperi car per contempla
cio dela excellencia vostra tenia de
liberat de despendre tots los dies
dela mia trista vida en prosperar e
augmentar la corona del Imperi
Brechs per yo esier cert que p vos
hauiã el ser possehida: perque axi a
genollat coz stich altra gracia no^o
deman sino que ab les vostres an
geliques mans apres la mia mort
me vullau vestir la mortalla: e lo
bre la mia tomba me façau scriure
letres qui pronuncien tal sentencia
Axi jau **T**irant lo blanch qui mo
ri per molt amar. **E** venintli quali
los hulla en aygua e acompanyat
de dolorosos sospirs se leua óls pe
us dela **P**rincessa e ixque dela cam
bra fahent la via de la posada. **L**õ
la **P**rincessa veu que ab tan gran
desconort sen era partit: moguda
de molta amor e de strema dolor
los seus hulla destillaren viues la
grimes mesclades ab molts sospirs
e sanglots: que ninguna deles sues
donzelles no la podien aconortar:
lançant veus doloroses e mostrãt
ses dobles e tristes dolors: e dix v

niu vos la mia fael donzella vos
quis sentiu dolze de mon turmèt
que fare trista de mi que ami par q̄
nol dech veure james sino mort: e
axi mo ha dit ell: car lo seu coz es
tan alt e de tanta noblea que presta
mèt ho posara en execucio: dóchs
vos la mia **S**tephania vullau ha
uer merce ó mi: anau cuytadamèt
a **T**irãt e preguauo molt de part
mia ques vullan dexar de fer algu
na nouitat: que ami desplau molt
lo que he dit. **E** miserable de mi
que posat cars que men penida em
pero fet hohe: lo plaer quey hauiã
pres en dirloy en afo lere yo seta
desplacent a **T**irant: e tota la ira se
es partida de mi e se es conuertida
en pietat: per be que **T**irãt la haia
ó li foragitada: les quals paraules
recitava la **P**rincessa ab moltes la
grimes. **E** **S**tephania per conten
tar la voluntat de la senyora pres
vna petita donzella ab si e ana ala
posada de **T**irant qui staua molt
prop del palau: e puja alt en la cam
bra e trobal q̄ lauors se despullaua
vn manto de brocat que vestia ab
Diafebus q̄ prop li staua aconoz /
tantlo. **L**om **S**tephania lo veu des
pullat en gipo pensa ques era des /
pullat per dar sepultura al seu coz
lanças **S**tephania als peus ó **T**i
rant axi com si fos senyor de natu
ra e dixli semblants paraules. **S**e
nyor **T**irant que volen ordenar
dela vostra persona que es dotada
de tota virtut: car tots los vostres
fets fins agi son stars illuminats
de memorable gloria: ara per /
tan minima causa no vullau per
dre tots los treballs ni lo premi

ò vofres gloriofos actes: e placia⁹
no vullau auozrir la voiftra propia
caza: la qual eftaría toftemps per
e. em ple de viltat: e ilo contrari feu
feca abandonada la voiftra gran/
dillima honoz e fama: car mes va
len les obres de pietat e de vir /
tut que no la ira de aqueft mon: q̄
per tan poca cofa com ma fenyo /
ra vos ha dit vos fiau tant agreu
jat quenvullau perdoz: la fua amoz
e lo coze e la anima: car la majeftat
fua ho debia amigabiamet p̄ bar
larfe ab vos: e de aq̄o poze yo f. e ial
ua ma fe: e vos tarolt vos fou mo
gut a ira intollerable. ¶ Per que⁹ lup
plichs ab molta amoz que vullau
remetre totes aqueftes coles a cb. i
uio: e perdonar ala voiftra iouen: ut
e gentil difpoficio: e no vullau faci
gar la foza: ma quius es proifpera:
car grā sobzes li farieu: e calla e no
dix mes. E com Stephania entra
per la cambza e Tirant la veu que
feu cōtinent de agenollari: tan pit
fon Tirant ab lo genoll en terra: e
aq̄o per quant era donzella qui ler
uia afilla de Emperador: e mes p̄
que era donzella de gran ftima ne
boda ol Emperador e filla ol Buch
de Macedonia lo major Buch ò
tota Grecia. Tirat volgue latiffes
ales paraules òla donzella mogut
per gloria de domestica fenyoza e
feu principi a paraules de iemblant
ftil. Tants fon los mals que com
port que no comportè de li trigua
alguna: car flames turmenten con
tinuament lo meu coze: e adolorida
temoz me dona turment irrepara
rable: aquefts ion los fochs dela
mia offeguada pensa ja cansat de

viure e vengut deles penes ò amoz
ò hon se feguetx que la mia anima
fes rebelada contra lo coze volèt
dar fi als treballs e turments de a
queft miserable mon: p̄q̄o com pès
li volutat no mengana que en lal
tre sien de molt menoza pena: p̄q̄o
com no feran de amoz: com aque
fta fia la pena qui excelleix totes les
altres penes: e nom dol la mozt cō
pès mozt per tal fenyoza: que mo
runt en lo mon reuure per gloriofa
fama: que diran les gents que Ti
rāt lo blanch mozt per amoz per
la mes bellinima e virtuofa fenyo
ra que fia ni fera en lo mon: per que
fenyoza iupplichs ala merce voiftra
queus ne vullau anar e leixar ami
doloros. La Princesia ftava ab in
extimable congoixa coz veldia que
Stephania no toznaua per reci /
tatli noues de Tirant: e no podèt
ho mes comportar crida vna don
zella fua qui hauiā nom Blaer de
ma vida: e pres vn dzap e posalle
sobze lo cap per que no fos conegu
da: e deuallomer la efcala del ort: e
vberta la porta del ort passā en la
cafa hon era Tirant que per negu
no fon vifta. Com Tirant la veu
entrar per la cambza se langa estes
per terra. Di ella com los veu star
aralions hi agenollats tambe vol
gue estar axi com ells estauen: e co
mença a fet principi a vn tal parlar.

Capitol. cxxx.

Com la Princesia demana per
do a Tirant deles offensives pau
les que dites li hauiā.

All ech te Tirant que si la mia lengua ha scampades algunes paraules offensives / contra tu : placiat no les vuller retenir en ton cor: car tot quant he dit per ira ho vuller posar en oblit. Car cosa es de gra admiracio com lo pensament ita ocupat en alguna cosa de dolor que la ira foragita la pietat : e la pietat exalta la ira: empero yo reconeixet bona fe e venguda per humana pietat reuoque aquelles que vull que no vagen per dites: e en conseruacio de mon dret te deman en gracia q lo pdo me sia atorguat. Com Tirant veu parlar ab tanta de amor ala senyora: fon lo mes cõtent home del mon tant com si agues acõ seguir si dela sua desijada victoria : offerintli ab molta humilitat defez tot lo que li manas. Dix Stephania puix la pau es feta yo senyora li he promes que vostra altesa li deixara besar los cabells si ell fehia lo q vostra excellencia li manaua. Yo lere be cõtenta dix la Princesa quez hese los hulla e lo frõr sim promet ase de caualler de no cometre nouitat neguna en la sua persona. e Tirant loy promes de bon grat heu jura: e les grans dolors foren conuertides en abundosa alegria e cõtentacio. La Princesa sen torna pstantament acompanyada de Tirant e de Diabebus fins que foren dins lozt. La Princesa mana a Placet de ma vida que ses venir totes les altres donzelles. E apres vn poch ipay totes foren en lo oz. E la Ciuda repolada ab elles: la qual p ha /

uer vist tots los entramelos passia ua molt gran passio per iguart dia Princesa: e molt mes p lo interes q lin tocava la falsia star en grã pẽlament. Apoch instant vengue lo Emperadoz: e de vna finestra que miraua dins lo oz veu a Tirant star ab la filla: õualla en lo oz e dix a Tirant les seguets paraules. No stre capita yo hauia trames alavostre polada per vos e no hian trobat: plaer he agut com vos he vist agi. Senyor dix Tirant yo hauia demanat dela majestat vostra : e hauiẽ me dit que vostra altesa doz mia: e per no despertar aquella era vengut agi ab aqueste altres cauallers per dançar o hauer algun de / port. Mal õport e negre tenim dix lo Emperadoz: coue que tinguaẽ cõsell q es de gran necessitat: e feu manament que tocailen la cãpana del consell. Lõ tota los del Imperial cõsell foren ajustats lo Emperadoz feu venir lo embaixadoz: e feu legir en piencia de tots la letra de crehẽga : e apres dix que la mala noua p tots deua eller iabuda coz no fos cosa que pogues star secreta: apres mana al Embaixadoz que explical la embaixada. Lo qual feta reuerẽcia ab gran modestia feu vn tal raõonament.

Capitol. cxxxi.

Com lo embaixadoz del cãp explica la embaixada al Emperadoz.

Enyoz molt excellẽt alavostre serenissima majestat notifique : coz per prechs e manament del gran Lo nestable e dels Menachants del

camp degues venir á vostra altesa
per significar: com en la nit del **Di**
jous p^o prop passar vengueren. **xlv.**
milla homens a peu: e toren se me
los en sol de terra en mig de vna /
gran praderia: e per la abundancia
dels moltes aygues es feta la erba
molt alta: e per negu no pogueren
eixerivists: e com lo sol son vn poch
alt ven venir caualls encubertats
e gínets d' **Turchs** qui podien eixer
entre tots obra de mil e. **cccc.** poch
mes o menys: e apleguaren a vna
flamayra de aygua quey haia. **E**
lo **Duch** de **Macedonia** home
molt superbo e poch entes segons
los fets q' practica feu sonar les tró
petes que tot hom pujas acatall.
E per lo **Conestable** e p' los altres
qui saben mes dela guerra que no
ell li son dit e protestat que no vol
gues eixir en ampresa de altri: e per
molt q' li diguelien no volgue creu
re anegue ana ab tota la gent fins
ala flamayra e mana passar tota la
gent axi de peu com de cauall: e la
aygua d'ana fins ales cingles dels
caualle hi en lochs hi haia que a
nauen nadant: enuers la part dels
enemichs staua vna riba que ab
gran afany la podien puar los ca
ualls. **E** de allí los enemichs ab lã
ces encontrauenlos: e per poch ba
lanç que lo home d'armes prenia
o son cauall p'stament cabien en la
aygua q' no sen podien leuar: e p' la
flamayra anall ne anauè tots: car
si lo **Duch** hagues pres vna milla
mes amunt podia passar qualis to
ta la gèt apeu eixit. Los enemichs
astuixarè vn poch perço que la gèt
passas: e feren demostracio de re /

traures en vn petit mont quey ha
ua. Lo **Duch** sabent son poder
de pendzels. **D'altra** part los no /
bles p' antiquitat de linatge en fets
excellents seren moltes veguades
trobat: e cõfiantse en llurs forces
feren com auallents e virtuosos:
que ells eren ab lo recozt dela fi /
dilitat que valalls son tenguts allue
senyor per conseruacio dela imperi
al cozona. Com los qui stauen en
la celada verè los **Drechs** tan fort
ment bataillar ixqueren ab molt
gran furia e feriten en mig dels cre
stians dels quals feren gran scam
pament de lanch. **E** lo **Duch** no
podent mes sofertir la greu batalla
secretament fegi: e sen torna alla
d' hon era eixit lens hauer feta mol
ta offensa als enemichs: e tots los
qui pogueren eixer staluis sen ana /
ren ab ell. Los mozos seguint llur
victoria li han posat siti sobre la
ciutat: e es hi vengut en persona lo
grã **Turch** e lo **Solda** ab tots los
Kreys qui son venguts en llur va /
lença. **E** tots los **Duchs**: **Comtes**
e **Marquesos** q' de **Ytalia** e de **Lõ**
bardia son venguts a son de ells. **E**
decõtinent que lo **Solda** sabe tal
noua se feu intitular **Emperador**
d' **Brecia**: e diu que james nos par
tira del siti fins q' hata ps lo **Duch**
e tots quãts son ab ell: e apres que
vendra apolar lo siti sobre aquesta
ciutat: e lens dir senyor lo **Duch**
no te prouesio sino per avn mes: al
tot mes larch a mes e mig: axi se /
nyorveja la majestat vostra que es
defer: ne quin consell pendreu en a
quests afers. **Dix** **Lirant** digau
me caualler p' vostra virtut quãta

gent ses perduda en aqueſta batail
la. Reſpos lo caualler: ſenyoꝝ capi
ta per iguart deles ſquadꝛes de es
capitanies ſes ſabut: q̄ enre morts
en la batailla e negats e pꝛeloners
nos ſallè .xi. milia. dccc. xxii. homès
¶ Satia lo Emperadoꝝ e dix. ¶ Lo
ſtre capita pꝛech vos per reuerencia
de noſtre ſenyoꝝ deu e p̄ amoꝝ mia
que doneu diligència que dins .xv.
o. xx. dies ſiau partit ab tota la gent
per iocozzer aquells miſerables: o
de virtualles o de gēt. ¶ Senyoꝝ dix
Tirant e com pot dir voſtra ma
jeſtat ſemblant raſo que tan lōch
tēps com ſon. xx. dies no hajam de
partir: lo qual pozia enre que los e
nemichs donaiſen combat ala ciu
tat: e per ço com ſon molt podero
ſos pozien entrar la ciutat. Tirant
toꝛna demanar al embaixadoꝝ qn
nombre de gents podien eſſer los e
nemichs. Reſpos lo embaixadoꝝ
per la fe mia los turchs ſon en grā
nōbre: e ſon molt abils en la guer
ra e gent molt crudeliffima e deico
neixent: empo al parer denoſaltres
e per dit de alguns pꝛeloners ells
ſon d. dccc. milia homès en ſus. ¶
perço ſenyoꝝ ſeria yo de parer dix
Tirant que ſos ſeta vna crida real
per tota la ciutat: que tots aquells
qui han pꝛes lo ſou e aquells q̄ pen
dre lo volran que vagen ala cala d̄l
imper̄i per rebre complimēt de pa
gua: e dins. vi. dies tot hom ſia p̄ſt
per partir. ¶ Lo Emperadoꝝ ho tin
gue abōa ſoz: e ſon li molt plaſent
tot lo que Tirant hauia dit: com
lo ven ab animo ſfoꝛgat de caualler
¶ Com la crida ſon ſeta pꝛeſtament
ne foꝛen auilats tots los grans ſe /

nyoꝝ qui eren fora dela ciutat. ¶
tots foꝛen allí ala jornada ab los
caualls repolaſats. ¶ Los qui eren v̄
guts de Licila eren encouinēt p̄it
¶ La fama e mala noua ana p̄ la ciu
tat del perdiment que fet hauien.
¶ Moltes gents del poble axi ho /
mens com dones ſe ajuſtarē en la
plaça del mercat: los vns plozauen
llurs jermans: los altres los fills:
los altres los amichs e parēts: los
altres la deſtructio del impi. ¶ Com
tota la majoꝝ part del imper̄i fos
perduda: e tota la liperança del Em
peradoꝝ e de tots los ſeus no era ſi
no en vn ſol deu: perço com dupta
uen de venir en crueſtiam e ſet: p̄ lo
enemichs qui era victoꝛios e lo cre
mament dela ciutat: recordant la
captiuitat e ſeruitut miſerable. ¶ Di
gueren al Emperadoꝝ dos barōs
del impi que trametes la filla Car
melina en Ongria ala jermana.
¶ Com Tirant hohi dir ſemblants
paraules tota la ſua anima ſe alte
ta: e toꝛna la ſua cara ſemblant de
perſona morta: e d̄ aço agueren no
ticia totes les donzelles e encara lo
Emperadoꝝ: qui demana a Tirant
quin mal tenia que axi li era muda
da la color. ¶ Senyoꝝ dix Tirant
hui tot lo dia tinch gran dolor de
ventrell. ¶ Lo Emperadoꝝ ſeu venie
pꝛeſtament los metges per que li
donaiſſen algūa medecina que ſos
bona p̄ al ſeu mal: e axi ſon ſet. ¶ Lo
lo Emperadoꝝ veu q̄ Tirant ſtaua
ja be drega les noues ala filla Car
melina e dix li ſemblants paraules
¶ Ma filla que? par avos deles co /
les q̄ los del conſell man dit de vos
que lo parer meu es que ſeria bē ſer
p. l.

perço que si la gent e lo imperi se p
dia que vos nos pdesseu. Respos
ales paraules del pare la discreta se
nyoza en tal manera.

Capitol.cxxii.

La resposta que la Princesa feu
al Emperadoz lon pare.

Pare piados perque
volem posar aguayts
ala mia vida e al vo
stre repos: car be sap
la majestat vostra q
los cassos afortuits de fortuna qui
han en si linatge de tots perills de
uen elier remeios ala diuina prou
dencia:e per quãt los vostres dies
benauenturats ja passats e los que
son p auenir feneixquẽ beuauerura
damẽt sens enuig ne alguna veixa
cio temerosa:la altelavostre no du
pmetre yo sia separada delavostre
vista car yo stime mes morir prop
dela majestat vrã hi en la mia pro
pia patria:que si per exalgament de
riques yo viuia en stranya terra en
dolorosa vida e fatigada de molts
suspira. Com lo Emperadoz ven lo
parlar õ la filla acõpanyat de tãta
discrecio e amor: fon lo mes cõtẽt
home del mõ:perço com dix q prop
de ell volia morir. E venint la nit
Tirant ben informat de tot pres /
dos homens dela ciutat qui sabie
molt be tota la terra: e caminaren
tota la nit e lèdema fins amig jorn
que arribaren envna gran plantcia
qui era nomenada vall bona. E to
ta aquella vall era plena de bestians
de grans e de poch: cõ tot lo mes

bestiar tinguessien alli p dupte dels
enemichs:e Tirant feu pendre to
tes quantes egues pogue haue: e
feu les liguar les vnes ab les altres
ab.cc.homens que les portauen: e
manals que fessen la via de lla hon
staua lo camp õle enemichs: e tan
tes coz ne poguessien haue que fos
sen preses e polades ab les altres: e
Tirant sen tozna ala ciutat delõ
stãtinoble:e apleguay lo quint dia:
feu fer mostra atota la gent. Lenõ
ma per lo mati benehiren les bãde
res ab singular proceslo e festa que
son feta. Tota la gẽt se arma e pu
jaren acauall per partir. Primera
ment ixque la bandera del Empa
doz portada p vn caualler qui era
nomenat Font sequa sobre vn grã
e marauellos cauall tot blanch. A
pres ixque la bãdera dela diuina del
Emperadoz la qual era ab lo cam
per blau ab la torre de babilonia
tota de argent ficada vna espasa /
dins la dita torre ab vn brag tot ar
mat qui tenia la espasa per lo man
ti ab vn mot de lettres de oz qui de
hien. Dia es la ventura:aqsta ban
dera era acompnyada õ tots los
leruidors de casa del Emperadoz.
Après õ aquesta esquadrauentia lo
Duch de Pera ab les banderes e
ab tota la lua familia. Après venia
altra squadra del Duch de babilo
nia. E apres lo Duch õ Sinopo
li e lo Duch de Reperles. Après
venia lo Duch de Casandria e lo
Duch de Mon sanct cascu ab la
squadra q eren vèguts de Raplos
Après passa lo Marques de sanct
Marco de Venecia ab la sua squa
dra. E apres lo Marques õ Mon

ferrat. Lo Marques de sanct Joz di ixque molt abillat ab los caualls encubertats ò brocat e de seda: e tota la sua gent molt en orde ò totes les coses necessaries ala guerra. Apres ixque lo Marques de Peixcara ab la sua squadra. E lo Marq̄s del Guast e lo Marques Darena Lo Marques de brãdis. Lo Marques de pzoza. Lo Marq̄s de Mō negre. E vn jerma bastart del Pr̄ncep de Tarantol cascu de aquests ixque ab la esquadra. Apres ò tots aquests ixqueren. Lo Comte de bellloch. lo Comte ò plegamans. Lo Comte dager. Lo Comte ò aygues viues. Lo Comte de burgēça. Lo comte de capaci. Lo comte ò aqui no. Lo Comte de benafria. Lo Comte carlo de mala testa. E lo Comte Jacobo de vintimilla de Sicilia: e cascu de aquests ixque ab la squadra. E molts altres Comtes e vel comtes: e altres capitans ixqueren ab les esquadres de gent darmes: tots conduhits alou del Emperador. E fore. clviii. squadres en les q̄ls hi hauiã. clxxiii. milia cōbatēts E com totesfo: en parlats dauant lo Emperador: e de totes les dames quils mirauen: Tirãt qui anaua entre ells capitanejant no òl tot armãt sino les cames e los braços: e vn gesaran: e vestia sobre tot vna sobrestia imperial posãt tota la gēt en orde. E la darrera squadra ò totes era la de Tirant ab ses banderes la dels cadenats e la òls corps. E com lo Emperador veu ja casi tota la gent fora ò la finestra crida lo capita e dix li que nos partis pezo com ell volia parlar ab ell: e dar

li lettres per al Duch de Macedo nia e per alguns altres: e Tirãt dix que era molt content. Loz tota la gent darmes de peu e de cauall fora dela ciutat Tirant sen torna e puja alt en les cambres del Emperador e trobal que stava en vn retret ab lo secretari scriuit: e no li volgue res dir per no torbarlos. Loz la Pr̄ncepsa veu a Tirant crida e dix li. Capita legōs veig la vostra partida es certa legōs los senyals prech al senyor de tot lo mon vos done victoria ab honoz: axi cō fon Alexandre en laboz: e Tirãt regreçiant li molt lo que li hauiã dit dona òl genoll en la dura terra: e besa li la ma tenit ho en senyal de bona vettura. E tornãt adir la Pr̄ncepsa Tirant vejañ ans de vostra partida li negunes coles volem de mi diganles me: car vous faç cert queus iera tot atozguat ab cor ò no fallir vos james en res. Senyora singular en lo mon dix Tirant: la majestat vostra no te par com lo Senyaxi en dignitat coz envirtut. E yo senyora be demanaria si vostra cel situt mo volia atozguar: e obtenint tal gracia seria coronat en la celesti al gloria sobre tots los altres sãctos no volent james mes bens polie / hit en aquest mon. E perço com ie quem seria deneguat per vostra alta: seria ò mesiat lo demanar fins atant q̄ la excellencia vostra me mane q̄ parle. Dai capita dix la Pr̄ncepsa cō sou huy exit tot beneyt par q̄ no sapiã mal ni be. E yo be en / tench vostre lenguatge per be que yo no sia stada en França. E los de manau fortuna de virtut. E yo no
p.ii

demane senyozia:mas demane l' /
bertat de amor. E com lo Rey vol
james entra fe en casa sua. Senyo
ra dix Tirant nom bandegeu de
vostre majestat:car no volria que
ne prengues axi com fan les júbies
que com volen parir que tenen les
dolors del part reclamen alaverge
maria:e com han parit e son dellu
res de tot mal:prenen vna touallo
la ben blanca:e van per tots los cà
tòs d'la casa e debien:foza foza ma
ria d' casa d'la júbia. Dat en beneyt
dix la Princesia puix me dau car /
rech de saber aturât vos gloria de
ignozâcia aplicât tots jorns vn be
aps altre. E vos no haueu mester
al seïor q' parle per vos: mas les pa
raules femenils ab poch treball ix
quen dela boca:mes be veig yo qui
us daua locis be sabzieu executar: lo
qui toca avostre part. Car lo que
yo^o debia no era per pus sino si ha
mieu mester oz o argent o joyes yo
de bon grat vos ne dare sens que
non sentira res lo senyor mō pare.
Senyora dix Tirant yo com aser
uidoz obedient dela alteza vostra:
vos façinfinites gracies: mas sup
plichs vos me fauau vna singular
gracia. Si ami sera honesta cosa
dix la Princesia yo sere contenta d'
ferho. Empero primer vull saber
lo que desijau hauer de mi: car yo
so composta de tal metall que ja /
mes prometi res que non atêgues
ara fos de mal:o de be: la mia pau
la no pot tornar atras:ago^o poden
dir totes les mies dōzelles e atots
los quim tenen coneguda que lo si
es si:e lo no es no. Tant es major
virtut la vostra dix Tirant:e yo se

nyora nous:demane sino que la al
teza vostra me faça gracia quez do
neu aqueixa camila que portau per
ço cō vos es mes acostada ala vrâ
pciosa carn:e yo ab les mies mans
la pugna despullar. Sancta ma
ria val dix la Princesia: hi que es
lo quem dieu: yo sere be contenta
de dar vos la camila joyes e robes
e tot quât he: mas ami par que no
seria justa co:ia que les vostres mâs
toquen lla hon negu no ha tocat.
E prestament sen entra en la sua cà
bra:e despullas la camila e vesti sen
vna altra:ixque en la grâ sala hon
troba a Tirât quis burlaua ab les
donzelles:e crida ayv de part e do
nali la camila:e beiala dauant ell
moltes veguades perque fos mes
content. Tirant la pres ab gran a
legria analen ala posada:e dix ales
donzelles si lo Emperadoz me de
mana digauli que prestament sere
agi:quem lo anat armar perque pu
gua prestament partir. Com Ti
rant fon ala sua posada acabas del
tot armar. E troba allí Diasebus
e Ricart que eren tornats p' vestir
se les cotes dar mes ques auie fetes
totes de chaperta. La de Ricart e
ra tota brodada d' madeixes de oz
totes embarçades:e d'bia lo mot.
Noy trop cap ni sentener. Lo Di
aseb^o era tota brodada de cascayls
e debia lo mot. Lo que ha altri fa
dozmir ami desperta. Com Tirât
fon del tot armar mira la camila q'
era tota de fil de leda ab grâs listes
de grana molt amples:e en les li /
stes hi haia brodades ancores d'
nau e d'bia lo mot. Qui be sta nos
cuyt amour. E qui sen en pla no

ha don canre. Era brodada aco /
 stats: les manegues molt grans q̄
 tocauen en terra: vesti las lobze to
 tes les armes: e la manegua dzeta
 pleguala fins prop del muscle. E la
 manegua squerra la plegua fins a
 mig braç: e senyi las ab vn cordo
 tot de oz de sanct Francesch. E feu
 si posar sobre tot sanct Cristofol ab
 lo Jhesus ala part sinestra tot de
 oz de liguat per que no caygues. E
 açi vengueren los tres cauallers a
 pèdre comiat del Emperadoz: e de
 totes les dames: com foren alt tro
 baren lo Emperadoz qui staua spe
 rant al seu capita que vingues: per q̄
 volia q̄s dínas ab ell. Com lo Em
 peradoz veu a Tirant dix li. No
 stre capita quina cota darries es a
 queixa queus haueu vestida. Se
 nyoz dix Tirant: si la majestat vo
 stra sabia la propietat que te ne sta
 rieu molt admirat. Molt me plau
 ria saberho dix lo Emperadoz. La
 virtut que te dix Tirant es de be a
 fer: q̄ com yo parti de ma terra vna
 donzella lam dona. La qual es la
 mes bella: e d̄ totes virtuts compli
 da de totes quantes donzelles ion
 en lo mon. Noú dich en derroga
 cio dela senyora Princesa que açi
 es ni deles altres donzelles qui de
 honoz son. Dix lo Emperadoz p̄
 cert james se feu en lo mon negun
 bon fet de armes si per amor nos
 fes. E per ço senyoz vos promet dix
 Tirant afe de caualler: que en la p̄
 mera batailla que yom trobare yo
 la fare mirar als amichs e als ene
 michs. Lo Emperadoz se posà adí
 nar: e la Emperadriu e la filla: e lo
 capita apres de ella. E feu seure als

dos cauallers en altra tãula ab to
 tes les dones e donzelles. Apres q̄
 foren dinats ab molt gran plaer: e
 en special Tirant com menjaua en
 vn plat ab la senyora: pèsa eèr mes
 benauenturat que no era. Lo Em
 peradoz sen entra dis vna cambra
 e feu entrar alli ala Emperadriu: e
 ala filla: e a Tirant: apres intraren
 totes les dames e cauallers. E en
 presència de tots lo Emperadoz dix
 a Tirant paraules de semblant stil.

Capitol.cxxxiii.

Com lo Emperadoz trames Ti
 rant al camp: e los prechs: e exorta
 cio que li feu.

Y la aduersa fortuna
 fins açi ha pmes dis
 minuhir la libertat: e
 senyoria del nostre /
 Brech imperi p̄ ha
 uer perdut vn tal caualler e capita:
 com era lo meu fill. E per yo esser
 posat en tal edat que nom basta la
 virtut p̄ apoder portar armes ha
 dispensat la diuina prouidencia p̄
 la sua immensa pietat misericorde
 trametre auos Tirant lo blanch:
 en qui tota la nostra sperança repo
 sa. Vos preguam ab molta amor
 puix que som certs dela vostra vit
 tuosa fama: vos esser disposst e suffi
 cient p̄ art de caualleria en majors
 fets que aquests no son: per be que
 açsts sien pro ardots e d̄ gran perill
 q̄ vos per la vrã molta virtut hi vul
 lau posar lo saber hi sfoz en la ho
 noz mia: hi del imperial patrimo
 ni e de tota la cosa publica. E oz yo
 p.iii.

haja manat sots pena d'la fidelitat
atots los meus Duchs: Comtes
e Marques: atots en general: e a
cascu per li queus amen: honzen: o
beixquen eus guarden axi com ala
mia propia persona: e donareu aq
stes lletres al Duch d' Macedonia
e al meu Conestable: e les altres aq
van: les darreres paraules del Em
perador fozen principi a Tirat en
fer semblat resposta. La ferma spe
rança que yo tinch en du tot pode
ros: que james promet que negu sia
vençut qui ala sua altissima maje /
stat recorre me asegura la victoria
pque senyoz la alteia vostra itigue
ab ferma confiança q ajuda de deu
de tots vostres enemichs seren ve
cedoz donant ol genoll en la dura
terra bela la ma al Emperador pre
nent son comiat. E semblant feu a
la Emperadriu e ala excella Princesa
: la qual james volgue consien
tir que li belas la ma. E axi com ell
son de peus per abraçar les donzel
les. Lo Emperador li dona vn sach
ab. xxx. milia ducats e Tirant nol
volia pendre sino que dix. Senyoz
no ma dat prou la majestat vostra
de armes e caualls: joyes: socorri /
ment e altres coses q es massa gra
cia per ami: dix la Princesa puix a
mon senyoz lo Emperador plau
forçat es que axi se ha defer. Des
comiat Tirat de totes les dames
e de tots los que alli eren. Com fo
ren baix al caualcador dix Ricart:
no seria bo puix lo Emperador sta
ala finestra: e totes les dames son
exides per mirar nos que caualca
sem los caualls encubertats ab los
bacinets al cap puix tenim penna /

chos grans e bells: e fessem axi vn
fet darmes ab les lances apres ab
les espases no sent nos dan negu.
Molt me plaura dix Tirant ques
faga: cascu caualca en son cauail en
cubertat en mig dela plaça e posa /
ren se los bacinets al cap: e aquells
caualls eren ciciliàs e molt laugers
ab les lances coregueren vna sto
na: deixades les lances: tiraren les
spases: e anaren los vns contra los
altres: e fehiè entrades e exides do
nant se de grans colps ab les espa
ses de pla. Ala fi vniren se los dos
cauallers contra Tirant: e lauoz
los fehia molt bell veure les entra
des e exides que ellis fehièn. Com
se fozen axi vn poch combatuts: fe
ren gran reuerencia al Emperador
apres ales dames: e tiraren son ca
mi. E totes les dames senyauè los
cauallers e supplicauen anostre le /
nyoz deu los danas victoria cõtra
los enemichs. No penseu que los
angelichs hulls dela Princesa p
deien james de vista a Tirat fins
que son fora dela ciutat: Lauoz se
conuertí la vista en amoroses lagri
mes: e totes les altres donzelles li
fehien companyia. E lo Empera
dor se deixa dir que per la si: a fe grã
dies erè passats que no havia agu
da major cõsolacio ni plaer que en
veure combatre axi aquells tres ca
uallers. E ami par verdaderamèt
que Tirant deu esser valèntissim ca
pita e virtuos caualler. E oz los ca
uallers fore fora d'la ciutat donarè
los caualls als patges: e caualcarè
altres roçins: e en poca de hora a
apleguaren ab la gèt darmes e los
cauallers restarè en la sua squadra

e Tirant anava de squadra en squa
dra visitant la gent amonestat los
q anassen continuamēt en orde. A
quell dia acaminaren. v. legues atē
darense en vna bella praderia abun
dosa de moltes aygues: e Tirant
tenia tal practica com era capita de
gēt darmes que james descaulca
ua fins que tota la gēt era aleujada
per duple q no si seguis algun scan
del en lo camp. Com tots foren a
leujats en la bella erba dīl prat. Ti
rant ana de tenda en tenda a tots
los Ducchs Lōtes e Marqueios
venguessen a sopar ab ell. E foren a
xi ben seruits de totes coles com si
foissen dins la ciutat d'Constantino
ble: q ell portava .iii. cochhs los mil
lozs ques trobaren en tota França
que bastauen p aparellar de mējar
atot lo cāp. Sepres que tots aque
ren be sopat. Tirant feu caualcar a
tots los seus ab daltres qui eren en
nombre de .ii. milia lāges e aqueils
veltaren fins hoza de mija nit. E
trames gent per los camins p veu
re si senticien gēt darmes o altra co
sa: e Tirant anava guardejant lo
camp ades en vn loch ads en altre
Loz fon hoza d mija nit fehia del
caualcar aquells e toznar acaualcar
altres. ii. milia langes e no cōientia
portassen patges: sino tots armats
com si aguessen entrar en aqlla ho
ra en batalla. E coz Tirant stava
en guerra nūqua se despullava sino
per mudar camisa. Com venia lo
mat. ii. hozes ans del dia fehia so
nar les trompetes per aensellar: hi
ell hozia la milia: aps acabadas d
armar e pstantment caualcava: e axi
anava per tot lo camp sent armar

tota la gent. Com venia lalba tots
eren en punt per partir. Aqsta pra
tica seruaren fins que foren alegua
e mija prop dels enemichs en vna
ciutat q ha nom Helidas e tos di
es stauen p darie als turchs vehēt
lo gran poder que portauen. Com
ells saberen que socors de gent dar
mes venia foren molt contents: e o
briren les portes dela ciutat. Lo ca
pita no volgue entzassen de dia per
que no foieiu vists: empo tan secre
tament nou ferē q ells foren sentits
E fon primeramet auisat lo gran
Turch cō en la ciutat d Helidas
era entrada gent darmes: pero que
no podie iaber quanta era: de conti
nent lo grā Turch ho ana adir al
Solda: e aque l dix: coz poden vol
altres peniar que gent darmes hi
lia venguda: car sabem que aqll dē
nomena Emperador te molt poca
gent: sino aquells trists e dolents q
lalcre dia vegeren: e no son res ni
solament se deuria passar per la me
moria: serā d aqst del Duch d Ma
cedonia de aqlls qui fugiren. E no
fugien coz aenemichs venguts: mas
axi com aieruos fugitius. E nosal
tres tenim e auem conqstat dles. x.
pts del impi les. ix. e mija: nons re
sta altra cola sino auer ps lo duch
d Macedōia acaminar aqstes. xxv.
legues qv ha fins ala ciutat de Co
stantinoble: e pēdre p la barba aqll
vell Emperador: e condemnarlo ap
perual pō: e asa filla Carmesina q
lia cābrera major dela nostra cam
bra: e la Emperadriu sera cunyera
de tota la ost. E prestamēt fare fer
vna ymatge tota d or assemblançā
mia: e ferla he posar en mig dīl mer
p. liii.

rat dela ciutat. Dix lo grā Turch
Senyoz tot lo que dieu se podia be
fer: empero bo seria donar recapte
en ago que^o he dit: car no deu hom
tenir les coses en menyspreu: axi cō
feu lo Rey de Troya: q per la grā
culpa se perde ell hi tots los seus p
tenir les coses en comte de no res.
E lig se d molta gloriosos pnceps
que ion stans perduts per semblant
raho: volent cōquistar dignitat re
al la perdeze e la sua apres Ara dix
lo Solda puix axi es feu se veir vn
caualler d aquells q tenten carrech
del camp e dix li a vn de part. Mira
aquell grant couart del Turch: lo
qual es tot ple de vergōyosa temoz
diu nom se qnes ozadures y crech
que es vn somni que ha fet: per cō
fetar lo: tramet vn home qui guar
dege deuers lo camí dela ciutat de
Helidas. E axi com lo Solda de
hia quey trametes vn home ell n
trames. iiii. que mirassen be deuers
la ciutat de Helidas si porie hauer
sentiment quina gent hi haviaven
guda. Lendema que Tirat se fon
mes en la ciutat de Helidas de ma
ti ana de casa en casa pregant atota
la gent que tot hom feras sos ca
ualls e adobassen les selles: e com a
go fon fet psvn home ab si: lo qual
sabia molt be aquella terra e caual
caren e tan secretament coz pogue
ren per lochs apartats anare pprop
lo camp: e de vn toçal veren la vila
e lo camp: e veñien com tirauen les
bombardes ala vila: e los de dins
tirauen molta terra ala barbaca /
na e hantien la ben omplida de ter
ra. E cō la pedza dela bōbarda da
ua en la muralla foradaua lo mur:

mas no derocana per sguart dela
terra quey havia: e Tirant tingue
sment en lo camp e veu que toza la
vila entorn era plena de tendes e d
tanta multitud de gēt que negu no
pogues exit ni entrar q no fos pres
E lo Solda stana ala vna part: e
lo gran Turch stana alaltra: e co
neguerenho en les grans tendes q
veñien molt pintades. E com be a
guerē mirat tornaren sen ala ciutat
e coz sen tornauē de vn puig veren
les guardes dels moros qui stauē
mirant atotes parts. E d foren del
caualcats Tirat sen ana ala plaga
hon troba la major part dela gent
de peu e dix los. Euentu agi jet mās
nolaltres veniz de guadejar lo cap
dels nostres enemichs: e al venir q
feñiem hauem vist. iiii. guardes d
camp: qui seran aquells quey voltrā
anar: e de caicuna guarda que^o poz
tareu viu: yo li dare. d. ducats: e si
porten lo cap los ne dare. ccc. E p
stament se cōcordaren. vii. homēs
apeu qui sabien molt be la terra: hi
en la nit partiren perque no folen
vists E cz foren be auant dix lo hu
Senyozs voleu fer be posem nos
prop dexna font que agi sta e cobri
rem nos de rama. Los moros no
es meys que ala hoza d l mig jorn
no deuallē agi abeure d aquesta ay
gua per la gran caloz que fa: e axils
pendrem amans: fet lo deliber po
sarense en la guayt molt be cuberts
E om lo sol fon exit ells los veren
star alt en vn toçal. E com la hoza
fon be calenta que teniē gran caloz
per desig d beure dela aygua freica
vengueren ala font. E oz foren alli
dix lo hu dels crestians qui stauen

amaguats : nos mogua negu fins que sien ben farts de aygua: car no pozan tant correr e axi ferer. Loz agueren ben begut e mejat: los crestians ab grans crits ixqueren e pñgueren de continent los.iii. e lo huile pres afugir: com verè que nol podien atenir despararèli vna ballesta e donarenli abvna stralla per lo costat: e prestament caygue: taillaren li lo cap e posaren lo en vna punta de làga: los altres ab les màs ligues des los portaren hon era lo capita. Com Tirant los veu sen molt cõtèr: e pres los tres moros e posals en bona guarda: e dix als homens quels hauien pres que haueu vol altres hauei. Seyoz capita diguerè ells nostre dret es mil e. dccc. ducats. Empero veja la senyoria vostra quens volta dar: car per poch quens doneu nos tindrez p cõtèts. Per mon deu dix Tirant no fare yo tal cars: ans vos vull ben cõtentar puix bey haueu treballat. Forz tals sen alop ar ab ell e feu los ieu al cap dela taula ans de tots los Duchs Comtes e Marquesos. E com agueren ben sopat Tirat los dona.ii. milia ducats: e sengles gipons de seda. Com los altres homens de peu veren tanta gentilea: digueren que james hauien vist tã singular capita. Tirant ague orde nat aquell dia que tot hom sopas de jozne que enllasien los caualls e q tots stiguessen armats e en pñt per partir. Com fon nit scura Tirant feu exir tota la gent òla ciutat e posaren se en orde axi los de peu com de cauall: e de tras tota la gèt veniè.iii. milia homès ab les egues

E coz fozen prop del càp feu apartar tota la gèt darmes avn òpart: per ço q poguèssen passar les egues lens que los cofins no les sentuèssen. Com les egues fozen ala entrada del camp tots los homens de peu entraren ab elles e fozen fetes dues parts: la vna enuers lo Solda: la altra enuers lo grã Duch. E los caualls del camp sentiren les egues. Los vns se soltanè: los altres rompien los dogals: los altres acauè les staqseuieu anar tots aqlls caualls del camp vns deça altres òla altres derras les egues. Lo los cauallers del càp veren los se' rogins solts correr los vns amunt los altres auall exien deles tendes en camises altres en gipons: e totes stauen del armats e ab tan grã repos dormiè e stauen continuament desarmats com si propiament stiguèssen en lo mes fort castell del mon. Loz aqst òs barat agues durat vn poch spay e tot lo càp staua aremorat per los caualls. Engue Tirant e feri en la vna part ab la mytat òla gèt. E lo Duch de Hera ab l'altra gent feriren al'altra part inuocàt lo glorios caualler sanct Jordi. E uerè en poca de hora tēdes anar p terra e homès morts e nafrats en grã nòbre. Lo grã Duch ixq desarmat dela sua tēda coz senti los mortals crits q la gent dauen: e caualla sobre vnginet. En home darmes li mata lo rogi e donali vna coltellada al cap: vngua vn sũidoz seu òscavalla coz rèt del seu cauall e dõal al son seyo. Com lo gran Duch fon acavall matarè lo seruidoze e portant atail de spala tot lo quels venia dauant

que era cosa d' gran terroz e espant
p' be que coneguessen que la multi-
tud d'is enemichs era tanta que pa-
ria coia invencible. La qual cosa en
aquells dona admiracio de virtut
e fe. Los turchs vent se desarmats
e los mes que haviem perduts los
caualls ferè lo que havia fet llur le-
nyoz lo Turch. Lo qual ixque fo-
ra d' tot lo camp e feu se posar mol-
tes toualholes sobze la nafra que te-
nia. E trames adir al Solda que
en tot cars del mon ixques fora el
camp puix la batalla e a perduda
e lo camp era descōsit. Lo Solda
ab alguns d'ls se stava sent acimes
Lo gran Turch axi nascat cō sia-
ua mes se vna cota de maila deius
e ab aquells q' alli prop de ell se tro-
ba torna entrar dins lo camp p' lo
correr al Solda: lo qual stava en
prou pressa valgue i que no lon co-
negut. E lo gran Turch iocorre-
guet en bon cars axi coz aqueu qui
era cauallier valeriosissim mostras en-
tre les altres ab grā gloria e virtut
que traue de la preia dela gent lo
Solda fora d' el cāp per ço coz verè
tanta multitut d' gēt morza e totes
les tendes derocades per terra deli-
beraren de anarsen ab tots los que
alli eren: car no pogueren soferir la
potècia del victorios. E james fon
feta batalla en Grecia tã iangono-
sa com aquesta. Finalmèt lo Sol-
da e lo gran Turch ab tots los q'
alli eren prengueren la via dela mō-
tanya: e los altres prengueren la via
del pla: e Tirant ana tostèps aps
de ells alencalç marçat ell: e tots los
seus tants com aconseguir ne po-
dien no prenent negu a merçe. Los

qui anaren per la mōtanya tots se
saluaren. E los qui prengueren per
lo pla foren morza hi aprefonats:
dura lo encalç. iiii. legues. E los qui
anauen per la montanya lo camí e-
ra mes curt haviem apleguar en vn
gran riu hon havia vn pōt de fu-
sta hon podien passar segurament
Lo Solda son passat ab la sua
gent: com veren venir los crestiās
corret: trencaren lo pont en lo mig
tots los qui restaren q' no pogueren
passar foren p'duts: los qui haviem
passat lo pōt foren deliures. De mo-
stra Tirant aquell dia auer victoria
dels victoriosos: gloriejauas ell hi
los ieus que ago era stat mes ob-
dient que humanal: e Tirant a-
gue benigne enginy. Com los cre-
stians pleguaren al pont troberen
alli prop de. iiii. milia turchs: e no
pogueren passar sino alguns q' pas-
saren nadant: e molts ni morirè ne-
gats: deliberaren aquells turchs d'
pujarien alt en vna montanya: e al-
li ques feien forts. Com lo capita-
Tirant venia ab la sua gent per lo
pla e veu los turchs alt en la mōta-
nya: curta deuers ells e delibera de
no cōbarre ells mas de asetjar los.
E tota la gent feu posar entorn d'
la mōtanya d' peu: hi ell ab tos los
duchs e grans senyors se atendarè
alli prop dela mōtanya p' ço coz hi
havia molta erba e molts arbres.
Seguis q' cō los cauallers entrarè
d'is lo cāp d'ls morza ab les egues
lāçarè tã mortals crits cō començarè
la batalla q' era cosa de molt gran
spāt. Lo duch d' Macedonia q' dis
aquella vila stava asetjat: com senti tã
spātolos crits tots se armatè p' elat

que en aquella hoza los donassen lo cōbat mortal. Com ells hauien ja perduda tota sperança de salut : pensant que socors nols podia venir. Mas couenials e ier p̄sos: e ca tius en poder de infels: e cascu no daua per la vida res : com cascu sti maua tant la mort com la vida. E com ells veien continuar los grās crits e nols cōbatien la vila: stauen los mes admirats del mon. Com ates lo dia clar que lo sol son exit : los crits cessaren per causa dela gēt que fogia. E veren les banderes d̄l Emperadoz fora de tot lo camp: e a nauen p̄ lo pla alencalḡ d̄ls turchs. E dela vila cridaren alguns q̄ eren restats en lo camp nafrats: altres p̄ robar: e ferē los acostar prop la vila: e aquels los recitaren lo capita q̄ lo Emperadoz hauia trames : els digueren la gēt̄il pr̄tica que hauie tenguda en poder los vengre. La uoꝝ lo Duch de Macedonia coz sabe aço e veu que noy hauia negu que d̄ls enemichs fos si d̄ochs no fos tan mal nafrat que no fos pogut fugir. Ell iřq̄ ab tota la l̄ua gēt̄ e robaren tot lo camp hon hi trobaren molt oz : e molt argent e robes e armes: e moltes ioyes. Nos lig les en ystor̄ies. Nos omāes: ni troyanes q̄ tan r̄ich camp com aquest fos vengut en t̄a poca de hoza. L̄o tot fon robat meteren ho tot dins la vila : deixa gent darmes dins la vila per guardarla: que si Tirāt hi venia ho algu dels se^o que nols hi deixassen entrar: car moltes vegua des se esdeue q̄ no ha mal que no v̄gua per be. Lo poble de aquella vila era m̄ig destrōhit : e lauozs fon

molt r̄ich. Com aguerē mes en se gur tot lo que hauien robat. Lo Duch feu la via deles banderes p̄ lo pla: e stana admirat ell e tots lo se^o dela multitud d̄ls cozfos morts que trobauen: diguerē los guardes del cāp al capita : que gent darmes venia a gran anar. Tirāt feu pujar acanall tota la gent darmes e orde na les bataylles pensant que los enemichs se fossen refets d̄ aquelles villes les quals eren llurs : iřquels al encontre: e coz fozen prop coneguerense. Tirant se leua lo bacinet del cap e donal al patge: e tots los altres capitans feren per semblant. Com fozen molt prop del Duch Tirant descaualca e ana apeu en uers lo Duch fent li molta honoz. E lo Duch nos mogue gens lino que li posā la ma sobre lo cap e no li dix res: de que tots los altres loy tingueren amolt grant dolentia : e no fon negu volgues descaualcar per ell: e Tirant torna sobre son cauall: e molt souint lo posaua en no ues e aq̄ll sc̄ass̄ am̄volia gl̄ar: mas tots los altres cauallers : e gentils hom̄es ferē gr̄a honoz als duchs e a Tirāt. Lauozs se mesclarē los victoriosos ab los venguts : e axi anaren fins q̄ fozen prop deles tēdes. Tirant dix al Duch: senyoꝝ si vostra senyoꝝia venia en plaer voler vos aleujars en aquella prade/ria hon h̄ia molts bells arbres: hi startieu prop del ll̄in : yo faria mudar aq̄lls en altre loch. Nos espos lo Duch. Am̄i no plau aleujar me prop de vos : ans men ire en altre loch aleujar: fer ho pozeu dix tirāt pero lo que yous dehia: ho fehia p̄

gentilea conecent queu merexen: lo Duch nol volgue scoltar: sino que gira les regnes al seu cauall sens dir res anegu dels altres. Etendas a vna milla Ik iu amir. Com ell fon descaualcat. Tirat pres tres caualers dels se: e trames los al Duch e com foren ab ell diguerenli. Se / nyoz agins tramet lo nostre capita a vostra senyoria sius voltrien anar adinar ab eli: Loz sapia que vostra senyoria lo tingua milloz pero allí trobareu mes prest. Car nous cal ra sino pendre aygua ales mans e seure en taula per menjar. Quã ta fatigua dix lo Duch per no res me donen: digauli que noy vull anar: e gira la equena ab grã vltatge. Ejaquells sens dir li pus ixque ren dels arbres lla hon staua. Loz ells foren acauall per tornaren: lo Duch los dix. Digau a Tirant que si ell se vol venir adinar ab mi: que mes content ne fere que de yo anarme adinar ab ell. Senyoz dix Diasebus: si en tot lo vrẽ real noy ha foeh enges ab itquitat queu dir q li dareu vos amejat q pñt sia nol poden dar sino menjar de gallines e beure de bons. Ik elpos lo Duch ab felonja yo li poze dar gallines: capons: perdius: e fayfans: los ca / uallers nol volgueren mes scoltar: sino que sen tornaren. Loz aquells foren ptits dix vn caualler al Duch Elos senyoz no hauen entes lo parlar de aqll caualler qui sen va. Zus dit que vos li darien adinar al seu capita menjar de gallines: e beure de bons: saben perque dieu. Lo me jar de gallines es sego: e lo beure / de bons es aygua. Per los ossos

de mō pãre dix lo Duch vos dieu gran veritat: e yo nou haúa entes Aquests strangers son molt super biosos: e si yol agues entes: yol ne aguera fet anar ab les mans al cap Sabuda la resposta Tirat no cu ra sino de dinar se ab tots aquells Duchs Comtes e Marquesos q allí eren. Com foren dinats Tirat caualca ab .cc. roins: e ana avna vil la que staua a vna legua qui haúa nom miralpeix: la qual staua vora lo Ik iu. Com los turchs qui stauẽ dins aquella vila saberen que la ba tailla era pouda: desemparrã la di ta vila: e noy resta sino los Drechs qui eren naturals de allí. E la vila era molt ben a vituallada de totes coses. Com lo capita aplegua allí decontinent li traqueren les claus dela vila e del castell. Lo capita en tra dins la vila e feu los mana mêt que donassen atots quants hi vin guessen vitualles per sos diners: e açi fon fet que aquella vila proue / hia tot lo camp. Mana açi mateix lo capita als alguatzirs fessẽ fer. vi. o. vii. forques prop dela vila: e dels corsos morts en cascua forqua ne penjassen hu: e posassen fama que lo hu de ells volia forçar vna dda laltre perque hama furtat: laltre p que no volia pagar lo que haúa pres. E com fon tornat al camp feu fer crida sots pena de mort / no fos negu golas entrar en negu na sglelia per robar res de aquella. La segona no fos negu golas viol lar dona de qualseuilla stat que sia La tercera que no fos negu golas pendre neguna cosa sens pagarla Loz sentire la crida e verẽ los pen

jats posa molt gran spant ala gèt.
Tirant era molt amat e temut.
E acostant se la nit los turchs qui
 stauen asetgats no hauien menjat
 en tot lo dia venguerè apartis puix
 vehien que no tenien sperança sino
 de morir o eiler presos: trameteren
 ho adir al capita quels asegurasvi
 da e membres: e renunciaren al ti
 tol de libertat sotmetèr se a seruitut
 e Tirat en aquell cas volgue vlat
 mes de clemencia que d' crudelitat
 pres los amerçe: e feu los dar amè
 jar e totes llurs necessitats. Lende
 ma per lo mati lo capita mana pa
 rar vna tenda molt grã e molt bel
 la feta adues goteres: e alt en lo tē
 dal havia vna cãpana. **E** aquesta
 tenda no serua sino adir la missa: e
 atentr consell: e feu la po'ar en mig
 de vna praderia entre los dos capi
 del Duch e del seu. **E** venguda la
 hoza q' volien dir la missa. Tirant
 per major honestat sua trames al
 Duch si volia venir ha hoyz mis
 sa. Lo Duch ab gran superbia rei
 pos q' no. Los altres grã senyros
 fozen molt contents de hoyz la. **E**
Tirant tenia tanta de humanitat
 q' no feya obres de capita: sino coz
 si fosotimes aqualseuulla de aqlls
 senyros. **E** ar ell se posaua en la mis
 sa: e en la taula lo mes darrer de
 tots. Acabada la missa tingueren
 cõsell. **E** fon determenat quel Mar
 ques de sanct Jordi: e lo Comte d'
 Aygues viues ab dos barõs ana
 sen al Duch de Macedonia p' em
 baixadors. **E** om fozen dauant ell:
 lo Marques de sanct Jordi feu pri
 cipi a vn tal parlar.

Capitol.cxxxiii.

Com Tirant trames lo Mar
 ques de sanct Jordi: e lo Comte d'
 de aygues viues per embaixadors
 al Duch de Macedonia.

Senyor Duch dels
 nostres mouiments
 no deus hauer admí
 racio algua per ço coz
 som tramesos açi ala
 tua ducal senyoria: de part del nrē
 virtuos capita: e de aqlls illustres
 Duchs Comtes e Marquesos: a
 tu placia volet nos fer part: axi coz
 raho diuina e humana vol: dls tre
 sozs e desferra que tu has ocupats
 en lo camp dels nostres publichs
 enemichs: e no dix mes. **E** cõ son
 plenes de alegria les mies ozelles
 dix lo Duch com sent paules que
 no han neguna eficacia de gèt mal
 entesa. **E** com podeu volaltres pen
 sar yo ses tal cosa ne menys consen
 tir com ab tan gran treball de suoz
 de sanch de nostres persones nit e
 dia exercint les armes conseruant
 aqll gentil orde de caualleria obzãt
 tots dies contra los enemichs òla
 fe no donant nos adelits carnals:
 ni dormir entre lãgols perfumats
 ni algalitats: car les nostres perso
 nes no olen ni saben ares de tot a
 ço: sino que olen a ferro agerat. **E** de
 les nostres mans no son vehades
 de sonar arpa ni sturments: mas d'
 tenir cõtinuamēt nit e dia la espasa
 al costat: e altres armes offensiuas.
 Los nrēs vlls no acostumē d' veu
 re dames en cãbres ni p' les sglelies

Los nostres peus no acostumen de dançar ni amar a solagos ni a deports. Mas los hulla miren los e nemichs: los pe^o portē rot lo cors a les batailles cruells. E si nosaltres ab just titol hauem sabut guanyar exint del serge cō a virtuosos cauallers: per q̄ ha tan poch saber en vos altres demanar: ço que a nosaltres no pertany. E digau aqueix vostre capita que faria be que sen tornas en la propia terra lino yo li farebeu re tanta de aygua que dela meytat ne hauria prou. Respos lo Marq̄s e dix: yo no tich offici de trōpeta ni de erant: yo crech: li vos loy dieu o loy trameteu a dir ell cōplira p̄sta ment vostre delig. Entre nosaltres qui som tots de vna terra: e devna senyoria jans coneixez e sabem calcu que pot fer ne que val. Vostres braures son tantes que les ozelles tinch cāgades descoltar les vostres mgnocencies. Si vos pot hom dir caualler menyspyat hi menys temut quines coles son les que vos haueu fetes lino perdre batailles: e per vostres follies morts infinits cauallers desperons de aurats: e de altres infinits homens virtuosos sens nōbre son morts e ap̄sonats per culpa vostra. E haueu robat tot lo cāp: no segons costuz d̄ capita: ni de home d̄ casa real. Mas haueu obrat segons costum de ladze e de gran robador. E com tal offici q̄ fins aq̄ haueu possehit: tal cosa no d̄uia restar lino en persones sperimētades en virtut: dela qual vos gēs no possehit. Car no sabem qui na cosa es honoz ne virtut: mas si mulacio de art que nous ve res de

be per natura: per hāner leixada la majestat real quius es molt odio / sa: e haueu pres abit mēyspyat de superbo e mal parlar. De se dix lo Duch que aquestes follies quens leixau dir no proceheixen de vos. mas del Duch vostre jetma: e del capita nouell: per esta veguada yo les vos cōportare ab que altra volta nous hi torneu. Comportau a uos mateix o aquells q̄ governau: dix lo Marq̄s: e no comporteu a mi ni anegu altre. E yo so ben cert que lo Duch de J̄era: ni lo capita nostre no costumen de mal parlar car la gloria de ells e la fama iera p̄petua e immortal tant com lo mō durara. E ells han tēguts a segats aquels qui a uos tenien a segats. E per ço tots los cauallers son plens de animo e de virtut. E de aq̄ no vull pus dir lino quez torneu final resposta de si o de no. Que fretura despēde tates superflues paraules en va dix lo Duch: jaus he dit que nom plau nu faria. Per q̄ per grat nou voleu fer dix lo Marq̄s es forçat quey mesclerem força. Armau vos e posau vos en orde: que ans q̄ vna hoza sia cōplida serem ab vos si yo fer ho puch. Tornarē acaualcar los embaixadors: e tornats al camp trobarē lo capita e los grās senyors tots ajustats en la tēda d̄l consell. E aqui lo Marq̄s recita larguament la resposta del Duch e totes les rahons q̄ entre ells eren passades: e dix tot hom puge aca / uall: que tal injuria com aquesta no deu axi passar: ixque prestament lo Marq̄s dela tenda: e cuyta per armar se e tots los altres aps de ell

Com lo capità veu semblant aua
lot en lo càp stigue molt cògoixat.
E feu fer crida decontinent sots pe
na de mort que negu no pujas aca
uall: e anaua vna amūt altra aua
prenia los cavallers e detenials en
les tendes ab sacraments e home
natges: pguava als Duchs e Ma
queiros no volguen fer tan gran
nouitat. E si ells mouien tan gran
debat los turchs que allí eren pre
sos vendrien contra ells. Quina
desonoz tan gran per a noiāltres /
per tenir lo camp tan prop de ells:
e noiāltres qui som tots vna cosa
nos matem. Apres castigaua als
cavallers ab paraules suaus: altres
ab paules laugeres que no volguen
ien enfoiquir la caualleria gloriōsa
ab auator e ab sediciōs. E com itar
no sen volien dauals disciplina ca
ualleroia. E tant treballa Tirant
quels mes tots en repos. Apres a
na al Duch de Macedonia e tro
bal at mat e acauall ab tots los se:
e tant lo pregua quel feu descaual /
car: e Tirat ien ana: e lo Duch no
consenti que negu dels seus se desaz
mas: ni leuatiē les selles als caualls
Apres que laualot fon pariat. Ti
rant ordena q anassen fins lla hon
era lo siti: e tants corsos morts coz
trobarien quels fossen despullades
les aljubes e que fossen estojades.
Demanauenti alguns cavallers p
aque les volia. Reipos que en algu
temps seguir porie. Com la batail
la se fehia e los moros eren ja ven
guts que fugien: e la gent los encal
gava. Dia febus pensa en lo present
e en lo esdeuenidoz per dar renom
e fama a Tirant: acostas a ell e de

manali lo anell dīa capitania: e Ti
rant se leua la manyopa dela ma: e
tragues lo anell e dona loy: e Dia
febus detingues vn poch: si be los
altres anauen corrent. E atura vn
scuder seu qui era home de molta
hōdat: e de majoz fidelitat e dona
li lo anell: e instruyt de tot lo q ha
uia de dir al Empadoz e a Larne
sina: e apres als altres. Lo escuder
per complir lo manament d son se
nyoz gira son cauall e feri dels spe
ros e tostemp corrent no se atura
fins que fon en la ciutat de Consta
tinoble ans q negun altre. E deles
finestres les donzelles lo veren ve
nir: e conegueren que era Birim.
Cuytadament entraren en la cam
bra hon era la Princesa: e digue
reli: senyoza d tot cert noues auem
dels nostres cavallers: ara ve molt
cuytat Birimus lo qual porta o
del tot bona noua o del tot mala: e
aço diem pque ve molt cuytat. La
Princesa se leixa obzodar e cuyta
dament ana al cap dela scala. E cō
veu descaualcar a Birimus ab lo
cauall tot banyat de suor qui dego
taua com a pluja: dix li: lo meu bon
amich quines noties nos portau.
Senyoza molt bones dix Birim
hon es lo senyoz Emperadoz per
que molt me tarda quel voltia ven
re per demanarli albixeres. Vo les
te promet d part sua e mia. E pres
lo per la ma e portat ala cābra hon
dormia lo Emperadoz: e tocaren
agrans colps e feren obrir les por
tes. Birimus se agenolla da
uant lo Emperadoz e dix. Seny
oz bona noua dau me albixeres.
E lo Emperadoz les hi promes

Dirimus li dona lo anell: e recitali
tota la batalla com era stada: e cō
hauen venguts los turchs que era
stada cosa de gran miracle. E lo ca
pita e Diabed^o anant alancalg^o als
turchs matant e degoliant los ene
michs dela fe e dela majestat vo /
stra. Lo vostre capita ma donat a
queit anell que portas agi p la prof
pera benaventurança que nostre se
nyoz ha dada en ajuda de vostra
alteia. Reipos lo Emperador a /
mich tu lies lo be vengut ab la bo
na noua que mas portada. E ptes
dela gloria de parays milloz noua
nom podia venir que aquesta. Ma
na lo Emperador que tocarien to
tes les campanes deia curtat: e tot
hom anas ala esglesia de ictā So
phia per retre gracies a nostre leny
oz deu: e ala sua sacratissima mare
dela gran victoria que hauen ob
teia. Com lo poble iabe tan beney
ta noua: e veyē la gran alegria que
lo Emperador fehia. E aquest dia
fimi en alegria e recobra la Tutat
glia d senyoria e la molt antiga li
bertat. Lo Empador dōa de albi
xeres al scuder. ii. milia ducats el ve
sti tot d seda: e mes li dōa vn bell ca
uall cecilia: e armes e tot lo q ague
mester. La Empadriu li donavna
roba que en aquell cars vestia d ve
llut negre forrada d marts gebelis
e dauant tots las despulla e lay do
na. La Princesa li dona vna gros
sa cadena de oz. Lendema lo Em
perador scrini lletres al capita: e feu
partir lo escuder: Lo Tirant ague
pacificada la gent dī seu camp: aqll
dia parti del seu camp ab mil e. dc.
cogins per recohrat moltes viles e

castells que los turchs hauen con
qstats e recobrats. E en laltre dia
leguēt vingue embaxada del Sol
da a Tirant d tres embaxadors
e pquant lo pont era romput ague
re apallar abvna poca barca d peix
cadores per lolk iu. Com fozen pas
sats: la hu d aquests embaxadors
era home molt docte en totes sciē
cies: e de singular consell que lo grā
Turch lo venia en stima de pare e
no fehia neguna cosa sens cōiell de
aquest que en tota la pagania no li
trobaua home de tanta sapiēcia ni
eloquēcia: e totes les coles que fe
hia ab molt grā deliberacio. E qst
moro era nomenat abdalla: e p la
sauiesa li poiare de sobze nom Sa
lamo. E aquest presvna canya e po
say vn full de paper e alça la alta en
senyal que demanava seguretāt. E
lo Duch de Macedonia que veu
fer aquell lenyal: reipos li p lo sem
blant. E vist per los embaxadors
lo seyal anarē a les tēdes dī Duch
pensant que allí fos lo capita: e do
naren la terra al Duch. E ptes que
la ague lesta dix que no venia aell:
mas trames adir a Tirāt: com al
li havia embaxadors del Solda
que vingues ala tēda hon se debia
la missa q allí lo trobaria: e Tirāt
ho trames adir als Duchs e grās
senyozs e tots en temps anaren ab
ell. Lo fozen dins la tenda los em
baxadors forē molt ben rebuts p
lo comta e p tots los altres. E do
naren la letra del Solda a Tirāt
lo qual en presencia d tots la feu le
gir: e era de tenoz seguent.

Capitol. cxxxv.

Letra tramesa per lo solda al capita Tirant lo blanch.

Allí mini per la permisio e voluntat de deu omnipotēt grā Solda de Babilonia: senyoz de tres senyories ço es alaber del Imperi Grech: e del sanct temple de Salomo dela ciutat de Hierusalem: e de sanct temple de meca: senyoz e defenedoz de tot lo morisch poble qui es y habita de sots lo cel celestial: mätenidoz e defenedoz dela sãcta secta e doctrina de nostre sãct propheta Mahomet. La qual doctrina e crehẽga a q̃lls qui la tenen en llur fi dona consolacio e glia sens fi. Amajoz estat e gloria: e per merits de dignitat lo peixedoz de les erbes: e beuedoz de les aygues adespit d̃ tota la crestiã dat. Atu glorios Tirant lo blãch capita dels Grechs e mantenidoz d̃ la fe crestiana. Nos te trametem saluts honoz e gloria hi stat de caualler. Notificaz te que per consell e deliberacio del gran Turch: e de v. Reyys que agi son sots la mia potestat e senyoria subdits tostemps esser obediẽts ab altres. x. qui en la mia propia terra stan. Si tu d̃manes amí pau final: o treua d̃. vi. mesos: nosaltres farem atu la nostra cara blanca. E darem atu la dita pau de. vi. mesos per reuerencia de deu omnipotent segons la forma antiga. En sia seruit deu omnipotent q̃ns ha creats ens governa: daras fe e crehẽga als nr̃es embaixadoz de tot lo quet dirã dela nostra paz. E escrita en lo nostre cãn dela plat

ga oriental a. ii. dela luna e dela natiuitat del nr̃e sanct propheta Mahomet. et c. Lesta la letra Tirant dix als embaixadoz que splicasen lur embaixada. Leuas lo hu dels embaixadoz q̃s nomenaua Abdalla salomo: e feta reuerencia splica la embaixada ab stil de semblants paraules.

Capitol. cxxxvi.

Com lo embaixadoz del Solda splica lura embaixada a Tirant.

Desaltres representãt les persones de aq̃lls magnanims e glorios senyozs lo gran Turch: e lo Solda som tramesos ala virtuosa plona de tu Tirant lo blanch: capita de la gent Greca. Com ab la tua victoriosa ma has vègut aquell benaventurat camp qui era abundos d̃ grã gloria mūdana en lo qual has trobat infinda riquesa adquerit ho per atu e als tens: ço que la guerra vol e consent. Apres dela gra mortaldat que has fet de les gents has aprefonat vn petit Infant cuyat d̃ nr̃e sobiran senyoz lo grã Solda jerma carnal de sa muller: e molts altres virtuosos cauallers. Perq̃t preguam d̃ part de sa alta senyoria que per art de caualleria e de gentilea: e per aq̃lla cosa que mes ames en aquest mon: si es dona o donzel la: viuuda o casada: e si no has agut cõpliment de amor ab ella en breu dies la pugues hauer. E si es casat que tota la amor que tu tès fos en deu ton creadoz: cõ exiras de aq̃sta q. i.

vida present sies collocat entre los sancts de parays. Atu placia voler nos dar aquest Infant de quiet ha uem parlar: e si p amor nou volras fer pola li nom d rescat demana oz o argent ajust preu: e sera cõplit ata uolutat: e dona fi en son parlar. El plicada que son la embaixada Tirant feu la resposta en stil de sem blants paraules.

Capitol.cxxxvii.

La resposta que Tirant feu al embaixador del Solda.

Lavirtut no porta ab si doloz com les co / ses son ben fetes sens mal enginy ne mal o bzar: po la fi deles co les sbeuenidozes es remesa ala foztuna. E pgo coz es incerta deu eẽr poch temuda: mas la bona delibe racio de aquelles sta en ma d cascu e aquesta es loadoza: yo p tot mõ poder desig õfer honor al Solda no en pñubi de aquell prosper e be nauenturat mon senyoz lo Empa doz. E perço com tum poses al da uant tal penyora en dir q per la co sa que mes ame en aquest mon jot degua dar vn presoner lo qual yo tinch: per reuerencia d aquella que yo ame: q es digna e mereixedora de senyorejar tot lo mon: axi dela vostra terra com dela nostra. E tu demanes ami vn presoner e yol te atorch e .xl.ab ell. El altre cap de vostra embaixada yo aure mon a cort e tornar te resposta. Tirant feu venir los alguazirs e manals q anassen ab los embaixadozs e qles

donassen.xli.psoner: e que triassen los que volguessen e axi son fet. Lo los embaixadozs foze fora dela tẽ da. Dix vn caualler grech: lo qual hauia noticia dels turchs: e conet ria los que eren de honoz: e los qs podien be rescatar. Senyoz capita axi dauant tots aqsts senyozs vos vull dir que patau esment del q ha ueu dir dls embaixadozs com los hajau atozuat.xli.presoner: e an de tals que poden pagar per exir de pso.xxv.o.xxx.milia ducats dau hi algun remey que sien de aquells altres que no tenen res: car prou se ran ells contents que sen porten lo preioner p lo qual ells eren vèguts. Lãt es mes acõiolada la mia aia dix Tirãt que yo pugua donar co ses tals que sien d molta stima: car lo donador no deu donar coses q sien de poca condicio: mas donar coses que apareguen ales gẽts esiez de gran stima: hi floresquen en ho noz e fama: yo do ago en noz meu e fas ho p fer ne seruir ala majestat del senyoz Empador. Tirant dei xa aquestes rahons e dreca les no ues atots los magnats q allí eren fent principi a vn tal parlar. Molt illustres priceps e senyors vista ha uem la demanda del Solda e del Turch quens san uegen les senyo ries de vosaltres que consellan que fassiam e si les trenes q demanen es fer ne seruey ala majestat dõ senyoz Emperador: ni si sera benefici dela cosa publica. Parla pmer lo duch de Macedonia e dix semblants pa raules. Senyozs molt egreges: e molt nobles aqst negoci toca mes ami que atots quants sou p quant

lo mes acostat ala imperial corona
perque yo consell:e vull que axís fa
ça quels donen la treua de .vi. me /
tos q̄ demanen e de mes si mes vo
len : e encara pau si la volran : o sia
seruey d'Imperadoz o no:e si ados
o altres anys la volen yom sere cō
tent:car dins aquest temps repola
rem e porè sperimentar si ab pchs
porez induyr als enemichs quens
donen vida liberta:e de aqui porez
traure algun partit q̄ de be sia. No
pogue mes comportar lo Duch
de Bera que parlas mes lo duch
d' Macedonia pques volien mal p
causa dela Princesa: car cascu plu
mia hauer la per muller: e feu prin
cipi aparaules de semblant stil. La
fortuna qui sta aparellada tostèps
aleruir anaquels qui la cerquen en
vna manera als vns:e en altra ma
nera als altres segons que li plau.
Mas les mes voltes es contraria
als superbos e aço se esdeue:perque
la superbia es contraria atot be p
ço com lo superbo no vol tenir par
e perço fon lançada del cel:e molts
senyors ne son venguts amenys: e
vedzan tots aquells qui d' ella farã
peu:pque mos senyors lo meu pa
rer es que per seruey dela majestat
del senyor Imperadoz e per repos
d' tot lo imperi e de tota la re publi
ca nols deuè dar pau ni treua puix
aquesta batalla hauem vèguda ab
la ajuda de nrè senyor deu ne ven
grem moltes altres. Impero yom
totimet acorectio d' aquests altres
senyors si lo cōtrari cōsellè. Molts
fozè de parer que fessen pau o treua
mas los mes fozen del parer del
duch de pera. Ara dix Tirat puix

tots haueu parlat amí toca mes q̄
anegu pço com mō senyor lo Em
peradoz ma donat lo basto d' la ca
pitanya:e dona en aqll cars les le
tres que lo Imperadoz li hauia da
des per al Conestable e als mena
xauts del camp. Com les agueren
lestes Tirat tozma adir:yo en loch
dela alta majestat del senyor Em
padoz dich ales senyories vostres
que amí no par per via negua que
sia vtil negu donar treues en aqta
mala generacio:e per lo gran scam
pament de sanch que de ells fet ha
ueu ab animo sforçat de cauallers
virtuosos demanen lo pau o la tre
ua de .vi. mesos. Com dins aquest
tan larch temps sabeu be senyors
que speren les nas de Benouelos :
les quals incessament porten gent
de peu e d' cauall. E dins aqst teps
per la molta gèt que han perduda
replia aquesta terra de tan gran
multitut de gent: q̄ apres tot lo po
der dela crestiandat no seria bastat
per alçar los ne. Ells tenen la espe
rança perduda com ells demanen
pau amí nom ve be nis fara si yo
fer ho puch yols dare tates batail
les e tant souint:o ells exiran de tot
lo imperi o farã pau final. Tozma
a parlar lo duch de Macedonia e dix
Tirant si vos no voleu les treues
ab la pau yo les vull e yo les fare: e
cōsellare atots aquells qui dech cō
sellat:que ab mí ensemps les fagam
Senyor duch dix Tirant:no vul
lau desordenar lo q̄ lo Imperadoz
ha ordèat e si nou feu yous haure
adar tal disciplina trametèt vos ps
ala majestat del senyor Imperadoz
La qual cosa seria amí molt enujo
q.ii.

sa: car yo así noy sovengut per ad-
 rit negus bens: imo solament hon-
 rar e servir la psona del senyor: m-
 perador del qual he rebuda molta
 honoz mes q yo no so mereixedoz
 E pui tich lo carrech vull lo re-
 com acavaller. E vos senyor qui te-
 niu totes vostres terres perdudes
 eient tan virtuos senyor com sou:
 mes vos valria la mort virtuo: a q
 pobresa vergonyosa. Sino mirau
 q dix aquell famos philozoph lexi
 en vna lra epistola que feu: qualie/
 ulla cavaller que sia deu guardar
 tres coles en aqst mō: honoz: bēs e
 la vida. Per la honoz posar hi los
 bens e la vida: per cōservar aquella
 Per los bens q tolre los volta po-
 sar hi la vida per conservar aquells
 Per la vida per restaurar aquella:
 posar hi la honoz e los bens. Així
 senyor Duch vos deuriu animar
 atots que seíez les batailles així vo-
 lunaries com necessaries p vna ve-
 guarda poder recobzar la patria: e
 lo vostre heretatge e vos nos voleu
 desviar lo nostre bon proposit d be-
 afer. Lauozs lo Duch se leua ab
 los hulls plens de aygua ixques d
 la tenda e ana sen al seu camp: e
 Tirant ab tots los altres anarē al seu
 Mana Tirāt que prop duna grā
 font de molt fresqua aygua qui era
 al costat dī cāp fos cuberta d draps
 e ab moltes taules entorn dela luci-
 da font. Tirāt feu seure los embai-
 xadors en vna taula e los psoners
 quels havia dats en vna altra tau-
 la mes baixa ala pt sinestra. Tots
 los Duchs e senyors baix ala part
 dreta: e lls foren molt ben servits
 de gallines e capons e de faylans d

aroz e cususo e de moltes altres vi-
 andes: e óvms molt sigulars. Los
 embaxadors prēgueren molt grā
 plaer en la vista: e cerimonia q
 Tirāt fehia servir als duchs e así ma-
 teix. Com foren dinats feu los dar
 molt bella colliacio de confits de su-
 cre ab maluazia de cādia. Lo Duch
 ques de sanct Jordi los demana
 quāta gent los fallia de aquella ba-
 tallia. R elpogueren poch mes o
 menys de .lxx. milia entre morts e
 prios. E e allí anaren tots ala ten-
 da del consell: e Tirāt trames adre-
 al Duch si volia venir per hoyr la
 reiposta. Lo qual dix q noy podia
 anar. Com tors foren ajuliatz dis-
 la tenda del consell: e los embaxa-
 dors posat nitenci Tirant feu prju-
 gipi a embolant reiposta.

Capitol. cxxxviii.

La resposta que Tirant feu als
 embaxadors dels altres caps dī la
 embaxada.

Ls cavallers es do-
 nat leguir la noble fi:
 e labors dles glorio-
 ses batalles en senyal
 de gran virtut. E la
 gloria antigua dīs Brechs es obli-
 dada p volaltree: mas la granea dī
 seu nom no pora james pterir tāt
 cō durara la memoria de Troya
 E com la majestat del senyor Em-
 perador subsehesca en virtut e bon-
 dat de cavalleria anaquells glorio-
 sos antichs cavallers Brechs. Es
 mereixedoz p la sua gran dignitat
 e humanitat d senyorejar tots los